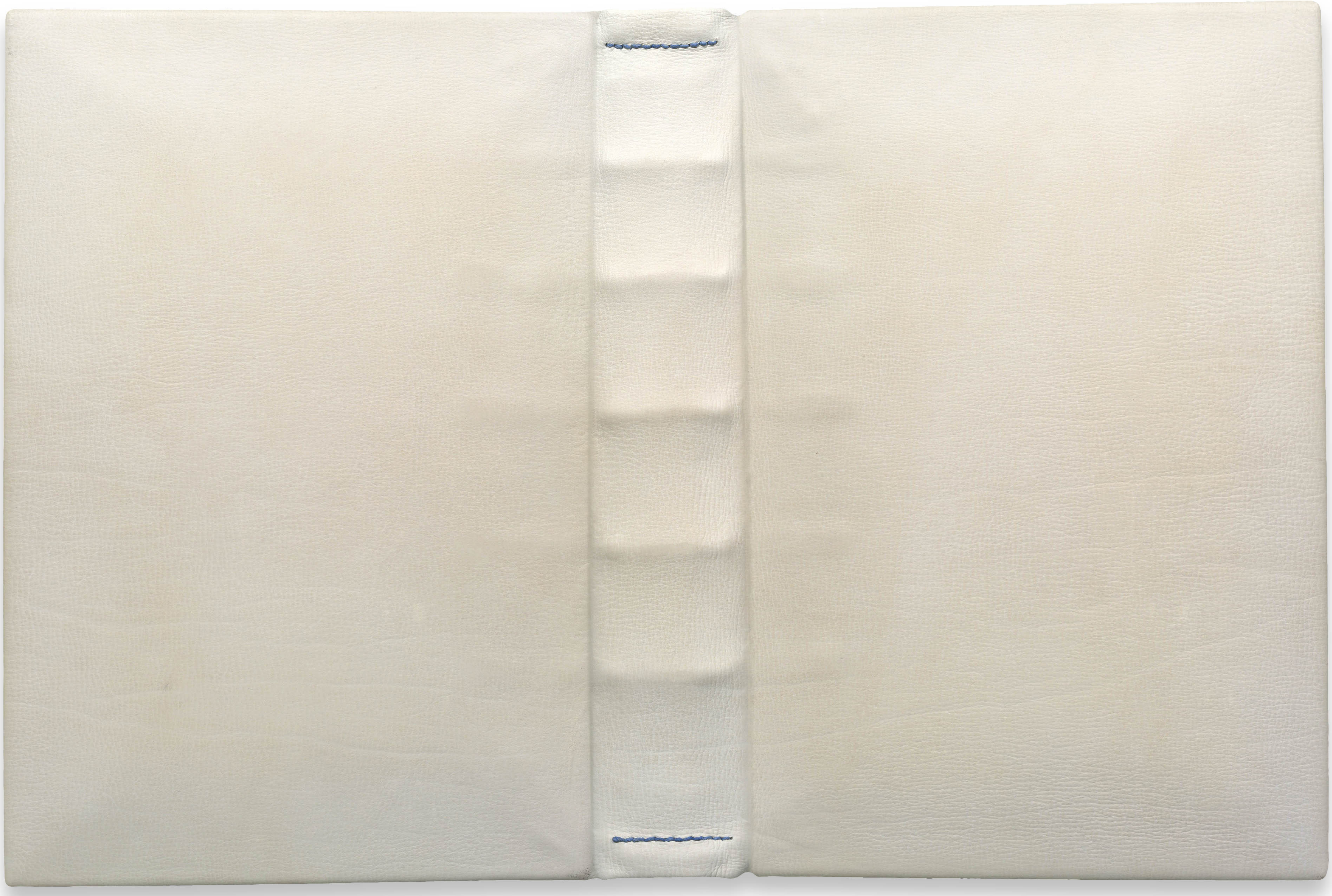

This booke was gyven mee by my good ffrende William Man
Esquire this thirde day of August 1609 -/

Pe: Hanwood.

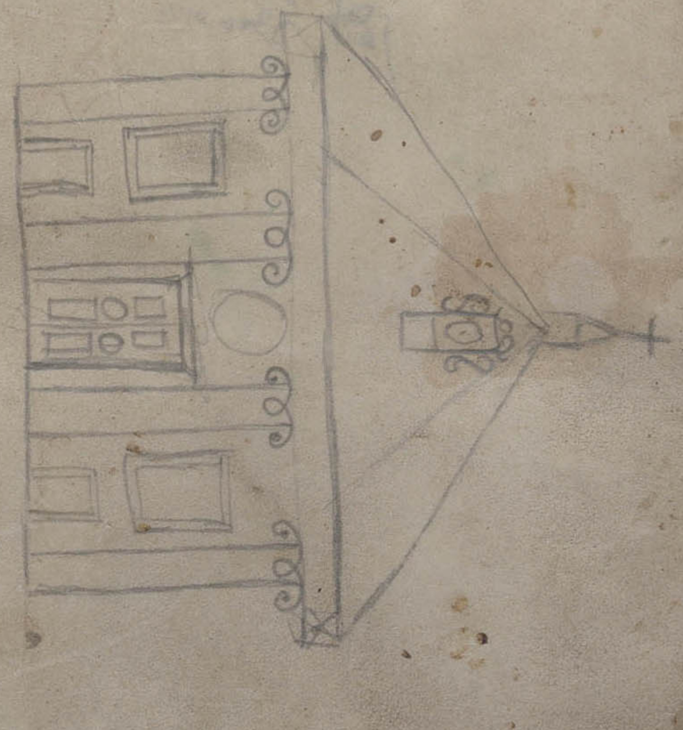

o a

A thing there is that
hunger cannot kill although
a thousande yeares it ſleepeth
yet but once

2

De naturis rerū
aialiū
volucrū
piſcium
lapidū
arborum
quorundam

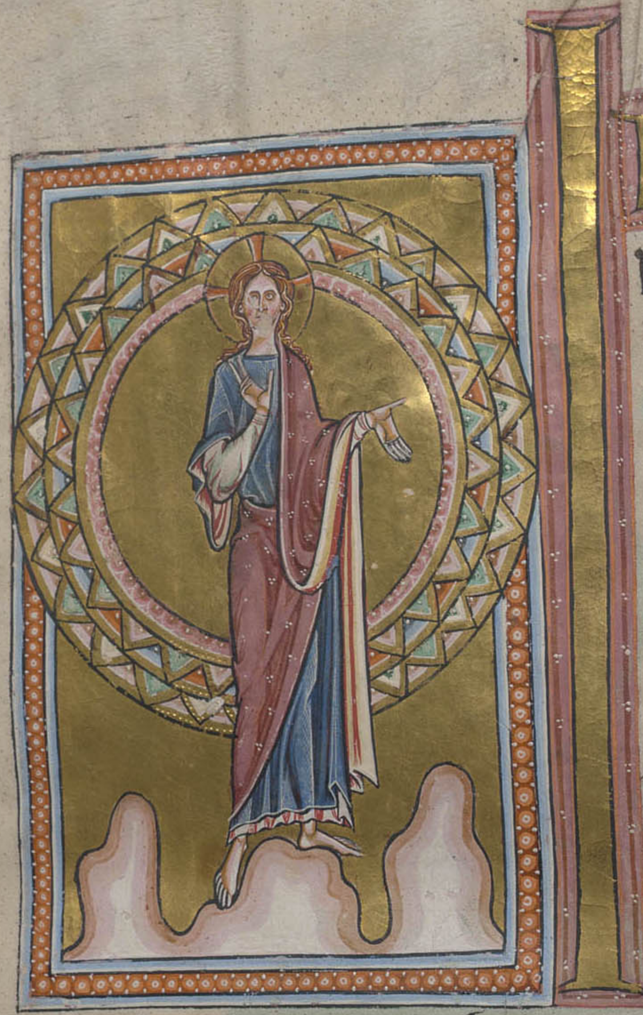

IN principio creauit deus celū & terram, Terra autem erat inaniſ & uacua: & tenebre erant ſuper faciem abiſſi. & ſpc̄ domini ferebatur ſup aquaſ. Dixitq; dſ: fiat lux. & facta .ē. lux. Et uidit dſ lucem quod eēt bona: ⁊ diuiſit lucem a tenebriſ. Appellauitq; lucem diem: ⁊ tenebraſ noctem. factumq; eſt ueſpere ⁊ mane: dieſ unuſ;

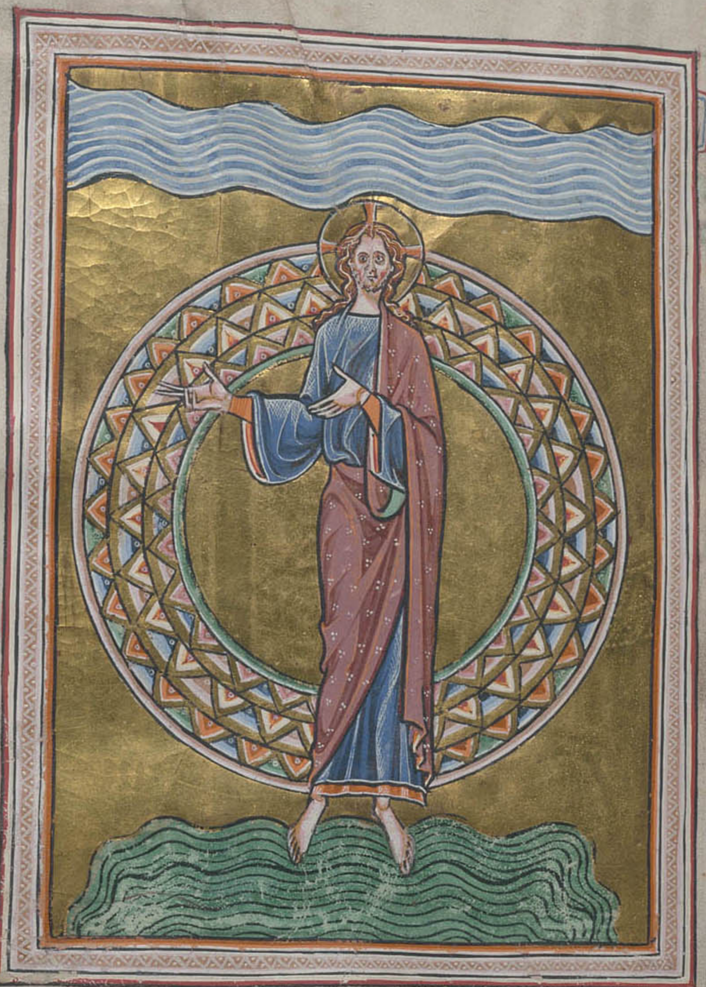

Dixit quoq(ue) deus fiat firmamentum in medio aquarum. ⁊ diuidat aquas abaquis. Et fecit d(eu)s firmamentum, diuisitq(ue) aquas que erant sup(er) firmamentum ab his que erant erant sub firmento ⁊ factum .e(st). ita; Vocauitq(ue) deus firmamentum celum; ⁊ factum est uespere ⁊ mane dies secundus;

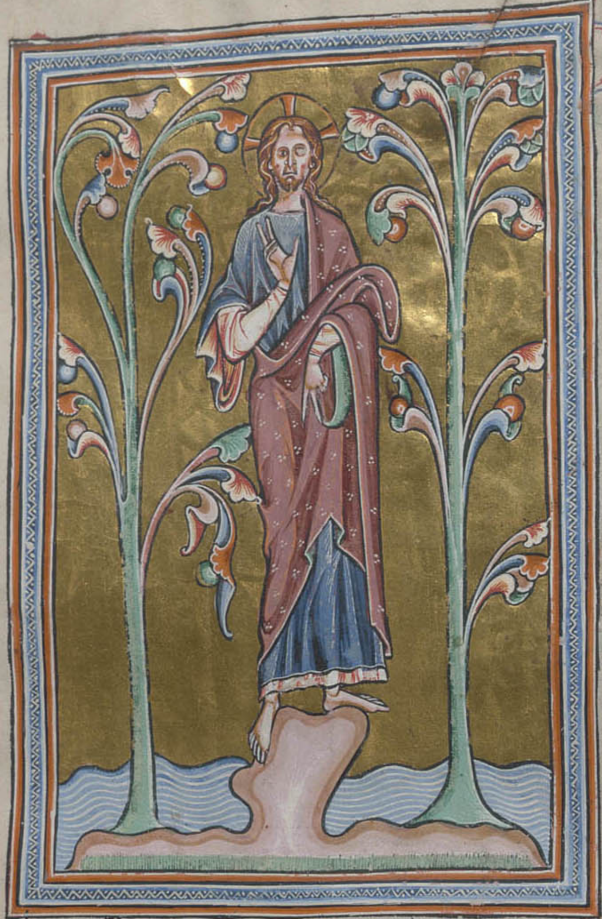

Dixit uero d(eu)s; Congregent(ur) aque q(ue) sub celo sunt in locum unum. ⁊ appareat arida; factumq(ue) e(st) ita. Et uocauit d(eu)s aridam t(er)ram: congregacionesq(ue) aquarum appellauit maria. Et uidit d(eu)s q(uod) e(ss)et bonum ⁊ ait; Germinet terra herbam uirentem ⁊ facientem semen. ⁊ lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum c(uius) sem(en) in semetip(s)o sit sup(er) t(er)ra. Et f(actum) e(st) ita; Et p(ro)tulit t(er)ra h(er)ba(m) uirente(m) ⁊ afferente(m) sem(en) iux(ta) g(enus) s(uum) lignu(m)q(ue) facie(n)s fructu(m) ⁊ h(abe)ns unu(m)q(uod)q(ue) seme(n)te(m) s(ecundum) sp(eci)e(m) sua(m). Et u(idit) d(eus) q(uod) e(ss)et b(onum). F(actum)q(ue) e(st) uesp(er)e ⁊ mane dies t(er)tius.

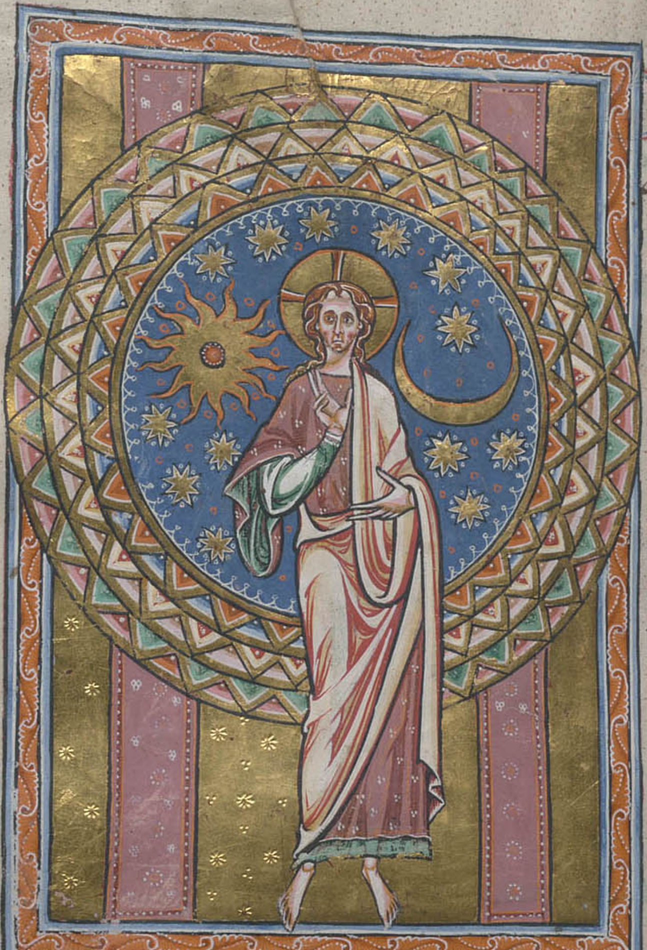

Dixit autem ds. fiant luminaria in firmamento celi. et diuidant diem ac noctem: et sint in signa et tempora et dies et annos. et luceant in firmamento celi et illuminent terram. Et f. e. ita. Fecitque ds duo magna luminaria. luminare maius ut preesset diei: et luminare minus ut preesset nocti. et stellas. et posuit eas in firmamento celi ut lucerent super terram. et preessent diei ac nocti et diuiderent lucem ac tenebras. Et u. d. q. esset b. Et factum est uespere et mane dies quartus.

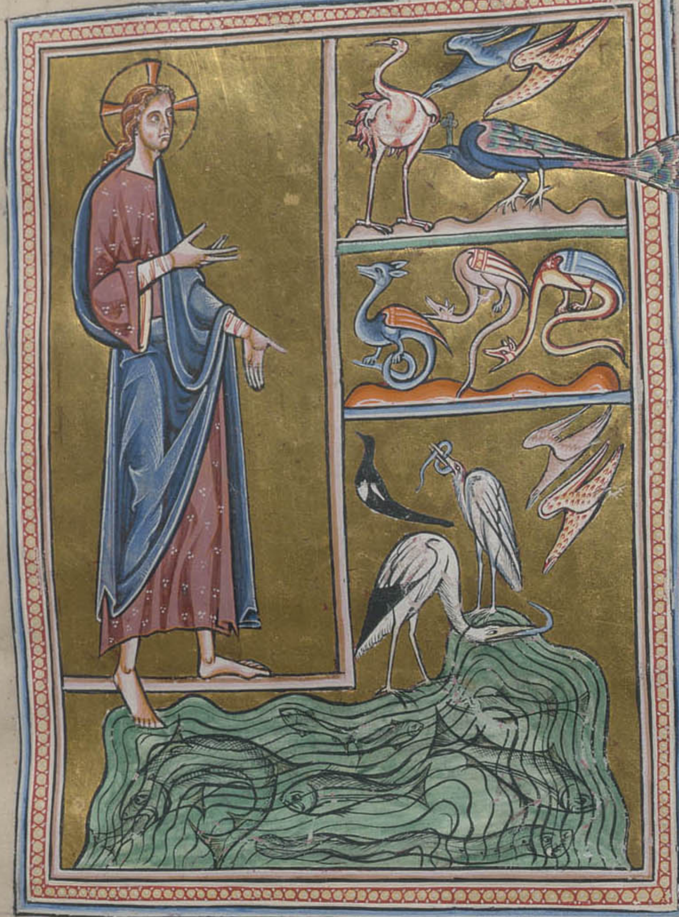

Dixit et ds. Producant aque reptile anime uiuentis et uolatile super terram: sub firmamento celi. Creauitque ds cete grandia et omnem animam uiuentem atque motabilem quam produxerant aque in species suas. et omne uolatile secundum genus suum. Et uidit ds quod esset bonum: benedixitque eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris. auesque multiplicentur super terram; Et factum est uespere et mane dies quintus.

[illegible]

[illegible]

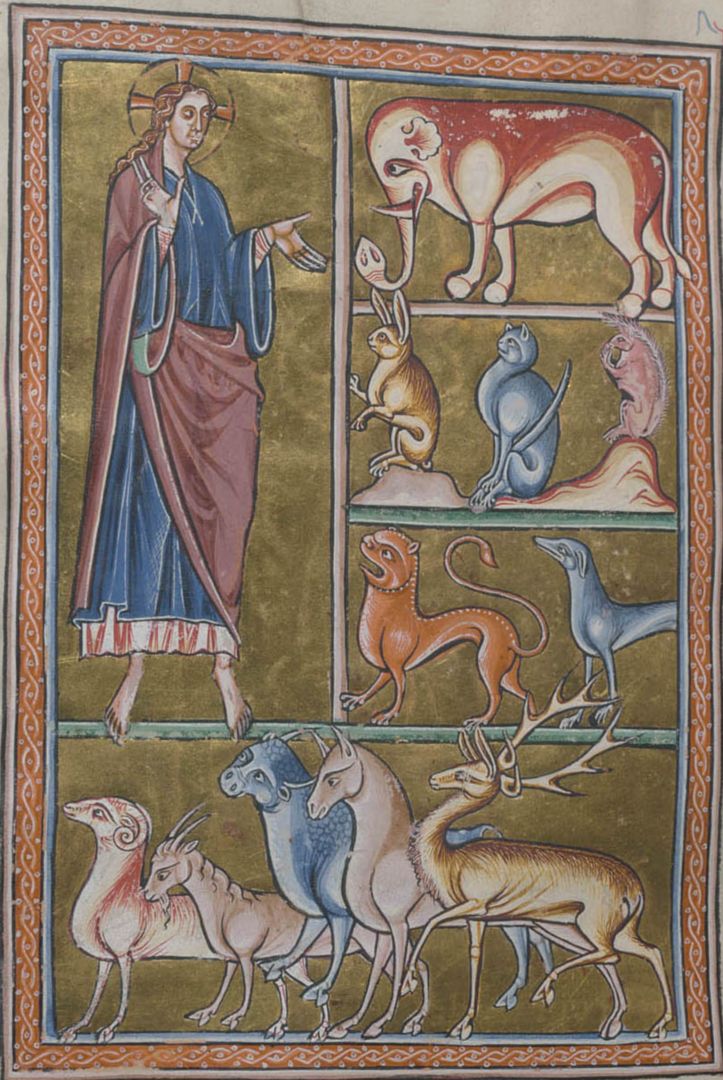

Dixit
quoq;
deus.
Prod
ucat
tra aīā
uiuen
tem
inge
nere
suo. iumenta ⁊ reptilia ⁊ bestias tre. secundum
species suas. factumq; est ita. Et fecit deus bestias
terre iuxta species suas ⁊ iumenta. ⁊ omne repti
le tre in genere suo ;

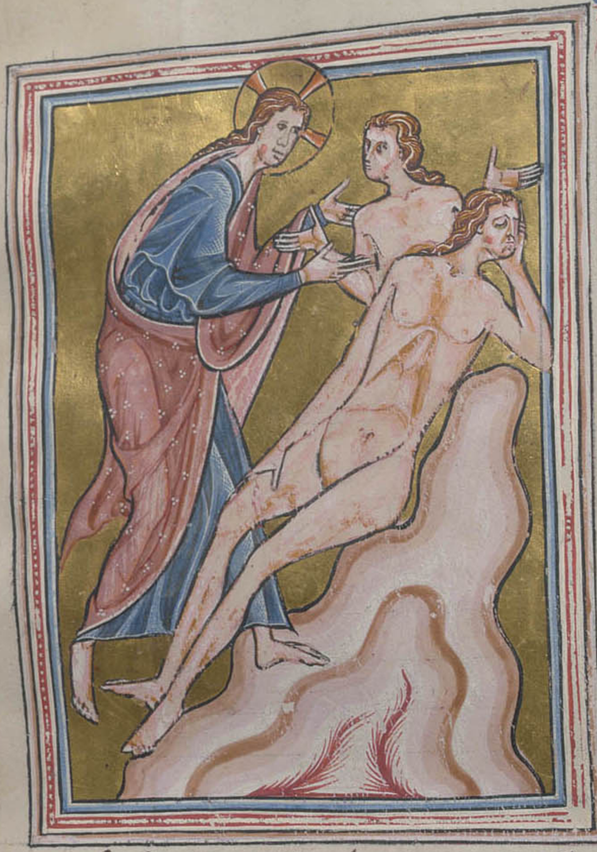

Dixit
quoq;
deus faciam᷒
hominē ad i
maginem ⁊ si
militudinem
nram. ⁊ psit pis
cib; maris ⁊ uo
latilib; celi. ⁊
bestiis. uniuse
q; creature oīq;
reptili q mouet
in tra. Et. c. d.
hominē ad. y. suā.
ad. y. di ceauit
illū. m. ⁊ f. c. eos.
Bndixq; ill ds
⁊ ait. Crescite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete trām ⁊ subici
te eam. ⁊ dominamini piscib; maris: ⁊ uolatilib; celi.
⁊ uniusis animantib; que mouent sup trām; Viditq;
ds cuncta que fecit: ⁊ erant ualde bona. Et factum
ē. uespe ⁊ mane dies sextus, Igitur pfecta sunt ce
li ⁊ tra ⁊ omnis ornatus eorum. Compleuitq; ds die
vii. opus suum q fecerat: ⁊ requieuit die. vii. ab
omni ope q patrarat ;

Non q erat lassus qui longa gnamina passus
Sic pcompletis inducitur hora quietis.

8

Liber Vo[illegible]
[illegible]
[illegible]

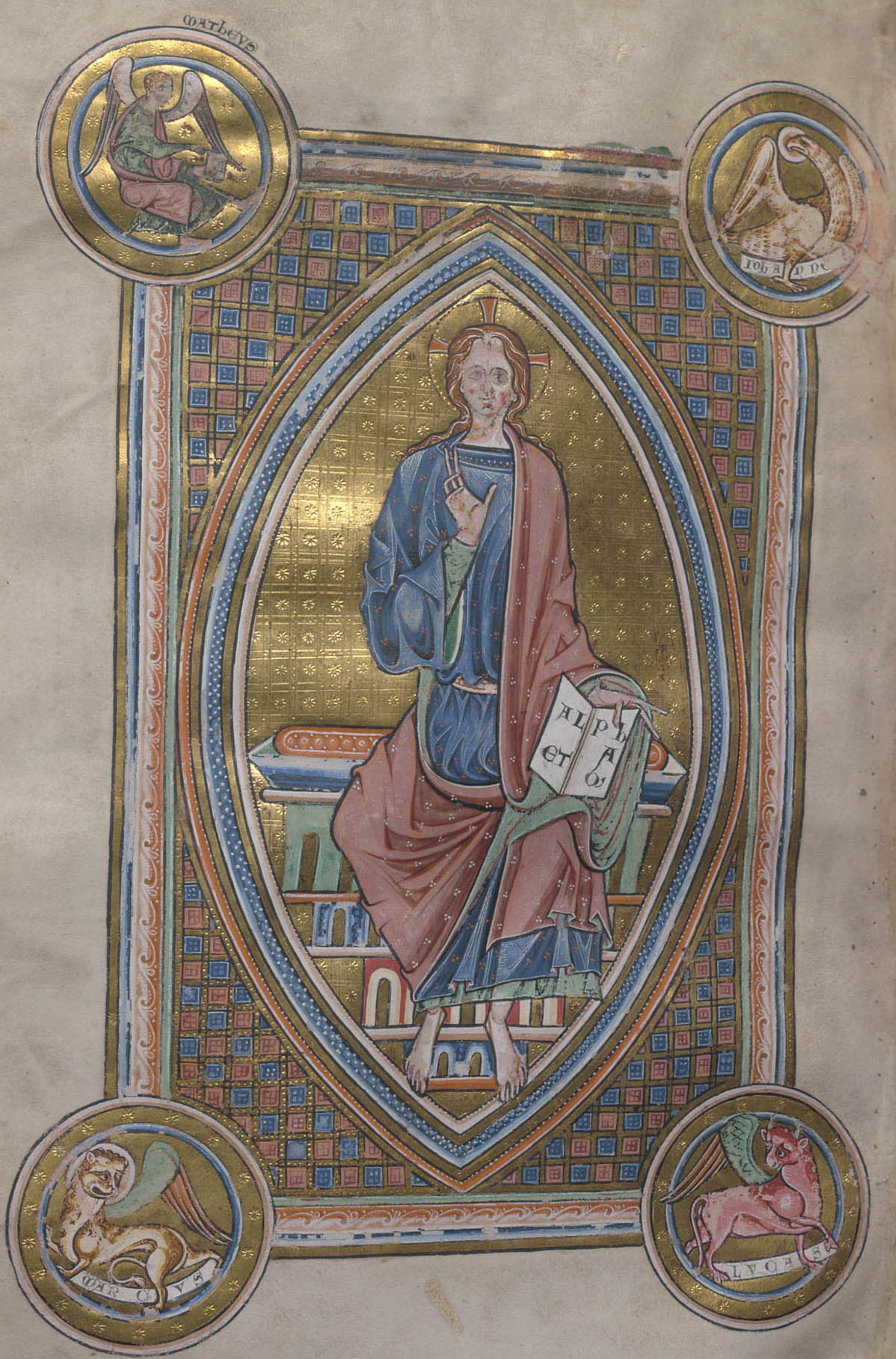
MATHEUS
IOHANNES
ALPHA ET Ω
MARCUS
LUCAS

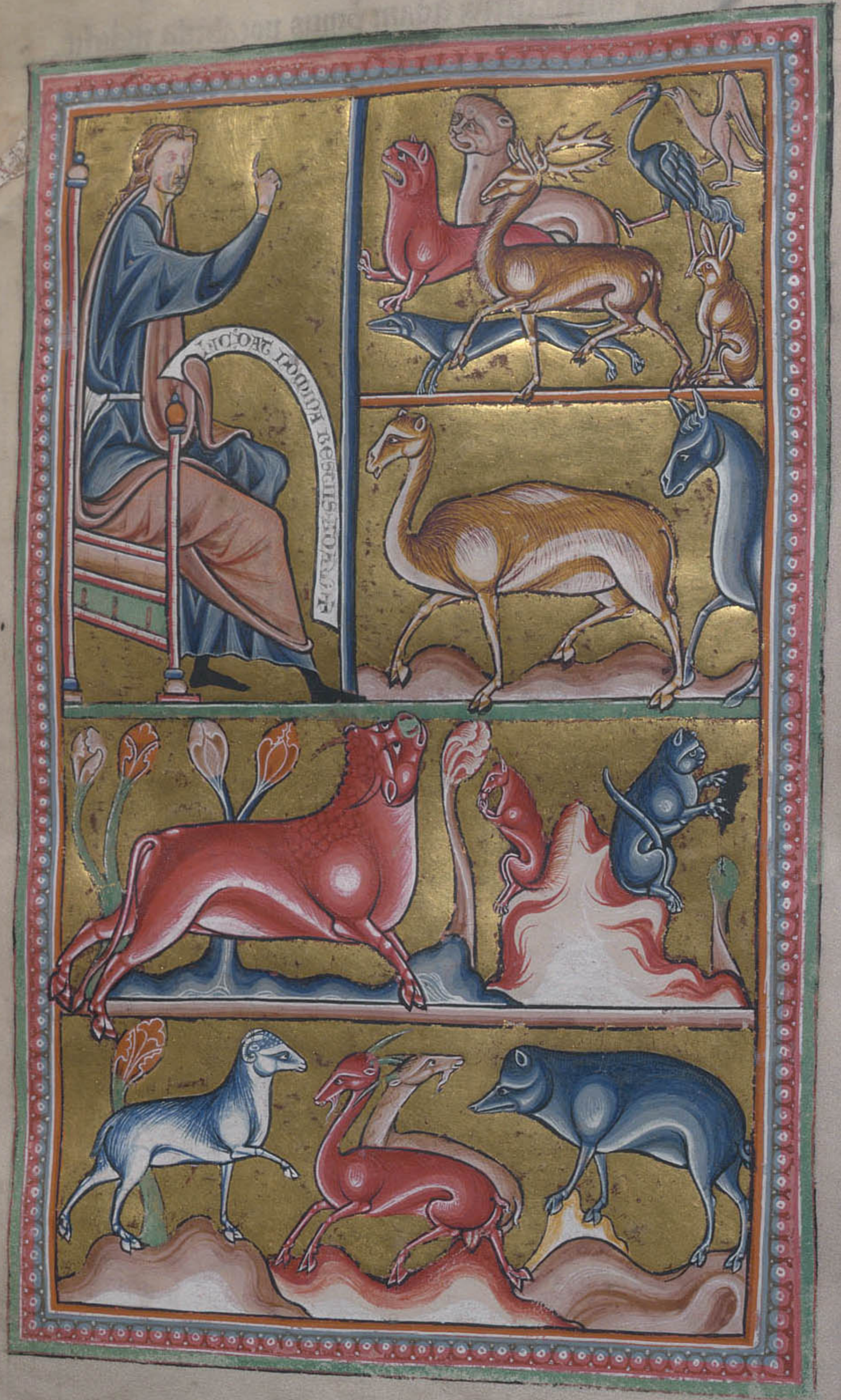
DICIT DOMINUS BESTIAS TERRE

Omnibus animantibus adam primus uocabula indidit, appellans unicuique nomen ex presenti institutione iuxta conditionem nature cui seruiret. Gentes autem unicuique animalium ex propria lingua dederunt uocabula. Non autem secundum latinam linguam atque grecam, aut quarumlibet gentium barbararum nomina illa imposuit adam, sed illa lingua que ante diluuium una fuit omnium, que hebrea nuncupatur. Latine autem animalia siue animantia dicta, quod animentur uita et mouentur spiritu. Quadrupedia uocata quia quatuor pedibus gradiuntur. Que dum similia sint pecoribus, tamen sub cura humana non sunt, ut ceruus, dame, onagri, et cetera. Sed neque bestie sunt, ut leones, neque iumenta ut usus hominum iuuare possint. Pecus dicimus omne quod humana lingua et effigie caret. Proprie autem pecorum nomen his animalibus accomodari solet, que sunt aduescendum apta, ut oues et sues, aut in usu hominum commoda ut equi et boues. Differt autem inter pecora et pecudes. Nam ueteres communiter insignificatione omnium animalium pecora dixerunt. Pecudes autem tantum illa animalia que eduntur quasi pecu edes. Generaliter autem omne animal pecus a pascendo uocatum. Iumenta nomina inde traxerunt, quod nostrum laborem uel onus suo adiutorio subuectando uel arando iuuent. Nam bos carpenta trahit et durissimas terre glebas uomere uertit. Equus et asinus portant onera, et hominum ingradiendo laborem temperant. Unde et iumenta appellantur, ab eo quod iuuent homines. Sunt enim magnarum uirium animalia. Item quoque armenta uel quod sint armis apta, id est bello, uel quod his in armis utimur. Alii armenta boues intelligunt, ab arando quasi aramenta, uel quod sint cornibus armata. Discretio est autem inter armenta et greges. Nam armenta equorum et boum sunt, greges uero caprarum et ouium.

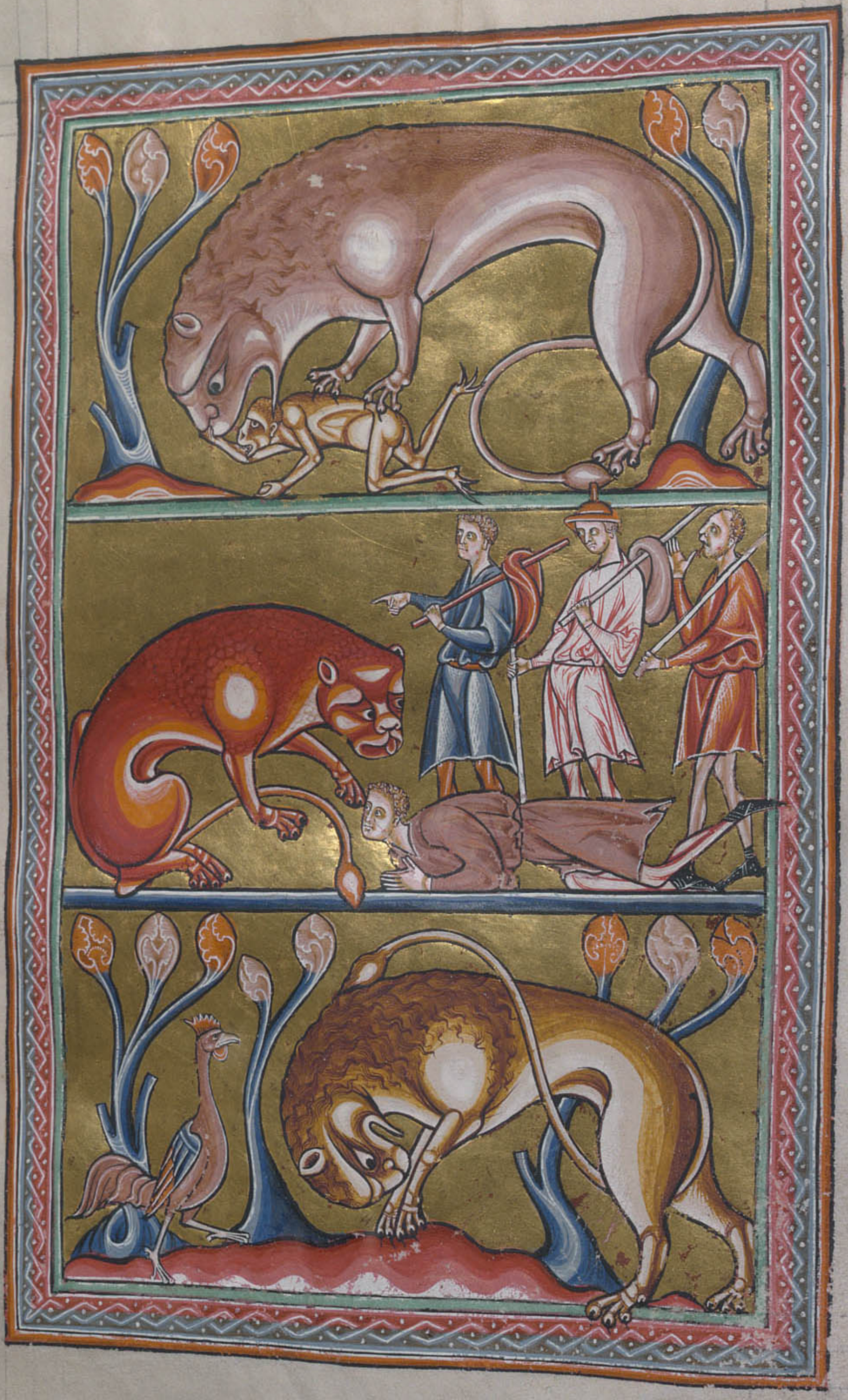

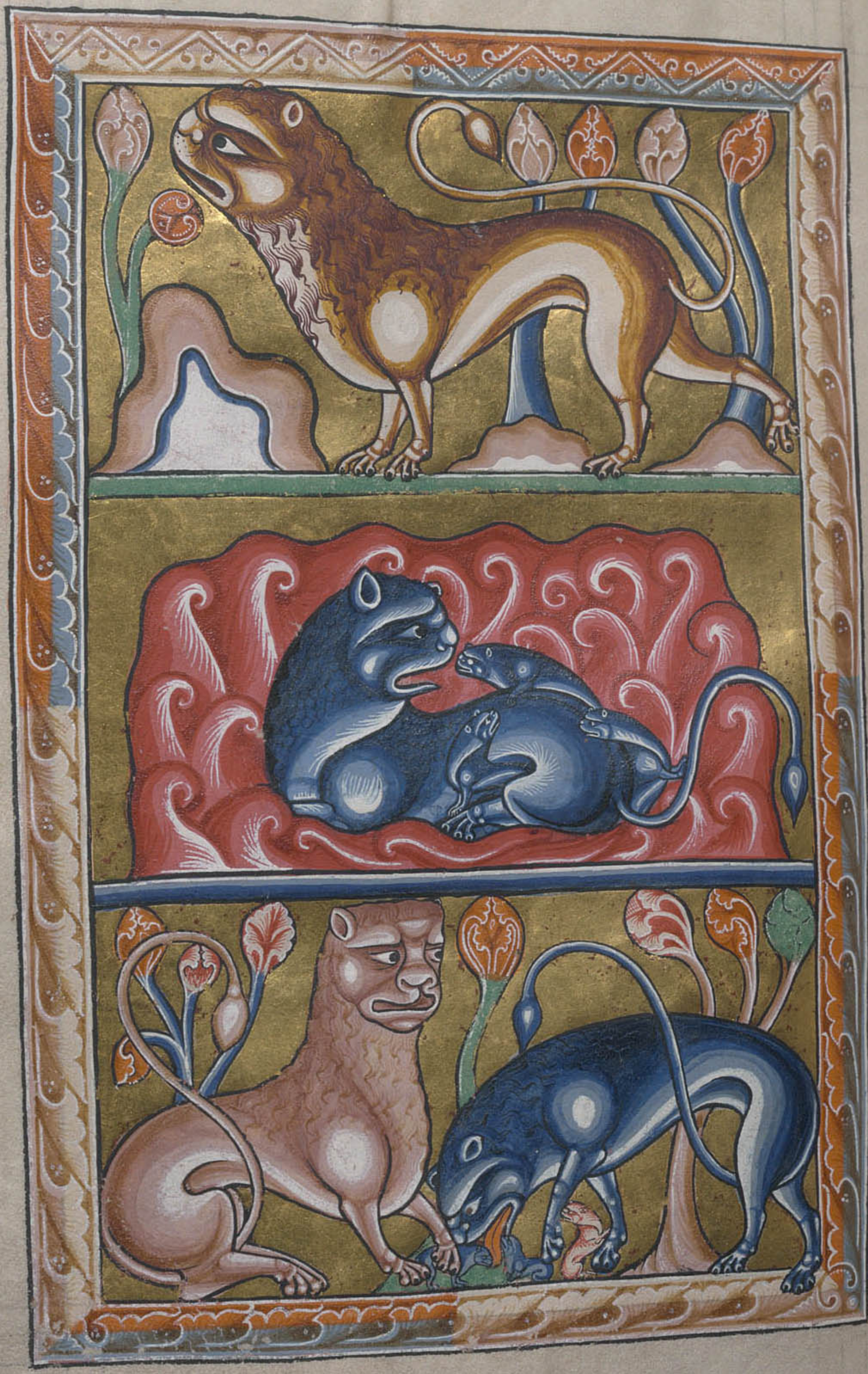

Incipit liber de naturis bestiarum.

Leo fortissimus bestiarum. ad nullius pavebit oc
cursum; De leonibus. et Pardis. et tigribus. lupis. et vulpibus. Canibus et Simiis.

Bestiarum vocabulum proprie convenit leonibus. par
dis. et tigribus. lupis et vulpibus. canibus et simiis. ac
ceteris que vel ore vel unguibus seviunt. exceptis
serpentibus; Bestie autem dicte a vi qua seviunt. fere apellate
eo quod naturali utuntur libertate et desiderio suo feran
tur; Sunt enim libere eorum voluntates. et huc atque illuc
vagantur; et quo animus duxerit: eo feruntur; Leonis vocabu
lum ex greca origine inflexum est in latinum: grece enim
leon vocatur. et est nomen nothum quasi ex parte corruptum;
Leo enim grece latine rex interpretatur. eo quod princeps est omni
um bestiarum; De Generibus luporum.

Quorum genus tripharium dicitur. e quibus breves et iuba crispa
inbelles sunt; Longi et coma simplici: acres animos
eorum frons et cauda indicat: virtus eorum in pectore. firmi
tas autem in capite; Rotarum timent strepitus. sed ignes
magis. Leo nature sue vi superbus. ferocitatem suam aliarum
ferarum generibus miscere nescit. sed quasi rex quidam plu
rimorum dedignatur consortium; De tribus principalibus naturis leonis.

Phisici dicunt leonem tres principales naturas habere.
Prima natura eius est: quod per cacumina montium amat
ire; Et si contigerit ut queratur a venatoribus. venit ad eum odor
venatorum. et cum cauda sua tegit post tergum vestigia
sua; Tunc venatores investigare eum nequeunt; Sic et
salvator noster. scilicet spiritualis leo de tribu iuda. radix iesse. filius david.
cooperuit vestigia sue caritatis in celis. donec missus a patre
descenderet in uterum virginis marie. et salvaret genus
humanum quod perierat; Et hoc ignorans diabolus scilicet huma

Leo nullius occursum pavet

bestia a vi.
ferae.

leo i. rex.

Luporum 3a genera.

Virtus in pectore
firmitas in capite
rotarum strepitus
et ignes timent

Leo plurimorum
dedignatur consortium

3 proprietates leonis

1a

applicatio

in generis inimicus: quasi purum hominem ausus est
temptare; Etiam hoc ignorantes qui sursum erant an
geli eo ascendente ad patrem. dicebant ad eos qui cum
eo ascendebant; Quis est iste rex glorie: Secunda natura eius
2 est: quod cum dormierit oculos apertos habere videtur; Sic et dominus
noster corporaliter obdormiens in cruce. sepultus est et deitas
eius vigilabat. sicut dicitur in canticis canticorum; Ego dor
mio et cor meum vigilat; Et in psalmo; Ecce non dormi
tabit neque dormiet qui custodit israel; Tertia natura eius est;
3 Cum leena parit catulos suos generat eos mortuos et cus
todit eos tribus diebus donec veniens pater eorum tertia die in
sufflat in faciem eorum et vivificat eos; Sic omnipotens
pater dominum nostrum ihesum christum tertia die suscitavit a mortuis.
dicente iacob; Dormitabit tanquam leo, et sicut catulus leo
nis suscitabitur; Circa hominem leonum natura est ut nisi lesi
nequeant irasci; Ad cuius exemplum rationabiles homi
nes respicere debent qui non lesi irascuntur et innocentes op
primunt: cum iubeat christiana lex noxios dimittere liberos;
Patet enim leonum misericordia exemplis assiduis. prostratis
enim parcunt: captivos obvios repatriare permittunt; In
viros potius quam in feminas seviunt; Infantes nisi in
magna fame perimunt; Pariter omnes pariunt a sagina;
Primum quod alternis diebus potum: alternis cibum capiunt;
At frequenter si digestio non est insecuta: solite cibationi
superponunt diem; Tum quod carnes iusto amplius devo
ratas congravantur; insertis in ora unguibus sponte protra
hunt; Sane et cum fugiendum est: in sacietate idem fa
ciunt; Senectam leonum defectio probat dentium; Ad
versi coeunt; Nec hii tantum: sed et linces. et cameli: et ele
phanti: et rinocerontes. et tygrides et leene; Fetu primo

catulos quinque educant; Deinde per singulos numerum
decoquunt annis insequentibus; Et postremo cum ad
unum pervenerint. materna fecunditas reciditur: steri
les fiunt in eternum; Leo cibum fastidit hesternum: et
ipsas sue esce reliquias aversatur; Que autem ei se ferre
fera audeat: cuius voci tantus naturaliter inest ter
ror ut multa animantium que per celeritatem possunt
evadere eius impetum. rugitus eius sonitum velud
quadam vi attonita atque victa deficiant: Leo eger
simiam querit ut devoret: quo possit sanari; Leo gal
lum et maxime album veretur; Leo quidem rex ferarum
exiguo scorpionis aculeo exagitatur: et veneno serpentis
occiditur; Leontophones vocari accepimus modicas
bestias; Que capte exuruntur ut earum cineris asper
gine carnes pollute iacteque per compita concurrentium
semitarum leones necent. si quantulumcumque ex illis
sumpserint; Propterea leones naturali eas premunt
odio atque ubi facultas data est. morsu quidem absti
nent: sed dilaniatas exanimant pedum nisibus; De tigride.

Simia
gallus albus
serpentis venenum
Cinis [illegible]

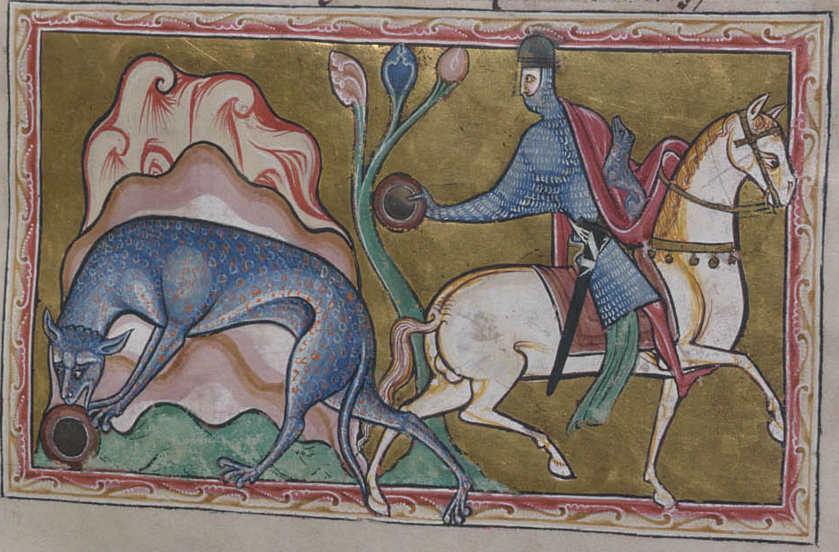

Tigris uocata ꝑpt uolucrem fugam ita eam nominant p̄se greci ⁊ medi sagittam; Est enim bestia uariis distincta maculis. uirtute ⁊ uelocitate mirabilis. Ex cuius nomine flumen tigris appellat᷑ q̄d is rapidissimus sit omnium fluuiorum. has magis hircania gignit; Tigris uero ubi uacuum rapte sobol' repperit cubile: ilico raptoris uestigiis insistit; At ille quamuis equo uectus fugaci. uidens tamen uelocitate fere se p̄uerti. nec euadendi ullum subpetere posse subsidium: tecnam huiusmodi fraude molitur; Ubi se cōtiguum uiderit: speram deuitro p̄icit; At illa ymagine sui luditur: ⁊ sobolem putat; Reuocat impetum colligere fetum desiderans; Rursus inani specie retenta. totis se ad comp̄hendendum equitem uirib; fundit ⁊ iracundie stimulo uelocit' fugienti imminet; Iterum ille spere obiectu sequentem retardat. nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit; Cassam uersat ymaginem ⁊ quasi lactatura fetum residet; Sicq; pietatis sue studio decepta: ⁊ uindictam amittit ⁊ prolem;

DE PARDO.

A Catt of the montayn

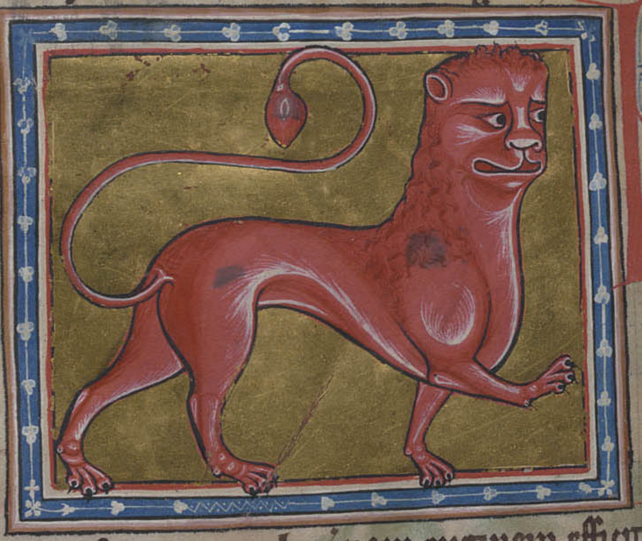

Pardus est genus uarium ac uelocissimū ⁊ p̄ceps ad sanguinem. saltu enim ad mortem ruit. leopardus ex adulterio leene nascitur ⁊ pardi. ⁊ terciam originem efficit. sic ⁊ plinius in naturali historia dicit: leonem cum parda. aut pardū cum leena concumbere. ⁊ ex utroq; degeneres partus creari. ut mulus ⁊ burdo;

DE PANTERA.

A panther

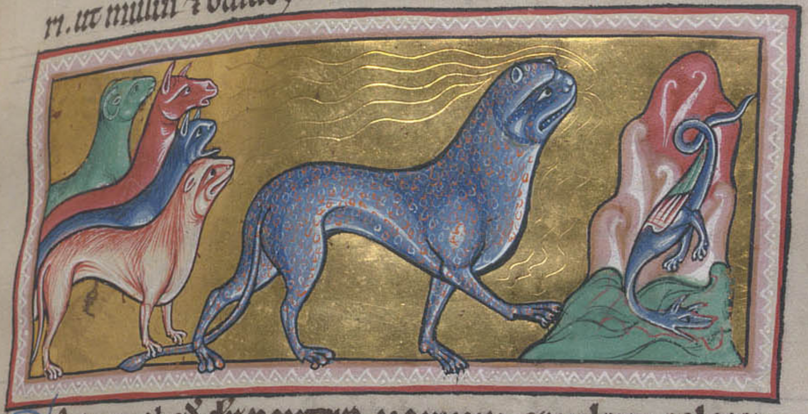

Est animal qd̄ dr̄ pantera. uarium quidem colorem h̄ns. ⁊ est speciosissimum nimis ⁊ mansuetum; Phisiologus dic̄ de eo qm̄ inimicum h̄t solum draconem; Cū q̄ comederit ⁊ saciatum fuerit: recondit se in spelunca sua ⁊ dormit; Post triduum u̇ exurgit a sompno; Et emittit magnum rugitum. ⁊ ab ore eius odor suauissimus exit; uelud omnium aromatum; Cum autem audierint eius uocem cetera animalia. ꝑpt suauitatem odoris sequunt᷑ eam quocumq; ierit. solus autem draco audiens eius uocem: timore p̄territus. fugit in cauernis terre; Ibi non ferens odorem torpescit in semetip̄o: ⁊ tanquam mortuus immobilis manet; Sic ⁊ dominus nr̄ ih̄c x̄. uer' pantera descendens de celis eripuit nos de potestate diaboli. Et p incarnationem suam sociauit nos s̄ in filios; cep̄ omnia. captiuamq; ducens captiuitatem dedit dona hominib;; Quod sit uarium animal significatur: sic̄ dictum .ē. p salomonem de x̄. qui .ē. sapientia dī patris. sp̄c intelligibilis: sp̄c unicus. multiplex. uer'. suauis: apt'. clemens: firm': stabil'. secur'. omnia potens. omnia pro ſpiciens; Quia ſpecioſum animal ſit: dauid dicit de christo. Specioſuſ forma pre filiis hominum; Manſuetum autem animal yſayas quoque dicit; Gaude et letare filia ſyon. predica filia iheruſalem: quia rex tuuſ uenit tibi manſuetuſ; Cum ſaturatuſ fuerit recondit ſe in iudaicis illuſionibuſ. flagellis: alapis. iniuriis. contumeliis: ſpinis. manibus in cruce ſuſpenſuſ. clauis confixuſ. felle et aceto potatuſ. et lancea perforatuſ. obdormienſ requieuit in ſepulcro. et deſcendit in infernum. illic magnum draconem ligans; Ille autem tertio ſurgit a ſompno et emittit magnum clamorem. flagrans ſuauitatem. ſic et dominuſ noſter ihesus christus tertia die reſurgenſ a mortuis ſicut dauid dicit; Excitatus eſt tanquam dormienſ dominuſ: tanquam potenſ crapulatuſ a uino; Et exclamauit uoce magna ita ut audiretur in omni terra ſonus eius. et in fines orbis terre uerba eius; Et ſicut de ore pantere odor ſuauitatis exit. et omnes beſtie que prope ſunt. et que longe conueniunt eam ſequuntur: ita iudei qui aliquando ſenſum habuerunt beſtiarum. ſcilicet prope erant per legem. et que longe. ideſt gentes. que ſine lege erant audientes uocem christi. ſequuntur eum cum propheta dicentes; Quam dulcia faucibus meis eloquia tua ſuper mel et fauum ori meo; Item de eodem. Diffuſa eſt gratia in labiis tuis. propterea benedixit te deus in eternum; Et ſalomon; Odor unguentorum tuorum ſuper omnia aromata; Item; In odorem unguentorum tuorum curremus; Et paulo poſt; Introduxit me rex in cubiculum ſuum; Oportet nos quam citius ſicut adoleſcentulas. id eſt renouatas baptiſmo animas poſt unguentum mandatorum christi currere; De terrenis ad celeſtia migrare. ut nos introducat rex in palatium ſuum in iheruſalem ciuitatem domini uirtutum. et in monte omnium ſanctorum. Pantera eſt

qd xpc fuit in inferno

beſtia. minutis orbiculis ſuperpicta. ita ut oculatis ex fuluo nigro uel alba diſtinguatur uarietate; Hec ſemel omnino parturit. cuius cauſe ratio manifeſta eſt. Nam cum in utero matris coaluere tres catuli. maturis ad naſcendum uiribus pollent. oderunt temporum moras; Itaque oneratam fetibus uuluam tanquam obſtantem partui unguibus lacerant; Effundit illa partum. ſeu potius dimittit: dolore cogente; Ita poſtea corruptis et cicatricoſis ſedibus. genitale ſemen infuſum non heret acceptum. ſed irritum reſilit foras; Nam plinius dicit animalia cum acutis unguibus frequenter parere non poſſe. uiciantur enim intrinſecus ſe mouentibus catulis;

De aptalops.

A. Antelope

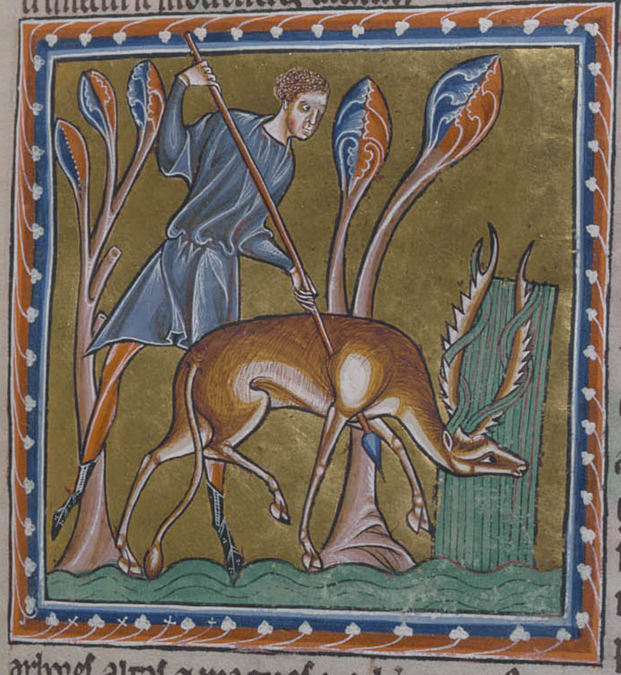

Eſt animal que dicitur autalops acerrimum nimis ita ut nec uenator ei poſſit appropinquare; Habet autem longa cornua ſerre figuram. ita ut poſſit reſecare arbores altas et magnas. et ad terram proſternere. cum autem ſitierit: uadit ad flumen magnum eufraten; Eſt autem ibi frutex qui grece dicitur hericine habens uirgulta ſubtilia et plixa: et incipit ludere cornu ad hericinam dum ludit:

hericine: frutex

obligat cornua in uirgultis; Audiens uenator uocem eius uenit ⁊ occidit eum; Sic ⁊ tu homo qui studes sobrius ⁊ castus esse ⁊ spiritualiter uiuere. cuius duo cornua sunt duo testamenta. per que poteris resecare ⁊ excidere omnia uicia corporalia ⁊ spiritualia. Caue ab ebrietate ne obligeris luxuria ⁊ uoluptate. ⁊ interficiaris a diabolo; Vinum enim ⁊ mulieres apostatare faciunt homines a deo;

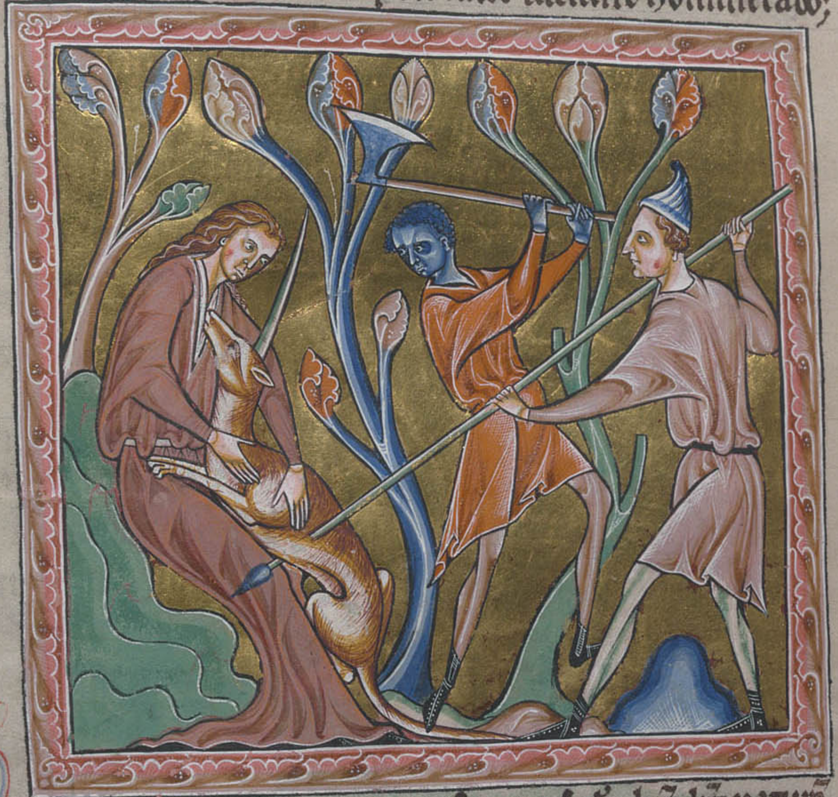

v. A Unicorne

Unicornis qui ⁊ rinoceros a grecis dicitur. hanc habet naturam. pusillum animal est. simile hedo. acerrimum nimis. unum cornu habens in medio capite. ⁊ nullus uenator capere eum potest; Sed hoc argumento capitur; Puella uirgo ducitur ubi moratur. ⁊ ibi dimittitur in silua sola; At ille mox ut uiderit eam insilit in sinu eius ⁊ complectitur eam ⁊ sic comprehenditur; Sic ⁊ dominus noster ihesus christus est spiritualiter unicornis de quo dicitur. ⁊ dilectus quemadmodum filius unicornium; Et in psalmo alio; Exaltabitur sicut unicornis cornu meum. ⁊ zacharias; Suscitauit nobis cornu salutis in domo dauid pueri sui. Quod autem unum cornu habet in capite. significat hoc quod ipse ait; Ego ⁊ pater unum sumus. ⁊ secundum apostolum; Caput christi est deus; Acerrimum autem dicitur eum. quia neque principatus neque potestates. neque throni. neque dominationes. eum intelligere potuerunt. nec infernus eum tenere potuit. neque subtilissimus diabolus intelligere aut inuestigare ualuit. sed sola uoluntate patris descendit in uterum uirginis propter salutem nostram. Pusillum animal dicitur propter incarnationis eius humilitatem. ipso dicente. discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde; Similis est hedo unicornis. quia saluator ipse factus est in similitudinem peccati carnis. ⁊ de peccato dampnauit peccatum. Unicornis sepe cum elephantis certamen habet. ⁊ in uentre uulneratum prosternit;

DE LINCE.

filii lupo.

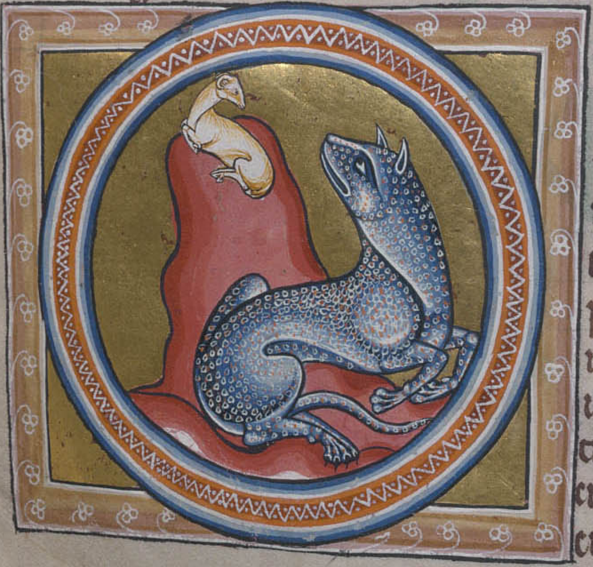

Lincis dicta quia in luporum genere numeratur. Bestia maculis terga distincta ut pardus. sed similis lupo. huius urinam conuerti in duritiam preciosi lapidis dicunt. quos liguri

vrina conuersa in lapidem preciosum. ligurius appellatur; Quod ipsas linces sentire hoc documento probatur; Nam egestum liquorem arenis in quantum potuerint contegunt. invidia quadam nature ne tal[is] egestio transeat in usum humanum; licet dicat plinius eas unum non admittere fetum;

de grype. or de gryffon.

DE GRIF.

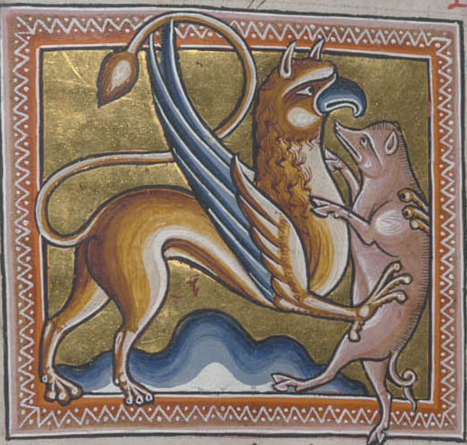

Grifes vocatur. quod sit animal pennatum et quadrupes. hoc genus ferarum in hyperboreis nascitur locis vel montibus. omni parte corporis leoni. alis et facie aquilis simile. equis vehementer infestum. nam et homines visos discerpit;

de olyfanto. or de olyphaunts

DE ELEF.

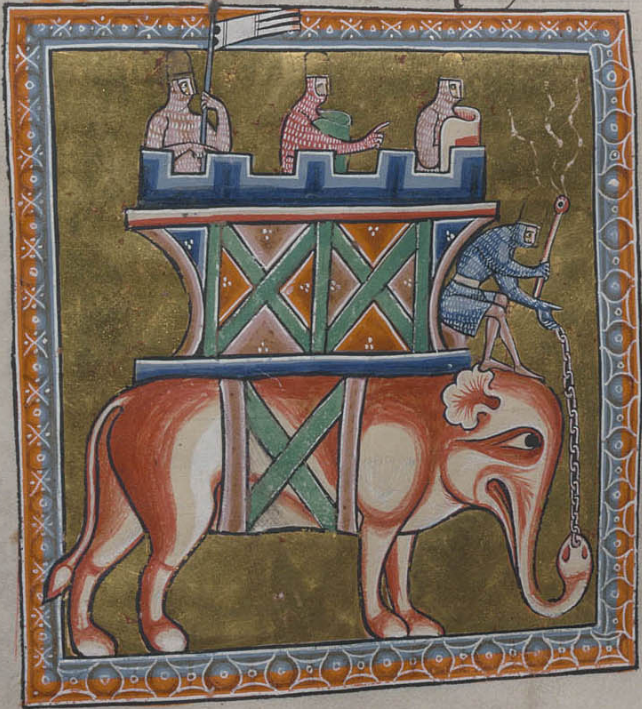

Est animal quod dicitur elephas in quo non est concupiscentia coitus; Elephantem greci a magnitudine corporis vocatum putant. quod formam montis praeferat; Grece enim mons

elephio dicitur; Apud indos autem a voce barro vocatur; Unde et vox eius barritus et dentes ebur; Rostrum autem promuscida dicitur. quoniam illo pabula ori admovet. et est angui similis vallo munitus eburneo; Nullum animal grandius videtur; In eis enim perse et indi ligneis turribus collocati. tanquam de muro iaculis dimicant; Intellectu et memoria multa vigent. gregatim incedunt. murem fugiunt. aversi coeunt; Biennio autem parturiunt. nec amplius quam semel gignunt. nec plures sed tantum unum; Vivunt autem annos trecentos. Si autem voluerint facere filios. vadit ad orientem prope paradisum. et ibi arbor que vocatur mandragora. et vadit cum femina sua. que prius accipit de arbore et dat masculo suo. Et seducit eum donec manducet. statimque in utero concipit. Cum vero tempus pariendi venerit. exit in stagnum. et aqua venit usque ad ubera matris; Elephans autem custodit eam parturientem. quia draco est inimicus elephanti. si autem invenerit serpentem. occidit eum. quem conculcat donec moriatur. Est enim formidabilis tauris elephans. tamen murem timet; hec est natura eius. si ceciderit non potest surgere; Cadit autem cum se inclinat in arborem ut dormiat; Non enim habet iuncturas geniculorum; Venator autem incidit arborem modicum. ut elefas cum se inclinaverit simul cum arbore cadat; Cadens autem fortiter clamat. et statim magnus elephas venit et non potest eum levare; Tunc clamant ambo et veniunt xii. elephantes et non possunt levare eum qui cecidit; Deinde clamant omnes. et statim venit pusillus elephas et mittit os suum cum promuscida. subtus magnum elephantem et elevat eum; Habet autem pusillus elephas hanc naturam. ut incensum fuerit de capillis et ossibus eius neque aliquid mali accedit neque draco; Magnus elephas et mulier eius personam habent adam et eve;

Cum enim carne eēnt placenteſ deo ante ipſorum p̄uaricatōē ñ ſciebant coitum. neq; intelligentiam pecc̄i habebant. Qn̄ autem mulier manducauit de ligno ħ est intelligibilem mandragoram dedit uiro ſuo. deinde p̄gnanſ facta. ē. ppt quod exierunt de paradiſo. Quam diu enim fuerunt in paradiſo non cognouit eā adam. ſcriptum. ē. enim; Cognouit adam uxorem ſuam. ⁊ concipienſ peperit eam ſup uitupabileſ aquaſ de quib; ait ppha; Saluum me fac dſ. q. i. a. u. a. a. m. ⁊ ſtatim draco ſubuertit eoſ. ⁊ alienoſ fecit ab arte ſua; hoc. ē. ñ placē dō; Tunc uenit magnuſ el'. ħ. ē. lex ⁊ ñ eum leuauit. qm̄ ñ ſacerdoſ eum qui incidit in latrneſ; R xii. el'. eleuauerunt eum. i. chorꝰ pphārum ſic ñ leuita illum uulnātum quem dixi mꝰ. h; intelligibiliſ el'. i. dominuſ nr̄ ihc. x. cum omnib; maior ſit omnium puſilluſ factuſ. ē. qr humiliauit ſe. f. o. u. a. m. ut hominem eleuaret. intelligibil' ſamaritanuſ. q̄ impoſuit ſup iumtum; Ipſe enim uulnātuſ tulit infirmitateſ nr̄aſ. i. p. ɜ. portauit; Interp̄tat̄ autem ſamaritanuſ cuſtoſ. de q̊ dic̄ dauid. Cuſtodienſ paruuloſ dominuſ; Vbi autem. ē. d p̄ſenſ. neq; diabol' appropinq̄re potit, Elephanteſ uͦ pmuſcida ſua quicq̄d inuoluerint frangunt. pede uero q̄cq̄d comp̄ſſerint uelud quodam lapſu ruine ingentiſ exanimare. Propt̄ feminaſ numq̄m dimicant; nulla enim nouerunt adulteria; In. ē. illiſ clemēcie bonum; Quippe ſup deſerta uagabundum hominem forte uiderint ductuſ uſq; notaſ uiaſ p̄bent. Vel ſi conſertiſ pecorib; occurſitent: itiña ſ blanda ⁊ placida manu faciunt. ne qua tela obuium animal interimant; Conflictuſ fortuito ſi qn̄ pugnantur: non mediocrem habent curam ſauciorum; Nam feſſoſ uulnātoſq; in medium receptant;

A bever.

De castore

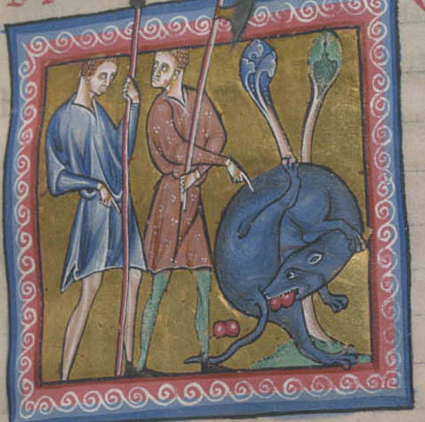

Est animal quod dr̄ castor manſuetum nimiſ. cuiuſ teſticuli medicine ſunt aptiſſimi. de quo dic̄ phiſiologuſ. qr cum uenatorem ſe inſequentem cognouit: morſu teſticuloſ ſ abſcidit ⁊ in faciem uenatoriſ eoſ p̄icit. ⁊ ſic fugienſ euadit; Si uͦ rurſuſ contigerit ut alt̄ uenator eum pſeq̄t: erigit ſe ⁊ oſtendit uirilia ſua uenatori; Quem cum uiderit teſticul' carere: ab eo diſcedit; Sic omniſ q̇ iuxta mandatum dī uſatur ⁊ caſte uult uiuere: ſecat a ſe oīa uicia. ⁊ omneſ īpudicicie actuſ. ⁊ p̄icit eos a ſe in faciē diaboli; Tunc ille uidenſ eum nichil ſuorum habentem: confuſuſ ab eo diſcedit; Ille uͦ uiuit in dō. ⁊ ñ capitur a diabolo. qui dic̄ pſequar ⁊ comp̄hendam eoſ; Caſtor dr̄ a caſtrando;

De. aīali. qͦ dr̄. ibex:

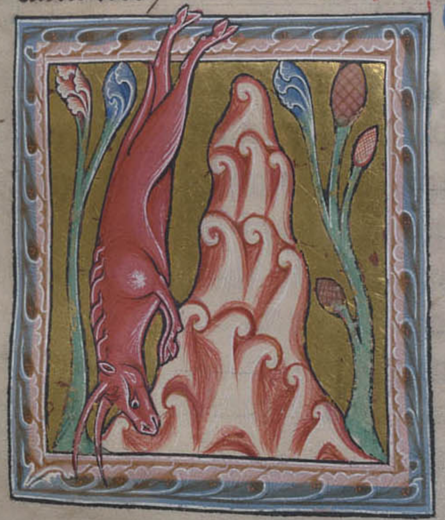

Est animal quod dr̄ ibex. duo cornua hn̄s. quorum tanta uiſ. ē. ut ſi ab alto montiſ ad ima demiſſuſ fuerit. corpuſ eiuſ totum hiiſ duob; cornib; ſuſtentet̄ illeſum; Significat aū eruditoſ homineſ. q̄ duorum teſtamētorū conſonantia quicq̄d

eis adversi acciderit: quasi quodam salubri temperam
to temperare solent. & velud duobus cornibus fulti: bona q̃
ꝑpetrant veteris testamenti. ac euuangelice lectionis attes
tacione sustentant;

Filio lupo alignatu

DE YENA. Hiena

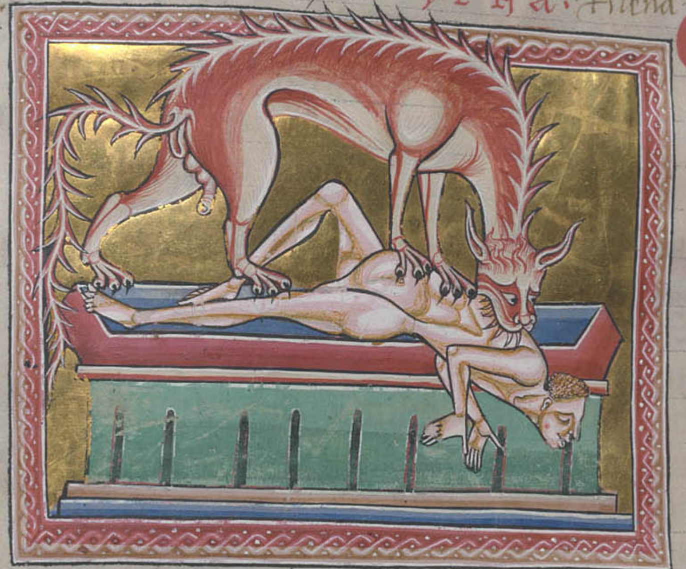

Est animal qd dicit̃ yena. in sepulc̃ris mortuoꝝ habitãs. eorumq; corpora vescens; Cuius natura. ē. ut aliquando masculus sit aliquando femina. & ideo. ē. inmundum animal. Cui cum spina riget; continua uni
tate flecti nequid. n̄ toto corporis circumactu; Solinus
multa mira de ea refert; pͥmum qd sequit̃ stabula pas
torum. & circuit domos ꝑ noctem. & assiduo auditu ad
discit vocamen. qd exp̄mere possit imitacionem vocis
humane. ut in hominem astu accitum nocte seviat.
Vomitus q̊q; humanos mentit̃ falsisq; singultibus sic sol
licitatos canes devorat, Qui forte si venantes umbrã
eiusdem dum sequitur contigerint: latrare nequeunt
voce ꝑdita: Eadem yena inquisicione corporum sepul
torum busta eruit. Huic assimilantur filii isrl̃. qui ab in
icio deo vivo servierunt postea diviciis & luxurie dedi
ti. idola coluerunt ideo ꝓpheta comparavit synagogã

18

inmundo animali. dicens; Facta est m̃ hereditas mea
quasi spelunca yene; Quicumq; ergo inter nos luxurie.
& avaricie inserviunt. huic belue comparantur. cum
nec viri nec femine sint. i. nec fideles ñ ꝑfidi sunt. s; sunt
sine dubio de quibus ait salomon. Vir duplex animo
inconstans. ē. in omnibus viis suis; De quibus ait dominus.
Non potestis deo servire & mammone; Hec belua lapidem
in oculis tenet nomine yeniam. quem siquis sub lin
gua tenuerit. futura p̄dicere creditur; Verum yena
quodcumq; animal ter lustraverit movere se ñ pot. Qua
ꝓpt magicam scienciam inesse ei ꝓnunciaverunt. In ethio
pie parte coit cum leena. unde nascit̃ monstrum. cui
crocote nom̄. ē. Voces hominum ipsa parit effectat;
Acumosin commutationem orbium s; inobtutum sine
mutacione contendit. In ore gingiva nulla; Dens unus
atq; ꝑpetuus qui ut numquam retundatur: naturalit̃
capsularum modo clauditur;

Crocote: monstrū

DE BONACON.

tascotte

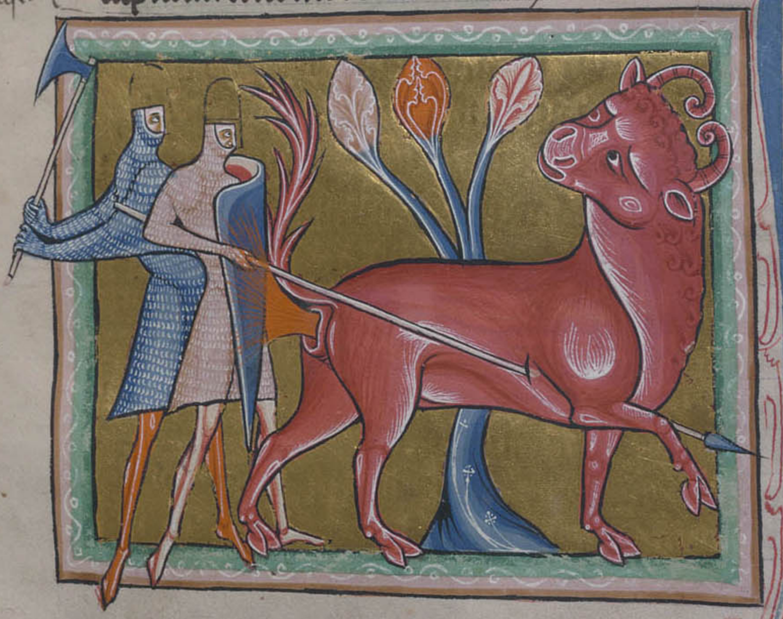

In asia animal nascit̃ qd bonnacon dicunt. cui taurinum caput. ac deinceps corpus omne tantum iuba equina; Cornua autem ita multiplici flexu in se recurrentia, ut si quis in eo offendat non uulneretur. Sed quicquid presidii monstro illi frons negat, aluus sufficit; Nam cum in fugam uertit pluuie citi uentris fimum egerit per longitudinem trium iugerum. cuius ardor quicquid attigerit adurit; Ita egerie noxia submouet insequentes; De Simiis:

By the space of iij furlongs in lenght.

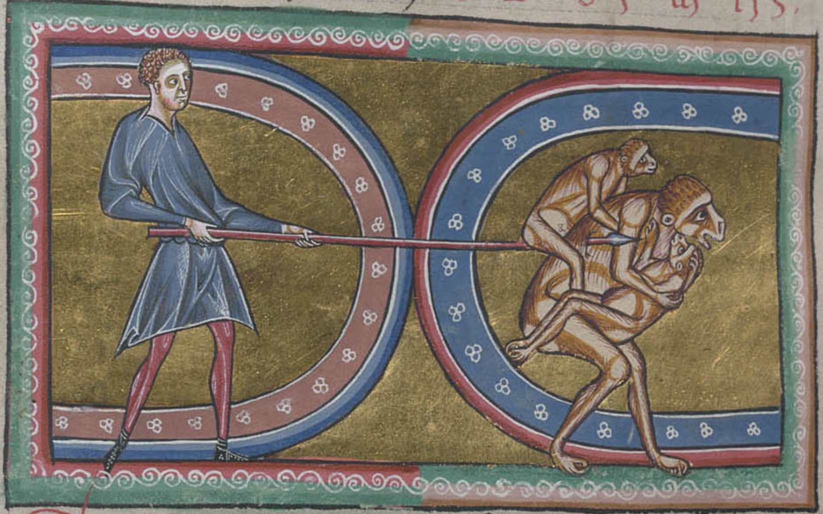

Of apys

Simie uocantur latino sermone. eo quod multa in eis similitudo rationis humane sentitur. Hi elementorum sagaces noua luna exultant. media et caua tristantur. Nature simie talis est. ut cum pepererit geminos catulos. unum diligat et alterum contempnat; Quod si aliquando euenerit ut insequatur a uenatoribus ante se amplectitur quem diligit et portat nolens quem odit; Simia caudam non habet; Cuius figuram diabolus habet. qui caput habet caudam uero non habet; Et licet simia tota turpis sit: posteriora tamen eius satis turpia et horribilia sunt; Diabolus initium habuit cum esset in celis angelus. Sed ypocrita et dolosus fuit intrinsecus. et perdidit caudam.

& et altum collo portat quem odit. Sed dum lassa fuit bipes eundo, perit

uolens quem diligit, et portat.

qa totus in fine perdit. sic ait apostolus ait. Quem dominus Ihesus interficiet spiritu oris sui. Simia grecum nomen est. i. pressis naribus. Unde et simias dicimus. quod suppressis naribus sit et facie feda rugis turpiter follicantibus. licet et capellarum sit pressum habere nasum, Cirro petici caudas habent. hec sola discretio est inter prius dictas. Cenofali et ipsi sunt e numero simiarum; In ethiopie partibus frequentissimi. Violenti ad saltum. feri morsu; Numquam ita mansueti. ut non sint magis rapidi, Inter simias habentur et spinges. uillose mammis ac dociles ad feritatis obliuionem; De Satiris.

Simia: græcum x pressis naribus.

Cenofali.

Spinx

Satyri

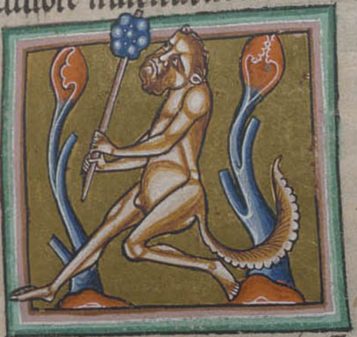

Sunt et quos uocant satiros facie admodum grata gesticulatis motibus inquiete. Callitrices toto pene aspectu a ceteris differunt; In facie barba est; lata cauda. hos capere non est arduum. sed proferre rarum; Neque uiuunt in altero quam in ethiopico hoc est suo celo; De Ceruis.

Hartis.

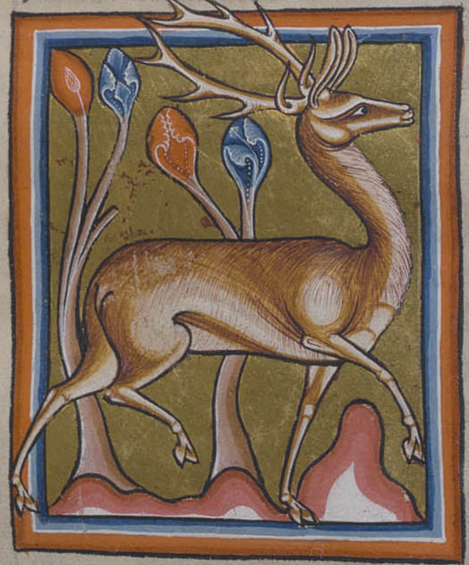

Cerui dicti apo toy ceraton. i. a cornibus. cerata enim greci cornua dicunt. Hii serpentium inimici: cum se grauatos infirmitate persenserint. spiritu narium eos extrahunt de cauernis. et superata pernicie ueneni eorum papulo reparantur; Dictampnum herbam ipsam perdiderunt. Eo namque pasti gestiunt acceptas sagittas. Mirantur autem sibilum fistularum. Erectis auribus acute audiunt, submissis nichil. Cervi etiam hanc naturam habent, quod pro amore alterius patrie mutant pascua sua, et sese vicarie sustentant. Si quando immensa flumina vel maria transiliunt, capita clunibus precedentium superponunt, sequentesque invicem succedentes nullum laborem ponderis sentiunt. Sterquilinia loca inveniunt, ea ne in eis coinquinentur citissime transiliunt. Habent et aliam naturam, quod post commestionem serpentis ad fontem currunt, et ex eo bibentes pilos et omnem suam vetustatem deponunt. Que nature in membris sancte ecclesie congrua et competenti ratione videntur convenire. Quia dum patriam istam, id est mundum, pro amore celestis patrie mutant, sese vicarie portant, id est perfectiores minus perfectos exemplo et bonis operibus promovent et sustentant. Et si locum peccandi inveniunt, statim transiliunt. Et post incorporacionem diaboli, id est post peccata perpetrata, ad Christum qui verus fons est confessione currunt, et precepta eius haurientes, deposita peccati vetustate renovantur. Mares generis huius cum statutum tempus venerem incitat, seviunt rabie libidinis. Femine licet prius conserantur, non concipiunt ante arcturi sydus. Nec quolibet partus suos educant, sed tenero studio occulunt, et absconditos in profunda fruticum vel herbarum, pedum verbere castigant ad latendum. Cum maturuit ad fugam robur, per exercitium docent cursum, assuescunt salire per abrupta. Acceptis canum latratibus secundo vento dirigunt, ut odor cum ipsis recedat. Stupent omnia, propterea facilius obvios se prebent sagittantibus. E cornibus quod dextrum fuerit, efficacius est ad medelam. Si fugare angues gestias, utrumvis ures. Dente

monstrant senectutem, cum aut pauci inveniuntur aut nulli. Ad dinoscendam vivacitatem, Alexander magnus torques plurimis cervis innexuit, que post annum centesimum capti, nec dum senii indicium preferebant. Hinnuli filii sunt cervorum, ab innuere dicti, quod nutu matris absconduntur. Adversus venena mirificum est hinnuli coagulum, occisi in matris sue utero. Patuit eos numquam febrescere. Quam ob causam confecta ex medullis ipsorum unguina sedant calores hominum languentium. Legimus plurimos matutinis diebus cervinam carnem degustare solitos sine febribus longevos fuisse, quod demum proderit si uno vulnere fuerint interempti.

DE CAPRE

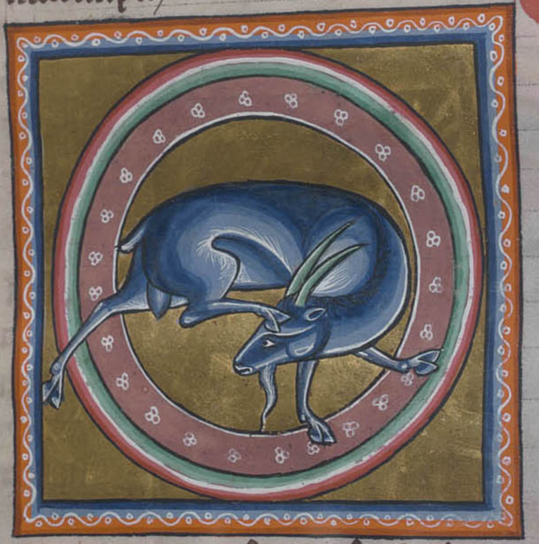

Est animal quod latine dicitur caper, eo quod captet aspera. Nonnulli a crepitu capream vocant. Hee sunt agrestes capree quas greci quod acutissime videant dorcas appellaverunt. Morantur in excelsis montibus, et de longinquo venientes cognoscunt si venatores sint aut viatores. Sic dominus ihesus christus amat excelsos montes, hoc est prophetas et apostolos. Sic in canticis canticorum dicitur: Ecce fratruelis meus sicut caprea venit, saliens super montes, transiliens colles, et sicut caprea in convallibus pascitur. Dominus noster in ecclesia pascitur. Bona opera christianorum esce eius sunt, qui dicet: Esurivi et dedistis mihi

a goote

manducare. sitiui: ⁊ dedistis mihi bibere; Conuallia montium ecclesie perdiuisa loca intelliguntur. sic in canticis canticorum dicitur; Ecce fratruelis meus conuertere. ⁊ esto similis capree hinnuloque ceruorum; Quod acutissimam habet aciem oculorum. ⁊ perspicit omnia. ⁊ a longe cognoscit. significat dominum nostrum qui dominus scientiarum est. Et alibi; Quoniam excelsus dominus ⁊ humilia respicit. ⁊ alta a longe cognoscit ⁊ omnia creauit ⁊ condidit: ⁊ regit ⁊ uidet ⁊ perspicit. ⁊ antequam in cordibus nostris aliquid oriatur. preuidet ⁊ cognoscit. Denique sicut ⁊ capra a longe cognoscit uenantium aduentum. ita christus preuidit insidias proditoris sui dicens; Ecce appropinquat qui me tradet;

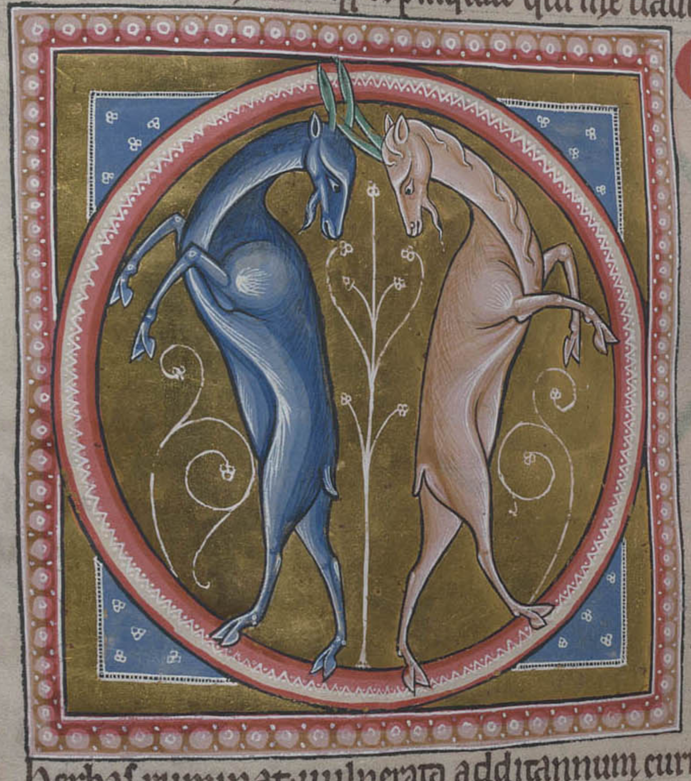

De capra.

Capra habet natalis. quod pascendo de altis ad altiora tendit. bonas herbas a noxiis oculorum acumine eligit; herbas ruminat. uulnerata ad dictannum currit. quo tacta sanatur; Sic boni predicatores. pascentes in lege domini

in bonis operibus quasi in pastu delectantes. de uirtute in uirtutem conscendunt; Bonas sententias a malis oculis cordis eligunt. ⁊ electas ruminant. id est bonum perscrutantur. & ruminatas reddunt memorie. A peccato uulnerati: ad christum confitentes recurrunt. ⁊ cito sanantur; Ideoque christus benedictus dictannus dicitur; Sic enim dictannus ferrum a uulnere depellit; ⁊ uulnus sanat. ita christus per confessionem diabolum eicit. ⁊ peccatum ignoscit;

DE MONOCERO

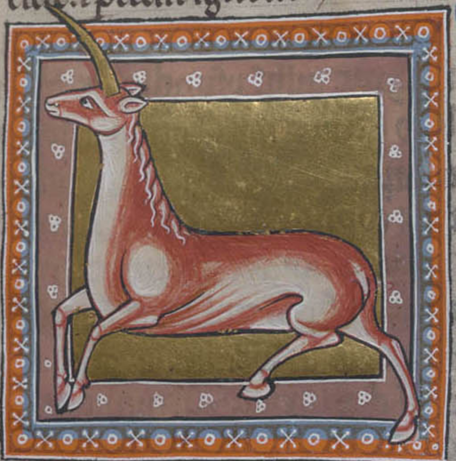

Est monoceros monstrum mugitu horrido. equino corpore elephantis pedibus cauda simillima ceruo; Cornu media fronte eius protenditur splendore mirifico. ad magnitudinem pedum .iiii. ita acutum. ut quicquid impetiat facile ictu eius perforetur. Viuus non uenit in hominum potestatem. ⁊ interimi quidem potest. capi non potest;

A unicorne

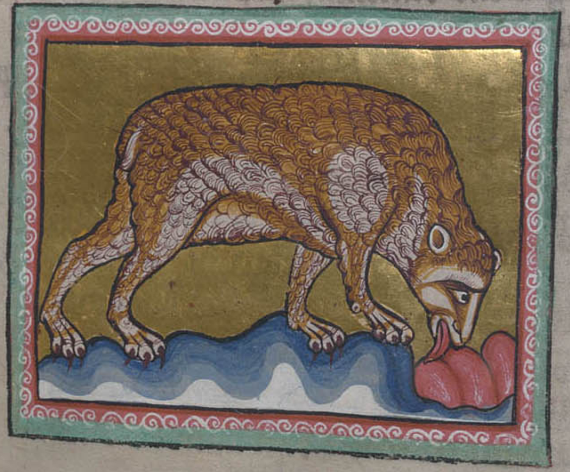

DE URSO.

Ursus fertur dictus quod ore suo formet fetus quasi orsus; Nam aiunt eos informes generare partus ⁊ carnem quandam nasci;

A. beer.

Quod mater lambendo in membra componit; ſ; hoc
immaturitaſ facit partuſ; Deniq; tricesimo die gene
rat. unde euenit ut p̄cipitata fecunditaſ informiſ par
iat; Vrſorum cap̄ inualidum. uiſ maxima in brachiiſ
⁊ lumbiſ. unde interdum erecti inſiſtunt; Etiam medendi
induſtriam n̄ p̄termittunt. ſiquidem graui affecti cede
⁊ ſauciati uulneribȝ mederi ſe ſciunt. herbe cui nom̄. ē.
flomuſ. ut g̃ci appellant. ulcera ſubicienteſ ſua: ut ſolo
curent᷑ a tactu; Vrſuſ eger formicaſ deuorat; Numidi
urſi ceteriſ p̄ſtant dumtaxat uilliſ p̄funditoribȝ; Nam
genitura par. ē. quoq̃ loco genuerint; Coeunt n̄ itidem
quo quadrupedeſ alie. ſ; apti amplexibȝ mutuiſ uelud
humaniſ coniugacionibȝ copulantur. Deſiderium ue
neriſ hiempſ ſuſcitat. Secreti honore uerent᷑ mareſ
g̃uidaſ. ⁊ in hiſdem licet foueiſ partuſ tam̄ p̄ ſcrobeſ
ſecubationibȝ diuidunt᷑. Iucine illiſ properatiuū temp̄. ē.
Quippe uterum triceſimuſ dieſ liberat. Vn̄ euenit ut p̄ci
pitata fecunditaſ informeſ creat partuſ; Carneſ paru
lulaſ edunt. quibȝ color candiduſ. oculi nulli; Haſ lam
bendo ſenſum figurant ⁊ interdum ad pectora taſ fouent.
ut aſſiduo incubitu calefacte: animalem trahent sp̄m;
Interea cibȝ nulluſ ſane diebȝ p̄miſ. xiiii. mareſ in ſomp
num ita concidunt ut nec uulneribȝ excitari queant.
enixe q; terriſ latent menſibȝ; Mox egreſſe in diem liberū
tantam paciunt᷑ inſolentiam luciſ: ut puteſ obſitaſ ceci
tate; Inſidiant᷑ aluearibȝ apium. maxime fauoſ appetunt.
Nec auiduſ aliud quam mella captant. Dum guſtaue
rint mandragore mala: moriuntur. ſ; eunt obuiam
ne malum in perniciem conualeſcat ⁊ formicaſ deuorant;
ad recuperandam ſanitatem; Si q̃n tauroſ adoriunt᷑.

ſciunt quibȝ potiſſimum partibȝ immorantur. nec ali
ud q̃m cornua aut nareſ petunt; Nareſ ut acrior dolor
ſit in loco teneriore;

DE LEUCROTA.

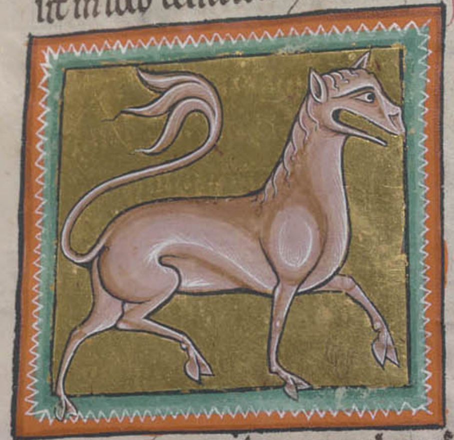

In india naſcitur beſtia nomine leucrota; Que uelocitate p̄cedit feraſ uniuerſaſ; Ipſa aſini fit magnitudine. cerui clunibȝ. pectore ac cruribȝ leoniſ. capite equi. biſulca ungula. ore aduſq; aureſ diſcocte. Dentium loco oſſe perpetuo hec quid ad formam. nam uoce loquentium ſonoſ emulatur;

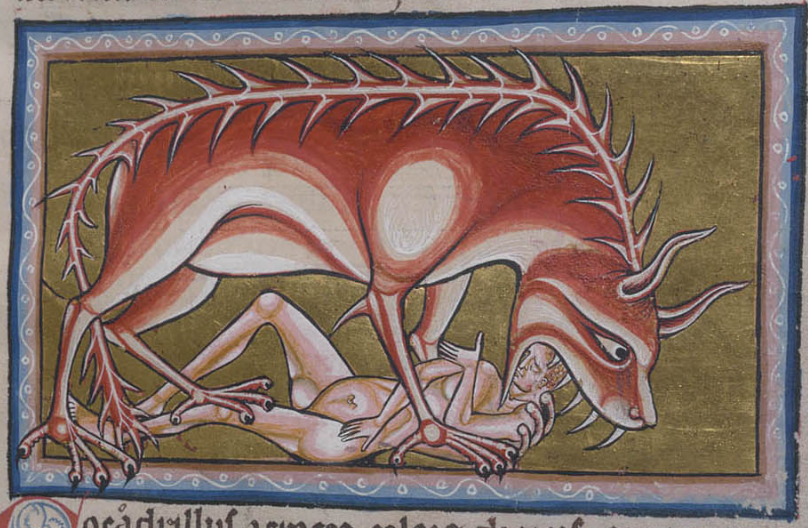

Crocodrilluſ a croceo colore dictuſ. gignitur in
nilo flumine animal quadrupeſ. in t̃ra ⁊ aqua
ualenſ. longitudine plerumq; uiginti cubitorū. id est · 30 pedum
dentium ⁊ unguium immanitate armatuſ. tanta
que cutiſ duricia. ut quamuiſ fortium ict᷑ lapidū

tergo repercutiat si nocte in aquis. die in humo qui-
escit; Ova in terra fovet. masculus et femina vices servant.
Hunc pisces quidam serratam habentes cristam tenera
ventrium desecantes interimunt; Solus autem ex omnibus
animalibus superiora movet. inferiora vero immota tenet.
Stercus eius fit unguentum. unde vetule et rugose
meretrices facies suas pingunt, fiuntque pulcre donec
sudor defluens lavet; Cuius figuram portant ypocrite sive
luxuriosi atque avari. qui quamvis tumore superbie inflentur.
tabo luxurie maculentur. avaricie morbo obsideantur. tamen
rigidi ac velud sanctissimi iustificationibus legis coram
hominibus sese ostendunt incedere; Nocte magis die hu-
mo quiescit. quia ypocrite quamvis luxuriose vivant: tamen sancte
iuste vivere dici delectantur. Conscii sue malicie corda
plangunt. licet visu semper exhilarant. consuetudo ad peccata.
Superiora oris movet: quia hii sanctorum patrum exempla
verborumque copiam aliis in verbo ostendunt. cum mini-
me eorum que dicunt in se ostendunt; De stercore eius un-
guentum fit. quia plerumque mali ab imperitis laudantur. de per-
petrato malo ac velud unguento huius mundi favoris
extolluntur; Sed cum iudex districtus perpetrati mali iram
suam ad feriendum permovet. tunc omnis ille decor laudis
velud fumus evanescet;

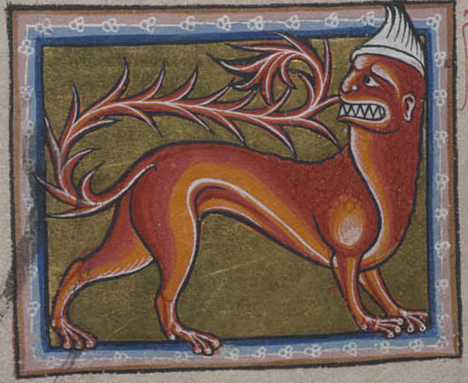

DE MANTICORA

India nascitur bestia
que manticora dicitur;
Triplici dentium ordine
coeunte vicibus alternis. fa-
cie hominis. glaucis oculis.
sanguineo colore. corpore
leonino. cauda velud
scorpionis aculeo spiculata

voce tanquam sibila. ut imitetur modulos fistularum;
Humanas carnes avidissime affectat. pedibus sic viget.
saltibus sic potest. ut morari eam nec extentissima spacia pos-
sint nec obstacula latissima;

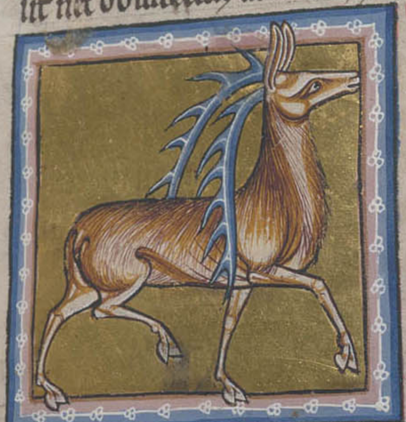

DE PARAND.

Ethiopia mittit bestiam
parandrum nomine.
boum magnitudine. bisulco
vestigio. ramosis cornibus.
capite cervino. ursi colore.
et pari villo profundo. Hunc
parandrum affirmant
habitum metu vertere et cum
delitescat fieri adsimili-
tudinem cuicumque rei proximaverit. sive illa saxo alba
sit. seu frutecto virens sive quem alium modum preferat;

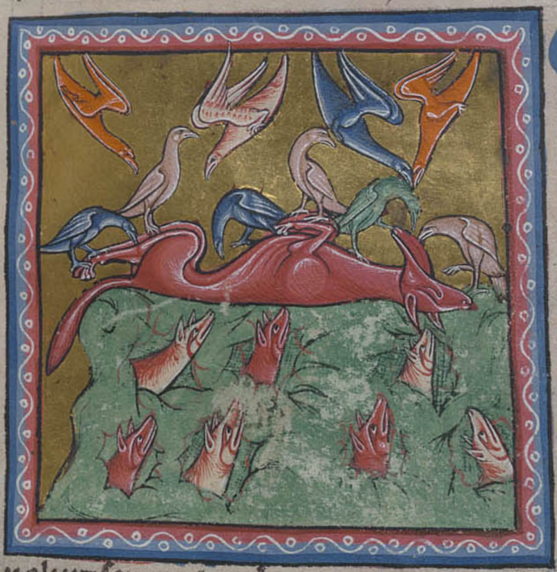

DE VULPE

Vulpis dicitur quasi
volupis; Est enim
volubilis pedi-
bus et numquam in
recto itinere. sed
tortuosis anfrac-
tibus currit; Est
et fraudulentum
animal et ingenio-
sum; Cum esurit
et non invenit quod
manducet: in-
volvit se in rubea terra ut appareat quasi cruentata et proicit
se in terram. retinetque flatum suum ita ut penitus non spiret;
Aves vero videntes eam non flantem. et quasi cruentatam. linguaque

eius foris erectam: putant esse eam mortuam, et descendunt sessum super eam; Illa autem sic rapit eas et devorat; Istius ec denique figuram diabolus possidet; Omnibus enim viventibus secundum carnem fingit se esse mortuum: quoadusque inter guttur suum habeat et puniat. Spiritualibus tamen viris in fide vere mortuus est, et ad nichilum redactus; Qui autem volunt exercere opera eius. moriuntur dicente apostolo. Sciatis hoc quia si secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis: vivetis, Et David, Introibunt in inferiora terre tradentur in manus gladii partes vulpium erunt;

DE EALE

Eale.

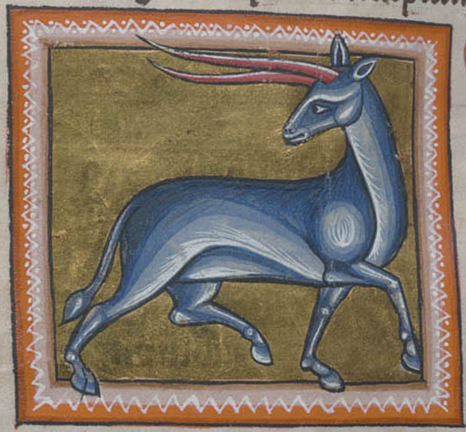

Est bestia que dicitur eale. magnitudine ut equus. cauda elephanti. nigro colore. maxillis apri. cornua preferens ultra modum longa. ad obsequium cui velit motus accomodata. Neque enim rigent. sed moventur ut usus exigit preliandi. quorum alterum cum pugnat protendit alterum replicat. ut si ictu aliquo alterius acumen offenderit: acies succedat alterius;

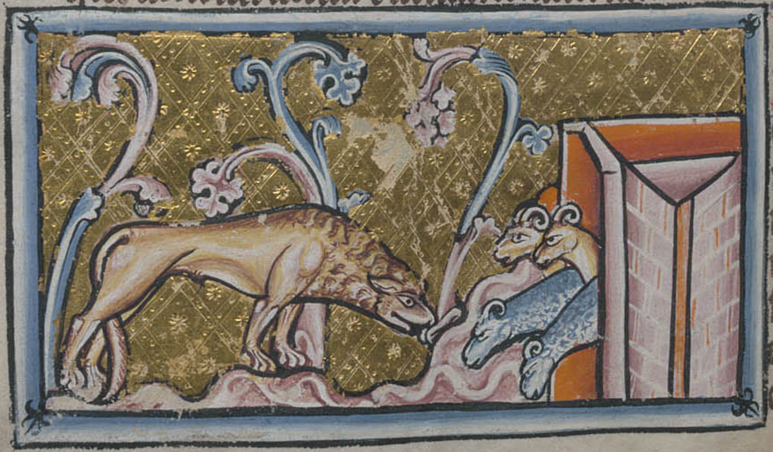

Lupus greca dirivatione in linguam nostram transfertur; lupos enim dicunt illi

licos. licos autem grece a moribus appellantur. quod rabie rapacitatis queque invenerint trucidant; Alii lupos vocatos aiunt quasi leopos. quod quasi leonibus ita sunt illis vires in pedibus; unde et quicquid presserint non vivit; Lupus a rapacitate dicitur. unde et meretrices lupas vocamus. quia amantium bona devastant, Rapax autem bestia. et cruoris appetens, In pectore vel ore vires habet. in renibus vero minime; Collum numquam retro valet flectere. aliquando fertur vivere preda: aliquando terra. non numquam vento; Lupa denique mense alio non in mayo quando fit tonitruus catulos non gignit; Cuius astucia est tanta ut in vicinia sua predam non capiat catulis suis. sed in longinquo, Ad hoc si opus fuerit ut predam noctu querat. tamquam canis mansuetus passim ad ovile pergit. et ne forte eius flatus odorem sentiant canes. et evigilent pastores. contra ventum vadit; Et si ramus aut aliquid tangendo sub eius pede sonaverit: ipsum pedem castigat morsu apto. Oculi eius in nocte lucent velud lucerne. cuius natura talis est. ut si prior hominem viderit: vocem eripit et despicit eum tamquam victor vocis ablate, Idem si se previsum senserit: deponit ferocitatem et non potest currere; Solinus refert qui plura de naturis rerum dicit. caude animalis huius villum amatorium inesse. perexiguum. quod dentibus ipse evellit: si forte capi timuerit: nec habet potentiam. nisi illo vivente detrahatur, Lupi figuram diabolus portat. qui semper humano generi invidet ac vigil circuit caulas ecclesie fidelium. ut mactet et perdat eorum animas, Quod non generat tonitruo primo mensis may: significat diabolum. in primo superbie motu cecidisse de celo; Quod autem in anterioribus membris vires habet. et non in posterioribus eundem diabolum significat. prius in celo angelum lucis fuisse nunc vero deorsum apostatam factum esse. Oculi eius in nocte lucent velud lucerne quia quedam diaboli opera cecis et fatuis viris videntur esse pulcra et salubria;

nota pacua in scriptis

Solinus

moralisatio

lum catulos gignit non nͥ in longinquo p̄dam capit. ꝗ
eos diabolus bonis temporalibꝫ fouet. de quibꝫ certͧ ē in
gehennalibꝫ claustris secum penas ꝑpeti. Illos autē omī
no insequͥtᷣ. qui bonis opibꝫ ab eo elongauit. sic de bō iob
legitur. cui omnem subam nō filios ꝛ filias abstulit ut
a domino recederet cor eiꝰ; Qđ numquam collum retͦ
sū toto corpore ualet flecte. significat diabolum. ad pe
nitudinis correptionem. num qm̄ flecti; Quid ḡ agen
dum ē. homini cui lupꝰ abstulit uires clamandi. qui uͦ
n̄ h̄t potestatem uociferandi: ꝑdit auxilium longe stan
tis. Sꝫ quid agendum sit? Deponat homo uestimētū suū
pedibꝫ suis conculcandum. sumens in manibꝫ duos la
pides quos feriat alterutrum; Quid inde? Lupꝰ audaciā
sue uirtutis ꝑdens. fugiet. homo ū tutꝰ suo ingenio libͭ erit
sic in p̄ncipio; Spūaliter autem hoc intelligendum. ē. atq;
ad superiorem sensum allegorice. ē. dicendum; Quid enī
p lupum nͥ diabolum? qđ ꝑ hominem nͥ peccatorem? quid per
lapides nͥ apl̄os seu ceteros scōs ul' dominum nrm̄ signi
ficare poterimus? Omnes enim ꝑ ꝓpham adamantini
lapides dicti sunt; Ipē enim dominꝰ nr̄ ihc. x. in lege uo
catus lapis offensionis ꝛ petͣ scandali. de q̄ dicͭ ꝓpha; Vi
di uirum stantem supͣ montem adamantinum; Ante
quam denique redempti eēmꝰ. sub potestate inimici era
mus; uocemq; clamandi ꝑdideramus qm̄ peccatis nr̄is
exigentibꝫ a deo non audiebamur. neq; aliquem scōꝝ
in auxilium nobͥ interpellabamus. Postm ū clemens dꝰ
gratificauit nos in filio suo deposuim' i baptismo ueterē
hominem cum actibꝫ suis. at induim' nouum. qui
secundū dm̄ creatus. ē. deinde sumpsimus lapides in ma
nibꝫ de qͥbꝫ alterutrum ferimus. qꝛ scōs di qui iam

in celꝭ regnant cum ip̄o. nr̄i oris ferimus alloquio; Ut
ꝛ ip̄i aures pulsent iudicis. ac ueniam nobis impetrēt
tremus. ne nos quem nescimus sorbeat cerberus. gau
deus nr̄o introitu; lupi toto anno n̄ amplius qm̄ dies
.xii. coeunt. famem diu portant. ꝛ ꝑ longa ieiunia mul
tum deuorant; lupos ethiopia mittit. ceruice iubatos.
ꝛ tanto uarios ut nullum eis colorem dicunt abesse;
Ethiopicis lupis ꝓprium. ē. qđ insaliendo ita nisꝰ h̄nt altitꝰ. ut n̄
magis ꝓficiant cursu qm̄ meatu. homines tam̄ numq̄
impetunt; ꝟ bruma comati sunt; Estate nudi; Ethiopes eos
uocant theas; De natura.

dies .12. tm̄ coeundi illis

Thea

Can m

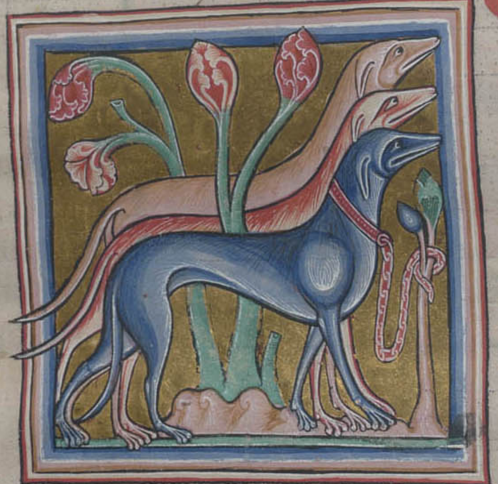

Canis nomen
latinum grecam ethi
mologiam habere ui
detur; Greco enim ce
nos dr̄ licet qͥdem a
canore latratus appel
latum existiment.
eo qđ insonat unū ꝛ
canit dr̄; Nichil saga
cius canibꝫ plus enī
sensus ceteris animalibꝫ
habent. nam soli sua nomina cognoscunt. dominos suos
diligunt; Canum sunt plurima genera. alii ad capiendū
inuestigant feras siluarum. alii ab infestationibꝫ luporū
uigilando greges custodiunt ouium. alii custodes domoꝝ
subam dominorum suorum custodiunt. ne forte rapiatᷣ
in nocte a latronibꝫ: ꝛ ꝓ dominis suis se morti obiciunt. uo
luntarie ad p̄dam cum domino currunt. corpus dn̄i sui
etiam mortuū custodiunt. ꝛ nō linquunt; Quorum post

tremo nature .ē. extra hominem esse non posse; Item.

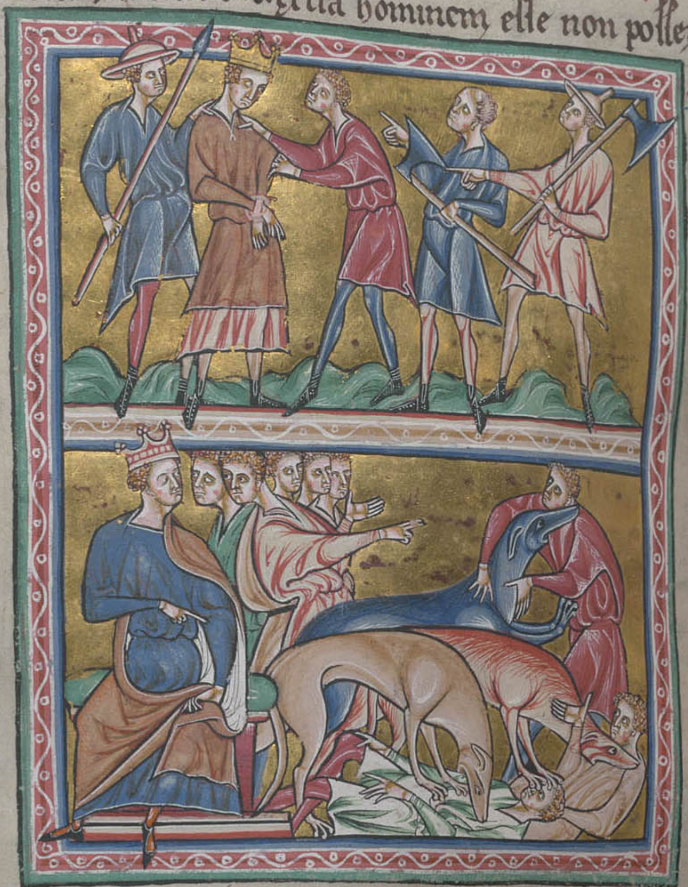

Legit' i tan
tum suos dilige
re dños. ut garamā
te rege ab inimi
cis captiuat' & cu
stodia mancipa
tu. ducenti ca
nes agmine fac
to p medias aci
es inimicorum
ab exilio reduxe
runt pliantes ad
ũsus resistentes.
Iasone licio int
fecto canis ipi
aspnat' cibū in
edia obiit. lisi
machi regis canis
flāme se iniecit. accenso rogo dñi sui. & pariter igni absumptus .ē. A
pio iunio plicinio cōsulib; dāpnatū dñm canis cū ambigū
posset; comitat' in carcerem. mox pcussū ululatu psecut' .ē.
cumq; ex miseratione ppli romani potestas ei fieret cibi. ad
os defuncti escā tulit; Vltimo inde deiectū in tyberim cadauer
adnatans sustentare conat'; Canis cū uestigiū leporis siue ceruui rep
perit. atq; ad diuerticlm semite uenit. & quoddā uiarū cōpitū. qd par
tes in plurimas scindit'. obiciens singlarū semitar' exordia tacit' secu
ipe ptractat. uelud sillogisticā uocē sagacitatē colligendi odoris emit
tēs. Aut i hac parte iqd deflex' aut i illā. aut certe i hunc se anfractū cōtu
lit; Sz nec i istā nec i illā ingss .ē. Sup .ē. g ut i istā se partē cōtulerit. & sic fal
sitate repudiata; inuenit ueritatem;

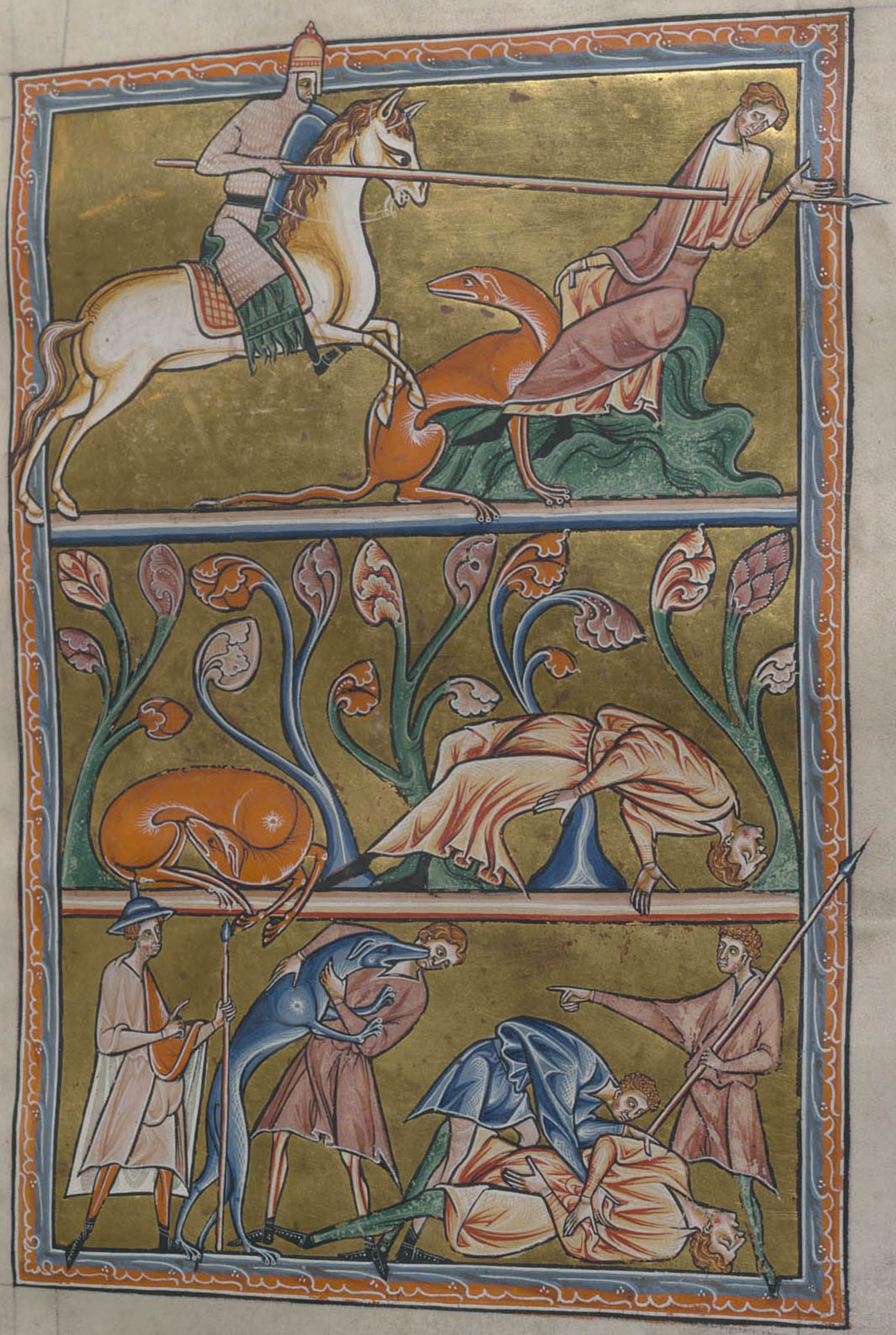

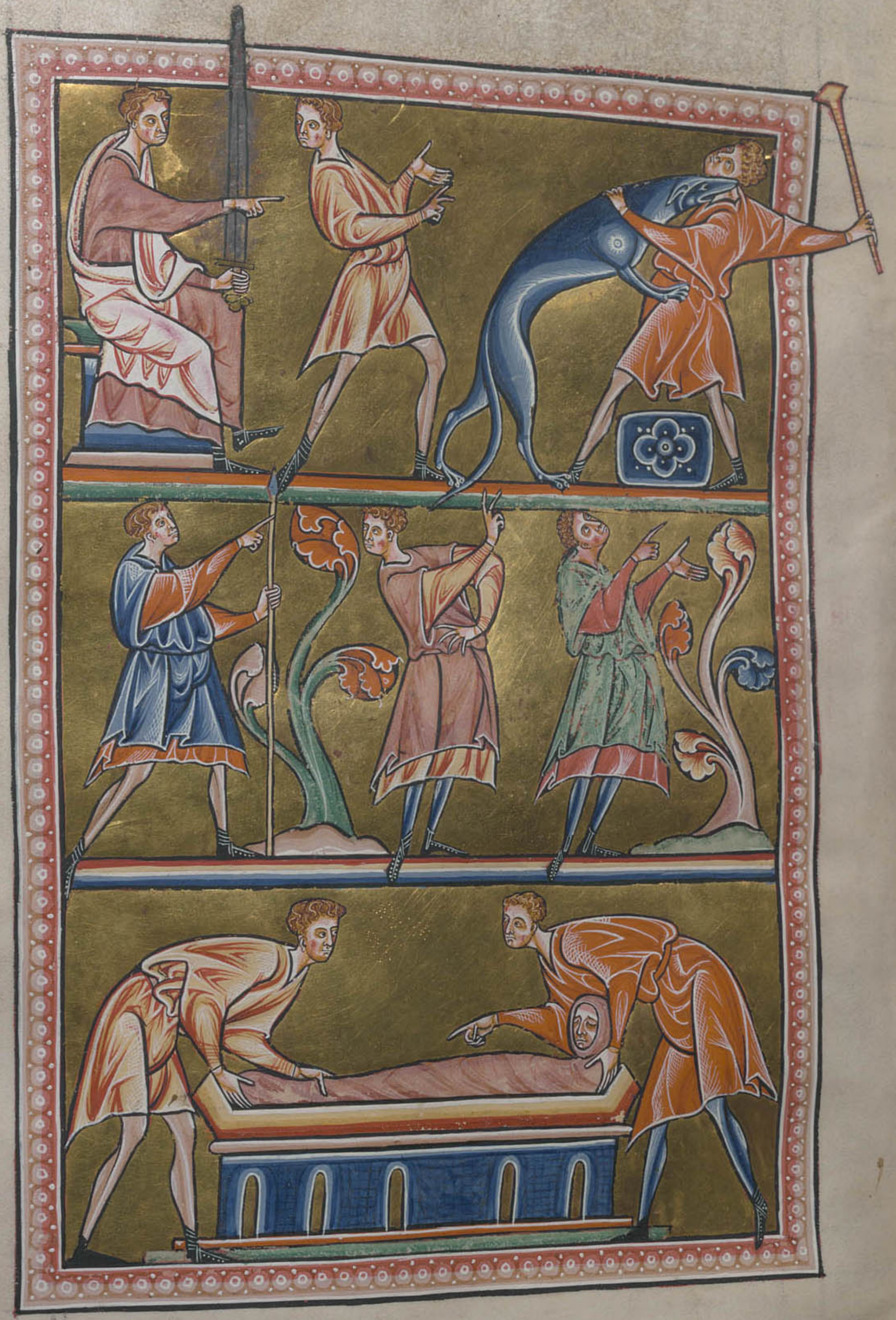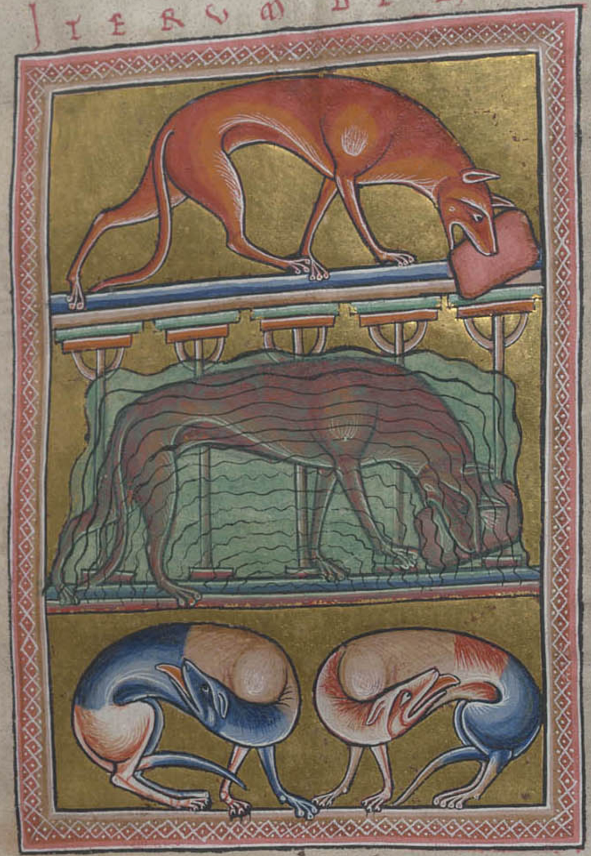

ITERUM DE EADEM CANE

Sepe etiam necis illate euidentia canes adir darguendos reos indicia prodiderunt. ut muto eorum testimonio plerumque sit creditum; Antiochie ferunt in remotiore parte urbis quendam crepusculo necatum uirum. qui canem sibi adiunctum haberet; Miles quidam predandi studio minister extiterat cedis; Tectus idem tenebroso diei adhuc exordio. in alias partes secesserat; Jacebat inhumatum cadauer. frequens erat spectantium uulgus. astabat canis. questu lacrimabili domini deflebat erumpnam; Forte is qui necem intulerat. ut se habet uersutia humani ingenii quo uersandi in medio auctoritate presumpta fidem ascisceret innocencie. ad illam circumspectantis populi accessit coronam. et uelud miserans. appropinquauit ad funus. Tunc canis sequestrato paulisper questu doloris: arma ultionis assumpsit. atque;

apprehensum tenuit. et uelud epilogo quodam miserabi-
le carmen immurmurans: uniuersos commouit in lacrimas. fidemque
probationi detulit. quod solum tenuit ex pluribus nec di-
misit. Urgebatur ille quod tam manifestum rei in-
dicium. neque odium neque inimicitiarum neque inuidie aut
iniurie alicuius poterat obiectione uacuare. et crimenque diu
nequiuit refellere; Itaque quod erat difficilius ultionem per-
pessus est. quia defensionem prestare non potuit; Lingua ca-
nis dum lingit uulnus: sanat illud; Victus eius ad
modum modicus esse fertur; Catuli denique lingue uulne-
ratorum solet esse saluti intestinorum; Natura eius est ut ad
uomitum suum reuertatur iterumque comedat; Cumque fluuium
transnatauerit carnem uel aliquid tale in ore tenens: cum
uiderit umbram: os suum aperit. atque dum properat aliam
carnem sumere: ipsam quam tenet amittit. Huius figuram
in quibusdam rebus predicatores habent. qui semper admonendo
ac exercitando que recta sunt insidias diaboli propellunt.
ne thesaurum dei .i. animas christianorum rapiendo ipse au-
ferat; Lingua canis dum lingit uulnus curat; Quia peccatorum
uulnera cum in confessione nudantur: sacerdotum cor-
rectione mundantur; Intestina quoque hominis curat lingua
canis. quia secreta cordis sepe mundantur opere et sermone doc-
toris; Modicus ad modum uictus canis dicitur esse. quia qui prepositus est
aliis: sapientie studiis inuigilat. crapulamque omnimo-
dis uitare debet. nam in saturitate panis Sodoma periit.
Nullo demum aditu tam cito possidet inimicus homi-
nem quam uoracitate gule. Quod canis ad uomitum redeat:
significat quosdam post peractam confessionem incaute ad
perpetrata facinora redire. Quod carnem in flumine propter
concupitam umbram relinquit. significat stultos homines

propter ambicionem ignote rei. id sepe quod proprii iuris est relinquere,
Unde fit: ut dum non ualent adipisci id quod cupiunt. perdere frustra
norunt id quod reliquerunt; Licisci dicuntur canes. quod ex
lupis et canibus nascuntur: cum inter se forte miscentur; Solent
et Indie femine canes noctu in siluis alligate admitti ad
tigres bestias a quibus insiliri et nasci ex eodem fetu canes
acerrimi adeo fortes ut complexu leones prosternant; Quoci-
enscumque peccator uult factorem suum placare necessarium
est ei et utile. ut tres spirituales conductores querat; Qui
tres spirituales legatos cum tribus donis spiritualibus ad reconciliacio-
nem sui coram factore conducant; Qui conductores et legati
cum suis donis spiritualibus ita disponuntur; Primus legatus est cordis
ploratus. secundus uera confessio. tercius uera penitencia. Conducto-
res eorum sunt; Amor dei. Bona uoluntas. rectum opus;
Bona spiritualia sunt mundicia corporis et anime. oratio pu-
ra. boni operis perseuerantia. qui legati et conductores cum
spiritualibus donis sic coram trinitate procedunt. Coram deo patre pre-
cedit ploratus cum amore dei deferens mundiciam cor-
poris et anime. Coram filio uera confessio cum uolunta-
te bona puram orationem deferens; Coram spiritu sancto peni-
tencia uera cum recto opere perseuerantiam boni operis por-
tans. Sicut corpori debilitato necessarie sunt pociones
ad sanandas illius infirmitates: ita anime peccatrici:
necessaria est pocio. per quam sanetur spiritualis eius corruptio; Fit
autem pocio anime ex .iiii. speciebus .i. cordis ploratu. uera
confessione. penitencia uera. operatione recta. Que ita com-
petens est ad sanandas illius infirmitates. quod dum ab ea
anima inungitur: statim a suis infirmitatibus sanatur.
Sed sanata si sine honesto indumento relinqueretur: quando in ce-
lesti curia ubi debet presentari coram factore suo presentaretur.
Oportet ergo ut homo qui ad regendum et induendum eam sus-
cepit ita honeste et competenter induat ut laudabiliter coram angelis

eam in celo p̄ſentare ualeat. P̄mū indumentum quo anima ueſtiri debet: eſt mundicia. Nulla enim in celeſti curia p̄ſentatur: qui uł hic uł in futuro n̄ mundetur. alia uero indumenta ſunt. pietaſ. miſericordia: ceteræq; uirtuteſ quib; debet ueſtiri; Ita ū talib; indumētiſ cum trib; conductiſ .ſ. cogitacione pura. u̾bo bono. ope p̄fecto. in celeſti gl͞a honeſte poteſt p̄ſentari ū remunerabitur illa beatitudine. quā optinent angli ad quam optinendam hominem dſ creauit. ⁊ treſ conſiliatoreſ ei attribuit ſcilicet ſp̄ualem intellectum. poteſtatem bn̄ agendi. ⁊ ſapientiam quib; ſi acquieſceret. regnum celeſte non amitteret. ſ; quia illiſ non adquieuit hereditatē ſuam amiſit;

DE OVE.

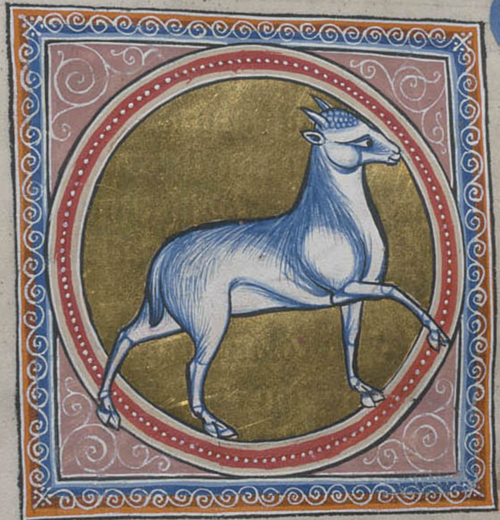

Ouiſ molle pecuſ laniſ corpore inerme. animo placidum. ab oblacione dictum eo quod apud ueteres initio n̄ tauri. ſ; oueſ in ſacrificio mactarentur; Ex hiſ quaſdam bidenteſ uocant. eaſq; inter octo denteſ duoſ altioreſ hn̄t. quaſ maxime gentileſ in ſacrificium offerrebant; Ouiſ ſub aduentu hyemiſ inexplebiliſ ad eſcam. inſaciabiliter herbam rapit. eo quod p̄ſentiat aſperitatem hyemiſ ad futuram. ut ſe priuſ herbe pabulo farciat. quam gelu adurente omniſ herba deficiat;

DE VERVECE

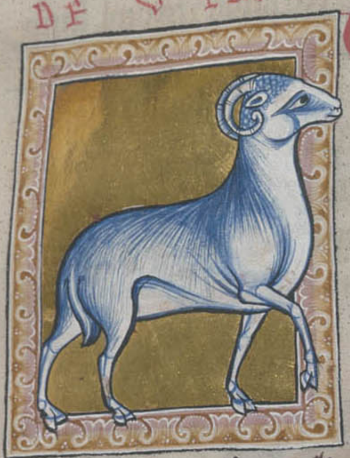

Veruex uł a uiribuſ dictuſ quod ceteriſ ouib; ſit fortior. uł q̄d ſit uir .i. maſculuſ. uł q̄d uermeſ in capite habeat. quorum excitati pruritu in uicem ſe concuciunt. ⁊ pugnanteſ cum magno impetu feriunt. Arieſ uł aιτο το peoc .i. a marte uocatuſ. Unde apud noſ in gregib; maſculi mareſ dicuntur. ſiue q̄ h̄ pecuſ a gentilib; p̄mum ariſ .ē. immolatum. ut arieſ q̄d imponeretur ariſ; Unde .ē. illud arieſ mactatur ad aram;

DE AGNO.

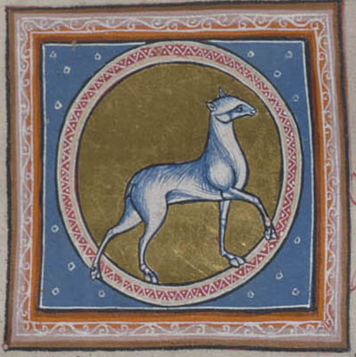

Agnuſ dicitur quaſi piuſ. latine autem ideo h̄ nomen habere putant. eo quod pre ceteriſ animantibuſ iſ matrem agnoſcat. adeo ut etiam ſi in magno grege erret: ſtatim balatu recognoſcat uocem parentiſ. feſtinatq; ad matrem, lactiſ quoq; materni notoſ ſ; fonteſ requirit; Mater uero inter multa agniculorū milia ſolum filium nouit; Unuſ .ē. plurimorum balatuſ. eadē ſpecieſ. ſ; illa tn̄ fetum ſuum diſcernit a ceteriſ ⁊ ſolum filium tanto pietatiſ teſtimonio recognoſcit;

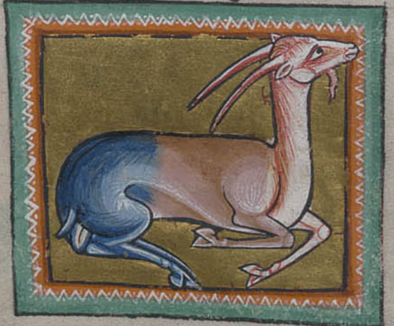

DE HYRC.

Hircus lasciuum animal ⁊ petulcum ⁊ feruens semp̄
ad coitum. cuius oculi ob libidinem intransuersum aspici
unt; Vñ ⁊ nom̄ t̃x̃it; Nam hirci sunt oculorum ãgli secun
suetoniū; Cui⁹ natᵃ adeo calidissima. ē. ut adamantem lapi
dem quem nec ignis nec ferri ualet domare mat̃ia solus
hui⁹ cruor dissoluat. Hedi ab edendo uocati parui enim
pinguissimi sunt. ⁊ saporis iocundi; Vñ recte inde ⁊ edu
lium uocatur;

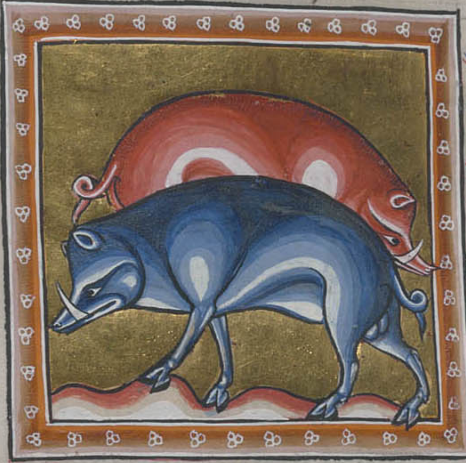

DE APˢ.

Aper a feritate ab
lata. F. litte
ra. ⁊ subrogata. p.
unde apud grecos
suagros idest ferus
dicitur; Omne enim
quod ferum est ⁊ in
mite. abusiue agreste
uocamus;

DE IUU.

Iuuencus dictus quod iuuare incipiat hominum usus
in t̃ra colenda. uł quia apud gentiles ioui semp̄ ubiq;
iuuencus immolabatᵘʳ. ⁊ numqᵃ̃m taurus; Nam inuicti
mis etiam etas considerabatur; Taurus grecum nomen. ē.
sic ⁊ bos; Indicis tauris
color fuluus. ē. uolucris
pernicitas; pilus incon
trarium uersus hyatus
omne q̄d caput. hi q̄q;
circumferunt cornua
flexibilitate qua uoluerīt.
t̃gi duricia omne telū

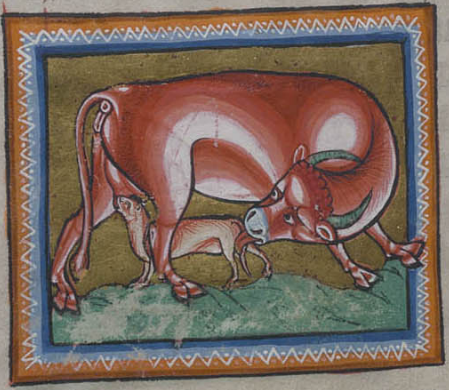

respuunt tam inmiti feritate ut capti animalˢ furore pi
ciant;

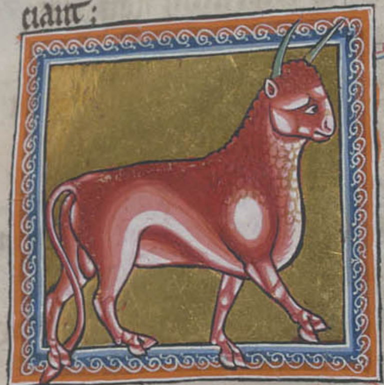

DE BOV̄

Bouem greci boen di
cunt; hunc latini t̃onem
uocant. eo q̄d t̃ram terat
quasi terionem. boum in
sociis eximia pietas. nam
alt̃ alterum inquirit. cū
quo duce collo aratᵘ co
sueuit ⁊ frequenti mugi
tu pium testatur affectum. si forte defecerit; Boues in
pendente pluuia ad p̄sepia se tenē nouerunt; Idem ut
naᵗali sensu collegerint mutacionem celi. foras spectant.
⁊ ultᵒ p̄sepia ceruices extendunt suas. una omnes spetie
ut pdure se uelle testentur; Vri agrestes boues sunt in
germania. habētes cornua inmensa. in tm̄ ut regiis mensis
insigni capacitate ex eis gerula potuum fiant; Sunt
etiam in india boues unicornes. solidis ungulis n̄ bifissis
s; atrocissimis; Bubali uocationem inde trahunt. quod
sint similes boum. adeo indomiti ut pferitate iugum
n̄ recipiant; Vacca dicta q̄si boacca. ē. enī ex q̄litate mobiliū
nominū. sic leo
lena. draco dra
cena; Vitulus ⁊ ui
tula a uiriditate
te uocati sᵗ. i.
etate uiridi sic
uirgo. uitula enī
paruula. ē. ⁊ n̄
dū enixa. nam
enixa iuuenca. ē. i. uacca;

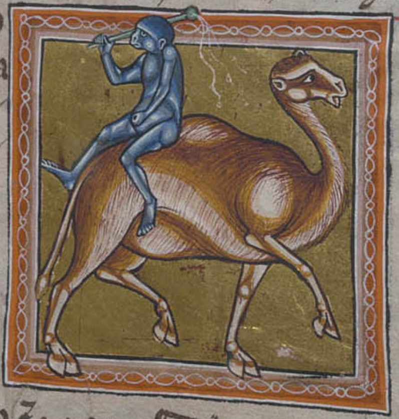

Dᴱ CAM.

Camel
causa nom̄
dedit. siue
quod quando
onerantur
⁊ breuiores
⁊ humiliores
fiant accu

bant. q̄ grece cam humile ⁊ breue dr̄. ſiue quia cur
uuſ. ē. dorſo. camur greco uerbo curuum ſignificat;
Hoſ licet ⁊ alie regioneſ mittunt. ſ; arabia plurimoſ.
Bactri cameloſ fortiſſimoſ mittunt. licet ⁊ arabia plu
rimoſ gignat; Verum hĳ differunt qđ arabici bina
tubera in dorſo hn̄t. ſingula bactriani hi numq̄m pedeſ
atterunt; Sunt enim illiſ recipeſ quibȝdam palmun
culiſ ueſtigia carnulenta. unde ⁊ contra. ē. labeſ ambu
lantibȝ nullo fauente ꝑſidio adinſiſtendi niſum; Ha
bentur in duplex miniſterium; ſunt alii oneri feren
do accomodati. Alii pnīciores. ſ; illi non ultra iuſtum pon
dera recipiunt; Nec iſti ampliuſ q̄m ſolita ſpacia uolūt.
⁊ rei geſtu cupidine effrenantur adeo ut ſeuiant cum
uenerem requirunt; Oderunt equinum genuſ; Sitim
etiam triduum tollerant, Verum cum occaſio bibendi da
ta. ē. tm̄ implentur. quantum ⁊ ſaciet deſideria pterita ⁊
in futura diu pſit; luculentaſ aquaſ captant puraſ re
fugiunt. Denique ni cenoſior liquor fuerit. ipſi aſſidua ꝑcul
catione limū excitant ut turbidetur; Durant in annoſ
centum; Si forte trāſ
lati in pegrina. inſo
lentia mutati aeriſ
morboſ trahant ad
bella feminę pparan
tur. inuentumq; ē.
ut deſiderium eiſ co
itioniſ excitaretur.
putant enim fieri
ualidioreſ ſi coitibȝ
arceantur,

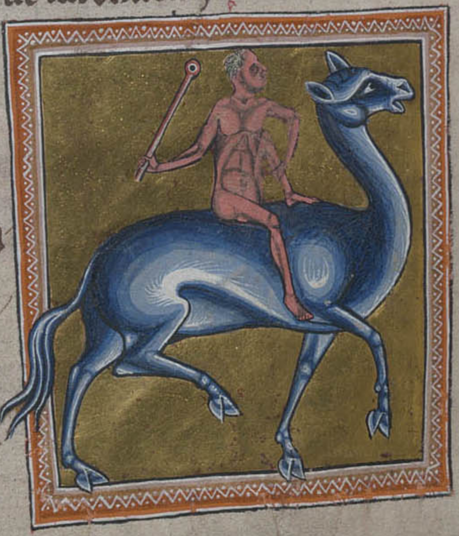

Dromedariuſ genuſ. ē. camelorum. minoriſ quidem
ſtature. ſ; uelocioriſ. unde ⁊ nomen hr̄. Nam dro
moſ grece curſuſ ⁊ uelocitaſ apellat̄; Centum enim ⁊
ampliuſ milia una die pgere ſolet. Quod animal ſic
ouiſ ⁊ boſ ⁊ cameluſ ruminat. Ruminatio autem dic
ta a rumina eminente gutturiſ parte. p quam dimiſſ
cibȝ a ceteriſ animalibȝ reuocat̄;

DE ASIN'.

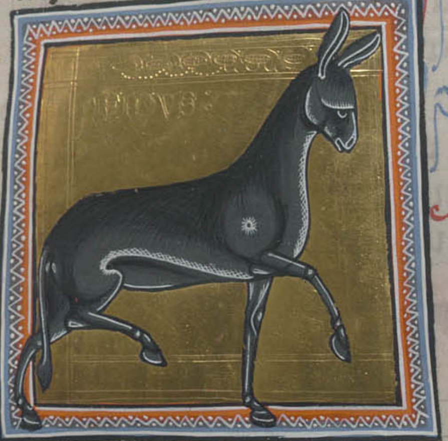

Aſinuſ ⁊ aſelluſ
a ſedendo dict̄
q̄ſi aſeduſ. ſ; hoc nomen q̄
magiſ equiſ conueniebat.
ideo hoc animal ſumpſit
q pusq̄m equoſ caperent
homineſ: huic pſide
ceperunt. Animal quippe
tardum ⁊ nulla racione
retinenſ. ſtatim ut no
luerit homo ſubſtrauit; Aſinoſ arcadicoſ dictoſ. eo q ab
arca pmum uecti ſunt. magni ⁊ alti. Minor aſelluſ:
onagro pluſ neceſſariuſ. ē. qr ⁊ laborem tollerat: ⁊ ne
gligentiam ppemodum n̄ recuſat.

DE ONAG'

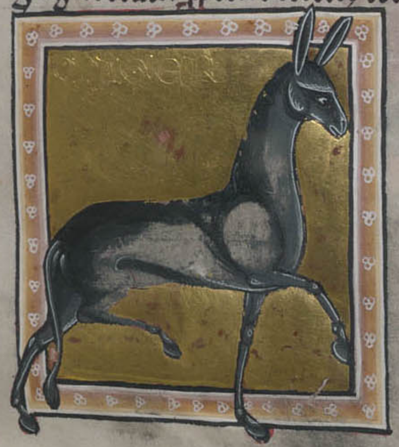

Onager interp̄tatur
aſinuſ feruſ. Oꝛ. quip
pe greci aſinum uocant
agrian ferum; Hoſ affri
ca hr̄. magnoſ ⁊ indomitoſ
⁊ in deſerto uaganteſ. ſin
guli autem feminarum
gregibȝ pſunt; Naſcentibȝ
paruuliſ zelant. ⁊ teſticulos

eorum morsu detruncant. Quod cauentes matres eos in
secretis locis occultant; Phisiologus dicit de onagro quod
uicesimo quinto die mensis martii. duodecies in nocte
rugit. et similiter in die. et ex hoc cognoscitur quia equinoctium. et
numerum horarum diei et noctis a rugitibus onagri per singulas horas cogn
oscunt horas. Figuram diaboli habet. qui sciens noctem et diem coequari. id est populum qui
ambulabat in tenebris conuerti ad deum et coequari fidei iustorum.
sic coequatur nox cum die. ideo rugit nocte ac die.
per singulas horas querens escam suam. Non enim ru
git onager nisi pabulum desiderans: sicut dicit iob; Numquid
clamabit onager nisi pabulum desiderans? Unde
et apostolus. Aduersarius noster diabolus tamquam leo rugi
ens. circuit querens quem deuoret

D E E Q.

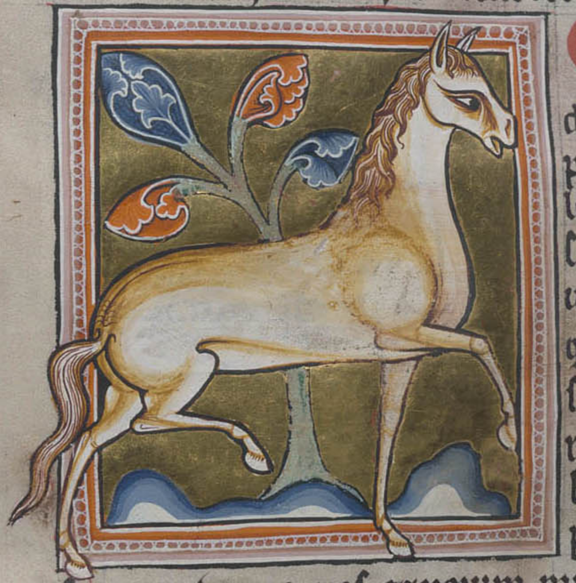

Equi dicti eo quod
quando qua
drigis iungebantur. equabantur
paresque forma et simi
les cursu copulabantur.
Caballus autem a ca
uo pede dictus. Propter
quod gradiens ungula pres
sa terram concauat. quod
reliqua animalia non
habent. Inde et soni
pes quod pedibus
sonat; Uiuacitas equorum multa. exultant enim
in campis odorantur bellum. excitantur sono tu
be ad prelium. uoce accensi ad cursum prouocantur
dolent cum uicti fuerint. exultant cum uicerint. Quidam

hostes in bello sentiunt. adeo ut aduersarios morsu pe
tant; Aliqui etiam proprios dominos recognoscunt. obliti
mansuetudinis si mutentur; Aliqui preter dominum dor
so nullum recipiunt. unde exemplum dabimus; Alexandri
magni equus bucefala dictus. siue de aspectus toruitate.
seu ab insigni quod taurinum caput armo inustum habebat. seu
quod e fronte eius quedam corniculorum mine protubera
bant. cum ab equario suo alias etiam molliter sederetur accep
to regio stratu neminem umquam preter dominum uehere dignatus
est. Documenta eius in pluribus plura sunt. quibus alexandrum
crudelissimis certaminibus sospitem ope sua extulit. Equus
gaii cesaris nullum preter cesarem dorso recepit, Regem scitarum
singulari certamine interemptum. cum aduersarius uictor
spoliare uellet: ab equo eius calcibus morsuque est laceratus; Ni
comede rege interfecto equus eius inedia uitam expulit; Cum
prelio antiochus galathas subegisset: centareti nomine ducis qui
in acie ceciderat equum insiluit pugnaturus. Isque adeo
spreuit lupatos ut de industria enuatus. ruina pariter et
se et equitem affligeret; In huiuscemodi animalis genere
etas longior maribus. legimus sane equum ad annos lxx.
uixisse. Oratium etiam aditum opuntem nomine equum
adeggariam ueuerem durasse ad annos quadraginta; E
quarum libido extinguitur iubis tonsis. in quorum par
tu amoris nascitur ueneficium. quod in frontibus pullorum fertur
editi fuluo colore caricis simile. hipponenses nominatur.
Quod si preraptum statim fuerit nequaquam mater pul
lo ubera prebet fellitando. Quo equus uiuacior fuerit speciesque
maioris. eo profundius nares mersitat in bibendo, Interfec
tis uel morientibus dominis equi lacrimas fundunt. Solum
enim equum dicunt propter hominem lacrimare et doloris

equi durant lxx.

xl.

no.

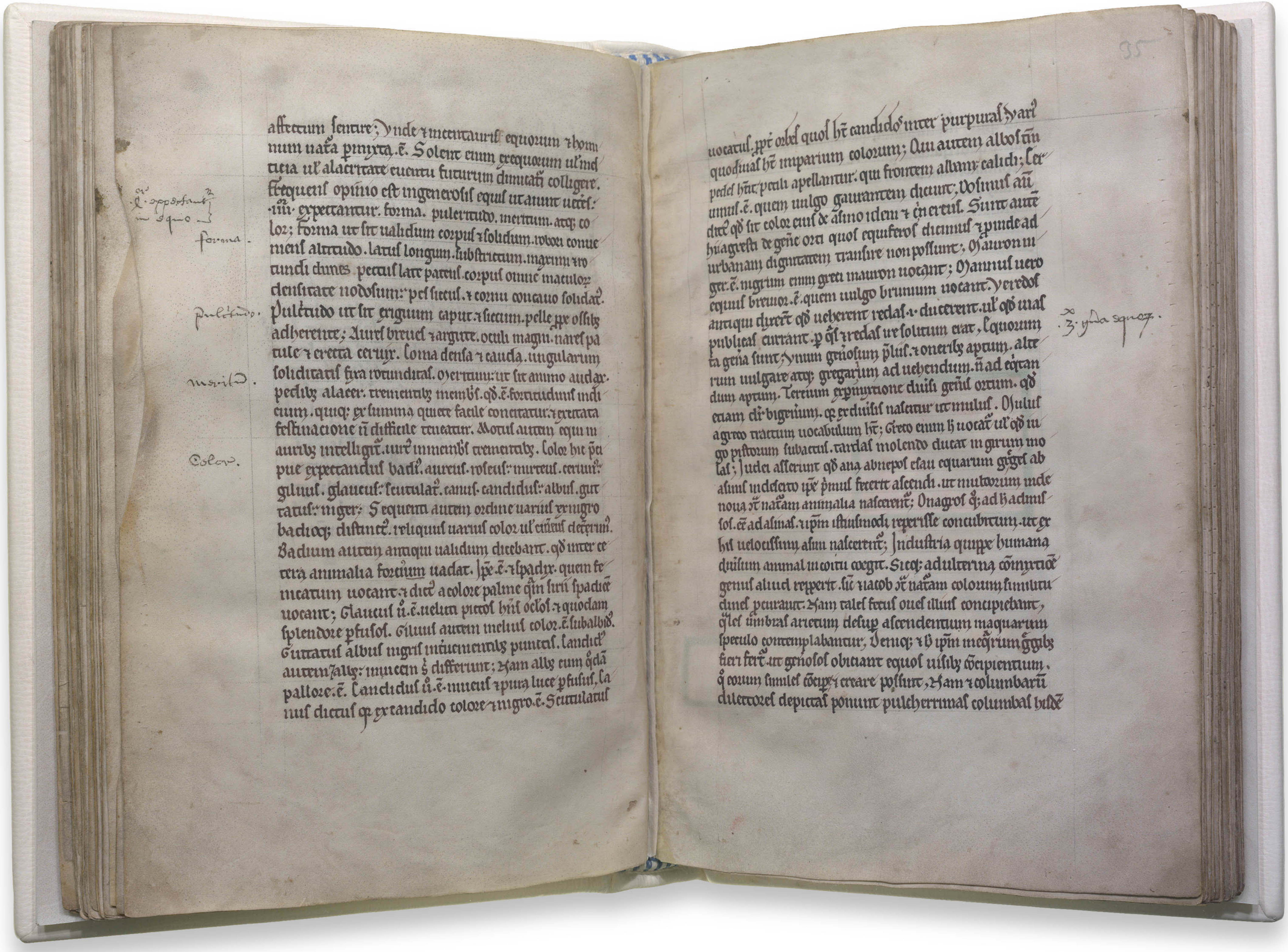

affectum sentire; Unde et in centauris equorum et homi
num natura permixta est. Solent etiam ex equorum vel mes
ticia vel alacritate eventu futurum dimicaturi colligere.
quattuor opportantur in equo
Frequens opinio est in generosis equis ut aiunt veteres
.iiii. expectantur. forma. pulcritudo. meritum. atque co
forma.
lor; Forma ut sit validum corpus et solidum. robori conve
niens altitudo. latus longum. substrictum. ingentibus ro
tundi clunes pectus late patens. corpus omne musculorum
densitate nodosum: pes siccus. et cornu concavo solidatus.
Pulcritudo.
Pulcritudo ut sit exiguum caput et siccum. pelle prope ossibus
adherente; Aures breves et argute. oculi magni. nares pa
tule et erecta cervix. Coma densa et cauda. ungularum
merito.
soliditatis fixa rotunditas. Meritum: ut sit animo audax.
pedibus alacer. trementibus membris. quod est fortitudinis indi
cium. quique ex summa quiete facile concitatur: et excitata
festinacione non difficile teneatur. Motus autem equi in
Color.
auribus intelligitur. virtus in membris trementibus. Color hic preci
pue expectandus badius. aureus. roseus: murteus. cervinus:
gilvus. glaucus: scutulatus. canus. candidus: albus. gut
tatus: niger; Sequenti autem ordine varius ex nigro
badioque distinctus. et reliquus varius color vel cinereus deterrimus.
Badium autem antiqui validum dicebant. quod inter ce
tera animalia fortium vadat. Ipse est et spadix. quem fe
nicatum vocant. et dictus a colore palme quam Siri spadicem
vocant; Glaucus vero est. velut pictos habens oculos et quodam
splendore perfusos. Gilvus autem melinus color est subalbidus.
Guttatus albus nigris intervenientibus punctis. Candidus
autem et albus invicem se differunt; Nam albus cum quodam
pallore est. Candidus vero est niveus et pura luce perfusus, Ca
nus dictus quia ex candido colore et nigro est. Scutulatus

35

vocatus propter orbes quos habet candidos inter purpuras; Varius
quod vias habet imparium colorum; Qui autem albos tantum
pedes habent. petili apellantur. qui frontem albam: calidi; Cer
vinus est. quem vulgo gaurantem dicunt; Dosinus autem
dictus quod sit color eius de asino idem et cinereus. Sunt autem
hii agresti de genere orti quos equiferos dicimus et proinde ad
urbanam dignitatem transire non possunt; Mauron ni
ger est. nigrum enim greci mauron vocant; Mannus vero
equus brevior est. quem vulgo brunium vocant. Veredos
antiqui dixerunt quod veherent redas. id est ducerent. vel quod vias
xo 3 genera equorum
publicas currant. per quas et redas ire solitum erat. Equorum
tria genera sunt; Unum generosum preliis et oneribus aptum. alte
rum vulgare atque gregarium ad vehendum. non ad equitan
dum aptum. Tertium ex permixtione diversi generis ortum. quod
etiam dicitur bigenerum. quia ex diversis nascitur ut mulus. Mulus
a greco tractum vocabulum habet; Greco enim hic vocatur. vel quod iu
go pistorum subactus. tardas molendo ducat in girum mo
las; Judei asserunt quod Ana abnepos Esau equarum greges ab
asinis in deserto ipse primus fecerit ascendi. ut mulorum inde
nova contra naturam animalia nascerentur; Onagros quoque ad hoc admis
sos esse ad asinas. et ipsum istiusmodi repperisse concubitum. ut ex
his velocissimi asini nascerentur; Industria quippe humana
diversum animal in coitu coegit. Sicque adulterina commixtione
genus aliud repperit. Sic et Iacob contra naturam colorum similitu
dines procuravit. Nam tales fetus oves illius concipiebant,
quales umbras arietum desuper ascendentium in aquarum
speculo contemplabantur; Denique et hoc ipsum in equorum gregibus
fieri fertur. ut generosos obiciant equos visibus concipientium.
quo eorum similes concipere et creare possint, Nam et columbarum
dilectores depictas ponunt pulcherrimas columbas ibidem

locis quibus ille uersantur, quo rapiente uisu similes generent. Inde est quod quidam grauidas mulieres iubent nullos intueri turpissimos animalium uultus, ut cenophalos et simias, ne uisibus occurrentes similes fetus pariant. Hanc enim feminarum esse naturam, ut quales perspexerint siue mente conceperint in extremo uoluptatis estu dum concipiunt, talem et sobolem procreent. Etenim animalia in usu uenerio formas extrinsecus transmittunt intus, eorumque satiata typis rapiunt species eorum in propriam qualitatem. In animantibus bigenera dicuntur que ex diuersis nascuntur, ut mulus ex equa et asino, burdo ex equo et asina, ybride ex apris et porcis, tytiri ex oue et yrco, musino ex capra et ariete. Est autem dux gregis.

De musione.

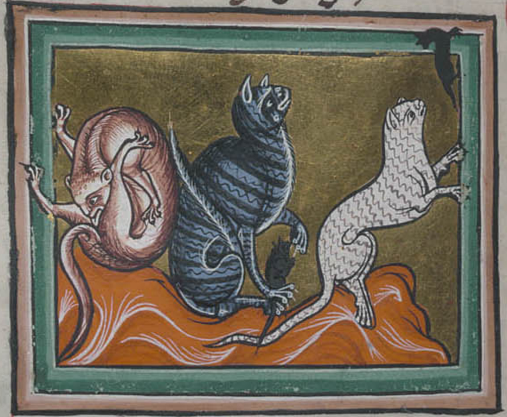

Musio appellatus quod muribus infestus sit. Hunc uulgus catum a captura uocant. Alii dicunt quod captat, id est uidet. Nam tanto acute cernit ut fulgore luminis noctis tenebras superet. Unde a greco uenit catus, id est ingeniosus.

De muribus.

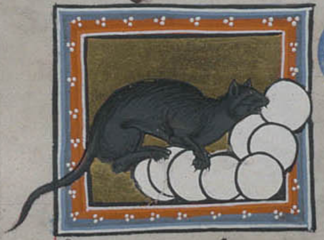

Mus pusillum animal grecum nomen est. Quicquid uero ex eo trahitur latinum fit. Alii dicunt mures quod ex humore terre nascantur. Nam humus terra inde mus. Horum in plenilunio iecur crescit, sicut quedam maritima augentur, que rursus minuente luna deficiunt.

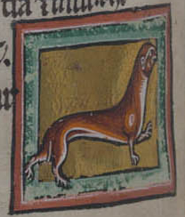

De mustela.

Mustela quasi mus longum. Nam theon greci longum dicunt. Hec ingenio subdola in domo ubi habitat cum catulos genuerit de loco ad locum transfert mutatque sedem. Serpentes etiam et mures persequitur. Duo autem earum genera sunt. Altera enim siluestre distans magnitudine, has greci ictidas uocant; altera in domibus oberrans. Quidam dicunt eas aure concipere et ore generare, et e contrario. Quidam dicunt eas ore concipere et aure generare. Dicuntur etiam perite medicine, ita ut si forte occisi fuerint eorum fetus, si inuenire potuerint, rediuiuos faciant. Significant autem aliquantos qui libenter quod audiunt diuini uerbi semen, sed amore terrenarum rerum detenti pretermittunt et dissimulant quod audierunt.

De talpa.

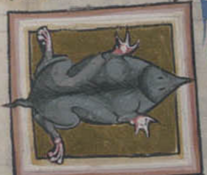

Talpa dicta quod sit dampnata cecitate perpetua tenebris. Est enim absque oculis. Semper terram fodit et humum egerit et radices subter frugibus comedit, quod greci aphala uocant.

De ericius.

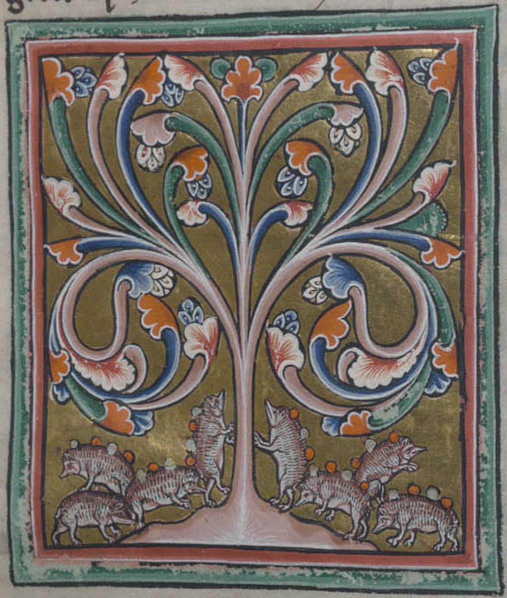

Ericius animal ex spinis coopertum, quod exinde dicitur nominatum, eo quod subrigit se quando spinis suis clauditur, quibus undique protectus est contra insidias. Nam statim ut aliquid presenserit, primum se subrigit atque in globum conuersus in sua se arma recolligit. Huius prudencia quedam est. Nam dum absciderit uuam de uite, sese uolutat supinus super eam et sic exibet natis suis. Dicitur et echinus. Idemque echinus futuri prouidus geminas sibi respirandi uias munit, ut quando boream flaturum collegerit, septentrionalem obstruat; quando nothum cognouerit detegere aeris nebulam, ad septentrionalem se conferat, ut flatus declinet obuios et e regione nocituros.

De formicis.

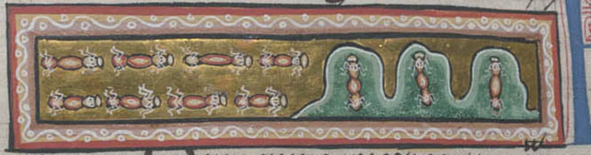

Formica tres naturas habet. Prima natura est ut ordinate ambulent, et unaqueque earum granum baiulet in ore suo. Et hee que uacue sunt non dicunt: date nobis de granis uestris, sed uadunt per uestigia priorum usque ad locum ubi frumentum inueniunt, et afferunt frumentum in cubile suum. Hec ad prudencium significationem dicta sufficiant, que sicut formice congregant unde remunerentur in futuro. Secunda natura est quando recondit grana in cubile suum, diuidit ea in duo, ne forte pluuia infundantur in hieme et germinent grana et fame pereat. Sic et tu homo uerba ueteris et noui testamenti diuide, id est discerne inter spiritualia et carnalia, ne littera te occidat, quoniam lex spiritualis est, sicut apostolus ait: Littera enim occidit, spiritus autem uiuificat. Iudei namque solam litteram attendentes et spiritualem intellectum contempnentes fame necati sunt. Tercia natura est. Tempore messis ambulat inter segetes et ore intelligit an ordei sit spica an tritici. Si fuerit ordei, transit ad aliud spicum et odorat, et si senserit quod tritici est, ascendit in summitatem spice et tollens inde granum portat in habitaculum suum. Ordeum enim brutorum animalium cibus est. Unde dicit Iob: pro tritico processit michi ordeum, id est doctrine hereticorum. Ordeacee enim sunt et procul abiciende, que dirumpunt et interficiunt animas hominum. Fuge ergo christiane omnes hereticos, quorum dogmata falsa et inimica sunt ueritati. Dicit enim scriptura: Confer te ad formicam o piger, emulare uias eius et esto illa sapientior. Illa enim culturam nullam possidet, neque eum qui se cogat habet, neque sub domino agens quemadmodum preparat escam. Que de tuis laboribus sibi messem recondit. Et cum tu plerumque egeas, illa non indiget. Nulla sunt ei clausa horrea, nulle inpenetrabiles custodie, nulli inuiolabiles acerui. Spectat custos furta custodie, que prohibere non audeat. Aspicit sua dampna possessor nec uindicat. Niger conuectatur agmine preda per campos. Feruent semite comitatu uiancium, et que comprehendi angustiore non possunt, humeris frumenta traduntur. Spectat hec dominus messis et erubescit tam parta pie industrie negare compendia. Nouit etiam formica explorare serenitatis tempora. Nam cum aduerterit madidatos imbre fructus suos humescere, explorato diligentius aere, quando iugem possit seruare temperiem, aceruos reserat suos et de cauernis foras suis humeris exportat, iugi sole perfusa frumenta siccentur. Denique haut unquam in illis diebus omnibus rumpi de nubibus imbres uidebis, nisi cum fruges suas horreis propius formica reuocauerit.

Hic incipit de auibus.

Unum autem nomen auium sed genus diuersum, nam sicut speciebus sibi differunt, ita et nature diuersitate. Nam alie simplices sunt ut columbe, alie astute ut perdix. Alie ad manum se subiciunt ut accipitres, alie reformidant ut garamantes. Alie hominum conuersatione delectantur ut hirundo, alie in desertis secretam uitam diligunt ut turtur. Alie solo semine repto pascuntur ut anser, alie carnes edunt et rapinis intendunt ut miluus. Alie congregate, id est gregatim uolantes, ut sturni.

et coturnices. Alie solivage, id est solitarie, propter insidias depredandi ut aquila et accipiter, et quecumque ita sunt. Alie vocibus strepunt ut hirundo. Alie cantus edunt dulcissimos ut cignus et merula. Alie verba et voces hominum imitantur, ut psitacus et pica; Sed alia sic genere et moribus innumerabilia. Nam et volucrum quot genera sint invenire quisque non potest. Neque enim omnes Scithie et Indie aut Ethiopie deserta quis penetrare potuit, ut earum genus vel differentias nosset. Aves dicte eo quod vias rectas non habent, sed per avia queque discurrunt. Alites que alis alta intendunt et ad sublimia remigio alarum conscendant. Volucres a volando. Sicut enim volare, ita et ambulare dicimus. Vola vero dicitur media pars pedis sive manus, et in avibus media pars alarum, quarum motu penne agitantur, inde volucres; Pulli dicuntur avium omnium nati. Sed et animalium quadrupedum nati pulli dicuntur; Et homo parvus pullus. Recentes ergo nati pulli, eo quod polluti sunt. Unde et vestis nigra et pulla dicta. Ale sunt in quibus penne per ordinem fixe volandi exhibent usum; Vocate autem ale quod his aves complexus alant et foveant pullos. Penna a pendendo, id est a volando dicta. Unde et pendere. Volucres enim pennarum auxilio moventur quando se aeri mandant. Pluma quasi piluma; Nam sicut pili in quadrupedum corpore, ita pluma in avibus. Avium nomina multa a sono vocis constat esse composita, ut grus, corvus, cignus, bubo, milvus, ulula, cuculus, garrulus, graculus et cetera. Varietas enim vocis earum docuit quid homines vocarentur;

De pennis deargentatis columbe.

Columbam cuius penne sunt deargentate et posteriora dorsi eius in pallore auri pingere, et per picturam simplicium mentes edificare decrevi, ut quod simplicium animus intelligibili oculo capere vix poterat, saltem carnali discernat. Et quod vix poterat auditu percipiat visus. Nec tantum volui columbam formando pingere, sed etiam dictando describere, ut per scripturam demonstrarem picturam. Ut cui non placuerit simplicitas picture, placeat saltem moralitas scripture.

38

Tibi ergo cui date sunt penne columbe, qui elongasti fugiens ut in solitudine maneres et requiesceres, qui non queris dilationem in voce corvina, cras cras, sed contritionem in gemitu columbino, et in quo non tantum ad plenus columbam sed etiam accipitrem pingam. Ecce in eadem pertica sedent accipiter et columba. Ego enim de clero, tu de militia. Ad conversionem venimus ut in regulari vita quasi in pertica sedeamus, et qui rapere consueveras domesticas aves, nunc bone operationis manu silvestres ad conversionem trahas, id est seculares. Gemat ergo columba, gemat et accipiter, vocem doloris emittat. Vox enim columbe gemitus, vox accipitris questus; In principio huius operis ideo columbam proposui, quia sancti spiritus gratia semper preparatur cuilibet penitenti, et ut per gratiam perveniat ad veniam. De accipitre vero post columbam subiungitur, per quem nobilium persone designantur. Cum enim aliquis nobilium convertitur, per exemplum bone operationis pauperibus presentatur;

De avibus

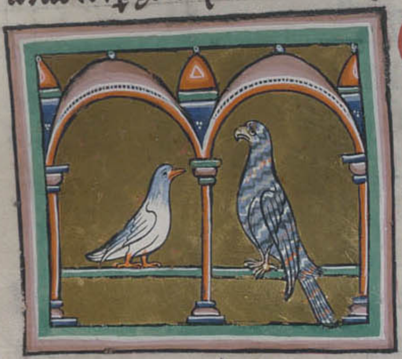

De columba et accipitre.

Cum scribere illiterato debeam, non miretur diligens lector, si ad edificationem illiterati de subtilibus simplicia dicam. Nec pertinet levitati quod accipitrem vel columbam pingam. Cum beatus Iob et propheta David huiusmodi volucres nobis reliquerunt ad doctrinam. Quod enim doctoribus innuit scriptura, hoc simplicibus pictura. Sicut enim sapiens delectatur subtilitate scripture, sic simplicium animus detinetur simplicitate picture; Ego autem plus laboro ut simplicibus placeam quam ut doctoribus loquar, quasi vasculo latices infundam. Qui enim sapientem verbis instruit, quasi vasculo pleno latices infundit;

Hic incipit de tribus columbis.

Si dormiatis inter medios cleros, penne columbe deargentate et posteriora dorsi eius in pallore auri; In scriptura sacre fratres columbas legendo repperi, ex quibus si attente considerentur, sunt

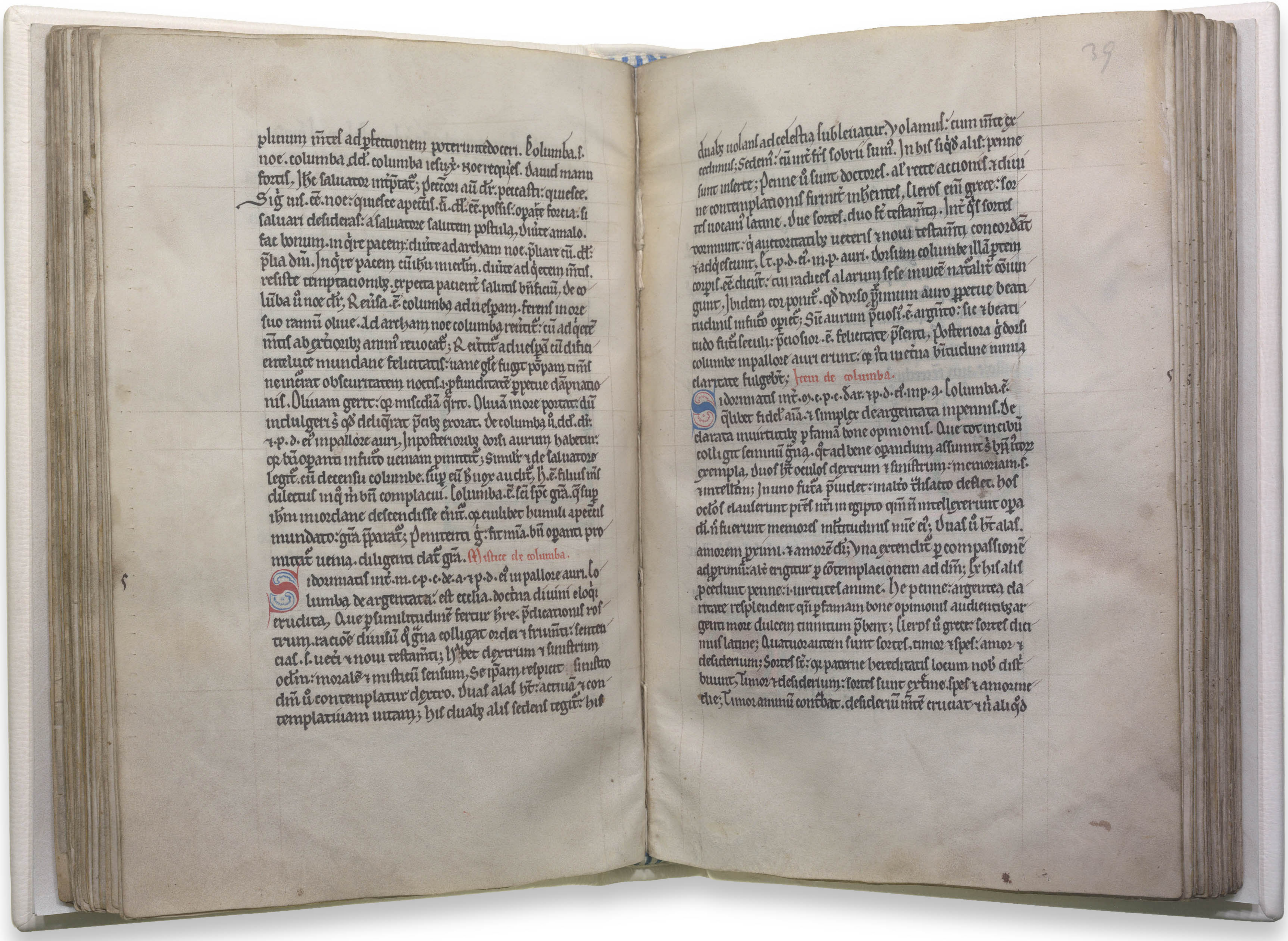

plurium mentes ad perfectionem poterunt edoceri. Columba id est Noe. columba David. columba Iesus Christus. Noe requies. David manu fortis, Ihesus salvator interpretatur; Peccatori autem dicitur: peccasti: quiesce. Si ergo vis esse Noe: quiesce a peccatis. Si David esse possis: operare fortia. Si salvari desideras: a salvatore salutem postula, Diverte a malo. fac bonum. inquire pacem: diverte ad archam Noe. prosperare cum David: prospera dum. Inquire pacem cum Ihesu in celum. diverte ad quietem mentis. resiste temptacionibus. expecta patienter salutis beneficium, De columba vero Noe dicitur, Reversa est columba ad vesperam. ferens in ore suo ramum olive. Ad archam Noe columba revertitur: cum ad quietem mentis ab exterioribus animus revocatur; Revertitur ad vesperam cum discedente luce mundane felicitatis: vane glorie fugit pompam timens ne incurrat obscuritatem noctis. id est profunditatem perpetue dampnationis. Olivam gerit: quia misericordiam querit. Olivam in ore portat: dum indulgentiam quam desiderat precibus exorat. De columba vero David dicitur: Et p. d. ei in pallore auri, In posterioribus dorsi aurum habetur: quia bene operanti in futuro veniam promittitur; Similiter et de salvatore legitur. cum descensu columbe. super eum vox audita, Hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacui. Columba est sancti spiritus gratia. que super Ihesum in Iordane descendisse dicitur. quia cuilibet humili a peccatis mundato: gratia preparatur; Penitenti igitur firma. bene operanti promittitur venia. diligenti datur gratia.

Mistice de columba.

Si dormiatis int. m. c. p. c. de. a. et p. d. ei in pallore auri. Columba deargentata: est ecclesia. doctrina divini eloquii erudita, Que per similitudinem fertur habere predicationis rostrum. ratione divisum quo genera colligat ordei et frumenti: sententias scilicet veteris et novi testamenti; Habet dextrum et sinistrum oculum: moralem et misticum sensum, Se ipsam respicit sinistro: deum vero contemplatur dextro. Duas alas habet: activam et contemplativam vitam; his duabus alis sedens tegitur: his duabus volans ad celestia sublevatur. Volamus: cum mente excedimus; Sedemus: cum intra nos sobrii sumus. In his siquidem alis: penne sunt inserte; Penne vero sunt doctores. ale recte actiones et divine contemplationis firmiter inherentes, Cleros enim grece: sortes vocamus latine. Due sortes. duo sunt testamenta. Inter quas sortes dormiunt: qui auctoritatibus veteris et novi testamenti concordant et adquiescunt, Et p. d. ei. in p. auri. Dorsum columbe illam partem corporis esse dicunt: ubi radices alarum sese invicem naturaliter coniungunt, Ibidem corponitur. quod dorso proximum auro perpetue beatitudinis in futuro operietur; Sicut aurum preciosius est argento: sic et beatitudo futuri seculi: preciosior est felicitate presenti, Posteriora igitur dorsi columbe in pallore auri erunt: quia ita in eterna beatitudine nimia claritate fulgebunt;

Item de columba.

Si dormiatis int. m. c. p. c. dar. et p. d. ei. in p. a. Columba est quelibet fidelis anima. et simplex deargentata in pennis. declarata in virtutibus per famam bone opinionis. Que tot in cibum colligit seminum genera. quot ad bene operandum assumit scilicet [illegible] exempla, Duos habet oculos dextrum et sinistrum: memoriam scilicet et intellectum; In uno futura providet: in altero transacta deflet. Hos oculos clauserunt patres nostri in Egipto qui non intellexerunt opera dei. non fuerunt memores multitudinis misericordie eius; Duas vero habet alas. amorem proximi. et amorem dei; Una extenditur per compassionem ad proximum: altera erigitur per contemplacionem ad deum; Ex his alis procedunt penne: id est virtutes anime. He penne: argentea claritate resplendent quoniam per famam bone opinionis audientibus argenti more dulcem tinnitum prebent; Cleros vero grece: sortes dicimus latine; Quatuor autem sunt sortes. timor et spes: amor et desiderium; Sortes sunt: quia paterne hereditatis locum nobis distribuunt, Timor et desiderium: sortes sunt externe. spes et amor interne; Timor animum conturbat. desiderium mentem cruciat et non aliquid medium interuenerit: animus a q̇ete recedit, Oportet g̊ ū inter desiderium ⁊ timorem. spem ponam᷑. ⁊ amorem; Spes enim timorē retrahat: amor desideriū temperat. Int̄ spē g̊ ⁊ amorē q̄si int̄ medias sortes q̇esc̄ dormit: q̇ int̄ extimas .s. int̄ timorē ⁊ desiderium uigilat ⁊ obstupescit, Si ergo es columba. ul' columbe penna: dū times ⁊ desideras. int̄ extimas sortes uigilas. dum speras ⁊ diligis: int̄ medias q̇esc̄s dormis. Et .p.d.e.in.p.a. Jn dorso solent onera portari. ⁊ ꝑ h̄ eadē possunt opum labores designari. ꝑ posteriora ū dorsi denotat᷑ expectatio p̄mii. ꝓ tollerantiam siquidem p̄sentium laborum: in futuro subsequi creditur c̄lis p̄mia meritorum. Reddet enī d̄s mercedē laborum s̄cis suorum. ⁊ deducet eos in uia mirabili ⁊ hoc ī pallore auri ēē creditur: quia p̄ciosa .ē. in conspectu dn̄i mors s̄corum eī; Jn pennis g̊ argentum: q̄ in linguis eloquium, ī posterioribꝫ ū aurum .i. ꝓ labores p̄miū;

Item de columba.

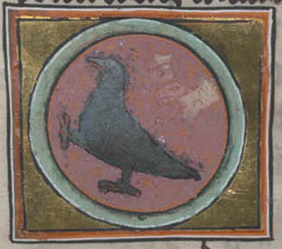

·columba xp̄i·

Si dormiatis int̄. m.c.p.c.d.⁊.p.d.ē.in. ·o·p·a. Columba deargentata: ē. absq; felle malicie quelibet adhuc uiuens p̄latorum ꝑsona; Que int̄ medios cleros dormit, cleros grece: latine sors. un̄ ⁊ clerimonia ꝓp̄e uocat᷑ hereditas. q̄ fit testam̄to; Jn̄ contigit ū filii leui int̄ filios isr̄l nō h̄rent sortem .i. h̄editatis partem: s; ex decimis uiuerent; Que sunt aut̄ h̄editates, Terrena .ueteris testam̄ti. ⁊ c̄lia noui. Jn medio g̊ istarum dormit q̇ in contemptu t̄renorum ⁊ spe celestium uitam finit. dum nimis ardent p̄sentibꝫ inhiat: ⁊ futura patient̄ expectat. Et posteriora .d.e.in.p.a. Oculi enim iustorum uidebūt

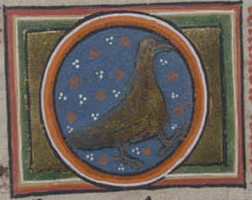

columba dauid.

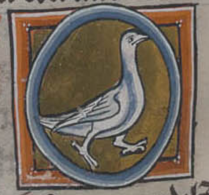

columba noe.

regem in decore suo; Tunc enim aurum in posterioribꝫ habebis: cum apparuerit in futuro gl̄a diuine maiestatis. Corone siq̇dem regum ex auro purissimo fabricant᷑. ex argento ū monete fiūt. q̇bꝫ imagines regū imp̄mūt; Jn moneta: notatur imitatio forme. in corona signum uictorie. Moneta siq̇d diuini eloquii: docet imitacionē uite x̄. corona ū uictorie: ꝓ labores p̄sentis s̄cli finem pugne; Jbi g̊ q̄si in p̄terioribꝫ aurum. h̄ in pennis p̄dicationis argentum. q̄ cum ad illa bona columba ꝑuenerit: iam p̄dicationis eloq̇o n̄ indigebit. s; in eo q̄d in retribucione ꝑcipiet. in puritate ꝑfectionis sine fine uiuet;

De columbe pedibus

Columba de qua hic agitur: rubeos pedes h̄re ꝑhibet᷑, Hec columba ē ecclesia. q̄ pedes habuit. q̇bꝫ totius mundi spacium ꝑambulauit, Pedes: sunt m̄res. q̇ tot passibꝫ tiam ꝑambulant; q̄r bonorū opum exemplis uiā iusticie sequentibꝫ se demonstrant; Terram tangunt cum dignis increpationibꝫ act᷒ ⁊ uoluntates t̄renas rep̄hendunt. S; dum t̄ra p̄mit᷑: aspitate t̄re .i. crudelitate t̄re pedes uulnant᷑. Eclie pedes ecclie rubei facti sunt: q̄ sanguinem suum ꝓ x̄ noīe m̄res effuderunt; Rubor igitur pedum: ē cruor martirū,

De pennis de argentatis

Columba que rubeos pedes h̄re dr̄: pennas deargentatas. habuisse u̇bꝫ ꝓpheticis demonstrat᷑; Penne in q̇d dr̄. columbe deargentate. Penne columbe de arg̃: sunt p̄dicatores ecclie; Est autem argentū diuinum eloq̇um; Tinnit᷒ argenti: dulcedo u̇bi. Color: candor. Candorem ū argentum retinet: dum q̇libet doctor mundiciam u̇b p̄dicat. ⁊ mundiciam in se h̄t dum q̄d docet dilig̃. ⁊ q̄ int̄ amat: foris opibꝫ ostendit; H̄ sunt eloq̇a dn̄i casta: argentum igne examinatū. Eloq̇a dn̄i casta quia nulla sunt simulatiōe corrupta. nullo sunt semine cupiditatis inpregnata. Argentum examinatum igne s oliuatū

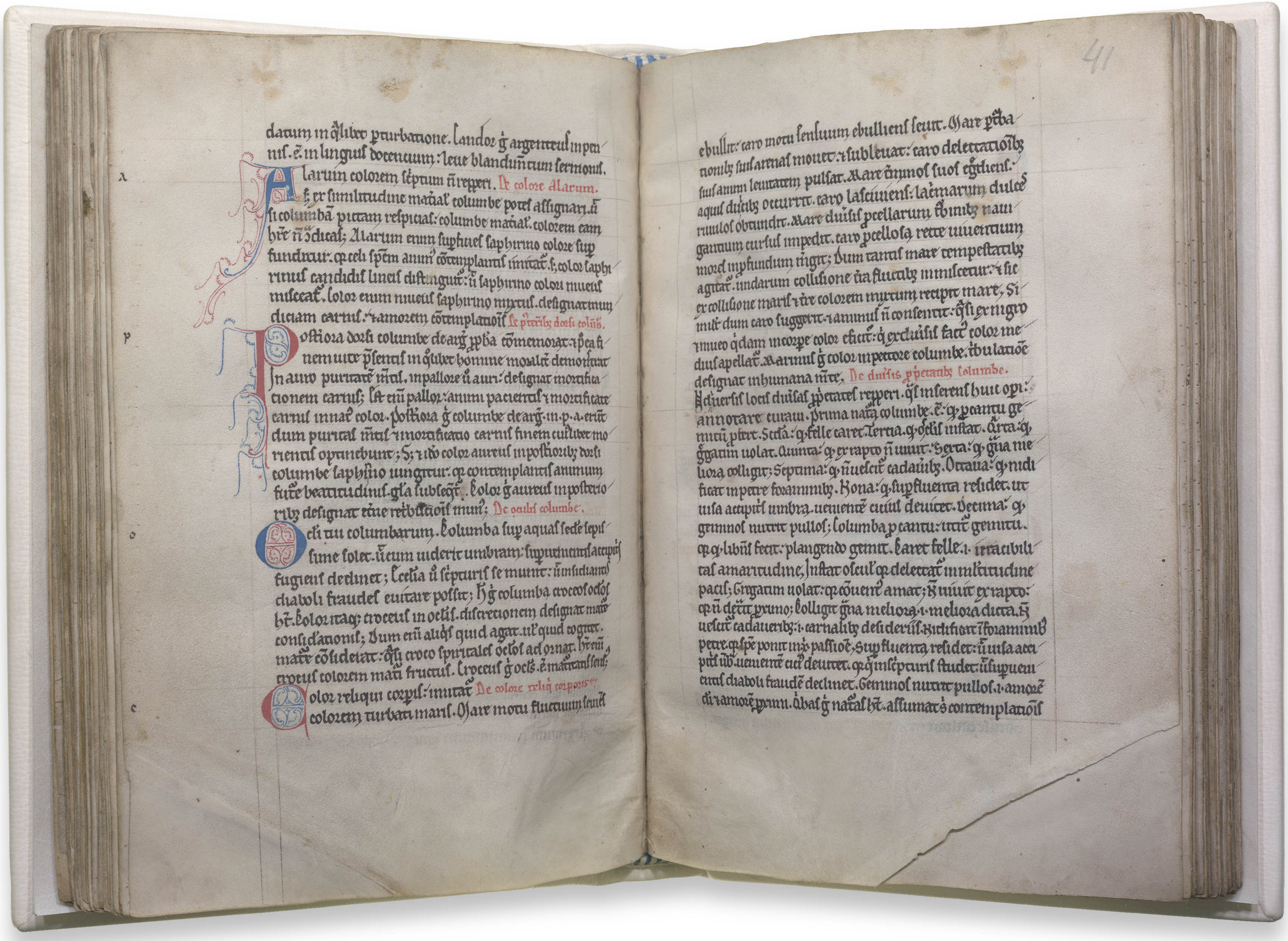

datum in quolibet perturbatione. Candor igitur argenteus in pennis est in linguis doctorum: leve blandimentum sermonis.

a Alarum colorem septuplum non repperi.

De colore alarum.

Alas ex similitudine naturalis columbe potes assignare, si columbam pictam respicias: columbe naturalis colorem eam habere non iudicas. Alarum enim superficies saphirino colore superfunditur: quod celi speciem animi contemplantis imitatur. Sed color saphirinus candidis lineis distinguitur: ut saphirino colori niveus misceatur. Color enim niveus saphirino mixtus, designat munditiam carnis et amorem contemplationis.

De posterioribus dorsi columbe.

p Posteriora dorsi columbe de auri pallore propheta commemorat: et per ea finem vite presentis in quolibet homine moraliter demonstrat. In auro puritas mentis, in pallore vero auri designat mortificationem carnis. Est enim pallor animi patientis et mortificate carnis innatus color. Posteriora igitur columbe de auri pallore erunt, dum puritas mentis et mortificatio carnis finem cuiuslibet morientis optinebunt. Sed et idem color aureus in posterioribus dorsi columbe saphirino iungitur: quia contemplantis animum future beatitudinis gloria subsequitur. Color igitur aureus in posterioribus designat eterne retributionis munus;

De oculis columbe.

o Oculi tui columbarum. Columba super aquas sedere sepissime solet: ut cum viderit umbram supervenientis accipitris fugiens declinet; Ecclesia vero scripturis se munit: ut insidiantis diaboli fraudes evitare possit; Hec igitur columba croceos oculos habet. Color itaque croceus in oculis, discretionem designat mature considerationis; Dum enim aliquis quid agat vel quid cogitet mature considerat: quasi croco spiritales oculos adornat. Habet enim croceus colorem maturi fructus. Croceus igitur in oculis est maturitas sensus;

De colore reliqui corporis.

c Color reliqui corporis: imitatur colorem turbati maris. Mare motu fluctuum semel

ebullit: caro motu sensuum ebulliens sevit. Mare perturbationibus suis arenas movet et sublevat: caro delectationibus suis animi levitatem pulsat. Mare terminos suos egrediens aquis dulcibus occurrit. caro lasciviens: lacrimarum dulces rivulos obtundit. Mare diversis procellarum turbinibus navigantium cursus impedit. caro procellosa recte viventium mores in profundum mergit; Dum tantis mare tempestatibus agitatur. undarum collisione terra fluctibus immiscetur: et sic ex collisione maris et terre colorem mixtum recipit mare, Simul dum caro suggerit et animus non consentit: quasi ex nigro et niveo quidam in corpore color efficitur: qui exclusis factus color medius appellatur. Marinus igitur color in pectore columbe tribulationem designat in humana mente,

De diversis proprietatibus columbe.

In diversis locis diversas proprietates repperi. quas inserens huic operi annotare curavi. Prima natura columbe est: quod pro cantu gemitum profert. Secunda: quod felle caret. Tertia: quod osculis instat. Quarta: quod gregatim volat. Quinta: quod ex rapto non vivit. Sexta: quod grana meliora colligit; Septima: quod non vescitur cadaveribus. Octava: quod nidificat in petre foraminibus. Nona: quod super fluenta residet. ut visa accipitris umbra. venientem citius devitet. Decima: quod geminos nutrit pullos; Columba pro cantu: utitur gemitu. quia quod libens fecit: plangendo gemit. Caret felle. id est iracibilitatis amaritudine, Instat osculis quia delectatur in multitudine pacis; Gregatim volat: quia conventum amat; Non vivit ex rapto: quia non detrahit proximo; Colligit grana meliora. id est meliora dicta. Non vescitur cadaveribus: id est carnalibus desideriis. Nidificat in foraminibus petre. quia spem ponit in Christi passione, Super fluenta residet: ut visa accipitris umbra venientem citius devitet. quia in scripturis studet ut supervenientis diaboli fraudem declinet. Geminos nutrit pullos. id est amorem dei et amorem proximi. Quas alas igitur naturales habet. assumat sibi contemplationis alas, quibus ad celum volet.

Aquilo frigidissimus ventus est. Ab aquilone, inquid, pandetur malum. Ibi sedes Sathane, in ruine principium. Ventus aquilo gravis temptacio est; flatus aquilonis, suggestio temptationis; frigus, negligentie torpor. Aquilo ergo venit, quando gravis temptacio mentem cuiuslibet invadit. Aquilo vero surgit, quando ab animo temptatio recedit. Ab aquilone, inquid, et mari. Aquilo, temptatio; mare, mundus. Ab aquilone ergo et mari Christus suos congregat, cum a tumultu temptationum non tantum iustos sed etiam peccatores segregat.

Ponam, inquit, sedem meam ad aquilonem et ero similis altissimo. Sedem ad aquilonem ponere desiderat, qui penna superbie sursum levatus esse similis altissimo concupiscit. Qui illi cui subesse debet per arrogantie spiritum se equalem facit, vel quod plus dicam, tantum se magistro suo comparat, sed et se illo meliorem esse putat. Recidit diabolus cum se exaltare voluit. Humiliatur homo cum se exaltare concupiscit.

Auster calidissimus est ventus, Deus, inquid, ab austro veniet. Ibi sedes altissimi; ibi dilectionis ardor. Inde sinceritas veritatis. Auster a serena regione procedit, quia deus in serenitate morum requiescit; ibi pascit. Ibi cubat. Ibi quies mentis. Ibi contemplationis refectio; Auster sancti spiritus gratiam designat; flatus austri, benignitatem spiritus sancti; calor, amor. Auster igitur venit, quotiens gratia sancti spiritus mentem cuiuslibet accendit. Surgit, quotiens a mente gratia recedit.

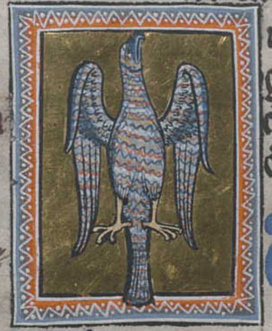

Deus, inquit, ab austro veniet. Ab aquilone diabolus; ab austro dominus. Ille tenebris ignorantie inhabitat; iste serenitatem caritatis amat. Frigus aquilonis poros carnis restringit; calor austri clausos aperit. Quod enim frigus avaritie stringendo retinet, apertis elemosine manibus caritas larga prebet. Penna siquidem vetus in infernum mergit; nova vero animum ad celestia desideranda sustollit. Peccata enim gravant, virtutes vero sublevant; Item de accipitre.

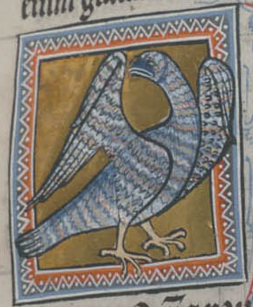

Accipiter avis animo plus armata quam unguibus, virtutem maiorem in minore corpore gestans. Hic ab accipiendo, id est a capiendo, nomen sumpsit; Est avis autem rapiendis aliis avibus avida; Ideo vocatur accipiter, id est raptor. Unde et Paulus dicit. Sustinetis enim si quis accipit vos; Ut enim diceret si quis rapit, dixit si quis accipit. Fertur autem accipiter circa pullos suos impius esse. Nam dum viderit eos posse temptare volatus, nullas eis prebet escas, sed verberat pennis et a nido precipitat atque a tenero compellit ad predam, ne adulti pigrescant; cavet ne in tenera etate pigrescant, ne solvantur deliciis, ne marcescant ocio, ne discant cibum magis expectare quam querere, ne nature sue deponant vigorem. Intermittunt studium nutriendi, ut in usum rapiendi audere compellant; Beatus Gregorius de accipitre qui plumescat.

Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Unde beatus Gregorius. Agrestibus accipitribus mos est ut flante austro alas expandant, quatinus eorum membra ad laxandam pennam veterem venienti tempore concalescant; Cum vero ventus deest, alis contra radium solis expansis atque percussis repente sibi auram faciunt; sicque apertis poris vel veteres exiliunt, vel nove succrescunt. Quid est ergo accipitrem in austro plumescere, nisi quod unusquisque sanctorum tactus flatu sancti spiritus concalescit, et usum vetuste conversationis abiciens novi hominis formam sumit. Quod apostolus ammonet dicens: Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis et induentes novum; Et rursum: Licet his qui foris est noster homo corrum-

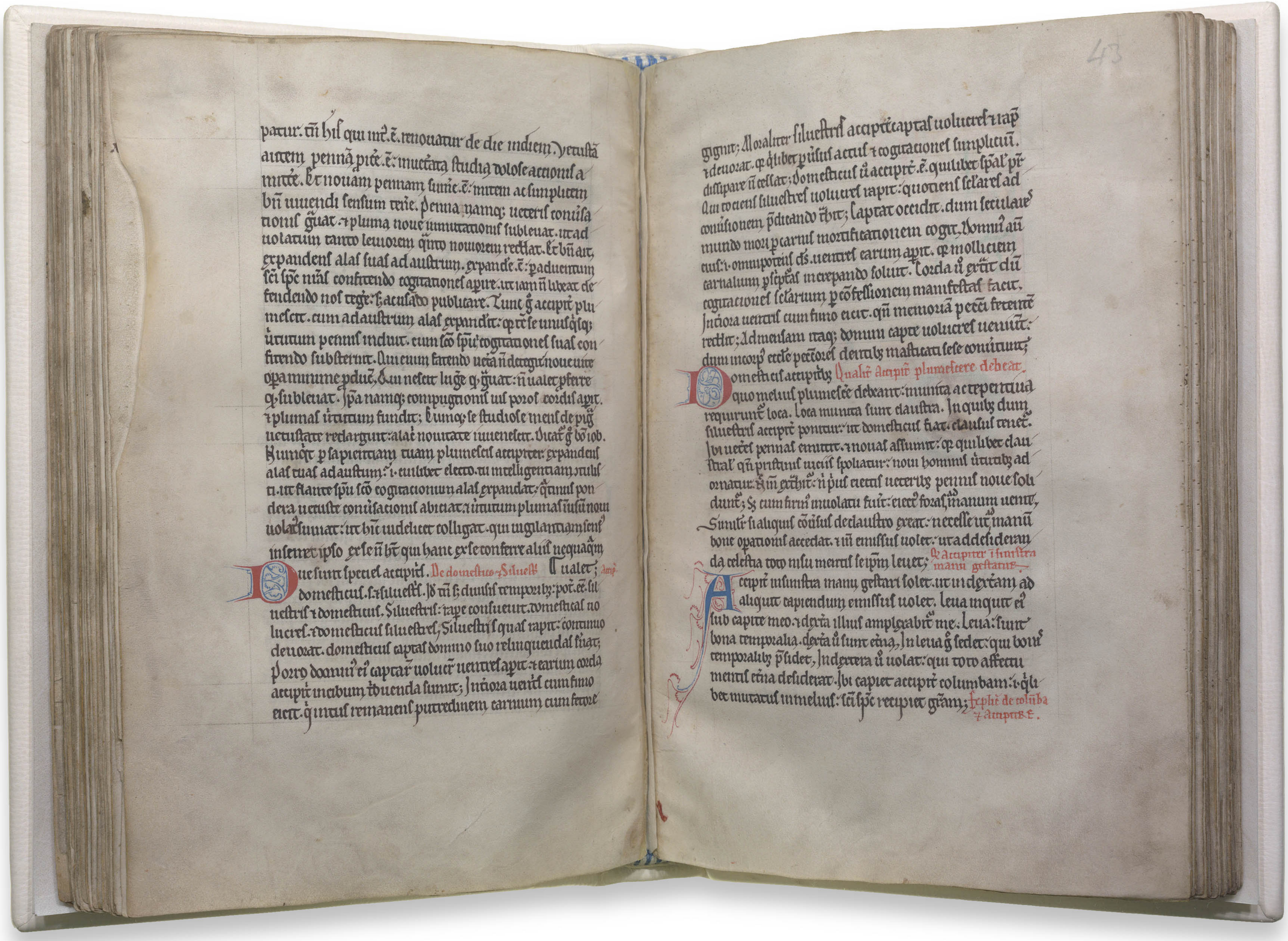

paratur. Tamen his qui intus est renouatur de die in diem. Vetustam autem pennam proicere est: inueterata studia dolose actionis amittere. Et nouam pennam sumere est: mitem ac simplicem bonum uiuendi sensum tenere. Penna namque ueteris conuersationis grauat. et pluma noue immutationis subleuat. ut ad uolatum tanto leuiorem quanto nouiorem reddat. Et bene ait, expandens alas suas ad austrum. Expandere est: per aduentum sancti spiritus nostras confitendo cogitationes aperire. ut iam non libeat defendendo nos tegere: sed accusando publicare. Tunc ergo accipiter plumescit. cum ad austrum alas expandit: quia tunc se unusquisque uirtutum pennis induit. cum sancto spiritui cogitationes suas confitendo substernit. Qui enim fatendo uetera non detegit noue uirtutis opera minime producit, Qui nescit lugere quod grauat: non ualet proferre quod subleuat. Ipsa namque compunctionis uis poros cordis aperit. et plumas uirtutum fundit; Et dumque se studiose mens de prisca uetustate redarguit: ala e nouitate iuuenescit. Dicatur ergo beato Iob. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter: expandens alas tuas ad austrum? id est cuilibet electo tu intelligentiam tribuisti. ut flante spiritu sancto cogitationum alas expandat: quatinus pondera uetuste conuersationis abiciat. et uirtutum plumas in usum noui uolatus sumat: ut hic uidelicet colligat. qui uigilantiam sensus in semetipso ex se non habet qui hanc ex se conferre aliis nequaquam ualet;

De domestico et Siluestri accipitre.

Due sunt species accipitris. domesticus scilicet et siluestris. Idem tamen sed diuersis temporibus potest esse siluestris et domesticus. Siluestris rapere consueuit domesticas uolucres. et domesticus siluestres, Siluestris quas rapit: continuo deuorat. domesticus captas domino suo relinquendas seruat; Porro dominus eius captarum uolucrum uentres aperit et earum corda accipitri in cibum tribuenda sumit; Interiora uentris cum fimo eicit. quia intus remanens putredinem carnium cum fetore gignit; Moraliter siluestris accipiter captas uolucres et rapit et deuorat. quia quilibet peruersus actus et cogitationes simplicium dissipare non cessat; Domesticus uero accipiter est quilibet spiritualis pater. Qui totiens siluestres uolucres rapit: quotiens seculares ad conuersionem predicando trahit; Captas occidit. dum seculares mundo mori per carnis mortificationem cogit. Dominus autem eius id est omnipotens deus. uentres earum aperit. quia mollitiem carnalium perceptas increpando soluit. Corda uero extrahit dum cogitationes secularium per confessionem manifestas facit. Interiora uentris cum fimo eicit. quando memoriam peccati fetentem recidit; Ad mensam itaque domini capte uolucres ueniunt: dum incorporati ecclesie peccatores dentibus masticati sese conuertunt;

Qualiter accipiter plumescere debeat.

Domesticis accipitribus in quo melius plumescere debeant: munita ac tepentia requiruntur loca. Loca munita sunt claustra. In quibus dum siluestris accipiter ponitur: ut domesticus fiat. clausus tenetur. Ibi ueteres pennas excutit. et nouas assumit: quia quilibet claustralis quando pristinis uiciis spoliatur: noui hominis uirtutibus adornatur. Et non exit: nisi prius eiectis ueteribus pennis noue solidantur; Sed cum firmus in uolatu fuerit: eiectus foras ad manum uenit, Similiter si aliquis conuersus de claustro exeat: necesse est ut ad manum bone operationis accedat. et non emissus uolet: ut ad desideranda celestia toto nisu mentis seipsum leuet;

Quod accipiter in sinistra manu gestatur.

Accipiter in sinistra manu gestari solet. ut in dexteram ad aliquid capiendum emissus uolet. Leua inquit eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. Leua: sunt bona temporalia. dextera uero sunt eterna, In leua ergo sedet: qui bonis temporalibus presidet, In dextera uero uolat: qui toto affectu mentis eterna desiderat. Ibi capiet accipiter columbam: id est quilibet mutatus in melius: sancti spiritus recipiet gratiam;

Explicit de columba et accipitre.

Incipit de turture ⁊ de passere.

Post columbe gemitum ⁊ accipitris
questum: ne diutius differam.
planctum turturis ⁊ clamorem passeris
uelocius scribam. non tantum scribam. sed ⁊
pingam; Qualiter turtur heremi secretum di
ligat, ⁊ passer solitarius in tecto clama
re non desinat. ut sub exemplo turturis.
teneas mundiciam castitatis. ⁊ sub exem
plo passeris. ames custodiam callide circumspectionis. ⁊ ut
uiuas caste. ⁊ ambules caute;

De turture.

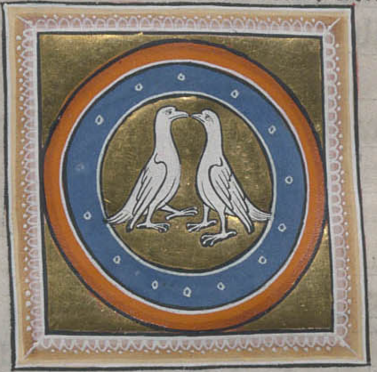

Turtur de uoce uocatur.
auis pudica. ⁊ semper in montium
iugis. ⁊ in desertis solitudinibus
commorans, Tecta enim homi
num ⁊ conuersacionem fugit. ⁊ com
moratur in siluis. que etiam hyemis
tempore deplumata: in truncis ar
borum cauis habitare perhibetur. Tur
tur etiam nido suo ne pullos suos incursus lupus: squille folia sup
iacit, Nouit enim quod huiusmodi folia lupi fugere consue
uerunt. Fertur enim turtur si iugalis proprii fuerit amissione ui
duata per talem usum thalami ⁊ nomen habere coniugii eo quod
primus amor fefellerit eam dilecti morte deceptam. quia ⁊
infidelis ad perpetuitatem fuit ⁊ amarus ad gratiam. qui plus do
loris ex morte. quam suauitatis ex caritate generauerit, Itaque
iterare coniunctionem recusat. nec pudoris iura aut complaci
ti uiri resoluit federa. illi soli suam caritatem reseruat. illi
custodit nomen uxoris. Discite mulieres quanta sit uidui
tatis gratia que etiam in auibus predicatur, Quis ergo has leges turturi

dedit: Si hominem quero: non inuenio. homo enim nullus
est ausus quando nec paulus ausus est. leges tenende uiduitatis
prescribere. Denique ipse ait, Volo ergo iuniores nubere. filios procrea
re. matres familias ~~famulia~~ esse. nullam occasionem dare ad
uersario. ⁊ alibi; Bonum est illis si sic permanserint; Quod si se non
continent nubant; Melius est enim nubere quam uri; Optat
paulus in mulieribus quod in turturibus perseuerat, Et alibi iunio
res hortatur ut nubant quod mulieres nostre turturum pudiciam
implere uix possunt; Ergo turturibus deus hanc infudit gratiam uel
affectum. hac uirtutem continentie dedit qui solus potest pre
scribere. quod omnes sequantur; Turtur non nouit flore iuuentutis non
temptari occasionis illecebra; Turtur nescit primam fidem ir
ritam facere quod nouit castimoniam seruare. prima conubii
sorte promissam; De palma ⁊ turture.

Sicut palma multiplica
bo dies, palma dies
multiplicat. quod tarde proficit
prius quam multum crescat. Simi
liter iustus tarde profi
cit. priusquam ad hi
perueniat ad quod ten
dit; Est enim iusti
desiderium. ut perueniat ad
celeste regnum; Si ad hoc de
siderium mundi impedit
ut ad optata non tarde perueni
re possit. palma multiplicat
dies non tamen eam frigus hyemis

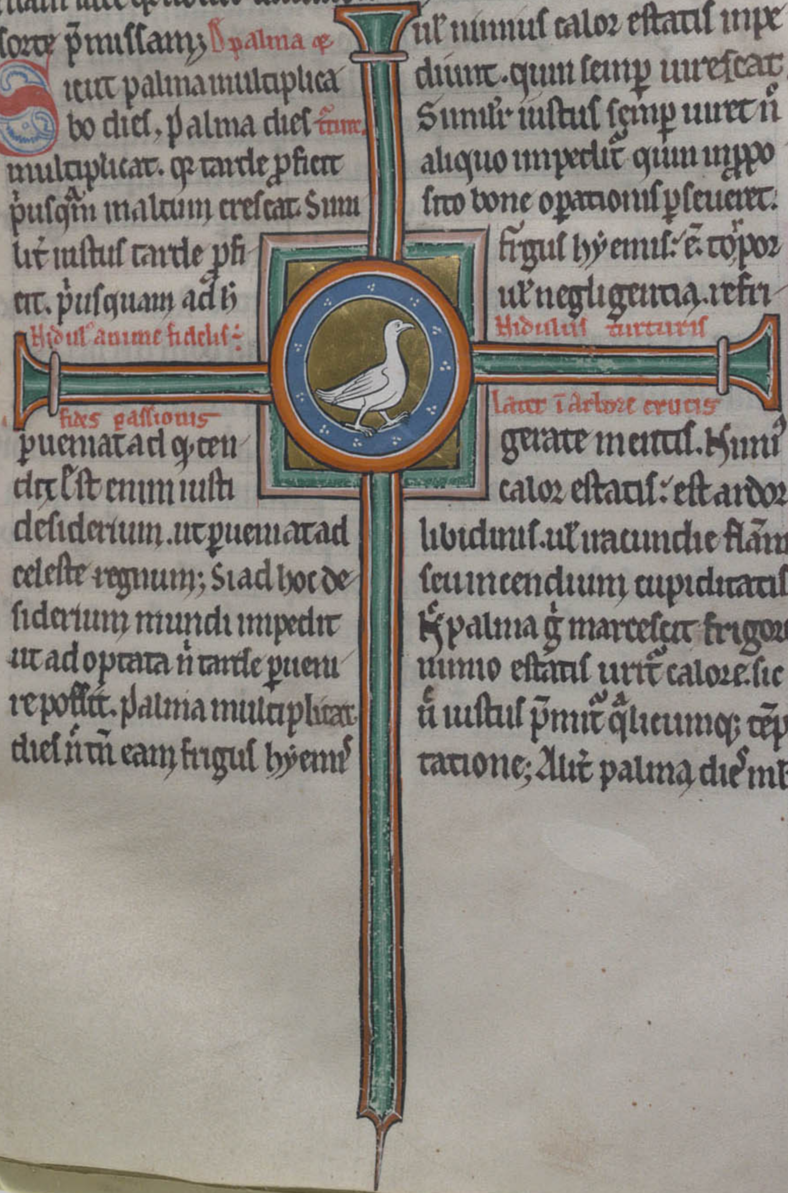

uel nimius calor estatis impe
diunt. quin semper uirescat.
Similiter iustus semper uiret non
aliquo impeditur quin in propo
sito bone operationis perseueret.
Frigus hyemis: est torpor
uel negligentia. refri
gerate mentis. Nimius
calor estatis: est ardor
libidinis. uel iracundie flamma.
seu incendium cupiditatis;
Nec palma ergo marcescit frigore nec
nimio estatis uritur calore. sic
nec iustus permittitur qualicumque temp
tatione; Aut palma dicitur insta

plicat. q̄ iustus dies antiquos ad memoriam reducit. et annos eternos in mente tractat; paucitatem dierum suorum nunciat. ⁊ ex alia parte longitudinem dierum in futuro sperat. Quibus ergo intra se colligit: multiplicando dies sic palma uncendo in altum crescit;

Item de palma.

Statura tua assimilata ē palme. Statura ecclesie: l' cuiuslibet fidelis anime: assimilatur palme; In statura cuiuslibet corporis notatur paruitas l' magnitudo in membris ꝑ liniamenta corporis; Hāt autem staturam palme iustus. si apud se modicus. apud deum magnus. In se humilis: coram deo sublimis. Hec palma. ē. x̄. cui assimulatur iustus; Dum enim tribulationes quas passus. ē. x̄. patitur: stature palme: iustus asimulatur. Vn̄ apl̄s. Qui erunt participes tribulationum. erunt participes ⁊ glorie, Qui ergo membrum corporis. ē. q̄ sunt capitis sentire debet; Iam palma crevit in altum. iam cacumen illius penetrauit celum. iam capite sunt capitis come. qui sunt electe palmarum. i. electe animarum. adhuc stipes rugoso cortice. i. ecclesia. circumdata tribulacionum asperitate. in terra figitur. tiam idem sci in eterna felicitate glantur;

Item de palma.

Iustus ut palma florebit. Iustus plantatur. floret ⁊ fert fructum. plantatur in domo domini in atriis domus dei nostri. Vocatur domus dei nostri. ē. domus conuersionis. Est autem atrium ante domum. Ante domum conuersionis ligđ. ē autem atrium renunciacionis. Qui enim mundum renunciat: palmam uictorie ergo ıyun dum uicit in atriis domus domini plantatur. Plantatur igitur in domo conuersionis. floret ꝑ famam bone opinionis fert fructum recte operationis; Seorsum lig. radicem: Quoniam crescit: Quin roboratur: Radicatur ꝑ fidem. krescit ꝑ spem. Roboratur ꝑ caritatem. Mirum. ē tamen q̄ de iustis dicitur. Plantati in domo domini. i. a. d. di. ꝝ. flo. Mirum. ē. q̄ plantatur in domo ⁊ florent in atrio; Sed fortasse ꝑ fidem plantatur iustus. ꝑ exemplum boni operis florent citius ⁊ sic ꝑ famam bone opinionis foras exit odor floris, Vel aliter. Plantantur in domo. florent in atrio. quia iusti plantantur in presenti ecclesia ⁊ flore inmarcessibili florebunt in eterna uita; Ibi enim cum flore recipient fructum idest cum mundicia carnis ⁊ anime: future retribucionis premium;

Item de palma.

Ascendam in palmam ⁊ apprehendam fructus eius; palma iuxta terram gracilis ⁊ aspera. iuxta celum grossior ⁊ pulcrior; Est ergo ascensus dificilis. s; fructus dulcis. Minuitur ascendentis labor dum sentitur odor; difficultatem ascensus aufert dulcedo gustus. Palma. ē. x̄. fructus. salus. Salus inquit populi ego sum; Gustate ⁊ uidete quoniam suauis. ē. dominus. Spes salutis in ligno crucis; Ascende ergo in palmam. i. accede crucis uictoriam; Per scalam siquidem crucis: ascendes ad solium uictoris; Tolle ⁊ tu crucem tuam ⁊ sequere eum; Qui affligit carnem: tollit crucem; Palma manum uictoris ornat. ⁊ iustus palmam uictorie. in manu uictorie bene operando portat; Tria dicuntur. ēē. de quibus iustus uictoriam debet acquirere; Mundus. caro diabolus; Iustus mundum uincit. dum eum ⁊ oblectacionibus contempnit. carnem superat. dum eam ꝑ abstinenciam domat; Diabolum domat ⁊ eum sibi subicit. dum a suis finibus expellit, Palmam ergo in manu gestat. qui de his tribus bene operando triumphat, De cedro ⁊ passibus que ita uis cedri edificant.

In bona significacione cedrus ⁊ libanus quando ponuntur. sic in canticis canticorum ꝑ salomonem dicitur; Spes eius ut libani; electus ut cedri. libanus ferneus. ē. mons ymnus iudee contra septentrionem. Arbores illius proceritate spe ⁊ robore ceterarum siluarum ligna precellunt. Per montem libani sane intelligere possimus eminentiam uirtutum. Ymnus. ē. iudee

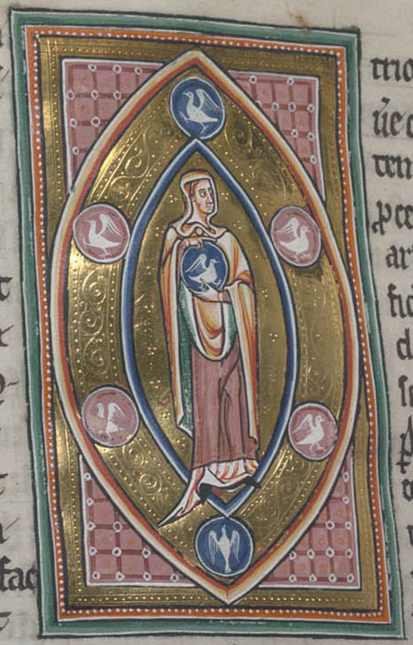

contra septentrionem ne diabolus mentes deum confitentium intret per temptationem. Arbores illius proceritate spe robore. alias arbores precellunt. dum quelibet fideles anime proceritate desiderii: spe castitatis robore perseuerantie. alias antecedunt; Per cedrum intelligitur christus. hoc est cedrus alta libani. conformata ysopo. quia cum esset sublimis: factus est humilis. Passeres sunt predicatores. pulli. sunt hii quibus predicationis sunt parati. Nidus: quiete mentis locus; In hac ergo cedro nidificant. qui tranquille uiuendo. de eterna beatitudine non desperant; Sunt cedri libani quas plantauit dominus; Cedri libani sunt diuites huius mundi. Passeres sunt cenobiorum rectores; Pulli discipuli. Nidus: officinarum locus; In his cedris. passeres nidificant. quia rectores animarum in possessionibus diuitum cenobia locant; Ibi passeres clamare non cessant. ut a deo escam querant; A deo si escam querant: qui uerbi diuini eloquium gustant cibo saciari uolunt; Die ac nocte clamitant. qui pro suis benefactoribus toto adnisu mentis dominum rogant. In mundo tranquille mentis pennas contemplationis nutriunt, Quibus ad predictam cedrum. quam citius poterunt euolare contendunt. Circa ligna libani uolitant. quia uitam seu mores uirorum sublimiorum scire desiderant; Ex his lignis libani. salomon ferculum fecisse legitur. quia ecclesia de uiris sublimibus et infatigabilibus fatigatur;

Item de cedro.

Sicut cedri quas non plantauit dominus non plantauit in ipsa uoluntate. non dilatauit in cupiditate; Omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis: eradicabitur. Hii cedri libani sunt diuites superbi; In his nidificant herodii et accipitres. id est raptores. nidos componunt: quia in possessionibus diuitum. raptores municiones construunt; Pulli: sunt complices raptorum seu ministri. He uolucres in cedri. ut rapiant latent. quia raptores nocendi potentiam: a principibus peruersis habent; Sed dominus confringet cedros libani. id est diuites mundi. quosdam per penitentiam. quosdam per iudicium. Per penitentiam confringet. quando sicut uitulum libani comminuet. Comminuet sicut uitulum libani. ad imitationem uite christi. ut fiat uitulus sacrificii apostoli. ut carnem mortificet: et cum christo crucem portet. Per iudicium confringet alios. quia eterno igni reseruandos. Predicta cedrus succisa multis profecit. quia christus morte propria mundum redemit; Nisi enim granum frumenti cadens in terram. m. f. i. s. m. Si autem. m. f. m. f. affert; Cedrus ergo succiditur dum christus moritur; Mors siquidem christi multa profecit. descendens ad inferos. surgens a mortuis. ascendens in celos. spem resurgendi morientibus dedit; Quid enim prodesset; uiue tribulationibus contriti. ad extremum mori. non sequeretur spes resurgendi: Et quid prodesset; resurrexisse. non constans esset hominem immortalem absque supplicio sine fine manere? Similiter cum cedrus quam plantauit dominus succiditur. multum proficit quia ad eterne beatitudinis edificium transfertur; Si autem cedrus quam non plantauit dominus succisa fuerit: non minime utilitatis erit. quia que nullum fructum ferebat in libano. id est in seculo. pondus edificii succisa sustinet in spirituali templo. Ita dico si cedri superbiam succidas per penitentiam. si uero per uindictam succidas iehenne incendiis illa concremandam in perpetuum seruas;

DE PA H CA HO.

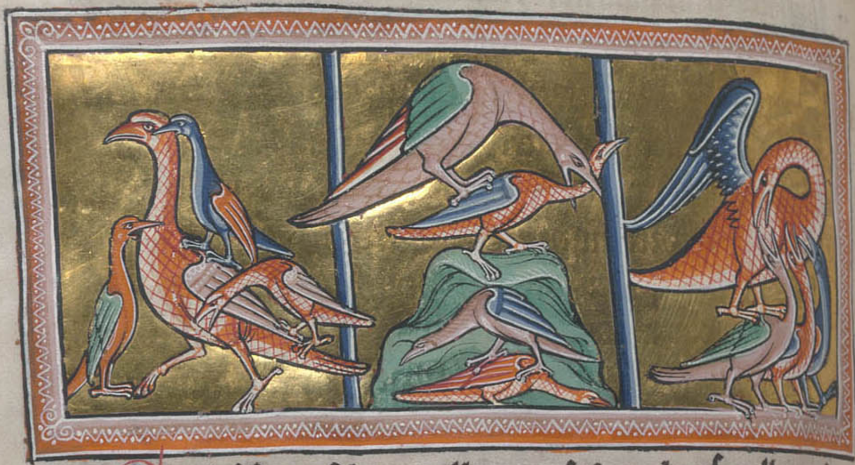

Similis factus sum pellicano solitudinis. Pellicanus egyptiaca auis est. habitans in solitudine nili fluminis unde ⁊ nomen sumpsit; Nam canopos egyptus dicitur. Amator est nimis filiorum; Qui cum genuerit natos ⁊ ceperint crescere: percutiunt parentes suos in faciem; Sed parentes repercutientes eos occidunt. Tertia autem die mater eorum percutiens costam suam aperit latus suum ⁊ incumbit super pullos suos ⁊ effundit sanguinem super corpora mortuorum ⁊ sic suscitat eos a mortuis. Mistice pellicanus significat xpm: egiptus mundum; pellicanus habitat ~~habitat~~ in solitudine. quia xpc solus de uirgine dignatus est nasci. sine uirili copulatione; Est autem solitudo pellicani. quia immunis est a peccato sic ⁊ xpc. Hanc auis rostro pullos suos occidit. quia uerbo predicationis incredulos conuertit; Super pullos suos flere non desinit. quia xpc cum resuscitaret lazarum misericorditer fleuit, Et sic post tres dies sanguine suo pullos uiuificat. quia xpc proprio sanguine suo redemptos saluat; Moraliter autem per pellicanum intellige possumus non quemlibet iustum: sed a carnali uoluptate longe remotum; per egyptum: uitam nostram ignorantie tenebris inuolutam. Egyptus enim tenebre interpretatur. In egipto quasi solitudinem facimus, dum a curis ⁊ uoluptatibus seculi longe sumus; Sic ⁊ iustus in ciuitate solitudinem facit. dum immunem se in quantum humana fragilitas patitur a peccato custodit; Rostro pellicanus pullos suos occidit. quia iustus cogitationes ⁊ opera que male gessit ore proprio iudicat ⁊ confundit dicens; Confitebor aduersum me iniusticiam meam domino. ⁊ tu remisisti impietatem peccati mei. Super eos triduo deflet quicquid cogitatione locutione ⁊ opere male gessit: lacrimis deleri docet; Et sic pullos suos aspersos sanguine uiuificat. dum carnis ⁊ sanguinis opera minuit: ⁊ actus spiritales bene uiuendo seruat; huius etiam uolucris natura talis dicitur esse. quod semper afficitur macie. ⁊ quicquid gluttit. cito digerit. quia uenter eius nullum habet diuerticulum. in quo retineat cibum; Non igitur cibus ille corpus impinguat. sed tantum sustinet ⁊ confortat; Huic siquidem pellicano heremite uita sit similis. qui pane pascitur: non querit repletionem uentris. qui non uiuit ut comedat. sed comedit ut uiuat;

De Nicticorace.

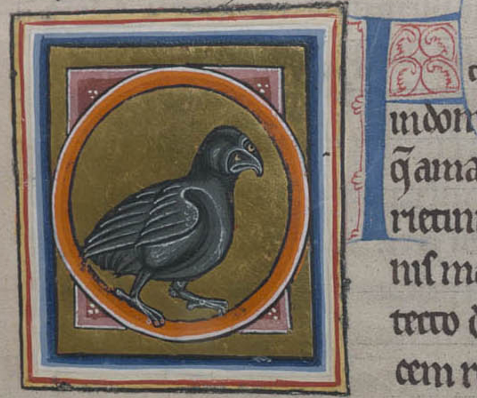

Factus sum sicut nicticorax in domicilio. Nicticorax est auis que amat tenebras noctis. In parietinis habitat quia in ruinis maceriarum que sunt sine tecto domicilium seruat. lucem refugit in nocte uolitans cibum querit; Mistice nicticorax xpm significat qui noctis tenebras amat. quia non uult mortem peccatoris: sed ut conuertatur ⁊ uiuat; Ita enim deus pater dilexit mundum, ut p redemcione mundi, morti traderet filium. Quod autem peccatores tenebre uocentur; Apostolus testatur dicens: Fuistis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Habitat nicticorax in rimis parietum, quia Christus nasci uoluit de populo iudeorum. Non sum inquit missus nisi ad oues que perierunt domus israhel, Sed tamen opprimitur a rimis, quia occiditur a iudeis, lucem refugit: quia uanam gloriam detestatur et odit. Cum enim leprosum curaret: ut nobis exemplum humilitatis daret. ait leproso; Vide nemini dixeris. De hac luce dicitur; Auferetur ab impiis lux sua. id est presentis uite gloria; Ipse autem est lux inaccessibilis que illuminat omnem hominem, lux que refugit lucem. id est uanitas mundane glorie uanitatem; In nocte uolitans escas querit. quia peccatores in corpus ecclesie predicando conuertit; Moraliter autem nicticorax non quilibet iustum nobis innuit; Sed eum qui inter homines degens ab intuitu hominum se in quantum potuit abscondit. Lucem refugit quia humane laudis gloriam non attendit, De qua luce dicitur, Nonne lux impii extinguetur. nec splendebit flamma ignis eius? lucem: dicit presentis uite prosperitatem, Sed lux impii extinguetur. quia fugitiue uite prosperitas cum ipsa terminatur. Nec splendebit flamma ignis eius; Ignem dicit temporalium desideriorum ardorem; Huius flamma est decor. uel potestas exterior que de interno eius ardore procedit. Sed non splendebit quia in die exitus omnis exterior decor. et potestas peribit. In nocte uigilat: dum peccatorum tenebras attendens eorum errores uitat; habitat in rimis parietum. dum mundi defectum considerat: et expectat occasum. Escam in nocte querit quia peccatorum multitudinem recogitans de exemplis iustorum mentem pascit;

DE EPOPO:

48

Avis que dicitur epopus quando uiderit parentes eius senuisse et caligasse oculos eorum: euellit plumas eorum et oculos eorum lingit. et calefacit eos et renouantur parentes ipsius. quasi dicens parentibus suis. sicut laborastis nutrientes me similiter ego facio uobis. Si autem hoc faciunt sibi inuicem irrationabiles quantomagis rationabiles homines parentum suorum nutrimenta mutua reddere debent. quia lex dicit. Qui maledixerit patri uel matri morte morietur. et est quasi patricida et matricida.

Ecce quomodo epopi plumas parentum euellunt. et oculos eorum lingunt. & eos calefaciunt: ut pristinam sanitatem recuperent.

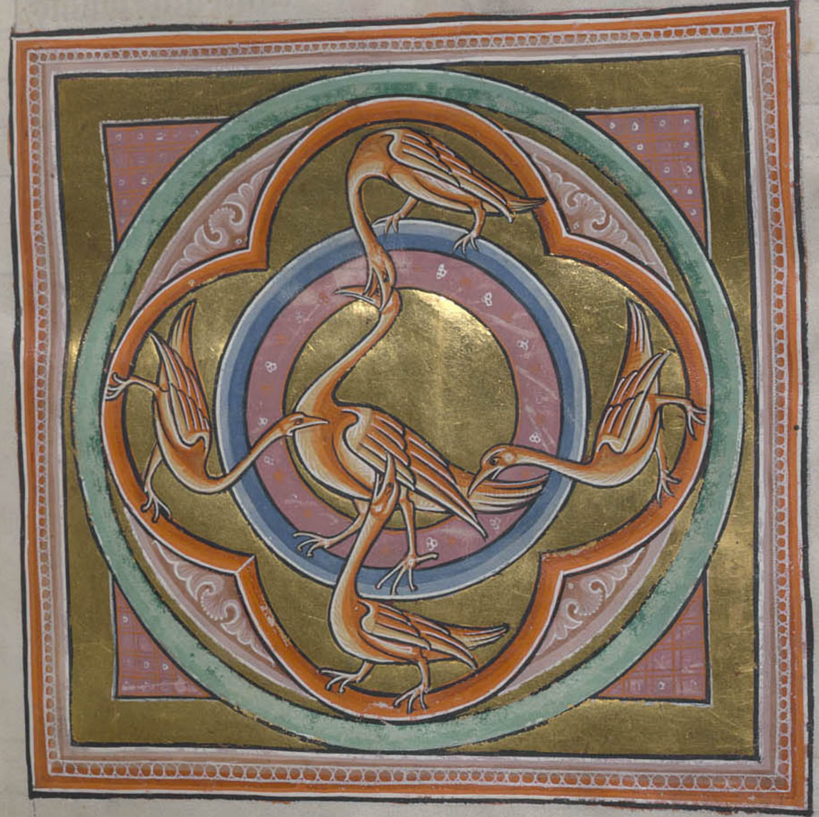

De pica.

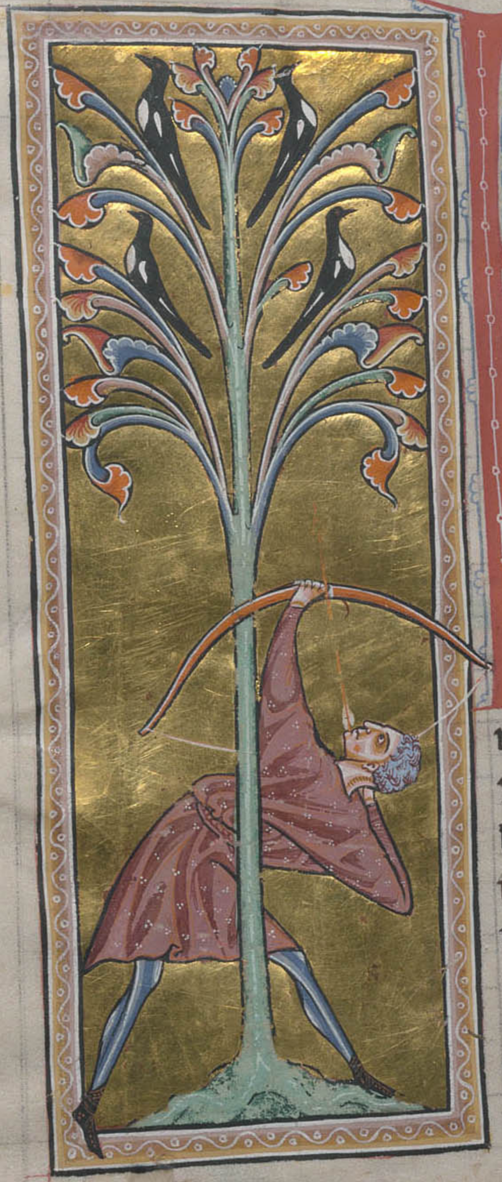

Pice quasi poetice. quod uerba in discrimine uocis exprimant ut homo. per ramos enim arborum pendule inportuna garrulitate sonantes. et si nequeunt linguas in sermone explicare. sonum tamen humane uocis imitantur. De qua congrue quidam ait. Pica loquax certa dominum te uoce salutat. Si me non uideas esse negabis auem. Picus a pico saturni filio nomen sumpsit. eo quod in auspiciis utebatur. Nam ferunt hanc auem quoddam habere diuinum. illo indicio quod in quacumque arbore nidificauerit. clauum uel quicquid aliud fixum diu herere non potest. quin statim excidat ubi illa insederit;

De coruo.

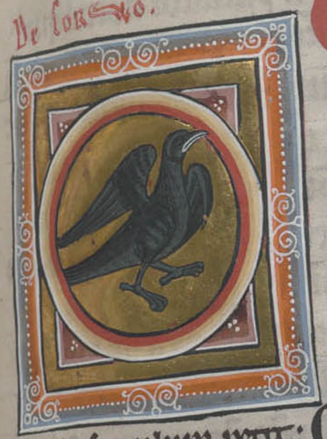

Coruus siue corax nomen a sono gutturis habet. quod uoce coracinet. Fertur hec auis quod editos pullos escam non plene prebeat. priusquam in eis per pennarum nigredinem similitudinem proprii coloris agnoscat. Postquam uero eos tetros plumis aspexerit: in toto agnitos abundantius: Hic prior in cadaueribus oculum petit; Coruus in diuina pagina diuersis modis accipitur. ut per coruum aliquando predicator aliquando peccator. aliquando diabolus intelligatur; Ysidorus in libro ethimologiarum dicit, quod coruus prius in cadaueribus petit oculum. quia in carnalibus intellectum discretionis extinguit. et sic per oculum cerebrum extrahit. quia extincto discretionis intellectu: sensum mentis eneruat; Item per coruum quilibet peccator intelligitur. qui quasi peccatorum plumis nigrescentibus uestitur. Sunt quidam peccatores qui de misericordia dei desperant. Sunt et alii qui ad habitum religiosorum pretextibus adiuuentur. exornat. De quibus dicitur. Corui pauerunt heliam. ; Per coruos ergo peccatores intelligi uolunt. qui de sua substantia religiosos pascunt; Illos enim elias significat quos locus et habitus religionis occultat. Sunt alii qui desperant. terrenis inhiant. cum intus debent esse. foris spectant; De quibus scriptura dicit; Coruus ad archam non redit. quia forsitan aquis diluuii interceptus perit. uel cadaueribus inuentis: forsitan super sedit; Similiter peccator qui carnalibus desideriis foras pascitur: quasi coruus qui ad archam non redit. curis exterioribus detinetur; Sed in bona significatione coruus accipitur. ut per coruum quilibet doctus predicator intelligatur. Unde per beatum iob dicitur; Quis preparat coruo escam suam. quando pulli eius ad dominum clamant. uagantes eo quod non habeant cibos?

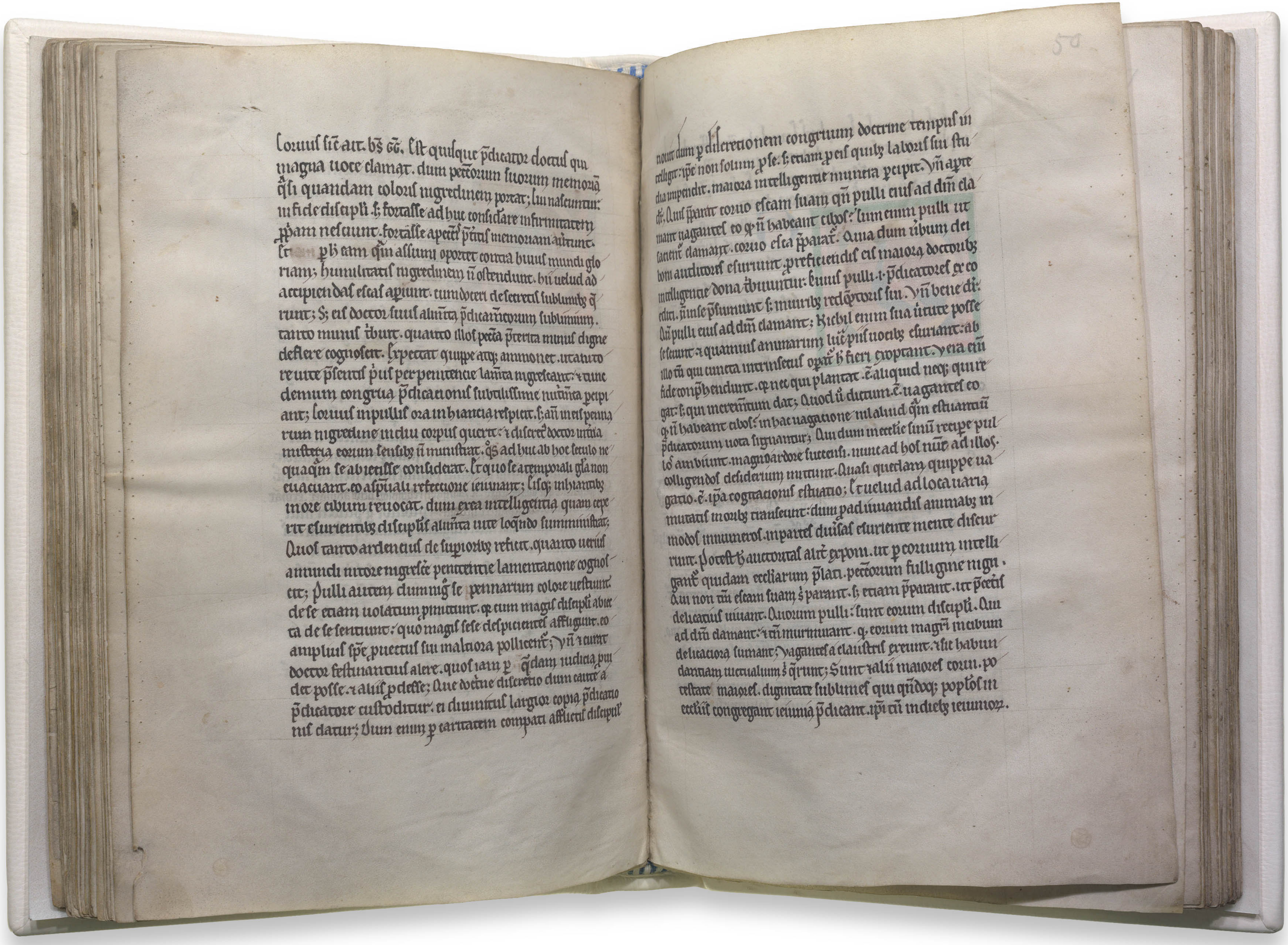

Corvus sicut ait beatus Gregorius. Est quisque predicator doctus qui magna voce clamat. dum peccatorum suorum memoria quasi quandam coloris nigredinem portat; Cui nascuntur in fide discipuli. Sed fortasse adhuc considerare infirmitatem propriam nesciunt. fortasse aperte preteritis memoriam avertunt. Et [illegible] eam quam assumi oportet contra huius mundi gloriam; humilitatis nigredinem non ostendunt. hii velud ad accipiendas escas aperiunt. cum doceri de secretis sublimibus querunt; Sed eis doctor suus alimenta predicationum sublimium. tanto minus tribuit. quanto illos peccata preterita minus digne deflere cognoscit. Expectat quippe atque ammonet. ut a nitore vite presentis prius per penitencie lamenta nigrescant. et tunc demum congrua predicationis subtilissime nutrimenta percipiant; Corvus in pullis ora inhiancia respicit. sed adhuc in eis pennarum nigredine indui corpus querit. et discretus doctor interna misteria eorum sensibus non ministrat. quos adhuc ab hoc seculo nequaquam se abiecisse considerat. Et quo se a temporali gloria non evacuant. eo a spirituali refectione ieiunant; Eisque inhiantibus in ore cibum revocat. dum erga intelligentiam quam ceperit esurientibus discipulis alimenta vite loquendo subministrat; Quos tanto ardencius de superioribus reficit. quanto verius a mundi nitore nigrescere penitentie lamentatione cognoscit; Pulli autem dum nigro se pennarum colore vestiunt. de se etiam volatum promittunt. quia cum magis discipuli abiecta de se sentiunt. quo magis sese despicientes affligunt. eo amplius spe provectus sui maiora pollicentur; Unde et curat doctor festinantius alere. quos iam per quedam indicia providet posse. et aliis prodesse; Que doctrine discretio dum caute a predicatore custoditur. ei divinitus largior copia predicationis datur; Dum enim per caritatem compati afflictis discipulis

novit dum per discretionem congruum doctrine tempus intelligit: ipse non solum per se. sed etiam per eis quibus laboris sui studia impendit. maiora intelligentie munera percipit. Unde apte dicitur; Quis preparat corvo escam suam quando pulli eius ad dominum clamant vagantes eo quod non habeant cibos. Cum enim pulli ut satientur clamant. corvo esca preparatur. Quia dum verbum dei boni auditores esuriunt. proficiendis eis maiora doctoribus intelligentie dona tribuuntur. Cuius pulli id est predicatores ex eo editi. non in se presumunt sed muneribus redemptoris sui. Unde bene dicitur. Quando pulli eius ad dominum clamant; Nichil enim sua virtute posse se sciunt. et quamvis animarum lucra piis vocibus esuriant: ab illo tamen qui cuncta intrinsecus operatur hec fieri exoptant. Vera enim fide comprehendunt. quia nec qui plantat est aliquid neque qui rigat: sed qui incrementum dat; Quod vero dictum est vagantes eo quod non habeant cibos: in hac vagatione nil aliud quam estuantium predicatorum vota signantur; Qui dum in ecclesie sinum recipere populos ambiunt. magno ardore succensi. nunc ad hos nunc ad illos colligendos desiderium mittunt. Quasi quedam quippe vagatio est ipsa cogitationis estuatio; Et velud ad loca varia mutatis moribus transeunt: dum pro adiuvandis animabus in modos innumeros. in partes diversas esuriente mente discurrunt. Potest hec auctoritas aliter exponi. ut per corvum intelligantur quidam ecclesiarum prelati. peccatorum fuligine nigri. Qui non tantum escam suam sibi parant. sed etiam preparant. ut preciosis delicatius vivant. Quorum pulli: sunt eorum discipuli. Qui ad dominum clamant: et tamen murmurant. quia eorum magistri in cibum delicaciora sumant; Vagantes a claustris exeunt. et sic habundantiam victualium sibi querunt; Sunt et alii maiores corvi. potestate maiores. dignitate sublimes qui quandoque populos in ecclesiis congregant ieiunia predicant. ipsi tamen in diebus ieiuniorum.

carnes edunt et sic simplices scandalizant et offendunt; Inde populi uagantes mente dubitant. uerum prelati qui ieiunia docent ea populis prodesse credant. Et hec ad presens de coruo sufficiat. donec aliquis de eo pociora dicat;

De Gallo.

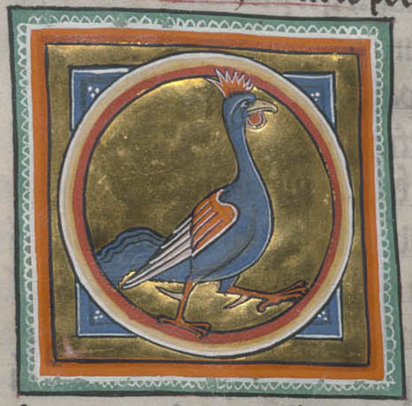

Gallus a castratione uocatus. Inter ceteras enim aues huic soli testiculi adimuntur. ueteres enim abscisos gallos uocabant; Sicut autem a leone leena. et a dracone dracena. ita a gallo gallina; cuius membra ut ferunt quidam et si auro liquenti misceantur consumi aurum. Est etiam galli cantus suauis in noctibus. et non solum suauis sed eciam utilis. qui quasi bonus cohabitator et dormientem excitat. et sollicitum admonet. et uiantem solatur. processum noctis canora significatione protestans. Hoc canente: latro suas relinquit insidias. hoc ipse lucifer excitatus oritur celumque illuminat; hoc canente mesticiam trepidus nauta deponit omnisque crebro uespertinis flatibus excitata tempestas et procella mitescit. Hoc deuotus affectus exilit ad precandum legendi quoque munus instaurat. Hoc deuoci postremum canente ipsa ecclesie petra culpam suam diluit; Quam priusquam gallus cantaret: negando contraxerat; Istius cantu spes omnibus redit. egris releuatur incommodum. minuitur dolor uulnerum. febrium flagrantia mitigatur. reuertitur fides lapsis. Ihesus titubantes respicit. errantes corrigit. denique respexit petrum. et statim error abcessit. pulsa est negatio. secuta confessio. quod non fortuito accidisse sed ex sentencia domini lectio docet;

Item de Gallo.

Quis dedit gallo intelligentiam? de gallo queritur a quo ei intelligentia tribuatur; Sed hec questio soluitur si uerbis Gregorii

loquentis in moralibus audiatur; Intelligentiam sicut uerbis Gregorii. Gallus accepit. ut prius nocturni temporis horas discutiat. et tunc demum uocem excitationis emittat. quia uidelicet sanctus quisque predicator prius in auditoribus suis qualitatem uite considerat. et tunc demum ad erudiendum congruam uocem predicationis format. Quasi enim horas noctis discernere est. peccatorum merita diiudicare; Quasi horas noctis discernere est: actionum tenebras apta increpationis uoce corripere; Gallo itaque intelligentia desuper tribuitur. quia doctori ueritatis discretionis uirtus ut nouerit. quibus. quid. quando. uel quomodo inferat: diuinitus ministratur; Non enim una eademque cunctis exortatio conuenit. quia nec cunctos par morum qualitas astringit; Sepe autem aliis officiunt que aliis prosunt. Nam et plerumque que hec animalia reficiunt. alia occidunt. et lenis sibilus equos mitigat. catulos instigat. et medicamentum quod hunc morbum imminuit alteri uires iungit. et panis qui uitam fortium roborat. paruulorum necat; Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum: ut et ad sua singulis congruat. et tamen a communis edificacionis arte numquam recedat; Quid enim intente mentes auditorum sunt. nisi quasi quedam in cithara tensiones strate cordarum? quas tangendi artifex ut non sibimet ipsi dissimile canticum faciat dissimiliter pulsat; Et idcirco corde consonam modulationem reddunt. quia uno quidem plectro: sed non uno impulsu feriuntur; Unde et doctor quisque ut in una cunctos uirtute caritatis edificet. ex una doctrina. non una eademque exhortatione tangere corda audientium debet; Audiuimus uero aliud quod de galli huius intelligentia considerare debeamus: quia profundioribus horis noctis ualentiores ac profundiores edere cantus solet: cum uero matutinum iam tempus appropinquat. leniores

acutiores omnimodo voces format. In quibus galli hu-
ius intelligentia quid nobis innuitur. considerata predicatorum
discretio demonstratur. Qui cum iniquis adhuc in tenebris predi-
cant. altis et magnis vocibus eterni iudicii terrores intimant; quia
videlicet quasi in profunde noctis tenebris clamant. Cum vero
iam auditorum suorum cordibus veritatis lucem adesse cog-
noscunt: clamoris sui magnitudinem in levitatem dulce-
dinis vertunt. et non tam illa que sunt de penis terribilia quam ea
que sunt blanda de premiis proferunt; Qui tunc minutis vo-
cibus cantant. quia propinquante mane subtilitate quadam queque
de misteriis predicant. ut sequaces sui comminutiora queque
de celestibus audiant: quo luci veritatis appropinquant
Et quos dormientes longus galli cantus excitaverat: vigi-
lantes succisior delectat: quatinus correcto cuilibet cog-
noscere de regno subtiliter dulcia libeat. qui prius de iudi-
cio adversa formidabat; Quod bene per Moysen exprimitur cum
ad producendum exercitum tube clangor concisius iubetur. Scrip-
tum namque est. Fac duas tubas argenteas ductiles; Et paulo
post. Cum concisus clangor increpuerit movebuntur. per duas
enim tubas exercitus ducitur quia per duo precepta caritatis
ad precinctum fidei populus vocatur. Que iccirco argentee
fieri precipiuntur ut predicatorum verba lucis nitore pare-
ant: et auditorum mentem nulla sui obscuritate confun-
dant. Iccirco autem ductiles. quia necesse est ut hi qui venturam
vitam predicant tribulationum presentium tunsionibus
crescant; Bene autem dicitur cum concisus clangor increpuerit
movebuntur castra. quia nimirum predicationis sermo cum sub-
tilius acuminatius agitur auditorum corda contra temptatio-
num certamina ardentius excitant; Est ad huc aliud in
gallo sollerter intuendum. quia cum edere cantum parat.

prius alas excutit. et semetipsum feriens vigilantiorem reddit; Quod pa-
tenter cernimus si sanctorum predicatorum vitam vigilanter
videmus; Ipsi quippe cum verba predicationis movent. prius
se in sanctis actionibus excitant. ne in semetipsis torpentes ope-
re alios excitent voce, Sed ante se per sublimia facta excutiunt. et
tunc ad bene agendum alios sollicitos reddunt. Prius cogita-
tionum alis semetipsos feriunt. quia quicquid in se inutiliter
torpet: sollicita investigatione deprehendunt. districta anima-
adversione corrigunt. Prius sua punire fletibus curant. et tunc que
aliorum sunt punienda denunciant. Prius ergo alis insonant.
quam cantus emittant. quia antequam verba exhortationis
proferant omne quod locuturi sunt operibus clamant; Et cum
perfecte in semetipsis vigilant. tunc dormientes alios ad vigi-
lias vocant. Sed unde tanta doctori intelligentia ut et sibi per-
fecte vigilet: et dormientes ad vigilias sub quibusdam clamo-
ris provectibus vocet. ut et peccatorum tenebras prius caute dis-
cutiat. et discrete post modum lucem predicationis ostendat: ut
singulis iuxta modum et tempora congruat. et simul omnibus
que illos sequentur ostendat: Unde ad tanta et tam subtiliter
tenditur: nisi intrinsecus ab eo a quo est conditus doceatur? Quia
ergo laus intelligentie tante non predicatoris virtus est: sed aucto-
ris est: recte per eundem auctorem dicitur. Vel quis dedit gallo intel-
ligentiam? Ac si diceret. ego qui doctorum mentes quasi mire ex nichi-
lo condidi. ad intelligenda que occulta sunt. mirabiliter
instruxi. Potest etiam de gallo dici. quia sunt quidam ecclesie pre-
lati quibus adeo se datam aliquid operantur; Non seipsos alis
excitant non alios monent. ut ad bene operandum surgant. Se-
ipsos amant et sic ocio et voluptati vacant. horas noctis sic
gallus non annuntiant. quia culpas delinquentium non accusant.
Confessionis et penitentie discretionem non attendunt. sed

in adquirendis rebus transitoriis intelligentiam adeo sibi datam ponunt. Animarum lucra querere nouerunt ea tamen que ad delectationem carnis pertineant: tota mente querunt; Sunt et alii minus simplices et illiterati. qui quasi gallus sedent in pertica regiminis. et pertica prelationis locum occupant. et tamen officium diuine legis ignorant; Sedent et tacent. se ipsos pascunt. nec gregem ~~pascunt~~ sibi commissum ad pascua eterne uiriditatis ducunt; Heli hic est cui intelligentia datur nec populo uerbum dei predicat. et hic qui tacet. quia nescit quid dicat. Itaque caueat ne quasi gallus de pertica cadat. Filios suos Heli sepe corripuit. Sed quia maiorum correctioni non adhibuit fractis ceruicibus de sella cecidit; Antequam moreretur. mortem filiorum audiuit. et archam domini ab allophilis captam fuisse cognouit;

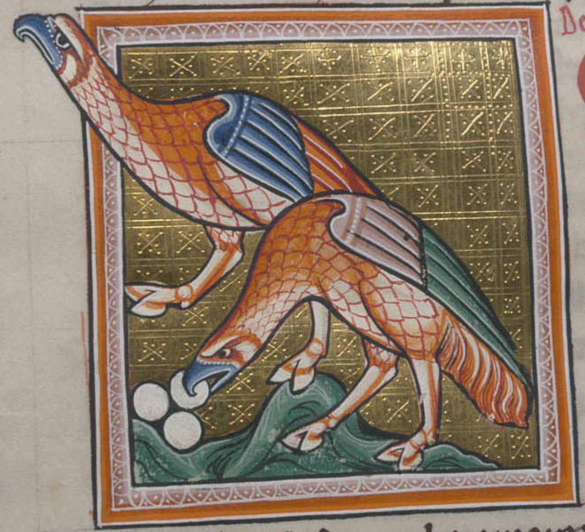

De STRVTIONE.

Est animal quod dicitur assida. quod greci struto camelon uocant. Latini uero structionem; Habet quidem pennas: sed non uolat. pedes autem cameli similes; Cum uero uenit tempus ut oua sua pariat: eleuat oculos suos ad celum. et intendit si illa stella que dicitur uirgilia appareat. non enim ponit oua sua: nisi quando oritur illa stella. Quando autem uiderit circa mensem iunium ipsam stellam fodit in terram et ponat oua sua. et cooperit sabulo. cum ascenderit de loco illo statim obliuiscitur eorum et numquam redit ad oua sua; Tranquillitas quidem aeris et temperies hoc prestare uidetur: ut estate calefacta arena excoquat oua sua et educat pullos, Si igitur assida cognoscit tempus suum et obliuiscitur posteritatis sue et terrena postponens sequitur celestia: quanto magis o homo tibi ad brauium superne uocationis tendendum est. propter quem deus homo factus est: ut eriperet te de potestate tenebrarum. et collocaret cum principibus populi sui in regno glorie sue;

Penna structionis similis est pennis herodii et accipitris. Qui herodium et accipitrem nesciat. aues reliquas quanto uolatu sui uelocitate transcendat? Strutio uero penne eorum similitudinem habet. sed uolatus eorum celeritatem non habet. Alta quippe eleuari non ualet. et alas quasi ad uolatum specietenus erigit. sed tamen numquam se a terra uolando suspendit; Ita sunt nimirum omnes hypocrite qui dum bonorum uitam simulant imitationis sancte uisionis habent. sed ueritatem sancte actionis non habent; Habent quippe uolandi pennas per speciem. sed in terram repunt per actionem: quia alas per figuram sanctitatis extendunt: sed curarum secularium pondere pregrauati: nullatenus a terra subleuantur. Speciem namque phariseorum reprobans dominus. quasi strutionis pennam redarguit. que in opere aliud exercuit: et in colore aliud ostendit dicens; Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. ac si diceret; Subleuare uos uidetur species penne. sed in infimis uos deprimit pondus uite. De hoc pondere per prophetam dicitur: Filii hominum usquequo graues corde; Huius strutionis conuersurum se ad profectum dominus pollicetur: in propheta dicit; Glorificabit me bestia agri. dracones et struciones. Quid enim draconum nomine nisi in aperto maliciose mentes exprimuntur. que per terram semper in infimis cogitationibus repunt; Quid uero per strutionis uocabulum nisi hii qui se bonos simulant designantur; Qui sanctitatis uitam quasi uolatus pennam per speciem retinent: sed per opera non exercent, Glorificant itaque se dominum a dracone et strutio ne asserit. quia et in parte malos et in parte bonos plerumque ad sua obsequia exquisita cogitatione conuertit. Habemus quod in consideratione struthionis huius de accipitre et herodio attentius perpendamus; Accipitris quippe et herodii dum parua sunt corpora sed pennis densioribus fulta. et incerto cum celeritate transuolant: quia eis parum inest quod aggrauat. multum quod leuat; At contra struthio raris pennis induitur: immani corpore grauatur: ut et si uolare appetat ipsa pennarum paucitas molem tanti corporis in aere non suspendat; Unde ergo in herodio et accipitre electorum uita signatur. qui quamdiu in hac uita sunt sine quantulocumque culpe contagio esse non possunt

Sed tamen eis parum quod inest quod deprimat. multa uirtutis bone actionis suppetit: que illos in superna sustollit. At contra hypocrita et si quedam facit pauca que eleuent: perpetrat multa que grauent; Neque nulla bona agit hypocrita sed quibus ea ipsa deprimat multa peruersa committit; Pauce ergo penne struthionis corporis non subleuant. quia parum boni hypocrite multitudo praue actionis grauat; Hec quoque ipsa struthionis penna ad pennas herodii et accipitris similitudinem coloris habet. uirtutis uero similitudinem non habet. Illorum namque conclusae et firmiores sunt: ut uolatu aerem premere uirtute soliditatis possint. At contra struthionis penne dissolute eo uolatum sumere nequiunt: quo ab ipso quem premere debuerant aere transcenduntur. Quid ergo in his aspicimus. nisi quod electorum uirtutes solide euoluant. ut uentos humani fauoris premant; hypocritarum uero actio quamlibet recta uideatur: uolare non sufficit: quia uidelicet fluxe uirtutis pennam. humane laudis aura pertransit.

Sed cum unum eundemque bonorum malorumque habitum cernimus. cum ipsam in electis et reprobis professionis speciem uidemus. unde nostre intelligentie suppetat. ut electos a reprobis ut a fallis ueros comprehendendo discernat perspicimus. quod tamen citius agnoscimus si intemerata memoria preceptoris uniuersalis uerba signamus: qui ait; Ex fructibus eorum cognoscetis eos; Neque enim pensanda sunt: que ostendunt in imagine sed que seruant in actione; Unde hic postquam speciem struthionis hic intulit. mox subiunxit facta dicens. Qui derelinquit in terra oua sua; Quid enim per oua nisi tenera adhuc proles exprimitur que diu fouenda est. ut ad uiuum uolatile perducatur? Oua quippe insensibilia in semetipsis sunt sed tamen calefacta in uiuis uolatilibus constituuntur; Ita nimirum paruuli auditores ac filii certum est quia frigidi insensibilesque remaneant nisi doctoris sui sollicita exhortatione calefiant. Ne ergo delicti in sua sensibilitate torpescant. assidua doctorum uoce fouendi sunt: quousque ualeant et per intelligentiam uiuere: et per contemplationem uolare. Quia uero hypocrite quamuis peruersa semper operentur. loqui tamen recta non desinunt. bene autem loquendo in fide uel in conuersationem filios pariunt. sed eos bene uiuendo nutrire non possunt: recte de hac struthione dicitur: que derelinquit in terra oua sua; Curam namque filiorum hypocrita negligit qui ex amore intimo rebus exterioribus subditur: in quibus quanto magis extollitur tanto minus de prolis sue defectu cruciatur. Oua ergo in terra dereliquisse est: natos per conuersionem filios. nequaquam a terrenis actibus interposito exhortationis nido suspendere; Oua in terra dereliquisse est: nullum celestis uite filiis exemplum prebere. Quia enim hypocrite per caritatis uiscera non calent. de torpore prolis ecclesie. id est de ouorum suorum frigore nequaquam dolent; Et quanto se libentius terrenis actibus inserunt. tanto negligentius eos quos genuerint agere terrena permittunt. Sed quia derelictos hypocritarum filios superna cura non deserit. nonnullos namque etiam ex talibus intima

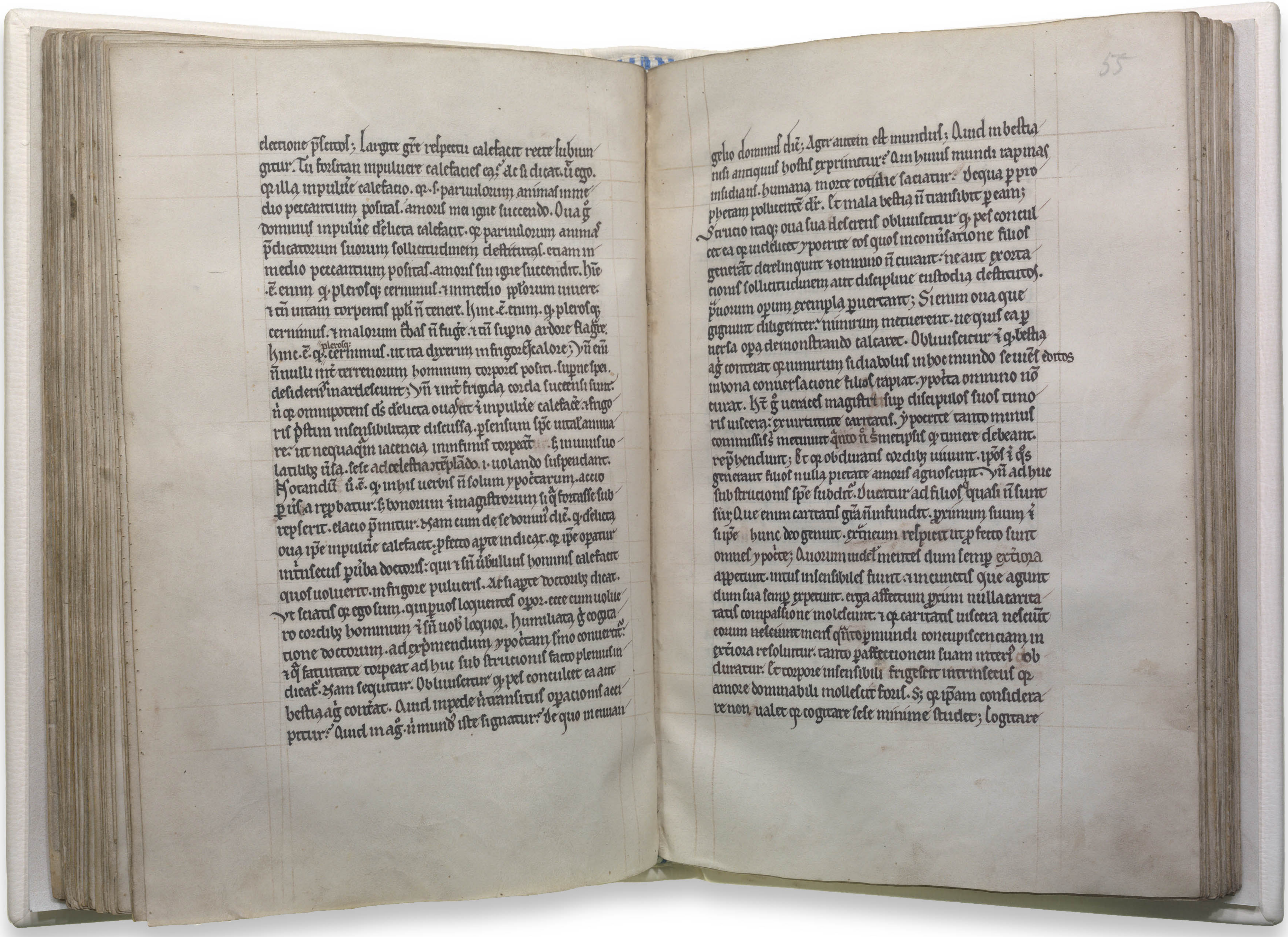

electione perfectos; Largitate gratie respectu calefacit recte subiun-
gitur: Tu forsitan in puluere calefacies ea? Ac si dicat: Nonne ego,
qui illa in puluere calefacio, que scilicet paruulorum animas in me-
dio peccantium positas amoris mei igne succendo. Oua quippe
dominus in puluere derelicta calefacit, quia paruulorum animas
predicatorum suorum sollicitudinem destitutas, etiam in
medio peccantium positas, amoris sui igne succendit. Hinc
est enim quod plerosque cernimus et in medio peruersorum uiuere,
et tamen uitam torpentis proximi non tenere. Hinc est enim quod plerosque
cernimus et malorum societates non fugere, et tamen superno ardore flagrare.
Hinc est quod plerosque cernimus ut ita dixerim in frigore esse calore; Vnde enim
nonnulli inter terrenorum hominum torpores positi, superne spei
desideriis inardescunt; Vnde inter frigida corda succensi sunt,
nisi quod omnipotens deus delicta oua sua et in puluere calefacit: et frigo-
ris pristini insensibilitate discussa, per sensum spei uitalis anima-
re: ut nequaquam iacentia in infimis torpeant, sed minimis uo-
latibus tecta sese ad celestia contemplando .i. uolando suspendant.
Notandum uero est quod in his uerbis non solum ypocritarum accio
peruersa reprobatur: sed bonorum quoque magistrorum si qua fortasse sub-
repserit elacio premitur. Nam cum de se dominus dicit quod delicta
oua ipse in puluere calefacit, profecto aperte indicat quod ipse operatur
intrinsecus per uerba doctoris: qui et sine uerbis ullius hominis calefacit
quos uoluerit in frigore pulueris. Ac si aperte doctoribus dicat:
Vt sciatis quod ego sum qui per uos loquentes operor, ecce cum uolue-
ro cordibus hominum et sine uobis loquor. Humiliata ergo cogita-
tione doctorum, ad exprimendum ypocritam sermo conuertitur:
ut quasi fatuitate torpeat ad hunc sub strucionis facto plenius in-
dicatur. Nam sequitur: Obliuiscitur quod pes conculcet ea aut
bestia agri conterat. Quid in pede nisi transitus operationis acci-
pitur? Quid in agro nisi mundus iste signatur? de quo in euan-

gelio dominus dicit: Ager autem est mundus; Quid in bestia
nisi antiquus hostis exprimitur? Qui huius mundi rapinas
insidians, humana morte cotidie satiatur. De qua per pro-
phetam pollicentem dicitur: Et mala bestia non transibit per eam;
Strucio itaque oua sua deserens obliuiscitur quod pes concul-
cet ea: quia uidelicet ypocrite eos quos in conuersatione filios
generant derelinquunt et omnino non curant: ne aut exhorta-
tionis sollicitudinem aut discipline custodia destitutos
prauorum operum exempla peruertant; Si enim oua que
gignunt diligenter: nimirum metuerent ne quis ea per-
uersa opera demonstrando calcaret. Obliuiscitur et quod bestia
agri conterat: quia nimirum si diabolus in hoc mundo semel editos
in bona conuersatione filios rapiat, ypocrita omnino non
curat. Hi ergo ueraces magistri super discipulos suos timo-
ris uiscera ex uirtute caritatis. Ypocrite tanto minus
commissis sibi metuunt quanto non semetipsis quod timere debeant
reprehendunt; Et quia obduratis cordibus uiuunt, ipsos etiam quos
generant filios nulla pietate amoris agnoscunt. Vnde adhuc
sub strucionis specie subditur: Duratur ad filios quasi non sunt
sui; Que enim caritatis gratia non infundit, proximum suum et
si ipse hunc deo genuit, extraneum respicit ut profecto sunt
omnes ypocrite; Quorum uidelicet mentes dum semper exteriora
appetunt, intus insensibiles fiunt, et in cunctis que agunt
dum sua semper expetunt, erga affectum proximi nulla carita-
tatis compassione mollescunt. Et quia caritatis uiscera nesciunt
eorum ~~nesciunt~~ mens quanto per mundi concupiscentiam in
exteriora resoluitur, tanto per affectionem suam interius ob-
duratur. Et torpore insensibili frigescit intrinsecus quod
amore dominabili mollescit foris. Sed quia ipsam considera-
re non ualet quod cogitare sese minime studet; Cogitare

u se non potest quia totam apud semetipsam non est. tota vero etiam apud
semet ipsam non sufficit. quia per quot concupiscentias rapitur,
per tot a semetipsa spes dissipatur. Et sparsa inutiliter iacet.
que collecta si vellet ad summa consurgeret. Unde iustorum mentes qui per custodiam discipline a cunctorum visibilium fluxus appetitu constringitur. collecta apud semet
ipsam intrinsecus integratur. Qualisque deo vel proximo esse
debeat. plene se conspicit. quia nichil suum exterius delinquit.
Et quanto ab exterioribus abstracta compescitur tanto aucta in intimis inflammatur. Et quo magis ardet. eo ad deprehendenda vitia amplius lucet. Hinc est enim quod sancti viri dum
se intra semetipsos colligunt mira ac penetrabili acie
occulta et aliena delicta deprehendunt; Sequitur; Cum tempus
fuerit. in altum alas erigit; Quid enim alas huius struthionis accipimus. nisi pressas hoc tempore quasi complicitas hypocrite
cogitationes? Quas cum tempus fuerit in altum elevat.
quia opportunitate comperta eas superbiendo manifestat. Alas
in altum erigere. est per effrenatam superbiam cogitationes aperire; Nunc autem quia sanctum se simulat quia in semet ipso stringit
que cogitat: quasi alas in corpore per humilitatem plicat. Sed
quia hypocrita et nunc suas laudes appetat. per modum vitam
primorum premat. et quandoque se inrisione sui conditoris
exerceat. ut quo elatiora semper excogitat. eo se suppliciis
atrocioribus immergat. Unde subditur. Obliviscitur quod pes
conculcet ea. et bestia agri conterat; Tunc ova pes calcat. et bestia agri conterit. cum intra deseruntur: quia videlicet humana
corda dum semper terrena cogitare. semper que ima sunt agere
appetunt. ad conterendum se agri bestie. id est diabolo sternunt,
ut cum diu infima cogitatione abiecta sunt: quandoque et
maiorum criminum perpetratione frangantur. Sequitur; Duratur
ad filios quasi non sint sui; Quasi non suos respicit, quos aliter
vivere quam docuit. ipsa deprehendit, Et durescente sevitia cautiores admonet. seque in eorum cruciatibus exercet: atque invidie facibus inflammata quibus non laboravit ut possent
vivere: laborant ut debeant interire. Hypocrita ergo qui per
structionem intelligitur. consuetudo talis esse perhibetur: ut de nullo
alio curam habeat, sed de his que agit. in se gloriatur: et sibi soli
bonum quod agit. pre ceteris ascribat.

De vulturibus.

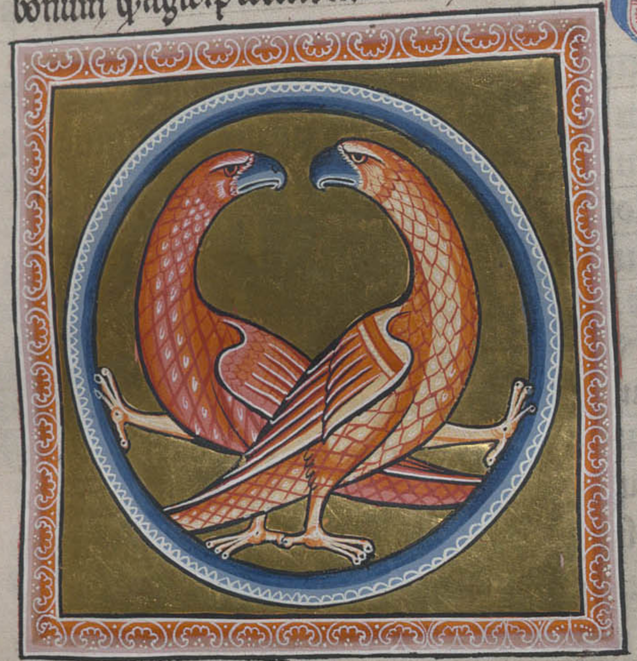

Vultur a volatu tardo nominatur putatur; Magnitudine quippe corporis prepetem volatum non habet. Vultures autem sicut aquile et ultra maria cadavera sentiunt.

A tardo volatu.

Vultures
Aquile } ultra maria
cadavera
mortuorum sentiunt

Altius quippe volantes multa que montium obscuritate
celantur. ex alto illi conspiciunt. Negantur enim vultures
indulgere concubitu. et coniugali usu nuptialis copule sortem misceri. atque ita sine ullo masculorum concipere semine. et sine coniunctione generare. natosque ex his multam etatis longevitatem procedere. ut usque ad centum annos vite eorum series
producatur. nec facile eos angusti evi finis excipiat. Quid aiunt qui
solent nostra ridere misteria cum audiunt quod virgo generavit et

Vultures sine coitu maris
vel masculo pariunt.

vivunt. 100. annos.

Virginitas marie.

nota

impossibilem innupte cuius pudorem nulla viri consuetudo temerasset existimant partum; Impossibile putatur in dei matre quod in vulturibus possibile non negatur. Avis sine masculo parit. et nullus refellit. et quia desponsata maria virgo peperit. pudori eius faciunt questionem. Nonne advertunt quod dominus ex ipsa natura astrueret veritatem; Vultures mortem hominum signis quibusdam annunciare consueverunt. Quo inditio docti atque instructi sunt: ut cum bellum lacrimabile inter se adverse acies instruant. multo predicte volucres sequantur agmine et consignificent quod multitudo hominum casura sit bello. futura preda vulturibus;

Job 28. b. habetur

Semita ignoravit avis, nec intuitus est oculus vulturis.

Sic etiam interpretatur lyra et glosa ordinaria

Semitam ignoravit avis. non intuitus est oculus vulturis; **Item de vulturibus.** Avis hoc loco avis nomine ille signatur: qui corpus carneum quod assumpsit ascendendo ad ethera libravit. Qui apte quoque etiam vulturis apellatione exprimitur. Vultur quippe dum volat sublimius cadavera conspicit. ad esum se cadaveris deponit: et plerumque sic in morte capitur: dum ad mortuum animal de summis venit;

1a

proprietates

Christus vultur.

Recte ergo mediator dei et hominum redemptor noster vulturis apellatione signatur. qui manens in altitudine divinitatis sue. quasi quodam volatu sublimi. cadaver mortalitatis nostre conspexit in infimis et sese de celestibus ad ima summisit. fieri quippe propter nos homo dignatus est. et dum mortuum animal petiit: mortem apud nos qui apud se immortalis erat invenit, Sed huius vulturis fuit ipsa intencio nostre resurrectionis. quia ipse ad triduum mortuus. ab eterna nos morte liberavit. Illum enim perfidus populus iudeorum mortalem vidit. sed quod morte sua mortem nostram destrueret: minime attendit, Conspexit quidem vulturem: sed oculos vulturis non aspexit; Qui dum humilitatis eius vias. quibus nos ad alta sublevavit: considerare noluit semitam

glosa ordinaria

humilitas Christi.

avis ignoravit. Neque enim pensare studuit. quod eius nos humilitas levaret ad celestia. et mortalis eius intencio reformaret ad vitam. Semitam ignoravit avis. nec intuitus est oculus vulturis: quia et si vidit eum quem in morte tenuit. videre noluit, quanta vite nostre gloria de eius morte sequeretur; Unde ad crudelitatem quoque persecutionis exarsit. verba vite percipere renuit: predicatores regni celorum prohibendo, seviendo, feriendo, repulit. Qui scilicet repulsi iudea, ad quam missi fuerant deserentes: in gentilitatis collectione dispersi sunt. Sed et natura vulturis talis esse dicitur: ut per vulturem quisque peccator intelligi videatur. Vultur siquidem exercitum sequitur: ut mortuorum cadaveribus satietur. quia peccator perversos homines qui sunt in exercitu diaboli sequitur. ut pravos eorum mores imitetur. Mortuorum cadaveribus vescitur. quia carnalibus desideriis que mortem generant: delectatur, Vultur etiam pedibus libenter graditur. unde et a quibusdam gradipes appellatur. quia terrena peccator amat. et terrenis inhiat. Nonnumquam etiam vultur in altum volat. quia peccator ad celestia mentem nonnumquam levat. sed qua intencione hoc faciat: alter ignorat. Avis enim intuetur oculos vulturis. id est intencionem cogitationis: hoc enim omnipotens deus reliquit. quia cogitationes hominum solus novit.

quilibet peccator intelligitur.

2a

3a

vultur gradipes dicitur.

4a

5a

Nota est ut ait ysidorus a volatu tardo nominetur. Tarde enim cum volare ceperit a terra recedit. quia peccator aut vix. aut numquam terrena desideria derelinquit; **De GRV.**

6a

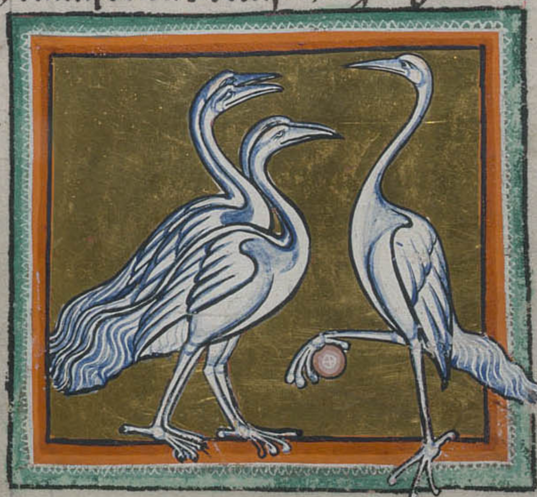

Crayne.

Grues de propria uoce nomen sumpserunt. Tali enim sono susurrant. Has piguerit meminisse quemadmodum expeditiones suas dirigant. Sub quodam militie eunt signo, et ne pergentibus ad destinatam terram uis flatuum renitatur. arenas deuorant. sublatisque lapillulis ad moderatam grauitatem saburrantur. Tunc contendunt in altissima ut de excelsiori specula intueantur quas petant terras. Ducem autem dum properant: unam sequuntur litterato fidens meatu. preit cateruas; uolatus desidia castigat. uoceque cogit agmen. Ea uero obraucata est: succedit alia. Concors cura omnium perfatigatis adeo ut siqua defecerit congruant uniuerse lassatasque sustollant. usque dum uires ocio recuperentur. Grues in nocte sollicitam exercent custodiam. Dispositos uigiles cernas. et ceteris consortibus gregis quiescentibus: alie circueunt et explorant. ne qua ex parte insidie temptentur. atque omnem deferunt impigro sui uigore tutelam. Post uero uigiliarum fuerit tempus impletum: perfuncta munere in somnum se premisso clamore componit ut excitet dormientem: cui uicem muneris traditura est. At illa uolens suscipit sortem. nec usu nostro inuita et pigrior somno renuntiat. sed impigre suis excutitur stratis. uicem exequitur. et quam accepit gratiam. pari cura atque officio representat. Ideo nulla desertio. quia deuotio naturalis. Ideo tuta custodia. quia uoluntas libera. Grues autem nocte excubias diuidunt: et ordinem uigiliarum per ordines et uices faciunt. tenentes lapillos suspensis digitis quibus somnos arguant. Quod cauendum erit clamor indicat. Etatem in illis color prodit. nam senectute nigrescunt; Possumus autem per uigiles intelligere quoslibet discretos fratres qui communi fratribus temporalia prouidant: et de singulis specialiter curam habent. ad obsequia fratrum pro posse suo uigilant. ut ab eis incursus demonum et accessus secularium prudenter repellant. Grues uero que ad hoc eliguntur ut pro aliis uigilent: in pede a terra suspenso lapillum tenent timentes ne si aliqua earum dormiat. lapsus a pede lapillus cadat. si autem cadat euigilans clamat. Lapis est Christus. pes: mentis affectus. Sicut enim aliquis pedibus incedit: sic mens suis affectibus quasi pedibus ad optata tendit; Siquis ergo ad custodiam sui uel fratrum uigilet. lapillum in pede id est in mente Christum portet. aut summopere caueat ne si in peccato dormierit. lapillus a pede id est Christus a mente recedat. Si autem ceciderit per confessionem clamet. ut dormientes excitet id est fratres tam per se quam pro eorum excessibus ad uigilantiam circumspectionis inuitet. Etatem uero illis color prodit. nam in senectute nigrescunt. Hinc enim color in senectute seni competit. cum pro peccatis plangendo gemit. Cum enim que male gessit senex commemorat: in senectute colorem mutat; Mutat enim amorem pristine delectationis in dolorem contritionis; Ecce quasi per naturam uolucrum docetur per uita religiosorum;

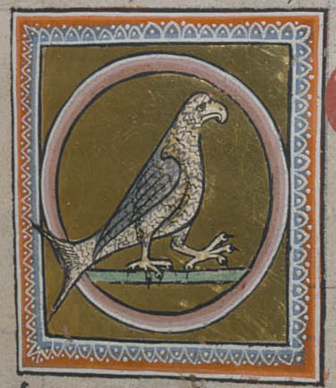

De miluo.

Miluus mollis est uiribus et uolatu. quasi mollis auis. unde et nuncupatur rapacissimus tamen. et semper domesticis auibus insidiatur. Sic enim in libro ethimologiarum ysidori legitur. miluus a molli uolatu nominatur. Est et miluus mollis uiribus. Illos autem miluus significat quos mollicies uoluptates temptant. Cadaueribus miluus uescitur: quia carnalibus desideriis uoluptuosi delectantur.

kyght

Circa coquinas et macella miluus assidue uolitat. ut si quid crude carnis ab eis proiciatur foras: uelocius rapiat. Per hunc enim miluus eos nobis innuit. quos cura uentris sollicitos reddit; Qui igitur huius mundi sunt. uoluptuosa querunt. macella frequentant et coquinis inhiant. Miluus timidus est in magnis: audax in minimis; Siluestres uolucres rapere non audet. domesticis autem insidiari solet; Insidiatur pullis ut illos rapiat. et quos incautos reppererit: uelocius necat. Sic molles et uoluptuosi teneros pullos rapiunt: quia simpliciores et indiscretos suis moribus aptant. et ad peruersos usus pertrahunt; Super eos lente uolando incautos decipiunt. dum eos blandis sermonibus adulando seducunt. Ecce quoque uolucres que ratione carent prauos homines et ratione intentos per exempla peruerse operationis docent;

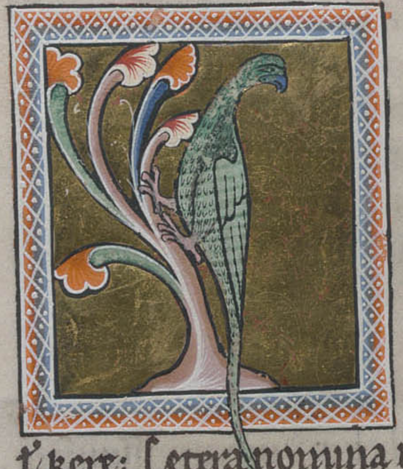

De psitaco.

Sola india mittit auem psitacum colore uiridi. torque punicea. grandi lingua. et ceteris auibus latiore. unde et articulata uerba exprimit. ita ut si eam non uideris: hominem loqui putes; Ex natura autem salutat dicens. aue uel kere; Cetera nomina institutione discit; Hinc est illud. Psitacus a uobis aliorum nomina discam. Hoc didici per me dicere. cesar aue. Cuius rostri tanta duricia est ut cum e sublimi precipitatur in saxum: nisu oris se excipiat et quodam quasi fundamento utatur extraordinarie firmitatis. Caput uero tantum ualens. ut si quando addiscendum plagis sit admonendum nam studet ut quod ad homines loquatur: ferrea sit ferula uerberandus. Nam cum in pullo est atque adeo intra alterum etatis sue annum: que monstrata sunt et citius discit et retinet tenacius. paulo senior: obliuiosus est et indocilis;

DE NATURA IBIS.

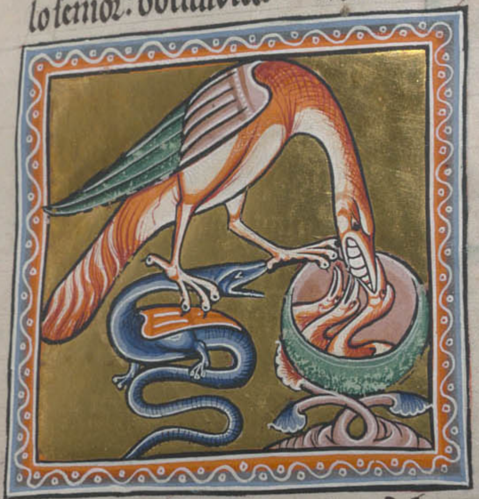

Est auis que dicitur ibis rostro suo purgans aluum. Hec serpentium ouis uescitur. et morticinis. et ex eis gratissimum cibum pullis suis reportat. Nam in aqua ingredi timet. quia natandi naturam nescit. sed iuxta litus die noctuque obambulat. querens aut mortuos pisciculos. aut aliqua cadauera que ab aqua eiecta fuerint foras. Significat carnales homines qui mortiferis operibus quasi escis utuntur: quibus misere anime nutriuntur ad penam. Tu uero christiane qui aqua spirituque sancto renatus es: ingredere ad spirituales aquas misteriorum dei. et inde sume tibi mundissimos cibos quos enumerat apostolus dicens; Fructus autem spiritus est caritas. gaudium pax. paciencia. longanimitas. et cetera. Nisi sol et luna extenderint radios suos: non lucent; Volucres nisi extenderint alas suas: uolare non poterunt; Sic ergo tu homo nisi te signo crucis munieris: gemineque dilectionis alas non extenderis: ad quietissimum portum celestis patrie per medias huius mundi procellas transmeare non poteris. Denique cum moyses eleuaret manus suas: superabat israel. Cum uero remitteret manus suas: superabat amalech;

De yrundine.

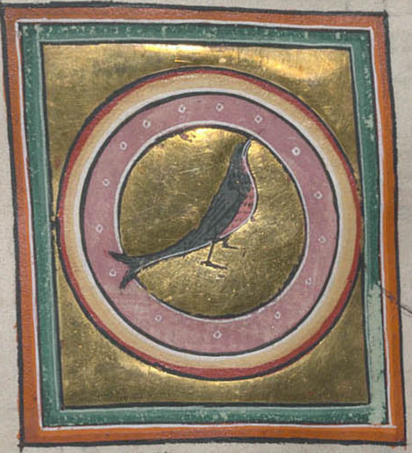

Turtur et yrundo et ciconia cognoverunt adventus sui diem. Israel autem non cognovit iudicium domini. De turture superius diximus. Restat autem ut de irundine et ciconia postea disseramus. Ysidorus. Hirundo dicta quod cibos non sumit residens, sed in aere escas capiat et comedat. Garrula avis per tortuosos orbes et flexuosos volans circuitus pervolans, et in nidis construendis educandisque fetibus sollertissima. Habens etiam quiddam presagium, quod lapsura deserat nec appetat culmina. A diris quoque avibus non impeditur, nec umquam preda est. Maria transvolat ibique yeme commoratur. Hirundo minuscula avis corpore, sed egregie pio sublimis affectu, indiga rerum omnium, preciosiores auro nidos instruit, quia sapienter nidificat. Nidus enim sapientie preciosior est auro. Quid enim sapientius quam ut volandi vaga libertate potiatur, et hominum domiciliis parvulos suos et tecta commendet, ubi sobolem nullus incurset. Nam illud est pulcrum ut a primo ortu pullos humane usu conversationis assuescat, et prestet ab inimicarum avium insidiis tutiores. Tum illud preclarum, quod quadratam domum sine ullo adiutore tamquam artis perita componit; legit enim festucas ore easque luto linit ut glutinare possit. Sed quia lutum pedibus deferre non potest, summitates pennarum aqua infundit, ut facile his pulvis adhereat et fiat limus, quo paulatim festucas vel minutos surculos sibi colligat atque adherere faciat. Eo genere nidi totius fabricam struit, ut quasi pavimento

solo pulli eius intra edes suas sine offensione versentur, ne pedem aliquis interserat per rimulas textarum, aut teneris fetibus frigus irrepat. Sed hoc industrie officium propter commune multis avibus; illud vero singulare in quo est preclara cura pietatis et prudens intellectus et cognitionis insigne. Tum quedam medicine artis perita, quod si quando pulli eius fuerint cecitate suffusi oculos sive compuncti, habet quoddam medendi genus quo possit eorum lumina intercepto usui reformare. Per hirundinem sicut auctoritas testatur, aliquando superbia mentis, aliquando contricio contribulati cordis intelligitur. Quod per yrundinem superbia designetur, per Tobiam dicitur; Cum iactasset se inquid Tobias iuxta parietem et obdormisset, contigit ut ex nido yrundinum dormienti illi calida stercora insiderent super oculos eius, fieretque cecus; Unde Beda super Tobiam; Hirundo propter levem volatum superbiam cordis levitatemque figurat, cuius immunditia confestim excecat, nec eum videre permittit qualis fuerit. Quod autem per yrundinem contricio cordis intelligi debeat, propheta dicens demonstrat; Sicut pullus yrundinis inquit sic clamabo. Intelligimus igitur per yrundinem quemlibet discretum doctorem, per yrundinis pullum clamantem discipulum, per clamorem mentis contritionem; Clamat pullus yrundinis dum querit a magistro cibum predicationis, Clamat pullus yrundinis dum per confessionem magistro manifestat affectum contriti cordis.

Si nosti clamorem yrundinis, ni fallor questum designat anime penitentis; Hirundo cibos residens non sumit, sed in aere quasi capit escas et edit, quia qui terrena non diligit, remotus a terrenis celestia querit. Garula avis esse dicitur quia querulosis orationibus sepius delectatur, per flexuosos circuitus pervolat ut ad illa obediencie precepta mentem subiectus flectat. In nidis construendis educandisque fetibus sollertissima; Nidum construit: quia in fide Christi passionis spem futuram ponit. Sollers in educandis fetibus, id est in docendis subiectis fratribus. Habet et quoddam pretium: quia deserat lapsura, non appetat culmina. Quoddam enim pretium habent qui vere penitent, quia casum perversis se fugiant, et permansura sine fine querunt. Hirundo aliis avibus non impetitur, nec umquam preda est. Rapaces aves numquam yrundinem rapiunt. Qui contrito corde demonibus numquam preda sunt. Yrundo maria transvolat: quia qui vere penitet amaritudines et tumultus huius mundi exire desiderat. Ibique hieme commoratur. Cum enim yemis ingruit et frigus accedit, tunc iustus ad calorem caritatis transit. Ibique patienter expectat, donec frigus temptacionis a mente recedat. Novit pia avis annunciare adventus sui testimonio veris initium. Revertitur yrundo post frigus yemis ut annunciet initium veris. Similiter iustus post frigus nimie temptacionis revertitur ad temperantiam moderate mentis. Vel quia frigus temptationis evaserat, ad estatem, id est dilectionis amorem, moderate per accessum sui boni operis accedat. Hec est igitur natura yrundinis, id est anime penitentis, que semper querit veris initium, quia in omnibus tenet discretionis et temperantie modum. Ecce qualiter simplex eos instruit: quos ab initio divina prudentia discretos facit.

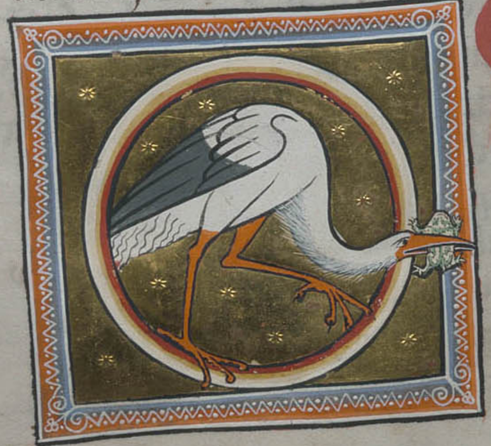

DE CICONIA

Ciconie vocate a sono quo crepitant, quasi cicanie, quem sonum oris potius esse quam vocis, quia eum quatiente rostro faciunt. Hee veris nuncie, societatis comites, serpentium hostes. Maria transvolant, in Asiam collecto agmine pergunt. Cornices duces precedunt, et ipse quasi exercitus prosequuntur. Eximia illis circa filios pietas. Nam adeo nidos impensius fovent, ut assiduo incubitu plumas exuant. Quantum autem temporis impenderint in fetibus educandis, tantum et ipse invicem a pullis suis aluntur. Ciconie sonum oris pro voce quatiente rostro faciunt. Illos autem pretendunt qui cum fletu et stridore dentium que male gesserunt ore premunt. Hee sunt nuncie veris: quia certis demonstrant temperantiam conversionis mentis. Societatis sunt comites: quia libenter habitant inter fratres. Unde et de ciconia quod serpentium sit inimica. Serpentes sunt perverse cogitationes sive pravi fratres, pungentia invectione quos ciconia in rostro perimit, dum suas pravas cogitationes restringit, vel perversos fratres pungenti invectione reprehendit. Maria transvolant, in Asiam collecto agmine pergunt. Asia interpretatur elevata. Maria igitur transvolat et in Asiam pergit qui spretis mundi tumultibus ad altiora tendit. Eximia illis circa filios pietas, ut assiduo incubitu super eos gerant plumas. Assiduo incubitu super pullos ciconie plumas exuunt, quia dum prelati subiectos nutriunt, superfluitatis et levitatis a se plumas evellunt. Quantum autem temporis impenderint in fetibus educandis, tantum et ipse invicem a pullis suis aluntur. Quantum pulli eorum indigent, tamdiu ciconie eos nutrire debent: quia quamdiu indigent disciplina, tam diu cibo doctrine debent eos alere prelati. Similiter subiecti prelatos suos laboribus fovere debent, vel eis ministrent necessaria quibus egent. Turtur igitur, yrundo et ciconia illos reprehendunt, qui Christum in carne advenisse non credunt, et iudicium domini futurum non pertimescunt.

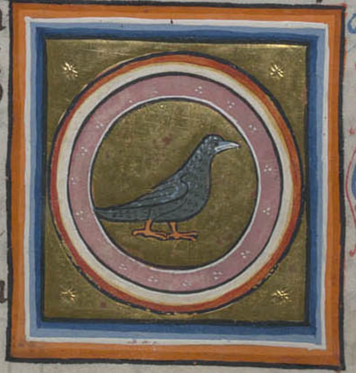

DE MERULA:

Ysidorus de merula: Merula antiquitus medula uocabatur, eo quod moduletur. Alii merulam aiunt uocitatam quod sola uolat quasi mera uolans. Et cum in omnibus locis nigra sit, in achaia tamen candida est. Merula est auis parua sed nigra; Illos autem innuit quos peccati nigredo tingit. Merula dulcedine proprie uocis mentem mouet et in affectum delectationis; Illos autem demonstrat figurate quos uoluptas carnis per suggestionem temptat. De ea siquidem beatus gregorius in libro dialogorum scribit qualiter beato benedicto uolitans occurrit. Qualiter uir tantus post discessum uolucris temptatus fuit ardore libidinis. Ait enim; Quadam uero die dum solus esset benedictus temptator affuit; Nam nigra paruaque auis que uulgo merula uocatur circa eius faciem uolitare cepit, eiusque uultui importune insistere, ita ut capi manu posset si hanc uir sanctus tenere uoluisset; Sed signo crucis edito recessit auis. Tanta autem temptatio carnis aui eadem recedente secuta est, quantam uir sanctus numquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando feminam uiderat quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit; Tantoque igne serui dei animum in specie illius accendit, ut se in eius pectore amoris flamma uix caperet, ut iam pene deserere heremum uoluptate uictus deliberaret. Cum subito superna gratia respectus ad semetipsum reuersus est, atque urticarum et ueprium iuxta densa succrescere frutecta conspiciens, exutus indumento quo indutus erat, nudum se in illis spinarum aculeis et urticarum incendiis proiecit; Ibique diu uolutatus toto ex eis corpore uulneratus exiit, et per cutis uulnera eduxit a corpore uulnus mentis, quia uoluptatem traxit in dolorem; Merula ergo uolitans est suggestio uoluptatem temptans. Qui igitur abicere cupiunt uoluptatem merule, oportet ut exemplo beati benedicti transeant ad correctionem discipline et sic per delectationem mentis extrahant per afflictionem carnis. In regionibus

Achaie: sunt sicut ysidorus testatur candide merule. Candida merula: est uoluntas munda. Achaia uero: soror laborans interpretatur; Due sorores sunt rachel et lia: actiua scilicet et contemplatiua uita. Lia: laboriosa interpretatur; Actiua uita docet elemosinas impendere, indiscretos docere, mundiciam castitatis habere, proximis manibus laborare; hec est labor actiue uite. Hec est soror laborans; hec est achaia, uidelicet actiua uita; In achaia ergo qui merule candide sunt: qui in actiua uita pure uiuunt;

DE BUBONE.

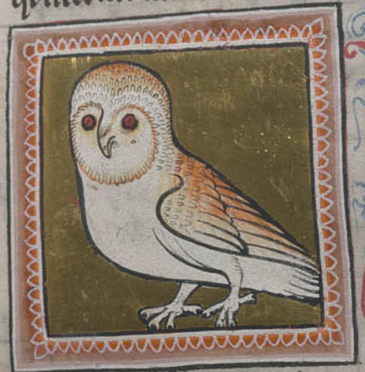

Ysidorus de bubone; Bubo a sono uocis compositum nomen habet. auis feralis, onusta quidem plumis, sed graui semper detenta pigricia in sepulcris die noctuque uersatur et semper commorans in cauernis. Unde rabanus; Bubo inquid in tenebris peccatores deditos et lucem iusticie fugientes significat; Unde inter immunda~~na~~ animalia in leuitico deputatur. Unde per bubonem intelligere possumus quemlibet peccatorem; Bubo a sono uocis dicitur quia os ex abundantia cordis loquitur. nam quod cogitat in mente: profert uoce. Auis feda esse dicitur quia fimo eius locus in quo habitat commaculatur, quia peccator illos cum quibus habitat exemplo peruersi operis dehonestat. Auis onusta plumis, id est superfluitate carnis et leuitate mentis, sed graui quidem detenta pigricia. Detinetur inercia et pigricia graui: quia peccatores ad bene operandum sunt inertes et pigri. Die noctuque moratur in sepulcris. nam delectatur peccato: quod est fetor humane carnis. Habitat enim in cauernis non per confessionem exit foras, sed lucem ueritatis odit; Ab aliis auibus uisus, magnis earum clamoribus prodicitur, magnisque et incur sionib; uexatur; Si enim peccōr ad lucem cognicionis ueniat: magn̄ bn̄ agentib; derisionis questum p̄stat; Et cum in peccato dep̄hensus ap̄te fuerit: ab aliis rep̄hensionis u͛ba audit; Plumas euellunt ⁊ rostro lacerant: qr ⁊ carnales actus peccatoris bn̄ agentes rep̄hendunt ⁊ sup̄fluitatem dampnant; Infelix g͛ dr̄. qr infelix ē. q̄ ea que prediximus op̄atur;

De hupupa.

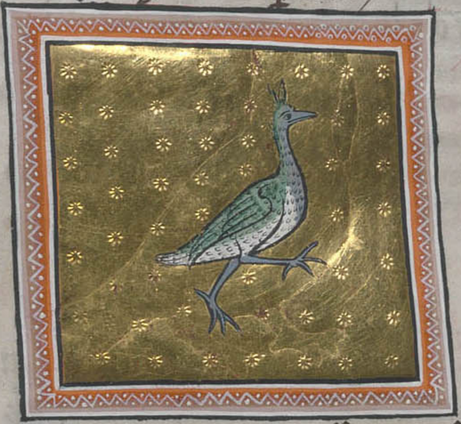

Hupupam greci appellant. eo qđ stercora humana consideret ⁊ fetenti pascat͛ fimo auis spurcissima ⁊ cristis exstantib; galeata. semp̄ in sepulcris ⁊ humano stercore commorans. cuius sanguine q̄sq; se inunxerit: dormitum p̄gens demones suffocantes seuiciebit; Unde raban͛. Hec auis sceleratos. peccōres significat homines qui sordib; peccatorum assidue delectantur. Hupupa ē luctum amare dr̄. qr s. tristicia mortem spc̄ op̄atur. ꝓpter q. oportet eū qui diligit dm̄ semp̄ gaude͛ ⁊ sn̄ intermissione orare. in omnib; grās agere. qr gaudium fructus spc̄ ē. De hupupa ē phisiologus dicit qr cum senuerit ⁊ uolare non possit. filii eius ad eam ueniunt ⁊ pennas uetustissimas d̄ corpore eius euellunt. eamq; fouere n̄ cessant. donec sic antea sumptis uirib; euolare possit. Exemplum g͛ p̄ūsis hominib; tribuunt. qui partes suas cum senuerint a domib; p̄p̄is expellunt. qui eos cum deficiant sustentare renuunt. qui ipos cum adhuc paruuli essent. educauerunt. Videat g͛ hō. racionabil'. qđ p̄ūl' matri debeat. cum irrationabilis cra

---

tura q. p̄dyximus in necessitate cum senuerint parentib; reddat;

DE NOCTUA.

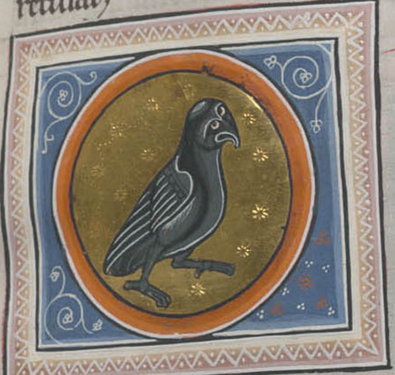

Noctua dr̄. eo qđ nocte circumuolat. ⁊ p̄ diem n̄ possit uidere. Nam exorto splendore solis. uisus illius hebetat͛; Noctua autem n̄ ē bubo. Nam bubo maior ē. Nicticorax ip̄a ē noctua. qr noctem amat. Est enim auis lucifuga. ⁊ solem uidere n̄ patitur. Hec auis figuram gerit iudeorum. qui ueniente xp̄o saluatore ad saluandos eos repulerunt eum: dicentes; Non habemus regem n̄ cesarē. ⁊ plus dilexerunt tenebras q̄m lucem. Tunc dn̄s conuertit se ad nos gentes. ⁊ illuminauit nos. sedentes in tenebris. ⁊ umbra mortis. de quib; dr̄. ppl's quem n̄ cognoui seruiuit m̄. ⁊ in alio p̄pha. Vocabo n̄ plebem meam plebem meam. ⁊ n̄ dilectam dilectā. De pp̄lo iudeorum filii alieni ⁊ cetera;

DE UESPTILIO.

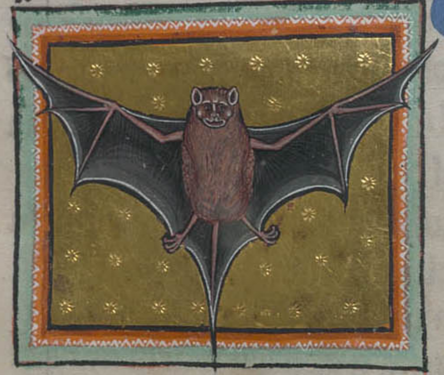

Uesptilio animal ignobile. a uespe nomen accepit; Est autem uolatile. idemq; quadrupes. ⁊ dentib; utitur. quos in aliis auib; rep̄ire n̄ soleas. Parit ut q̄drupedia. n̄ oua. s; pullos uiuentes; Volitat autem non aliquo uolatu pennarum s; membrane sue fulta remigio quo suspensa uelud pennarum uolatu circumfertur atq; uegetatur. Habet ⁊ illud ħuile animal qđ s͛ inuicem adherent. ⁊ q̄si sp̄e botrionis ex aliquo loco pendent.

ac si se ultima queque laxauerit: omnes resoluuntur. quod fit quodam munere caritatis que difficile in hominibus huiusmodi reperitur;

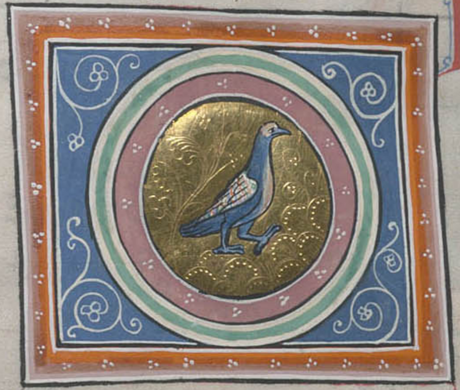

De gragulo.

Rabanus de gragulo. Gragulus a garrulitate nuncupatur. non ut quidam uolunt. pro eo quod gregatim uolent. cum sit manifestum. ex uoce eos nuncupari; Est enim loquacissimum genus et uocibus inportunum. quod uel philosophorum uanam loquacitatem. uel hereticorum uerbositatem noxiam significare potest. Potest adhuc et aliud dici. de natura garruli. Graguli enim garrulos designant et gulosos; Qui enim gulositati student. post cibum libenter rumores referunt. et aures detractioni prebent; Gragulus in siluis degens de una arbore in aliam garriendo transit. quia garrulus homo de his cum quibus habitat. etiam turpia que de eis nouit. aliis narrare non cessat; Gragulus cum aliquem furare conspicit. garrit. et cum aliquos occultos reperit: similiter agit. quia garrulus homo non tantum detrahit secularibus. sed et eis quos religionis occultat locus. Gragulus captus aliquandiu repositus clauditur. ut articulata uerba doceatur; Similiter cum aliquis secularis. ad conuersionem uenit. uerba religionis addiscat. ut lingua uolucris uerba loquitur hominis. ut qui inordinate loqui consueuerat: ordinate loqui hactenus assuescat. Quandoque tamen euenit quod gragulus qui clausus tenebatur. euadit. et quod prius garrulus fuerat: post egressionem magis clamat. Eodem modo garrulus homo cum uitam religionis arripit. uix linguam suam deserit. sed si forte relicto habitu foras exierit. bonum religionis in malam partem detrahendo quasi garriendo uertit;

Moneat quidem natura uolucris. quis recipi debeat. ad consortium religionis: discretus quidem doctor. cum aliquem recipere debet. saltem enim prius cohabitatione probet; A quodam uiro discreto et religioso didici. quod sunt quedam diuersitates hominum que uix ordinate in religione possunt detineri; Si autem queras qui sint ut uitari possint: hii sunt pictores. medici. ioculatores. et quidam alii qui diuersas regiones discurrere sunt assueti. Huiusmodi homines uix possunt esse stabiles. Ars pictoris ualde est delectabilis; Cum enim pictor ecclesiam. capitulum. refectorium. uel aliquas pinxerit: ad aliud monasterium si ei concessum fuerit: rogatus ab aliquo. causa pingendi transit; Opera sua pingit in pariete. sed utinam ea teneret in mente. Vestiret coloribus: exemplo et moribus; Ars uero medicine multis indiget. et uix aut proprietate caret; Qui hanc exercet. necesse est ei ut aromatibus et speciebus habundet. Cum aliquis ecclesie uicinus infirmitate premitur. medicus ut ad infirmum ueniat rogatur; Si autem abbas eum ire non permiserit: iram incurrit; Medicus quoque uidet quod ordinate eum uidere non licet. tangit quod religioso tangere non conuenit. Deinceps per experimenta loquitur: sed quia experimentum est fallax. ideo sepe fallitur: sed hoc religioso non expedit. quod non uera loquatur. Pretermittit ecclesie sue lucrum si eat ad infirmum: si tacet scandalum. et anime sue dampnum. Nostis forsitan de monacho medico. iusto nomine: sed utinam iusto operatione qui in medicamine tres aureos absconderat. quid de eo beatus Gregorius dicat; Quod licet ei in infirmitate subuenerit: in correctione ei tamen non pepercit. Fratres ante mortem ei loqui prohibuit: post mortem uero in sterquilinio sepeliri iussit; Sic autem est absolutus post mortem: Pecunia tua tecum sit in perdicionem. Sed et ioculatores ante conuersionem leues cum ad conuersionem ueniunt. sepius usi leuitate. leuiter recedunt. Illi uero qui per diuersas regiones discurrere

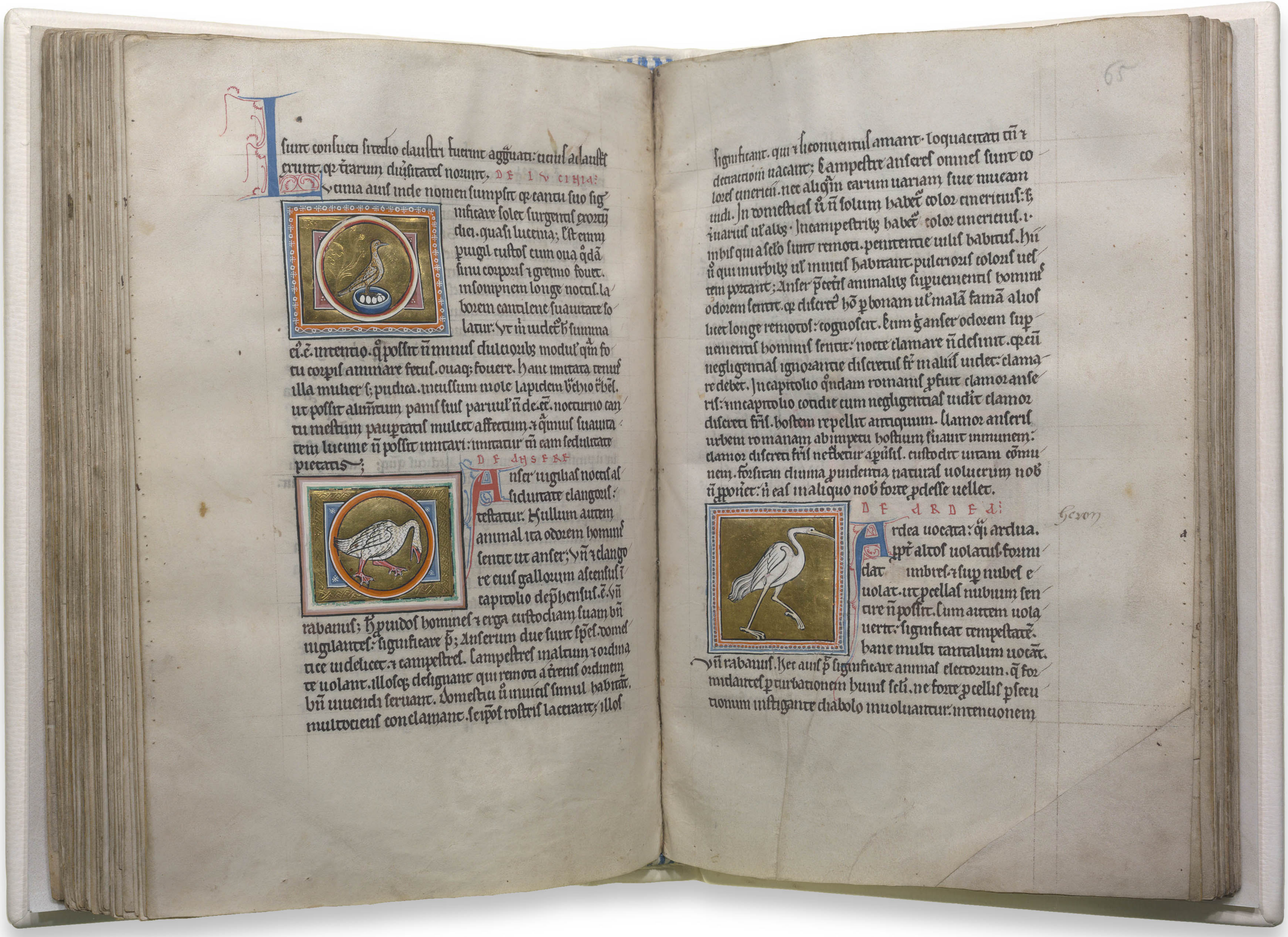

I sunt consueti si tedio claustri fuerint aggrauati: citius ad claustrum erunt, quia earum diuersitates norunt.

DE LUCINIA:

Lucinia auis inde nomen sumpsit quia cantu suo significare solet surgentis exortum diei. quasi lucinia; Est enim peruigil custos cum oua quadam sinu corporis et gremio fouet. insompnem longe noctis laborem cantilene suauitate solatur: ut mihi uideatur hec summa eius esse intentio. quomodo possit non minus dulcioribus modulis quam fotu corporis animare fetus. ouaque fouere. Hanc imitata tenuis illa mulier sed pudica. incussum mole lapidem uectio trahit uel. ut possit alimentum panis suis paruulis non deesse. nocturno cantu mestum paupertatis mulcet affectum. et quamuis suauitatem lucinie non possit imitari: imitatur tamen eam sedulitate pietatis;

DE ANSERE

Anser uigilias noctis assiduitate clangoris testatur. Nullum autem animal ita odorem hominis sentit ut anser; unde et clangore eius gallorum ascensus in capitolio deprehensus est. unde rabanus; Hic prouidos homines et erga custodiam suam bene uigilantes significare potest; Anserum due sunt species. domestici uidelicet et campestres. Campestres in altum et ordinate uolant. illosque designant qui remoti a terrenis ordinem bene uiuendi seruant. Domestici uero in uicis simul habitant. multotiens conclamant. seipsos rostris lacerant; illos significant. qui et si conuentus amant. loquacitati tamen et detractioni uacant; Campestres anseres omnes sunt colores cinericii. nec aliquis in earum uariam siue niueam indi. In domesticis uero non solum habetur color cinericius. sed uarius uel albus. In campestribus habetur color cinericius. id est in his qui a seculo sunt remoti. penitentie uilis habitus. Hii uero qui in urbibus uel in uicis habitant. pulcrioris coloris uestem portant; Anser pre ceteris animalibus superuenientis hominis odorem sentit. quia discretus homo per bonam uel malam famam alios licet longe remotos cognoscit. Cum ergo anser odorem superuenientis hominis sentit: nocte clamare non desinit. quia cum negligentias ignorantie discretus frater in aliis uidet: clamare debet. In capitolio quondam romanis profuit clamor anseris: in capitolio cotidie cum negligentias uidit clamor discreti fratris. hostem repellit antiquum. Clamor anseris urbem romanam ab impetu hostium fecit immunem: clamor discreti fratris ne turbetur a prauis. custodit uitam communem. Forsitan diuina prouidentia naturas uolucrum nobis non proponeret: nisi eas in aliquo nobis forte prodesse uellet.

DE ARDEA:

Heron

Ardea uocata: quasi ardua. propter altos uolatus. formidat imbres. et super nubes euolat. ut procellas nubium sentire non possit. Cum autem uolauerit: significat tempestatem. Hanc multi tantalum uocant. unde rabanus. Hec auis potest significare animas electorum. que formidantes perturbationem huius seculi. ne forte procellis persecutionum instigante diabolo inuoluantur: intencionem suam super omnia temporalia ad serenitatem patrie celestis ubi assidue vultus dei conspicitur: mentes suas elevant. Licet ardea cibos in aquis querat. in silvis tamen et in altis arboribus nidum locat. quia iustus qui rebus labentibus et transitoriis se ipsum pascit. in eternis sublimibus spem ponit; Et cum iustus sustentatur temptationibus: eius anima delectatur eternis; Ardea pullos in nido rostro defendere nititur: ne ab aliis avibus rapiantur. Eodem modo iustus forti invectione percutit quos perversos ad decipiendum subiecto novit. Quedam vero earum habent colorem album. quedam cinereum: utrique tamen color in bonam partem ponitur: si per album mundicia, per cinereum penitentia designetur. Eiusdem enim generis sunt et qui penitent. et qui munde vivunt; Hec color ardee et modus vite exemplum salutis: dat religiosis;

De sirena.

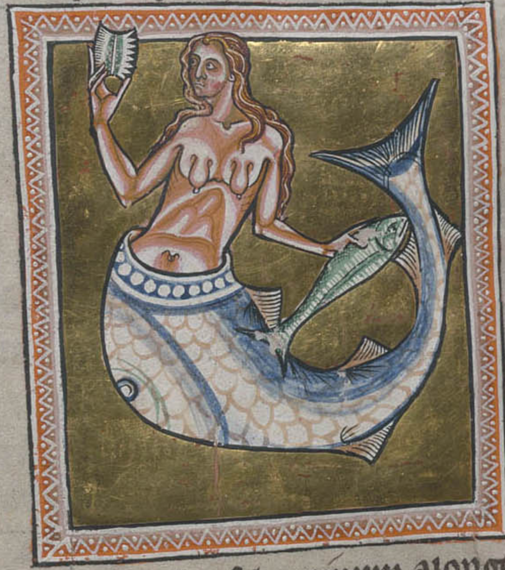

Sirene sicut dicit phisiologus mortifera sunt animalia que a capite usque ad umbilicum figuram hominum, extremas vero partes usque ad pedes volatilis habent. et figura musica quoddam dulcissimum melodie carmen emittunt ita ut per suavitatem vocis auditus hominum a longe navigantium demulceant. et ad se trahant. ac nimia suavitatis modulatione perlectant aures. et sensus eorum et eos in sompnum vertunt. Tunc demum cum viderint eos in gravi sompno subito invadunt et dilaniant carnes eorum. et sic persuasione vocis ignaros et incautos homines decipiunt et mortificant; Sic et decipiuntur qui in deliciis et pompis et voluptatibus delectantur: et comediis. tragediis. et diversis musicis melodiis dissoluti. velud in sompno gravi totum mentis vigorem amittunt. et subito efficiuntur adversariorum avidissime prede;

De cinomolgo.

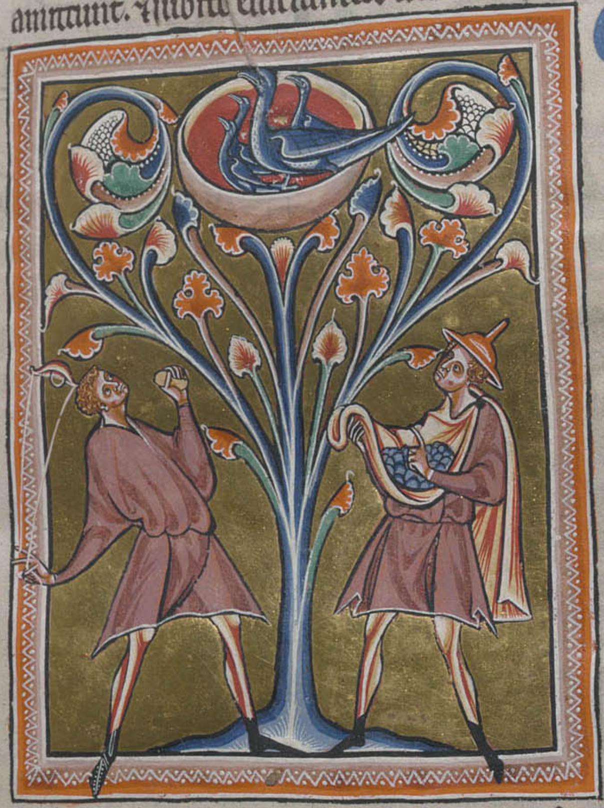

Cinomolgus et ipsa arabie avis propterea vocata quod excelsis nemoribus texit nidos ex fructibus cinnami. Et quoniam non possunt ibi homines conscendere propter ramorum altitudinem et fragilitatem. eosdem nidos plumbatis appetunt iaculis et sic cinnama illa deponunt. preciis amplioribus vendunt. eo quod hec cinnama magis quam alia mercatores probant;

De ercinea.

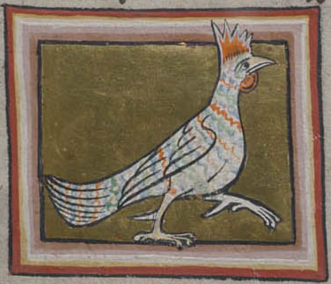

Ercinee aves dicte ab ercinio saltu germanie ubi nascuntur. Quarum penne adeo per obscura emicant, ut quamvis nox obtecta densis tenebris sit: ad presidium itineris dirigendi iacte in terra luceant cursusque vie pateat indicio plumarum fulgentium;

De perdice.

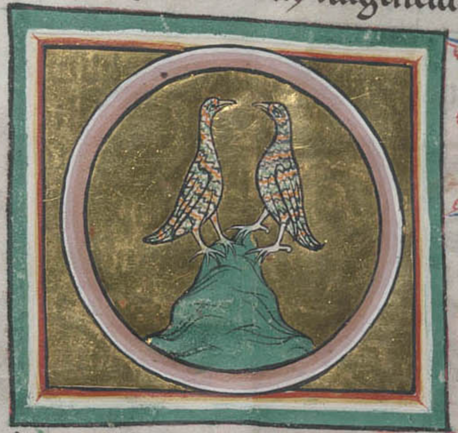

Perdix de voce nomen habet, avis dolosa atque inmunda. Nam masculus in masculum insurgit, et obliviscitur sexum libido preceps. Adeo autem fraudulenta est: ut alter alterius ova diripiat; Veruntamen fraus fructum non habet; Nam dum pulli audiunt vocem proprie genitricis naturali quodam instinctu, hanc que eos fovit relinquunt et ad eam que eos genuit revertuntur. Huius exemplum imitatus est diabolus qui generationem eterni conditoris rapere contendit, et si quos insipientes et sensu proprii vigoris carentes aliquo modo poterit congregare: fovet illos illecebris corporalibus. Sed ubi vox Christi audita fuerit ab eis, sumentes sibi alas spirituales, prudenter evolant, et se Christo commendant;

Item de perdicibus.

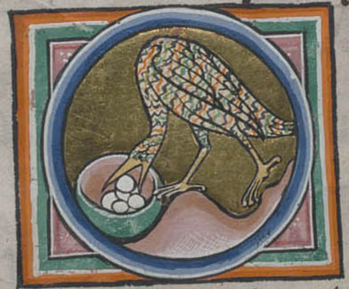

Concinnantur a perdicibus munitione sollerti. Spineis enim fruticibus receptus suos vestiunt, ut animalia que infestant arceantur asperis surculorum; Ovis stragulum pulvis est, atque clanculo revertuntur in indicium loci. Conversatio frequens fatigat. Plerumque femine ova avehunt ut mares fallant, qui eos sepissime affligunt impatientius adulantes. Dimicant circa conubium, victosque credunt feminarum vice venerem sustinere; Ipsas libido sic agitat, ut si ventus a masculis flaverit, fiant pregnantes odore. Tunc siquis hominum ubi incubat appropinquaverit, egresse matres sese venientibus sponte offerunt, et simulata debilitate vel pedum vel alarum quasi statim capi possint: gressus fingunt tardiores; hoc mendacio illiciunt obvios et illudunt. quoad procul a nidis avocentur. Nec in pullis studium segnius ad cavendum. Cum visos se persentiscunt resupinati glebulas pedibus attollunt. quorum obtentu tam callide proteguntur: ut lateant deprehensi;

De alcione

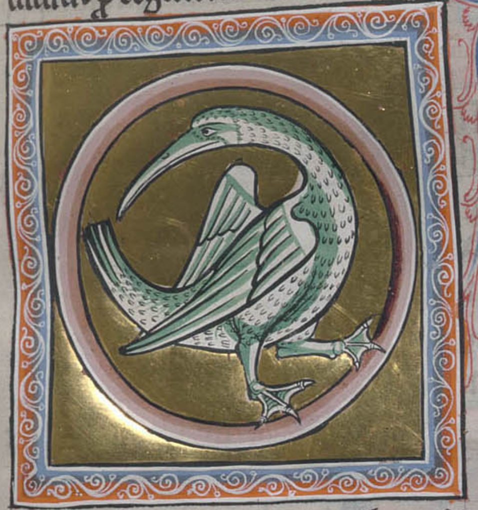

Alcion maritima avis est, que in litoribus fetus suos educere solet. ita ut arenis ova sua deponat. medio fere hiemis; Nam ad tempus fovendi habet deputatum partubus. quando maxime insurgit mare. litoribusque vehementior fluctus illiditur. quo magis repentine placiditatis sollempnitate avis huius eluceat gratia. Namque ubi undosum fuerit mare positis ovis subito mitescit. et omnes cadunt ventorum procelle. flatusque aurarum mitescunt. ac placidum ventis stat mare. donec ova foveat alcion sua. Septem autem dies fotus sunt. quibus decursis educit pullos. fetusque absolvit. Illico alios quoque vii. adiungit dies quibus enutriat partus suos donec incipiant adolescere; Nec mireris tam exiguum nutriendi tempus cum absolutio fetuum tam paucorum dierum sit. Tantam autem gratiam minuscula avis divinitus indultam habet, ut hos .xiiii. dies naute presumpte serenitatis observent, quos et alcyonidas vocant, quibus nullus motus procellose tempestatis horrescat;

DE FULICA.

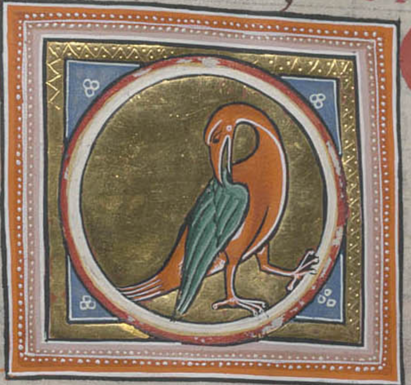

Est volatile fulica satis intelligibile et prudentissimum animal, cadavere non vescitur, nec alicunde pervolat, sive oberrat, sed in uno loco commoratur et permanet usque in finem, et ibi escam suam habet et requiescit. Sic ergo omnis fidelis se conservet et vivat, non huc atque illuc per diversa oberrans circumvolet sicut faciunt heretici, non desideriis secularibus et voluptatibus delectetur, sed semper in uno loco se contineat et quiescat in ecclesia chatholica, ubi dominus habitare facit unanimes in domo, ibique habeat cotidianum victum suum, id est panem inmortalitatis, potum vero preciosum sanguinem Christi, reficiens se super mel et favum suavissimis eloquiis domini;

De fenice.

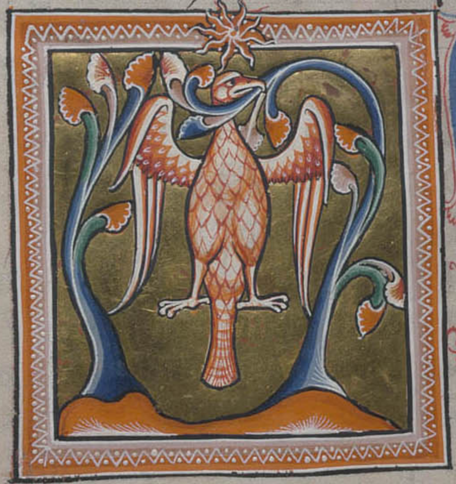

Fenix arabie avis dicta quod colorem feniceum habeat, vel quod sit in toto orbe singularis et unica. Hec quingentos ultra annos vivit. Dum se viderit senuisse, collectis aromatum virgultis, rogum sibi instruit, et conversa ad radium solis

---

alarum plausu voluntarium sibi incendium nutrit. Seque urit. Postea vero die nona avis de cineribus suis surgit. Huius figuram gerit dominus noster Ihesus Christus, qui dicit: Potestatem habeo ponendi animam meam et iterum sumendi eam. Si ergo fenix mortificandi atque vivificandi se potestatem habet, cur stulti homines irascuntur in verbo dei qui verus dei filius est, qui dicit .p. h. Descendit namque salvator noster de celo, alas suas suavitatis odoribus novi et veteris testamenti replevit, et in ara crucis seipsum deo patri pro nobis obtulit, et tertia die resurrexit.

DE FENICE:

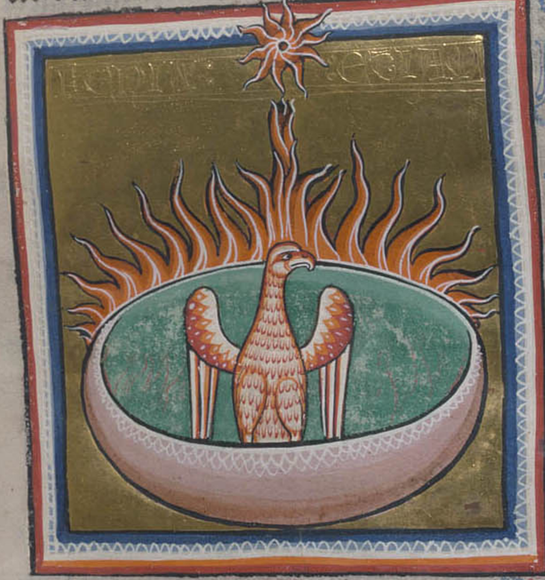

Fenix etiam potest significare resurrectionem iustorum, qui aromatibus virtutum collectis, restaurationem prioris vigoris post mortem sibi preparant. Fenix est arabie avis. Arabia interpretatur campestris. Campus est hic mundus. Arabia est secularis vita. Arabes: seculares. Arabes fenicem appellant singularem. Singularis est quilibet iustus a curis secularibus omnino remotus. Fenix quoque avis in locis arabie perhibetur degere atque eam usque ad annos quingentos longeva etate procedere. Que cum sibi finem vite esse adverterit, facit sibi techam de ture et mirra et ceteris odoribus in quam impleto vite sue tempore initiat et moritur. De cuius humore carnis vermis exurgit, paulatimque adolescit, ac processu statuti temporis induit alarum remigia, atque in superioris avis speciem formamque reparatur. Docet ergo nos haec avis vel exemplo sui resurrectionem credere, quae et sine exemplo et sine rationis perceptione ipsa sibi insignia resurrectionis instaurat. Et utique aves propter homines sunt, non homo propter avem. Sit ergo exemplum nobis quia auctor et creator avium sanctos suos in perpetuum perire non passus est; resurgentem eam sui semine voluit reparari. Avis ergo haec annuntiat diem mortis, ut faciat sibi thecam et impleat eam bonis odoribus atque ingrediatur in eam et moriatur illic, ubi odoribus gratis fetor funeris possit aboleri. Fac et tu homo tibi thecam, et expolians te veterem hominem cum actibus suis novum indue. Teca tua et vagina tua Christus est, qui te protegat et abscondat in die malo. Vis scire quia theca protectio est? Faretra inquit mea protexi eum. ~~Vis scire.~~ Theca ergo tua est fides. Imple eam bonis virtutum odoribus tuarum, hoc est castitatis, misericordiae atque iustitiae. Et in ipsa penetralia fidei suavis factorum praestantium odore redolentia totus ingredere. Quae te amictum fide exitus vitae huius inveniat, ut possint ossa tua pinguescere, et sint sicut hortus ebrius, cuius cito semina suscitantur. Cognosce ergo diem mortis tuae, sicut cognovit et Paulus qui ait: Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi; reposita est mihi in corona iustitiae. Intravit ergo in thecam suam quasi bonus fenix, quam bono replevit odore martirii. Sic ergo fenix incenditur, sed ex eius cinere fenix iterum nascatur vel procreatur. Cum ergo fenix moritur et ex eius cinere fenix iterum nascitur, hoc exemplo agitur ut futurae resurrectionis veritas a singulis fieri credatur. Non est maius miraculum fidelis futurae resurrectionis quam ex cinere facta resurrectio fenicis;

69

Ecce volucrum natura simplicibus resurrectionis argumentum praestat, et quod scriptura praedicat, opus naturae confirmat;

DE CALADRIO.

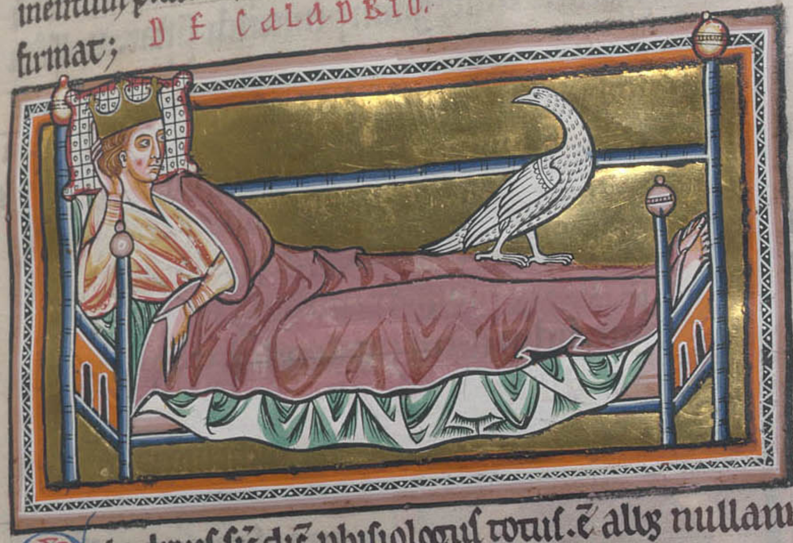

Caladrius, sicut dicit Phisiologus, totus est albus, nullam partem habens nigram; cuius interior fimus curat oculorum caliginem. Hic in atriis regum invenitur. Si quis est in egritudine, ex hoc caladrio cognoscitur si vivat an moriatur. Si ergo est infirmitas hominis ad mortem, mox ut viderit infirmum, avertit faciem suam ab eo, et omnes cognoscunt quia moriturus est. Si autem infirmitas eius pervenerit ad vitam, intendit in faciem et assumit omnem egritudinem hominis intra se, et volat in aera contra solem, et comburit infirmitatem eius, et dispergit eam, et sanatur infirmus; Caladrius habet personam salvatoris nostri. Totus est candidus dominus noster, nullam habens nigredinem, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius; Veniens autem dominus de excelsis avertit faciem suam a Iudeis propter incredulitatem illorum, et convertit se ad nos gentes, tollens infirmitates nostras et peccata nostra portans, exaltatus in lignum crucis et ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona hominibus; Sed et cotidie predictus caladrius infirmitates nostras uisitat: mentem per confessionem considerat. et eos sanat: quibus gratiam penitendi prestat. Ab illis uero faciem auertit quorum cor impenitens nouit. Istos respuit: sed illos in quos faciem intendit. sanos reddit. Sed dices quia caladrius secundum legem immundus. est. christo assimulari non debet. Iohannes tamen de deo dicit. Quia sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. i. e. o. f. h. et in lege dictus. est. prudentior omnibus bestiis serpens; Leo et aquila immunda sunt. et tamen christo assimulata sunt. secundum decus regale quia leo rex ferarum. est. et aquila uolatilium;

De coturnice.

Coturnices a sono uocis dicte quas greci ortigias uocant eo quod uise fuerint primum. in ortigia insula. Hee aduenendi habent tempora; Nam estate depulsa: maria transeunt ortigometra dicitur que gregem ducat. Hanc terre propinquantem: accipiter uidens rapit. accipitri cura. est uniuersis. ducem sollicitare generis extranei. per quam caueant prima discrimina. Cibos gratissimos semina uenenorum habent. quam ob causam ueteres eas uesci interdixerunt. Solum enim hoc animal sicut et homo caducum patitur morbum; Coturnices aduenendi habent tempora. nam maria transmeant. estate depulsa, calore estatis: est ardor caritatis. frigus hiemis: est temptatio refrigerate mentis. Ab amore proximi: per mare mundi huius transmeat iustus ad amorem dei. ut in calida regione semper maneat: qui semper calore dilectionis in

semetipso flagrat ut uitet frigus yemis: procellas uidelicet et uentos impulse temptationis. Ortigometra dicitur que gregem ducit eam terre propinquantem accipiter uidens rapit. Terra. sunt terrena desideria. Maria: mundi pericula. Accipiter insidians: diabolus per suggestionem temptans. Propinquantem ergo terre. accipiter uidens rapit. quia eos qui terrena querunt diabolus secum trahit. Prelatus ergo qui gregem antecedit. diligenter prouideat. qua intentione terrena petat. utrum in suos usus ea redigat. uel ad necessitatem fratrum ea querat. ne accipiter. i. diabolus eum rapiat. qui postpositis spiritalibus: terrenis inhiare non cessat. Propterea cura. est. uniuersis ducem sollicitare generis extranei per quem caueant prima discrimina. Duo sunt genera hominum. bonorum uidelicet et malorum. Generis extranei. sunt homines peruersi. Iusti ergo peruersos sibi proponunt dum casus et euentus eorum diligenter attendunt. Dum hec ergo attente considerant prima peccandi discrimina. considerando uitant. Hec auis sicut homo caducum morbum patitur. quia spiritalis homo sicut et carnalis aliquotiens peccare perhibetur. Sed quotiens peccat moritur. quia ei penitendi gratia non negatur. Unde scriptum. est. Septies in die cadit iustus. nec tamen desinit esse iustus. Quotiens enim peccat iustus: totiens adicit ut resurgat.

De cornice.

Cornix annosa auis apud latinos greco nomine appellatur. Quam aiunt augures hominum curas significationibus agere. insidiarum uias monstrare. futura predicere. Magnum nefas hec credere. est. ut deus consilia sua cornicibus mandet; Huius inter multa auspicia tribuunt. et pluuias portendere uocibus. Unde. est. illud. Tunc cornix ple

nam pluviam vocat improba voce. Discant homines ama
re filios ex usu et pietate cornicum. Que volantes filios co
mitatu sedulo prosequuntur et sollicite ne teneri forte defici

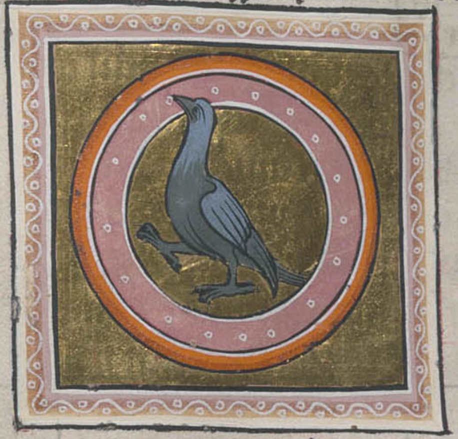

ant. cibum suggerunt.
ac plurimo temporis
spacio nutriendi offi
cia non relinquunt. At vero
femine nostri generis cito
ablactant etiam illos
quos diligunt aut si ditio
res sunt lactare fastidi
unt. Pauperiores si fuerint
abiciunt parvulos et exponuntur et deprehensos abnegant.
Ipse quoque divites ne per plures suum patrimonium divi
datur. in utero proprios necant fetus. et parricidalibus succis
in ipsa genitali alvo pignora sui ventris extingunt. prius quam
aufertur vita quam traditur. Quis docuit nisi filios homo
abdicare? Quis repperit tam inimica patrum iura? Quis
inter nature sentina consortia fratres impares fecit? Uni
divitis filii diverse sorti cedunt. Alius totius pater
ne sortis ascriptionibus inundatur. alius opulente he
reditatis patrie deplorat exhaustam. atque inopem portio
nem; Numquid natura divisit merita filiorum? Ex
pari omnibus tribuit. quod ad nascendi et vivendi possit
habere substantiam; Ipsa vos doceat non discernere patri
monio. quos titulo germanitatis equastis. Etenim quibus
dedistis communiter esse. quod nati sunt. non debetis
his ut communiter habeant. id quod una substitu
ti sunt invidere.

71

DE CIGNO.

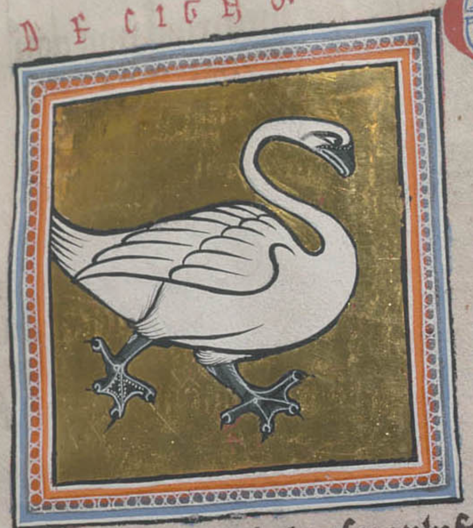

Olor avis est quam greci
cignum vo
cant. Olor autem
dicitur quod sit totus albus
plumis. nullus
enim meminit cig
num nigrum. Olo
enim grece totus dicitur.
Cignus autem a ca
nendo est appellatus.
eo quod carminis
dulcedinem modulatis vocibus fundit. Ideo autem sua
viter eum canere dicunt. quod collum longum et in
flexum habeat. et necesse est. eluctantem vocem per longum et
flexuosum iter varias reddere modulationes; Ferunt autem
in hyperboreis partibus precinentibus citharedis: olores plu
rimos advolari. apteque admodum concinere. Olor
autem latinum est nomen. nam greci cignus dicunt.
Naute vero sibi hunc bonam prognosim facere dicunt. sicut Emi
lianus ait. Cignus in auspiciis semper letissimus ales. hunc
optant naute quia se non mergit in undis. Cignus plumam
habet niveam sed carnem nigram; Moraliter color niveus
in plumis designat effectum simulationis qua caro
nigra tegitur. quia peccatum carnis simulatione vela
tur. Cignus dum in flumine natat. cervicem capitis
erectam gestat. quia superbus qui cum rebus transitoriis tra
hitur. et labentium rerum possessione ad tempus gloriatur.
Ferunt in hyperboreis partibus precinentibus citharedis olores
plurimos advolare. apteque admodum concinere quia qui
voluptatibus totis desideriis inhiant. quasi advolantes

voluptuosis concordant. Sed et in extremis cum cignus moritur: valde dulciter moriens canere perhibetur; Similiter cum de hac vita superbus egreditur. adhuc dulcedine presentis seculi delectatur et que male gessit ad memoriam moriens reducit. Cum vero pluma nivea cignus exuitur: in verum positus ad ignem torretur. Similiter cum dives superbus moriens exuitur mundana gloria. descendet ad flammas inferni cruciabitur per tormenta: et qui cibum querere consueverat nimis. in abissum descendens: fit cibus ignis;

DE ANATIBUS.

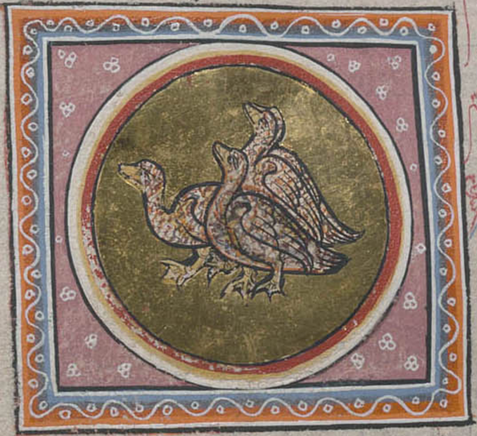

Anas ab assiduitate natandi nomen aptum accepit. Ex quo genere quedam germanice dicuntur. quod plus ceteris nutriant. Anser nomen anas dedit per diriuationem. vel a similitudine vel quod ipsa natandi frequentiam habeat. Iste vigilias noctis clangoris assiduitate testatur. Nullum autem animal ita odorem hominis sentit ut anser. Unde et clangore eius gallorum ascensus in capitolio deprehensus est. Omnium autem genera volucrum bis nascuntur. primum enim ova gignuntur. deinde calore matris corporis formantur et animantur. Ova autem dicta ab eo quod intrinsecus humore sint plena. Nam humidum est quod exterius humorem habet. uvidum quod interius. Quidam autem putant ovum grecam habere originem nominis. Illi enim dicunt. oa. u. littera ablata. Ova autem quedam inanem vento concipiuntur. Sed tamen non sunt generabilia nisi que fuerint concubitu masculino concepta. et seminali spiritu penetrata. Quorum vim tantam dicunt ut lignum perfusum eo non ardeat. ac ne vestis quidem contacta aduratur. Admixta quoque calce glutinare fertur vitri fragmenta;

DE PAVONE.

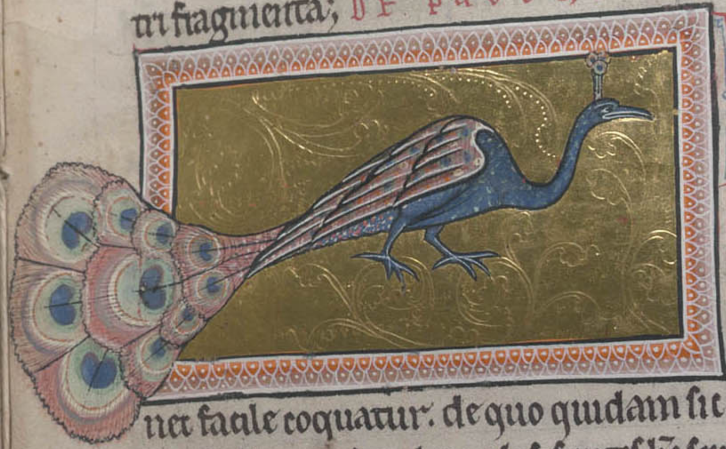

Pavo nomen de sono vocis habet. cuius caro tam dura est. ut putredinem vix sentiat. nec facile coquatur. de quo quidam sic ait. Miraris quotiens gemmantes explicat alas. si potes huic sevo tradere dura coco; Classis salomonis per mare semel per tres annos ibat in tharsis. deferens inde aurum et argentum. dentes elefantorum et simias et pannos: Tharsis interpretatur exploratio gaudii. Est autem gaudium presentis seculi est et futuri. Gaudium presentis vite fine clauditur; Gaudium vero future: nequaquam fine terminatur; Gaudium presentis vite: dolor et tristicia sequitur; Gaudium vero future: nec dolor nec tristicia subsequetur. Gaudium presentis seculi est. honoribus sublimari: rebus transitoriis ad tempus perfrui. habundare parentum copia. et eorum delectari presentia. Cum autem aliquis privatur honoribus spoliatur rebus. cum aliquis amicorum moritur: tunc dolor sequitur. hoc gaudium quod semper doloribus immiscetur. Per tres annos semel classis salamonis per mare mittitur in tharsis. Classis

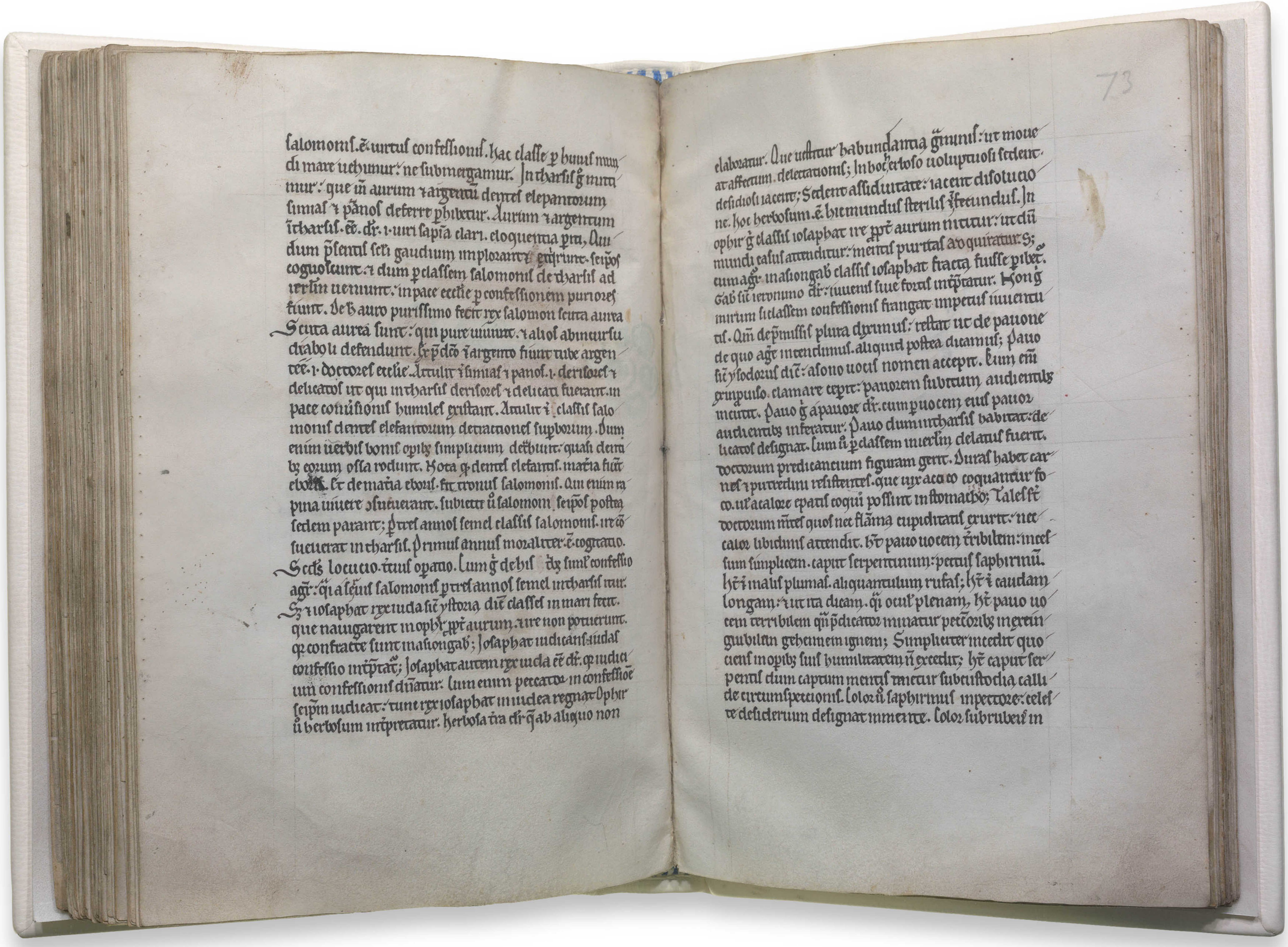

salomonis. ē. uirtus confessionis. hac classe p huius mun-
di mare uehimur: ne submergamur. In tharsis ĝ mitti-
mur: que nō aurum et argentū dentes elepantorum
simias et pauos deferre p̄hibetur. Aurum et argentum
ī tharsis. ēē. dr̄. i. uiri sapīa clari. eloquentia p̄ti. Qui
dum p̄sentis sc̄li gaudium implorant et quesierint. seipsos
cognoscunt. et dum p classem salomonis de tharsis ad
ierlm ueniunt: in pace ecclie p confessionem puriores
fiunt. De h auro purissimo fecit rex salomon scuta aurea

Scuta aurea sunt: qui pure uiuunt. et alios ab incursu
diaboli defendunt. Ex p̄dc̄o et argento fiunt tube argen-
tee. i. doctores ecclie. Attulit ī simias et pauos. i. derisores et
delicatos ut qui in tharsis derisores et delicati fuerant. in
pace conuersionis humiles existant. Attulit ī. classis salo-
monis dentes elefantorum, detractiones superborum. Dum
enim uerbis bonis opibȝ simplicium detrahunt: quasi denti-
bȝ eorum ossa rodunt. Nota q dentes elefantis. materia sunt
eboris. Et de materia eboris. fit tronus salomonis. Qui enim ra-
pina uiuere consueuerant. subiecti ū salomoni seipsos postea
sedem parant; p̄ tres annos semel classis salomonis. ire con-
sueuerat in tharsis. Primus annus moraliter. ē. cogitatio.

Secundus locucio. tercius operatio. Cum ĝ de his tribus sit confessio
agenda: qua classis salomonis p tres annos semel in tharsis itur.

Sz iosaphat rex iuda sic ystoria dicit classes in mari fecit.
que nauigarent in ophir ppt aurum. et ire non potuerunt.
qr confracte sunt in asiongab; Iosaphat iudicans. iudas
confessio inṫptatur; Iosaphat autem rex iuda ēē dr̄. qr iudici-
um confessionis dn̄atur. Cum enim peccator in confessione
seipsum iudicat: tunc rex iosaphat in iudea regnat. Ophir
ū herbosum interpretatur. herbosa terra dicitur q ab aliquo non

elaboratur. Que uestitur habundantia germinis: ut moue-
at affectum. delectationis; In hoc herboso uoluptuosi sedent.
desidiosi iacent; Sedent assiduitate: iacent disolutio-
ne. Hoc herbosum. ē. hic mundus sterilis ī fecundus. In
ophir ĝ classis iosaphat ire ppt aurum nititur: ut dū
mundi casus attenditur: mentis puritas adquiratur. Sz
cum agr̄ in asiongab classis iosaphat fracta fuisse p̄hibet̄.
Gab sic ieronimo dr̄: iuuenis siue fortis inṫptatur. Hong
mirum sic classem confessionis frangat impetus iuuentu-
tis. Qm̄ de p̄missis plura diximus: restat ut de pauone
de quo agere intendimus. aliquid postea dicamus; Pauo
sic ysodorus dic̄: a sono uocis nomen accepit. Cum enī
ex inpulso. clamare cepit: pauorem subitum audientibȝ
incutit. Pauo ĝ a pauore dr̄. cum p uocem eius pauor
audientibȝ inferatur. Pauo dum in tharsis habitat: de-
licatos designat. Cum ū p classem in ierlm delatus fuerit.
doctorum predicancium figuram gerit. Duras habet car-
nes et putredini resistentes. que uix a coco coquantur fo-
co. uel a calore epatis coqui possint in stomacho; Tales sūt
doctorum mentes quos nec flāma cupiditatis exurit: nec
calor libidinis attendit. Hz pauo uocem terribilem: inces-
sum simplicem. caput serpentinum: pectus saphirinū.
Hz ī malis plumas. aliquantulum rufas; Hz ī caudam
longam: et ut ita dicam. q̄si oculis plenam. Hz pauo uo-
cem terribilem q̄m p̄dicator minatur peccoribȝ inextin-
guibilem gehennem ignem; Simpliciter incedit quo-
ciens in opibȝ suis humilitatem nō excedit; Hz caput ser-
pentis dum captum mentis tenetur sub custodia calli-
de circumspeccionis. Color ū saphirinus in pectore: celes-
te desiderium designat in mente. Color subrubeus in

pennis: amorem designat contemplationis. Longitudo caude: longitudinem innuit future vite. Quod autem quasi oculos in cauda habet, ad hoc pertinet quod unusquisque doctor previdet quod periculum in fine singulis imminet. Est in cauda color viridis. ut initio conveniat finis. Varietas quoque colorum designat diversitatem virtutum. Notandum est quod pavo dum laudatur caudam erigit, quia prelatus quilibet adulantium laudibus per vanam gloriam mentem levat. Pennas in ordine ponit quia quicquid doctor agit se ordinate fecisse credit. Cum autem caudam erigit: posteriora nudantur. et sic quod laudatur in ore: deridetur in elatione. Oportet ergo ut pavo caudam submissam gerat: ut quod doctor agit: cum humilitate fiat.

DE AQUILA

Aquila ab acumine oculorum vocata. Tanti enim dicitur esse contuitus ut super maria immobili penna feratur nec humanis pateat obtutibus de tanta sublimitate pisciculos natare videat ac tormenti instar descendens. raptam predam pennis ad litus pertrahat. Cum vero senuerit: gravantur ale ipsius et obducuntur caligine oculi eius. Tunc querit fontem et contra eum evolat in altum usque ad aerem solis: ibi incendit alas suas. similiter et caliginem oculorum exurit in radio solis. Tunc demum descendens in fontem trina vice se mergit. et statim renovatur in multo vigore alarum. et splendore oculorum. Sic et tu homo qui vestimentum habes vetus. et caligant oculi cordis tui. quere spiritualem fontem domini et elevaveris oculos ad dominum qui est fons iustitie et tunc renovabitur sic aquile iuventus tua. Asseritur quoque quod pullos suos radiis solis obiciat. Et in medio aeris ungue suspendat. Ac si quis repercusso solis lumine intrepidam

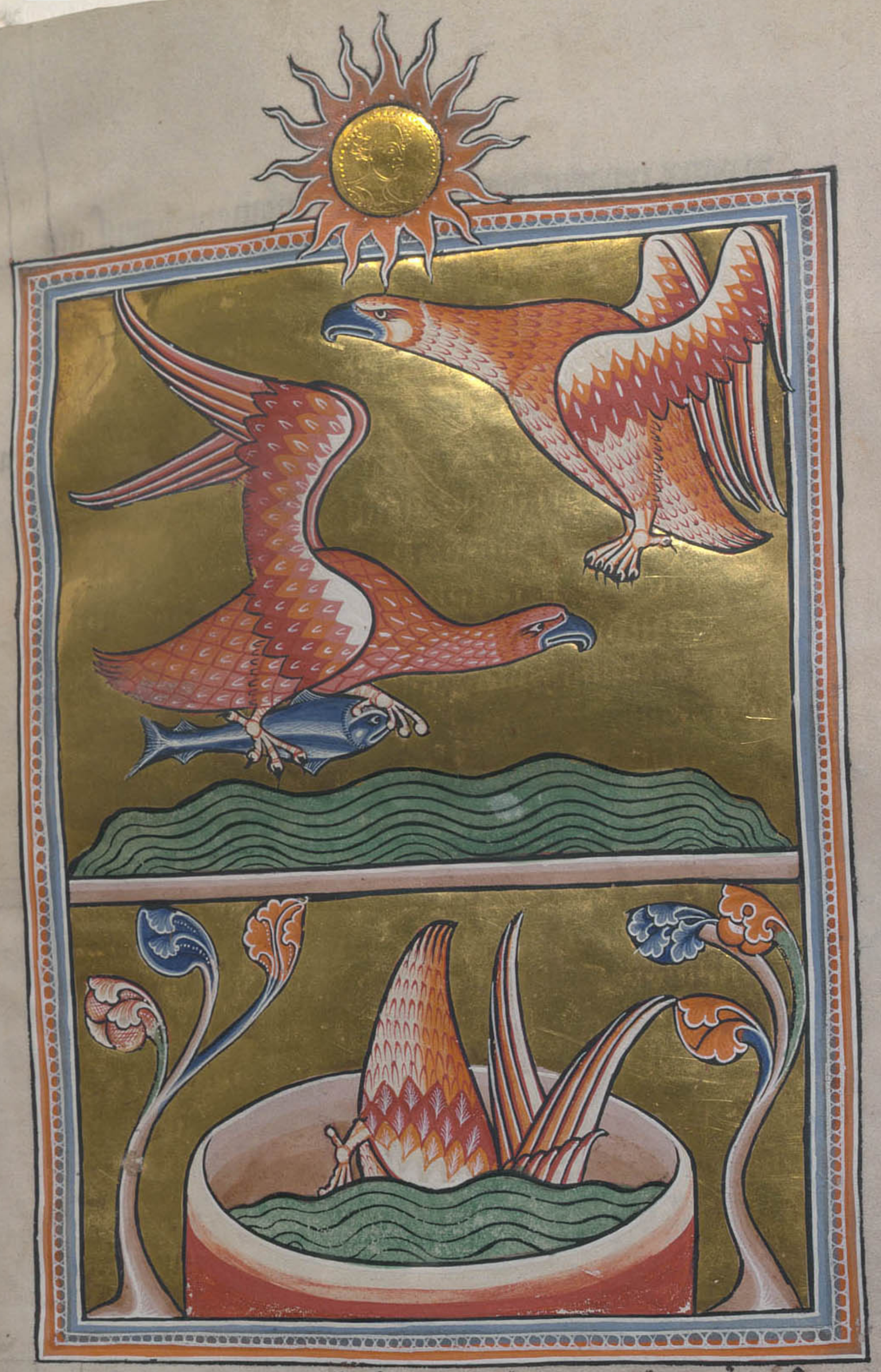

oculorum aciem inoffenso intuendi vigore servaverit. is probatur quod veritatem nature demonstraverit. Qui vero lumina sua radio solis inflexerit. quasi degener ut indignus tan to patre reicitur nec estimatur educatione dignus. qui fuit indignus susceptione; Non ergo eum acerbitate nature sed iudicii integritate condempnat. Nec quasi suum abdicat. sed quasi alienum recusat. Hanc tamen ut quibusdam videtur regalis avis inclementiam. plebeie avis excusat clementia. Avis cui nomen fulica est. que grece dicitur fene. susceptum illum sive abdicatum. sive non agnitum aquile pullum cum sua prole conectit atque intermiscens suis. eodem quo proprios fetus materne sedulitatis officio. et pari nutrimentorum subministratione pascit et nutrit; Ergo fene alienos nutrit. Nos vero nostros inimica crudelitate perimimus. Aquila enim si proicit. non quasi suum proicit. sed quasi degenerem non recognoscit. Nos quod peius est. quos nostros recognoscimus abdicamus; Item.

Aquile vocabulo in sacra scriptura aliquando maligni spiritus raptores animarum, aliquando presentis seculi potestates. Aliquando vero vel subtilissime sanctorum intelligentie vel incarnatus dominus ima celeriter transvolans et mox summa repetens designatur. Aquilarum nomine insidiatores spiritus exprimuntur. ieremia attestante qui ait. Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis celi. Persecutores enim nostri aquilis celi velociores sunt. cum tanta contra nos maligni homines faciunt. ut ipsas etiam aerias potestates inventionibus malitie superare videantur; Aquile vocabulo potestas terrena figuratur. Unde per ezechielem prophetam dicitur. Aquila grandis magnarum alarum. longo membrorum ductu. plena plumis et varietate venit ad libanum. et tulit medullam cedri. et summitatem frondium eius evulsit. Que videlicet aquila. quis alius quam nabugodonosor rex babilonie designatur. Qui pro universitate exercitus magnitudine alarum pro diuturnitate temporum longo membrorum ductu. pro multis vero divitiis plenus plumis. pro innumera autem terrene glorie compositione plena varietate describitur. Que venit ad libanum et tulit medullam cedri. et summitatem frondium eius evulsit. quia iudee celsitudinem petens. nobilitatem eius regni. quasi medullam cedri abstulit. Et dum tenerrimam regum prolem a regni sui culmine captivando sustulit. quasi summitatem frondium eius evulsit; Aquile vocabulo. subtilis sanctorum intelligentia exprimitur. Unde isdem propheta dum sub animalium specie evangelistas .iiii. se vidisse describeret. in eis quartum animal .i. iohannem significans qui volando terram deseruit qui per subtilem intelligentiam interna misteria verbum videndo penetravit; Simul et quod adhuc terrena mente deserunt. velud aquila cum iohanne per contemplationem petunt celestia; Item beatus gregorius de aquila. Sicut aquila volans ad escam. Mos quippe aquile. ut incumbata acie radios solis aspiciat. Sed cum refectionis indigentia urgetur. eandem oculorum aciem. quam radiis solis infixerat. ad respectum cadaveris inclinat. Et quamvis ad alta evolet. pro sumendis tamen carnibus terram petit. Sic videlicet sic antiqui patres fuerunt. qui inquantum humanitatis infirmitas admittebat. creatoris lucem erecta mente contemplati sunt; Sed incarnandum hunc in mundi fine prescientes. quasi a solis radiis ad terram oculos deflexerunt. et quasi de summis ad ima veniunt. dum deum super omnia. et hominem inter omnia agnoscunt; Quem pro humano genere dum passurum moriturumque conspiciunt. quasi sua morte semetipsos reficiatque reformari. ad vitam noverunt. quasi more aquile post contemplatos radios solis in cadavere escam querunt. Aliter. Sicut aquila volans ad escam. Aquila enim alte valde volatu suspen

dicitur: ad visum patris ab ethere libratus. Sed pro appetitu
ventris escam expetit seseque a sublimibus repente deor-
sum fundit. Sic sic humanum genus in parente primo
ad ima de sublimibus corruit. quod nimirum conditionis sue
dignitas in racionem celsitudinem. quasi in aeris libra-
te suspenderat; Sed quia contra preceptum cibum contigit.
pro ventris concupiscenciam ad terras venit. et quasi post vola-
tum carnibus pascitur: quia illa libera contemplatio-
nis inspiracula perdidit. et deorsum corporeis volupta-
tibus letatur. Item de aquila: Renovabitur ut aquile
iuventus tua; Solet de aquila dum senectute premitur.
quod rostrum illius aduncetur. ita ut sumere cibum
nequeat sed inanitate languescat; Veniens ad petram
rostrum acuit. et sic cibum capiens: iterum iuvenes-
cit. Petra est Christus aquila quilibet iustus. qui ad petram
rostrum acuit. dum se ipsum in Christo per bonam operacionem
conformem reddit.

DE APIBUS:

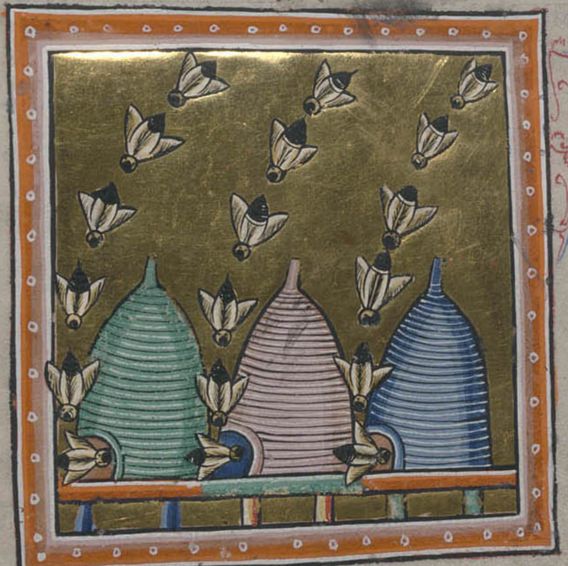

Apes dicte.
vel quod se pe-
dibus alligent. vel
pro eo quod sine pedi-
bus nascuntur.
Nam postea et
pedes et pennas
accipiunt. Hee sol-
lertes in generan-
di mellis officio
assignatas inco-
lunt sedes. domicilia inenarrabili arte componunt.

variis floribus condunt; Textisque ceris innumera prole
castra replent. Exercitum et reges habent. prelia movent. fumum
fugiunt. tumultu exasperantur. Has plerique experti sunt de boum
cadaveribus nasci; Nam pro his creandis vitulorum occisorum
carnes verberantur ut ex putrefacto cruore vermes creentur. qui postea ef-
ficiuntur apes. Proprie tamen apes vocantur orte de bobus sicut crabrones de
equis. fuci de mulis. vespe de asinis. Castros greci appellant
qui in extremis favorum partibus maiores creantur. quos aliqui
reges putant dici quod castra ducant; Sole apes in omni ge-
nere animantium. commune est in omnibus sobolem habent. unam
omnes colunt mansionem. unius patrie clauduntur li-
mine. in commune omnibus labor. communis cibus. commu-
nis operatio. communis usus et fructus est. communis volatus;
Quid plura? Communis omnibus generatio. integritas quoque
corporis virginalis omnibus communis et partus. quoniam nec inter se
ullo concubitu miscentur. nec libidine resolvuntur. nec par-
tus concutiuntur doloribus et subito maximum filiorum exam-
en emittunt. foliis atque herbis ore suo prolem legentes. Ipse sibi regem
ordinant. ipse populos creant. et licet posite sub rege sunt tamen
libere. Nam et prerogativum iudicii tenent. et fide devocionis
affectum. quia et tamquam a se substitutum diligunt. et tanto ho-
norant examine; Rex autem non sorte ducitur. quia in sorte even-
tus est non iudicium; Et sepe irrationabili casu sortis melioribus
ultimus quisque prefertur. Apibus autem rex nature claris
formatur insignibus ut magnitudine corporis prestet. et spe-
ciem; Tum quod in rege precipuum est: morum mansuetudine.
Nam etsi habet aculeum. tamen eo non utitur ad vindicandum.
Sunt enim leges nature non scripte litteris sed impresse moribus
ut leniores sint ad puniendum qui potestate maxima
potiuntur. Sed et apes ille que non obtemperaverint legibus re-

gis. penitentie condempnatione se multant. ut immoriantur aculei sui vulnere. Quod Persarum populi hodieque servare dicuntur. ut pro commissis pretio ipsi in se proprie mortis exequantur sententiam. Itaque nulli sic regem. non Perse qui gravissimas in subditos habent leges. non Indi: non populi Sarmatarum: tanta quanta apes reverentia devotionis observant. ut nulle e domibus exire audeant. in aliquos procedere pastus. nisi rex fuerit primo egressus et volatus sibi vindicaverit principatum; Processus est autem per rura redolentia. ubi inhabitantes orti floribus ubi fugiens rivus per gramina. ubi amena riparum. Illic ludus alacris iuventutis. illic campestre exercitium. illic curarum remissio. Operis ipsius suave de floribus. de herbis dulcibus. fundamina castrorum prima ponuntur; Quid enim aliud est favus. nisi quedam castrorum species? Denique ab his presepibus apium fucus arcetur; Que castra quadrata tamen possunt habere artis et gratie. Constitutum habent crates favorum. in quibus minute atque rotunde cellule connexione sui invicem fulciuntur. Quis architectus eas docuit exagona illa cellularum indiscreta laterum equalitate componere. ac tenues inter domorum septa ceras suspendere. stipare mella et intexta floribus horrea nectare quodam distendere. Cernas omnes certare de munere. alias invigilare querendo victum. alias sollicitam castris exhibere custodiam. alias futuros explorare imbres. et speculari concursus nubium. alias de floribus ceras fingere. alias rorem infusum floribus ore colligere. nullam tamen alienis insidiari laboribus. et raptu vitam querere. atque utinam raptorum insidias non timerent; Habent tamen spicula sua et inter mella fundunt venenum si fuerint lacessite animasque ponunt in vulnere. ardore vindicte; Ergo medius castrorum vallibus humor ille roris infunditur. paulatimque processu temporis

in mella cogitur. cum fuerit liquidus ab exordio et qualitu cere florumque odore fragrare mellis incipit suavitatem. Merito quia bonam operariam scriptura apem predicat dicens. Vade ad apem et vide quomodo operaria est. et eius imitare operationem. Operationem namque quam venerabilem mercatur apes cuius laborem reges et mediocres ad salutem sumunt. appetibilis est enim omnibus et cara. Audis quid dicat propheta? Mittit itaque te ut apicule illius sequaris exemplum. imiteris operationem; Vide quam laboriosa. quam grata sit. Fructus eius ab omnibus desideratur et queritur. nec personarum diversitate discernitur. sed indiscreta sui gratia regibus pariter ac mediocribus equali suavitate dulcescit. Nec solum voluptati. sed etiam saluti est. fauces obdulcat. et curat vulnera. internis quoque medicamentum infundit ulceribus; Itaque cum sit infirma robore apes. valida est vigore sapientie. et amore virtutis; Denique regem suum apes summa protectione defendunt. et perire pro eo pulcrum putant, Incolumi rege nesciunt mutare iudicium: mentem inflectere. Amisso rege fidem servandi muneris derelinquunt. atque ipse sua mella diripiunt. quod his qui principatum habuit muneris: interemptus est. Itaque cum aves alie vix in anno educant singulos fetus. apes geminos creant. et duplici ceteris fecunditate preponderant;

DE ARBORE QVE DICITVR PERINDENS.

Perindens est arbor in India. fructus autem huius arboris dulcis est totus. et valde suavis. columbe autem delectantur in fructibus huius arboris. habitantque in ea pascentes fructus eius. draco autem inimicus est columbis. timetque arborem et umbram eius ubi columbe mo

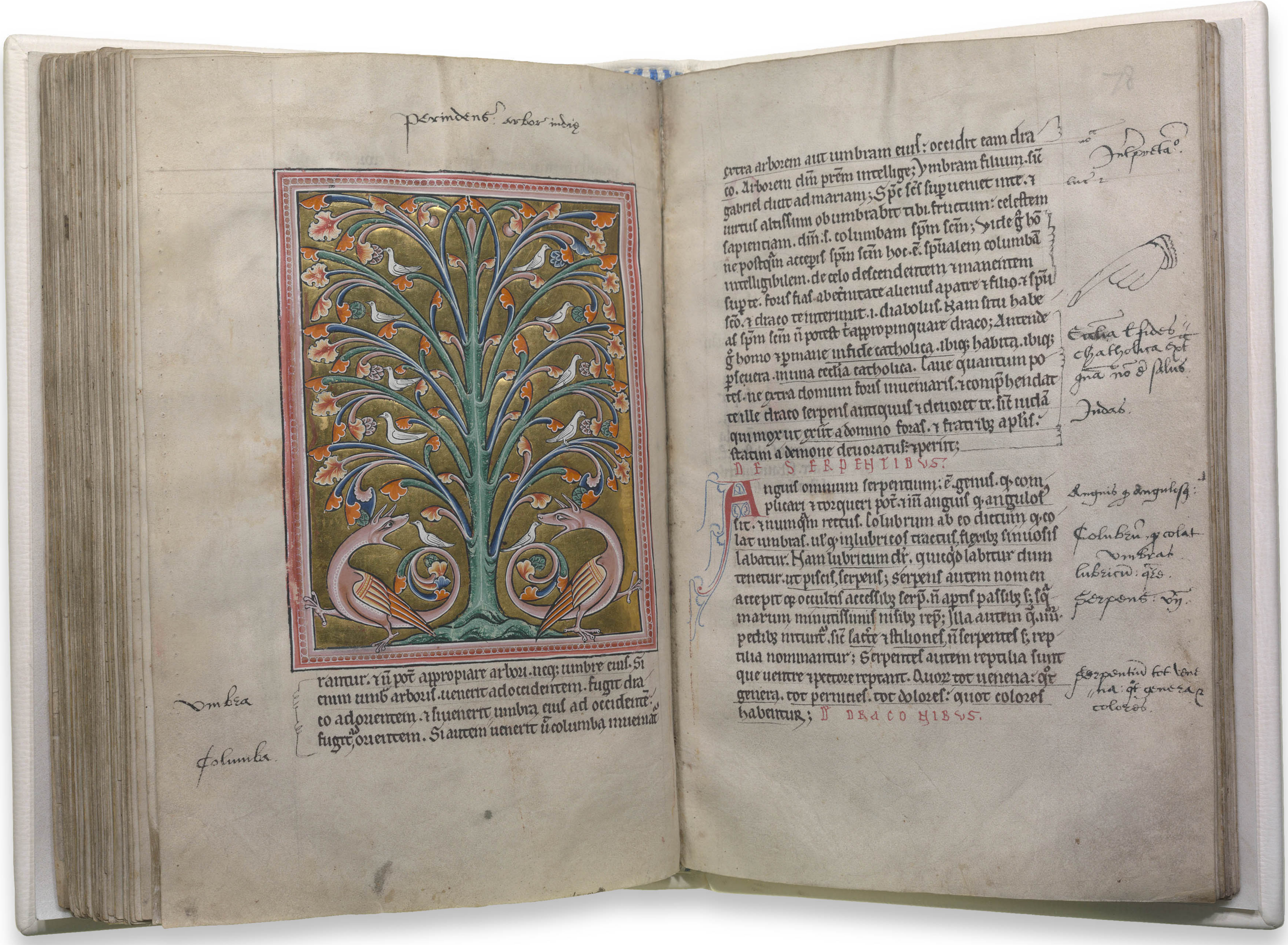

Perindens: arbor indie

rantur. ⁊ ñ pot̄ appropiare arbori. neq; umbre eiuſ. Si
enim umb̄ arboriſ. uenerit ad occidentem. fugit dra
co ad orientem. ⁊ ſi uenerit umbra eiuſ ad occidentē.
fugit ad orientem. Si autem uenerit ñ columba inueniāt

Umbra

Columba

78

extra arborem aut umbram eiuſ: occidit eam dra
co. Arborem dm̄ prēm intellige; Ymbram filium. ſic
gabriel dicit ad mariam; Sp̄c ſcſ ſupueniet in te. ⁊
uirtuſ altiſſimi obumbrabit tibi. Fructum: celeſtem
ſapientiam. dm̄. i. columbam ſpm ſcm; Vide ergo ho
ne poſtq̄m acceperiſ ſpm ſcm hoc ē. ſpualem columbā
intelligibilem. de celo deſcendentem ⁊ manentem
ſup te. foriſ fiaſ ab eternitate alienuſ a patre ⁊ filio. ⁊ ſpu
ſcō. ⁊ draco te interimat. i. diabolus. Nam ſi tu habe
aſ ſpm ſcm ñ poteſt ad te appropinquare draco; Attende
ergo homo ⁊ pmane in fide catholica. ibiq; habita. ibiq;
pſeuera. in una eccl̄ia catholica. Caue quantum po
teſ. ne extra domum foriſ inueniariſ. ⁊ comp̄hendat
te ille draco ſerpenſ antiquuſ ⁊ deuoret te. ſic iudā
qui mox ut exiit a domino foraſ. ⁊ fratribz apl̄iſ.
ſtatim a demone deuoratuſ: ⁊ periit;

DE SERPENTIBUS.

Anguiſ omnium ſerpentium: ē genuſ. q° com
plicari ⁊ torqueri pot̄. ⁊ inde anguiſ q. anguloſ
ſit. ⁊ numq̄m rectuſ. Colubrum ab eo dictum q. co
lat umbraſ. ul q. in lubricoſ tractuſ, flexibz ſinuoſiſ
labatur. Nam lubricum dr̄. quicq̄d labitur dum
tenetur. ut piſciſ, ſerpenſ; Serpenſ autem nomen
accepit q occultiſ acceſſibz ſerp̄. ñ apertiſ paſſibz ſ; ſq
amarum minutiſſimiſ niſibz rep̄; Illa autem q. iiii
pedibz nituntur. ſic lacerte ⁊ ſtilioneſ, ñ ſerpenteſ ſ; rep
tilia nominantur; Serpenteſ autem reptilia ſunt
que uentre ⁊ pectore reptant. Quor tot uenena: q°
genera. tot pernicieſ. tot doloreſ: quot coloreſ
habentur; D DRACONIBUS.

Interpretacio.

Ecclia t fides et
chatholica extra
gra no e salus

Iudas.

Anguis q angulosus:

Colubru q colat
umbrat

lubricu: qd

Serpens: vn.

Serpentes sol vene
na: qt genera et
colores

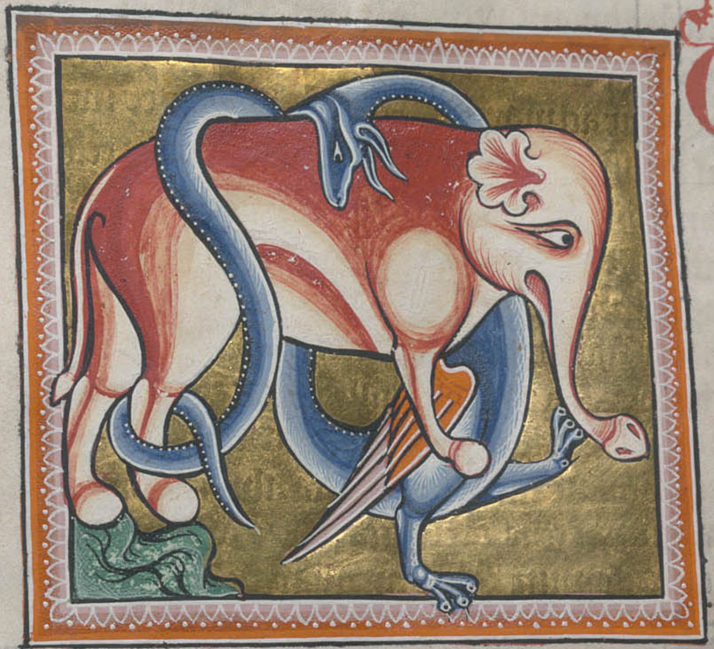

Draco
maior
cuncto
rum
ſerpen
tium
ſiue aīan
tium
oīum
ſuper
t̄ram.

Hunc greci draconta uocant. uñ ⁊ diriuatum .ē. in la
tinum: ut draco diceret᷑; Qui ſepe ab ſpeluncis abſtract᷑.
fertur in aerem. concitaturq; ꝓpt̄ eum aer. Eſt autem criſ
tatus. ore paruo. ⁊ artis fiſtulis. ꝑ quas t̄hit ſpm̄. ⁊ linguā
exerat; Vim autem n̄ in dentibȝ. ſ; in cauda h̄t. ⁊ uerbe
potius qͣm ictu nocet. Innoxius t̄n, a uenenis. S; ideo
huic ad mortem faciendam uenena n̄. ēē. neceſſaria di
cunt. qꝛ ſi quem ligarit occidit. A quo nec elephans
tutus .ē. ſui corporis magnitudine. Nam circa ſemitas
deliteſcens. ꝑ quas elephantes ſoliti gͣdiunt᷑. crura eoꝝ
nodis illigat. ac ſuffocatos ꝑimit. Gignitur autem in
ethiopia ⁊ india. ubi in ipſo incendio eſt iugis eſtus. Huic
draconi aſſimilatur diabolus. qui .ē. immaniſſimus ſer
pens. ſepe a ſpelunca in aerem concitatur: ⁊ lucet ꝓpt̄
eum aer. qꝛ diabolus ab imis ſe erigens tranſfigurat ſe in
angl̄m lucis. ⁊ decipit ſtultos ſpe falſe gl̄e. leticieq; huma

Dracontia
draco.

Sine uenenis d.
ligat & occidit.

Ubi gignit᷑.

---

ne. Criſtatus .ēē. dr̄. qꝛ ipſe rex .ē. ſuꝑbie. Vim n̄ in denti
bȝ ſ; in cauda h̄t. qꝛ ſuis uiribȝ ꝑditis. mendacio decip̄
quos ad ſe t̄hit; Circa ſemitas ꝑ quas elephantes gͣdi
untur deliteſcit. qꝛ iter eorum ad celum nodis peccoꝝ
inligat: ac ſuffocatos ꝑimit. qꝛ ſi quis criminum uinclo
irretitus moritur: ſine dubio in inferno dampnatur.

DE BASILISCO.

& cockatrice.

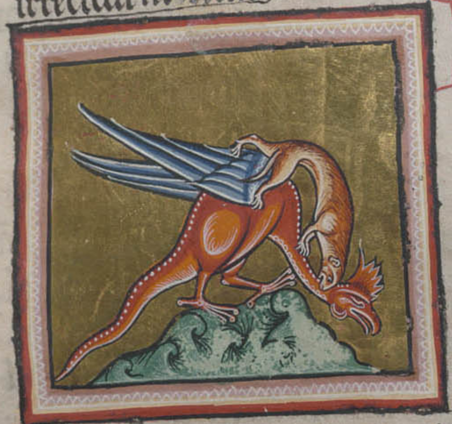

Baſiliſcus grece lati
ne interꝑtatur regulus
eo qꝛ ſit rex ſerpentiū.
adeo ut eum uidentes
fugiant. qꝛ olfactu
ſuo eos necat. Nam ⁊
hominē ſi uel aſpiciat
interimit, Siquidem
ab ei' aſpectu nulla auis uolans illeſa tranſit. ſ; q̄uis ſit ꝓ
cul ei' ore combuſta deuoratur. A muſtel' tamē uincitur
quas illic homines inferunt cauernis, in quibȝ delites
cunt, Itaq; ea uiſa fugit. quē illa ꝑſequit᷑ ⁊ occidit,
Nichil enim parens ille rerum ſine remedio conſtituit
Eſt autem longitudine ſemipedal' albis macul' lineat᷑.

muſtela & weſell.

Baſiliſc' ſemipedalis,
albis maculis liniat'.

Reguli autem ſic̄ ſcorpiones

DE REGULIS.

arentia queque ſectantur: ⁊ poſtq̄m ad aquas uene
rint: idrophobas. ⁊ limphaticos faciunt; Sibilus idē
eſt qui ⁊ regulus. ſibilo enim occidit. antequam mor
deat. uel exurat;

DE VIPERA.

& adders.

Vipera dicta quod ui pariat; Nam ⁊ cum uenter ei'
ad partum ingemuerit catuli n̄ expectantes ma
turam nature ſolucionem corroſis ei' lateribȝ erumpunt
in eum matris interitu; Ferunt autem q̄ maſculus ore

inſerto uipe. ſemen expuat; Jlla autem ex uoluptate
in rabiem uerſa. caput mariſ ore recepto p̄cidit. ita
fit ut parenſ uterq; pereat. maſculuſ cum coit femi
na cum parit. De uiꝑa dic̄ ſc̄ſ ambroſiuſ ꝙ nequiſſimū

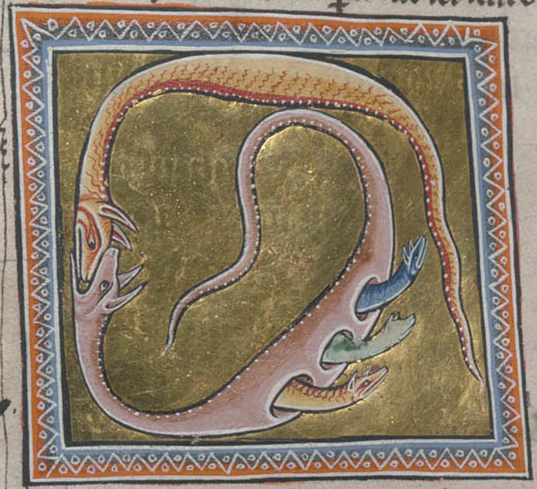

genuſ beſtie. ē. ⁊ ſꝑ
omnia que ſerpen
tini ſunt gen̄iſ au
ſtucioꝛ ũ coeundi
cupiditatem aſ
ſumpſerit: mure
ne maritime notā
ẛ requirit copulā.
ul̄ nouam ꝑparat.
ꝓgreſſaq; ad lituſ
ſibilo teſtificata p̄ſentiam ſui. ad coniugalē amplex
um illam euocat; Murena autem inuitata ñ deeſt. ⁊
uenenate ſerpenti expetitoſ uſuſ ſue impertit coniunctio
niſ; Quid ẛ ſermo huiuſmodi uult ñ ferendoſ. ēē. mo
reſ coniugum. ⁊ ſi abſenſ. ē. eiuſ comperienda p̄ſentia?
Sit licet aſp. fallax. inconditꝰ. lubricuſ. temulentuſ.
quid peiuſ ueneno ꝙ in coniuge murena ñ refugit. uo
cata non deeſt. ⁊ ſerpentiſ lubricum ſedula caritate
complectitur? Jlle tua mala portat. ⁊ leuitatiſ femi
nee facilitatem. tu uirum tuum ñ poteſ mulier ſuſ
tinere? Adam ꝑ euam deceptuſ. ē. ñ eua p adam. Quē
uocauit ad culpam mulier. iuſtum. ē. ut eum guber
natorem aſſumat. ne iterum feminea facilitate la
batur. S; horriduſ ⁊ incultuſ. ē. Semel placuit. nū
quid uir frequenter eligenduſ? Comparem ſuum ⁊
boſ requirit. ⁊ equuſ diligit. Et ſi mutetur aliuſ tra

nō

Murena .i. lampreye

Ꝯ Coniugibus
nō

here iugum neſcit comparalteriuſ. ⁊ ſe ñ totum pu
tat. Tu iugalem repudiaſ tuum. ⁊ putaſ ſepe ēē mu
tandum. ⁊ ſi uno defuerit die ſuꝑducis riualem. ⁊
ſtatim incognita cauſa qñ cognita iniuriam pudoꝛiſ
exequeriſ? Viꝑa abſentem requirit: abſentem uocat.
⁊ blando ꝓclamat ſibilo. atq; ũ aduentare comparem
ſenſerit. uenenum euomit: reuerentiam marito de
ferenſ uerecundata nuptialem grām; Tu mulier ad
uenientem de longinquo maritum contumeliiſ re
pelliſ; Viꝑa mare ꝓſpectat. explorat iter coniugiſ;
Tu iniuriiſ uiam uiro obſtruiſ. Tu litium moueſ uene
na. ñ reiciſ. Tu coniugaliſ amplexuſ tempore dirum
uiruſ exeſtuaſ ñ erubeſciſ nuptiaſ. ñ reuereriſ maritum.
S; etiam tu uir. poſſumuſ enim ⁊ ſic accipe:
depone tumorem cordiſ. aſꝑitatem moꝛum cum t̄
ſedula uxoꝛ occurrit: ꝓpelle indignationem cum blan
da coniux ad caritatem ꝓuocat; Non eſ dominuſ ſ; ma
rituſ. ñ ancillam ſortituſ eſ ſ; uxorem. Gubernatorem
te deuſ uoluit ēē ſexuſ inferioriſ. ñ ꝑpotentem; Redde
uicem ſtudio. redde amori grām. Viꝑa uenenum
ſuum fundit tu ñ poteſ duriciam mentiſ deponē? Si ha
beſ natalem rigorem: debeſ temꝑare eum contempla
tione coniugii. ⁊ reuerentia coniunctioniſ deponē ani
mi feritatem; Poť ⁊ ſic accipi; Nolite q̄rere uiri thoꝛ
alienum. nolite inſidiari alie copule; Graue. ē. adul
terium. nature iniuria. ē. Duoſ p̄mum deuſ fecit. adā
⁊ euam. h. ē. uirum ⁊ uxorem. ⁊ uxorem de uiro. h. ē. de
coſta ade ⁊ iuſſit ambaſ. ēē. in uno corpore. ⁊ in uno ſpu
uiuere; Quid unum ſeparaſ corpuſ. quid unum di
uidiſ ſpm̄? Nature adulterium. ē. S; h docet murene

nō par parib3

rumpe non iure genus. sed ardore libidinis expetitus amplexus. Discite o viri quia alienam pro mollire querit uxorem; licet serpentis se asciscere cupiat contubernium. Licet comparandus ipse serpenti sit; festinet ad viperam. que se in gremium ubi non directo itinere veritatis. sed lubrico devii amoris infundit. festinat ad eam que venenum suum resumit ut vipera. Que fertur pacto coniunctionis munere. venenum quod evomuerat rursus haurire;

DE ASPIDE:

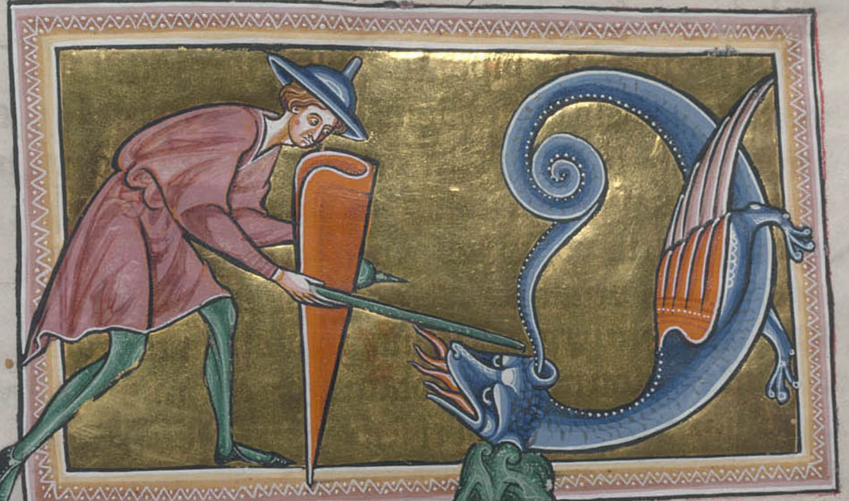

Aspis vocata quod morsu venena immittit et spargit. Ios enim greci venenum dicunt. et inde aspis quod morsu venenato interimit; Currit quidem semper patenti ore et vaporanti. huius diversa genera et species et dispares effectus ad nocendum. Fertur autem cum ceperit pati incantatorem qui eam in quibusdam carminibus propriis evocat. ut eam de caverna producat. illa cum exire noluerit unam aurem in terram premit. alteram cauda obturat et operit. atque voces illas magicas non audiens. non exit ad incantantem. Tales quidem sunt homines istius mundi qui in desideriis terrenis aurem deprimunt unam. Aliam vero de peccatis. ne audiant vocem domini dicentis; Qui non renunciaverit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. non servus; hoc quoque solum aspides faciunt ut aures obturant. Isti vero et oculos suos excecant. ne videant celum. neque recordentur opera domini. Dipsa autem genus est aspidis. que latine situla dicitur. quia quem momorderit. siti perit. Ypnalis genus aspidis dicta. quia somno necat. hanc sibi cleopatra apposuit. et ista morte quasi somno soluta est. Emorrosis aspis nuncupatus; quod sanguinem sudet; Qui ab eo morsus fuerit: ita languescit. ut dissolutis venis quicquid vite est per sanguinem evocet. Grece enim sanguis emath dicitur. Prester aspis semper ore patenti et vaporanti currit. cuius poeta sic meminit; Oraque distendens avidus fumantia prester. hic quem percusserit distenditur enormique corpulentia necatur. extuberatum enim putredo sequitur; Spectaficus aspis qui dum momorderit hominem. statim eum consumit. ita ut liquefiat totus in ore serpentis; Cerastes serpens dictus. eo quod in capite cornua habeat similia arietum. Cerastae enim grece cornua vocantur. Sunt autem illi quadrigemina cornicula quorum ostentatione veluti esca illiciens sollicitata animalia perimit. totum enim corpus tegit arenis. nec ullum indicium sui prebet. nisi ex ea parte qua invitatas aves vel animalia capit. Est autem flexuosus plusquam alii serpentes. ita ut spinam non habere videatur;

De Scitali Serpente.

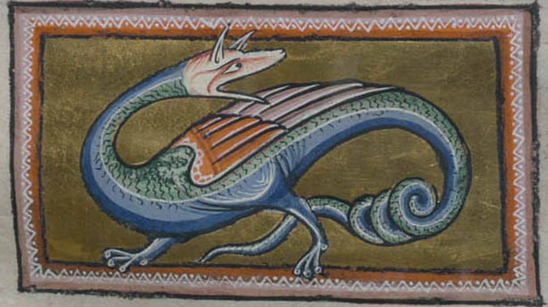

Scitalis serpens est vocata. quod tanta prefulget tergi varietate ut notarum gratia aspicientes se retardet. Et quem reptando pigrior est quos assequi non valet: miraculo sui stupentes capit. Tantum autem fervoris est ut et hyemis tempore exuvias corporis ferventes exponat. de quo Lucanus; Et scitalis sparsis etiam nunc sola pruinis. exuvias positura suas;

De Anphiuena.

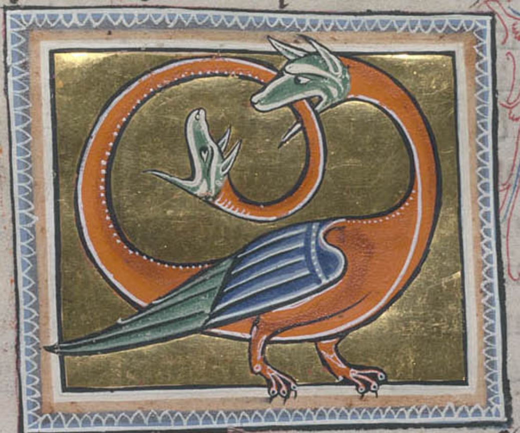

Anphiuena dicta. eo quod duo capita habeat. unum in loco suo. alterum in cauda. currens ex utroque; capite tractu corporis circulato. Hec sola serpentium frigori se committit. prima omnium procedens. de qua idem Lucanus. Et gravis in geminum vergens caput anphiuena. Cuius oculi lucent veluti lucerne.

De ydro.

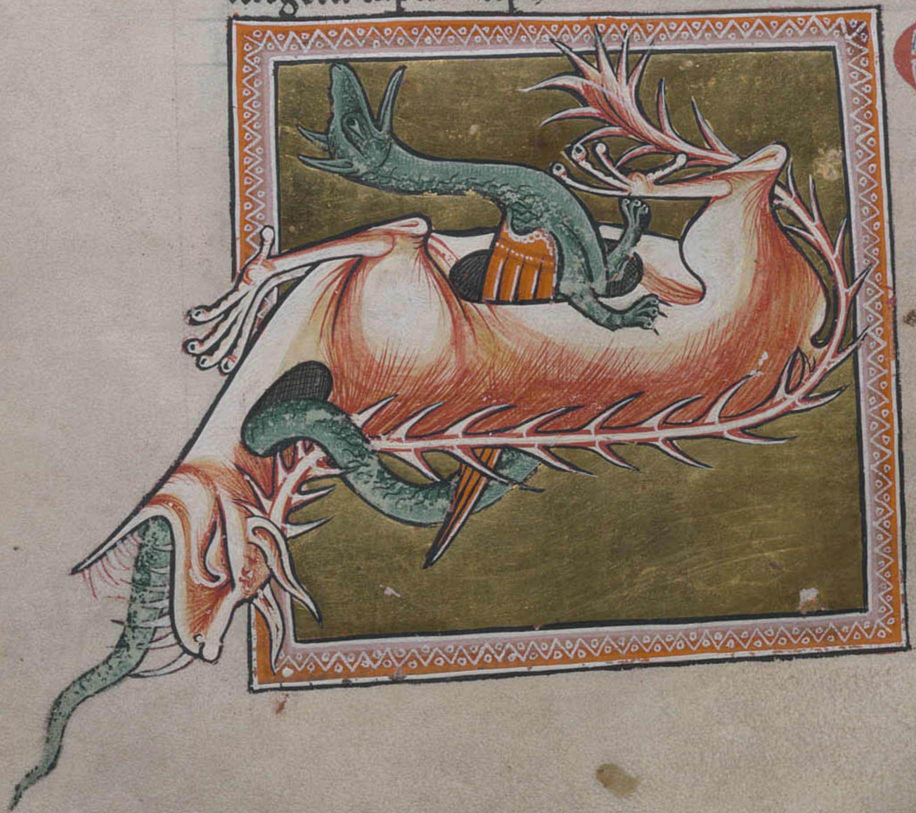

Est animal in Nilo flumine quod dicitur idrus in aqua vivens; Greci enim idros aquam vocant. Unde dicitur aquatilis serpens

a quo icti obturgescunt cuius morbum quidam boam dicunt. eo quod fimo bovis remedietur. Ydra draco multorum capitum qualis fuit in Lerna insula vel palude provincie Arcadie. Hec latine excedra dicitur. quod uno ceso tria capita excrescebant. Sed hoc fabulosum est. nam constat ydram locum fuisse evomentem aquas. vastantem vicinam civitatem. in quo uno meatu clauso. multi erumpebant. Quod Hercules videns loca exhausit. et sic aque clausit meatus. Nam idra ab aqua dicta est. Hidrus satis est inimicus cocodrillo. et hanc habet naturam et consuetudinem. ut cum viderit cocodrillum dormientem in littore: vadit apto ore et involvit se in luto quo facilius possit in faucibus eius illabi. Cocodrillus igitur subito vivum eum transglutit; Ille vero dilanians omnia viscera eius. non solum vivus sed et exit illesus. Sic ergo mors et infernus figuram habent cocodrilli. quorum inimicus est dominus noster Ihesus Christus. Nam assumens humanam carnem descendit ad infernum. et dirumpens omnia viscera eius. eduxit eos qui iniuste tenebantur ab eo; Mortificavit enim ipsam mortem. resurgens ex mortuis. et illi insultat propheta dicens. O mors ero mors tua. morsus tuus ero inferne.

De boa angue:

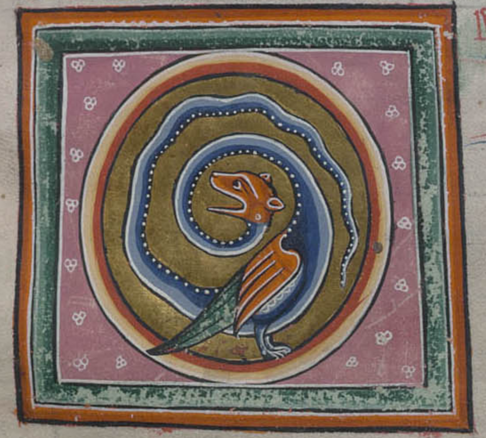

Boas anguis Italie immensa mole persequitur greges armentorum et bubalos et plurimo lacte irriguis se uberibus innectit. et sugens interimit. atque inde a boum depopulatione boas nomen accepit; D iaculo.

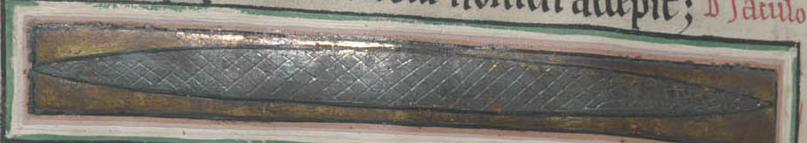

Iaculus serpens uolans. de quo lucanus; Iaculiq; uo
lantes. Exiliunt enim in arboribus. et dum aliquod
obuium fuerit. iactant se sup eum et perimunt.
Unde et iaculi dicti sunt; D Si RE NIS.

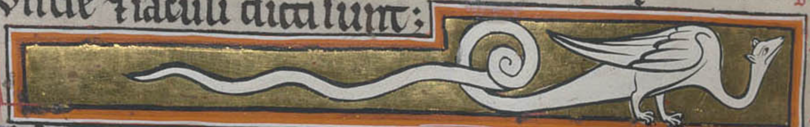

In arabia autem serpentes albi sunt cum alis. que si
rene uocantur que plus currunt ab equis. set et uo
lare dicuntur. quorum tm̄ ~~dicuntur~~ uirus ē ut morsū
ãn mors insequatur qm̄ dolor.

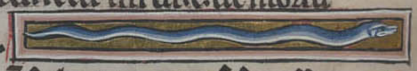

Seps exigua serpens que n̄ solum corpus s; et ossa
ueneno consumit; Cuius poeta sic meminit; Os
saq; dissoluens cum corpore tabificus seps; Dipsa serpens
tante exiguitatis fertur ut cum calcatur n̄ uideatur cui
uenenū ante extinguit quam sentiatur. ut facies pueu
ta morte nec tristiciam inducat morituro de quo poeta. Sig
niferum iuuenem tyrrenum sanguinis aulum. Torta cap retro
dipsa calcata momordit; Vix dolor aut dentis sensus fuit;

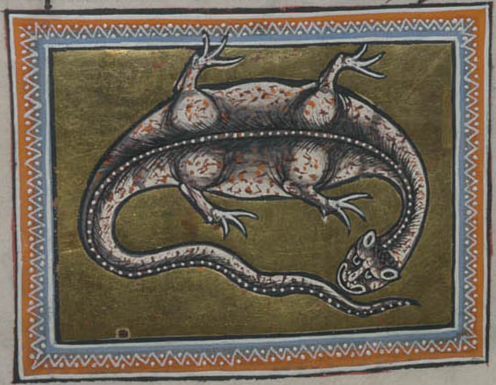

D lacerto.

Lacertus reptile
genus. ē. uocatus. ita
q brachia habeat;
Genera lacertorum plu
ra. ut botrax. salaman
dra. saura. stellio. Botru
ca dicta. quod rane habeat
faciem. nā greci
ranam botra
cā uocant;

De Salamandra.

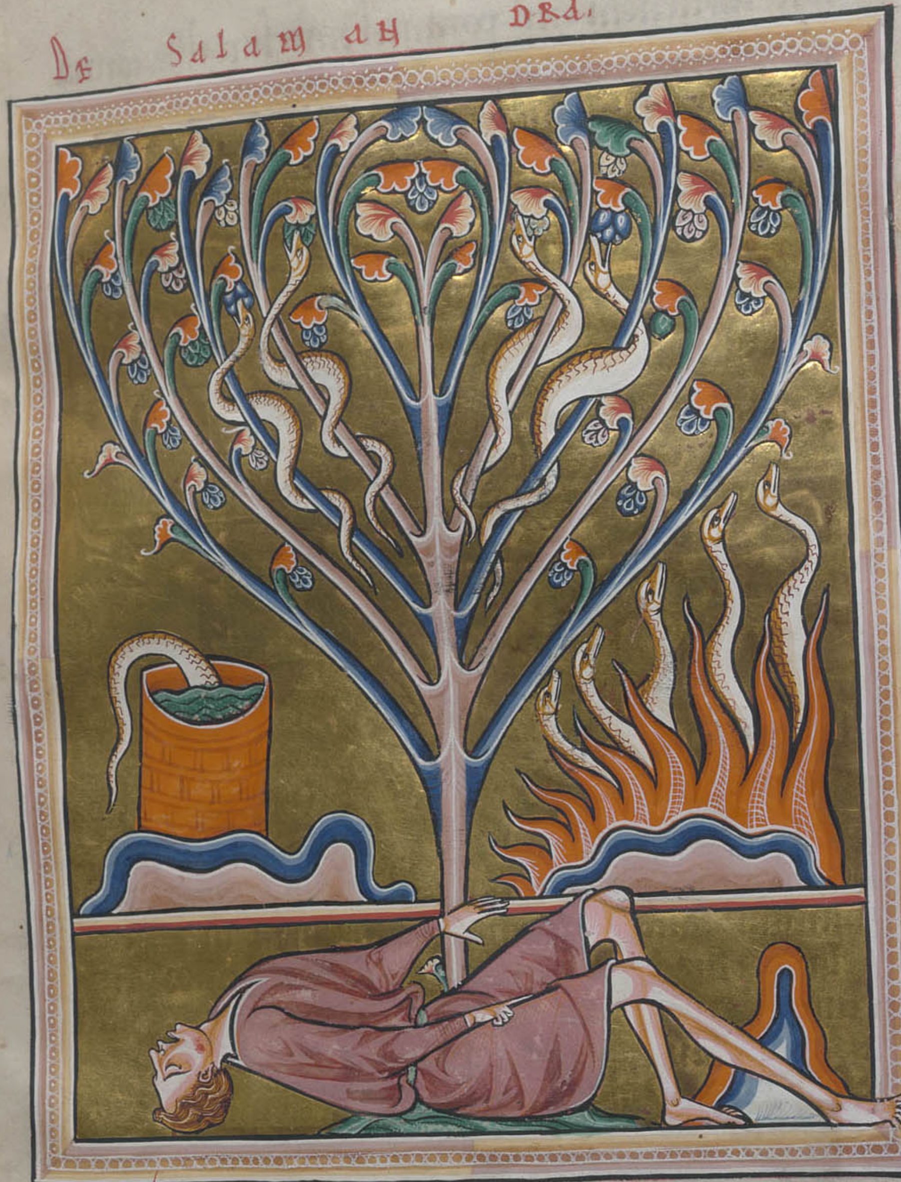

Salamandra uocata q contra incendia ualeat.
Cuius inter omnia uenenata uis maxima est; Ce
tera enim singulos feriunt. hec plurimos pariter interi
mit. Nam et si arbori irrepserit omnia poma inficit ueneno.
et eos qui ederint occidit; Qui etiam ul si in puteum ca

dat. nisi uenenum eius potantes interficeret; Ista contra incendia repugnans. ignes sola animalium extinguit. Viuit enim in mediis flammis sine dolore et consumptione. et non solum quia non uritur sed extinguit incendium.

De saura serpente.

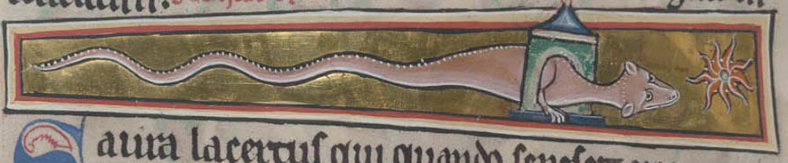

Saura lacertus qui quando senescit cecantur oculi eius. et intrat per foramen parietis. aspiciens contra orientem et orto sole intendit et illuminatur.

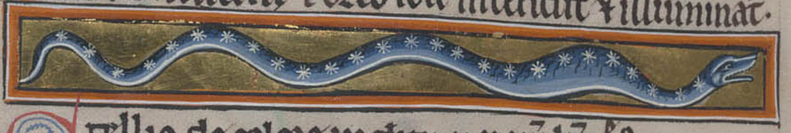

Stellio de colore inditum nomen habet. Est enim tergore pictus lucentibus guttis in modum stellarum. de quo Ouidius. Aptumque colori. Nomen habet uariis stellatus corpore guttis; hic autem scorpionibus adeo contrarius traditur. ut uiso eo pauorem his afferat. et torporem; Sunt et alia genera serpentium. ut ammodite. elephantie. camedracontes; Postremo quantus nominum: tantus mortium numerus; Omnes serpentes natura sua frigidi sunt nec percuciunt nisi quando calescunt. Nam cum sunt frigidi nullum tangunt. Unde et uenena eorum plus die quam in nocte nocent. Torpent enim noctis algore. et merito. quia frigidi sunt nocturno rore; In se enim adducunt uaporem corporis. frigide pestes. et natura gelide. Unde et in hieme in nodos torpent. estate soluuntur. Inde est quod quicumque ueneno serpentium percutitur primum obstupescit. et postea ubi in illo calefactum ipsum uirus exarserit: statim hominem extinguit. Venenum autem dictum. quia per uenas uadit;

Infusa enim pestis eius per uenas uegetationem corporis aucta discurrit. et animam exigit; Unde non potest uenenum nocere: nisi hominis tetigerit sanguinem. Lucanus. Noxia serpentum est admixto sanguine pestis. Omne autem uenenum est frigidum. et ideo anima que est ignea fugit uenenum frigidum; In naturalibus bonis que nos cum irrationabilibus animantibus uidemus esse communia. uiuacitate quadam sensus serpens excellit. Unde et legitur in genesi. Serpens autem erat sapientior omnibus pecoribus terre.

De natura serpentium.

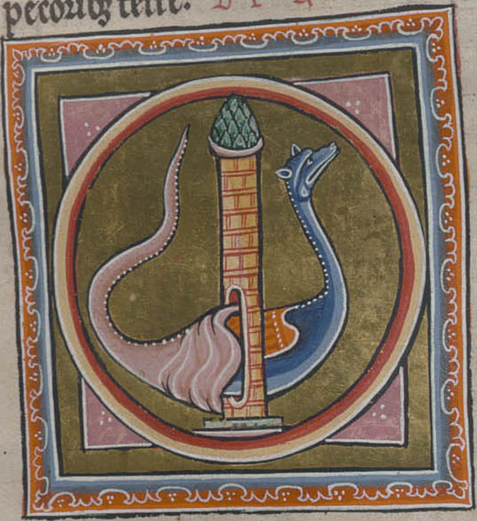

Serpens uero tres habet naturas. Prima eius natura hec est. Cum senuerit caligant oculi eius et si uoluerit nouus fieri: abstinet se et ieiunat multis diebus donec pellis eius relaxetur. et querit angustam rimam in petra. et intrat in eam. et contribulat se et deponit ueterem pellem; Et nos per multam tribulacionem et abstinentias propter Christum deponamus ueterem hominem et indumentum eius. et queramus spiritualem petram Christum. et angustam fissuram id est angustam portam; Secunda eius natura est. cum uenerit ad flumen bibere aquam. non portat suum uenenum secum. sed in fouea dimittit illud. Debemus et nos cum in collectam uenimus aquam uiuam atque sempiternam haurientes. audire diuinum sermonem et celestem in ecclesia. abicere a nobis

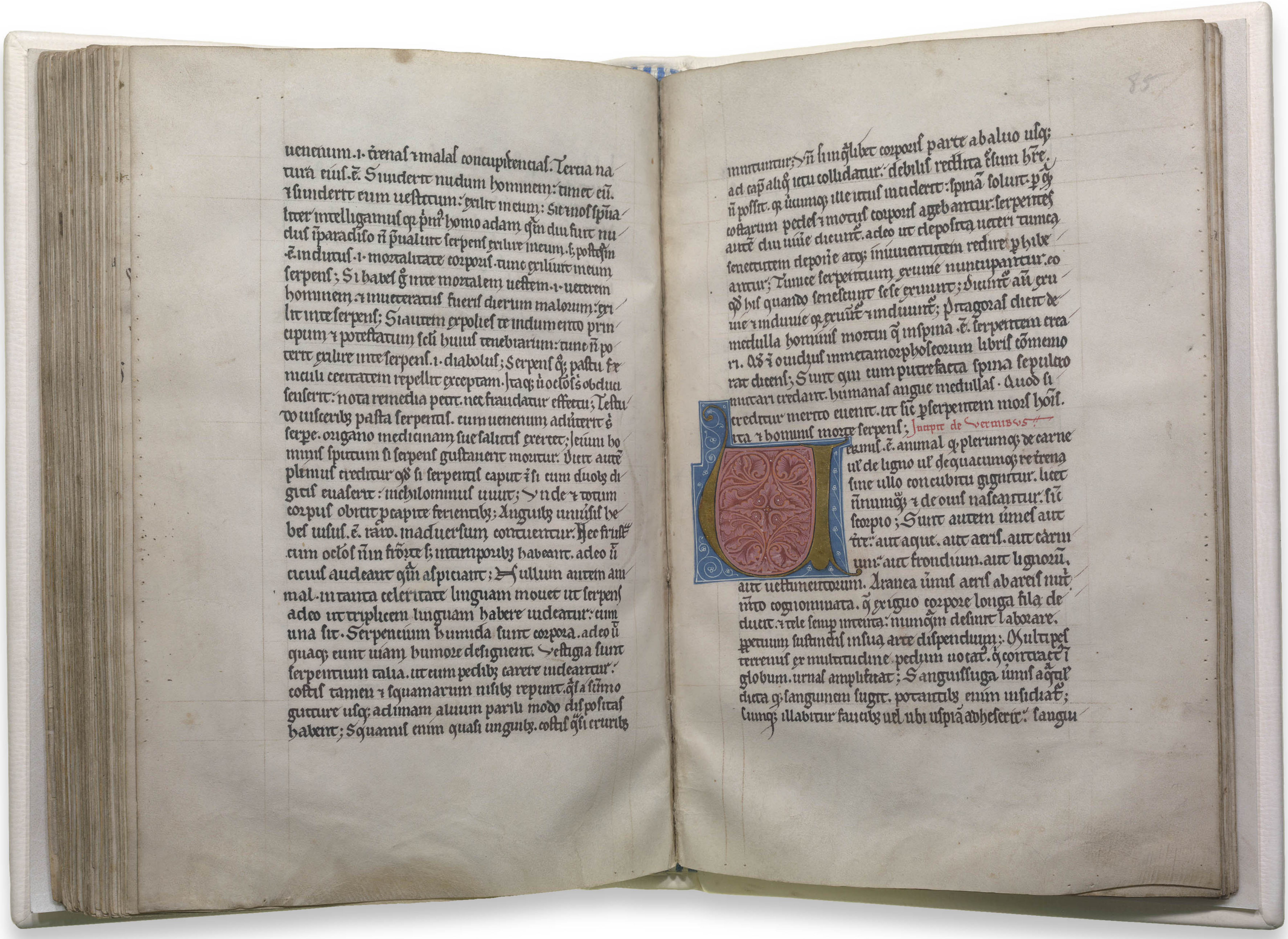

uenenum, id est terrenas et malas concupiscentias. Tertia natura eius est. Si uiderit nudum hominem: timet eum. et si uiderit eum uestitum: exilit in eum: Sic et nos spiritualiter intelligamus quia primus homo adam quamdiu nudus fuit in paradiso non preualuit serpens exilire in eum. Set postquam est indutus, id est mortalitate corporis, tunc exiliuit in eum serpens; Si habes ergo tu mortalem uestem, id est ueterem hominem, et inueteratus fueris dierum malorum: exilit in te serpens; Si autem expolies te indumento principum et potestatum seculi huius tenebrarum: tunc non poterit exilire in te serpens, id est diabolus; Serpens quoque pastu feniculi cecitatem repellit exceptam. Itaque ubi oculos sibi obduci senserit: nota remedia petit. nec fraudatur effectu; Testudo uisceribus pasta serpentis. cum uenenum aduerterit esse serpe. origano medicinam sue salutis exercet; Ieiuni hominis sputum si serpens gustauerit moritur. Vnde autem plenius creditur quod si serpentis caput et si cum duobus digitis euaserit: nichilominus uiuit; Vnde et totum corpus obicit pro capite ferientibus; Anguibus uniuersis hebes uisus est. raro in aduersum contuentur. Nec frustra cum oculos non in fronte sed in temporibus habeant. adeo ut citius audeant quam aspiciant; Nullum autem animal in tanta celeritate linguam mouet ut serpens adeo ut triplicem linguam habere uideatur: cum una sit. Serpentium humida sunt corpora. adeo ut quacumque eunt uiam humore designent. Vestigia sunt serpentium talia. ut cum pedibus carere uideantur: costis tamen et squamarum nisibus repunt. quas a summo gutture usque ad imam aluum pari modo dispositas habent; Squamis enim quasi unguibus. costis quasi cruribus

innituntur; Vnde si in quolibet corporis parte ab aluo usque ad caput aliquo ictu collidatur: debilis reddita cursum habere non possit. quia ubicumque ille ictus inciderit: spinam soluit. per quam costarum pedes et motus corporis agebantur. Serpentes autem diu uiuere dicuntur. adeo ut deposita ueteri tunica senectutem deponere atque in iuuentutem redire perhibeantur; Tunice serpentium exuuie nuncupantur. eo quod his quando senescunt sese exuunt; Dicuntur autem exuuie et induuie quia exuuntur et induuntur; Pitagoras dicit de medulla hominis mortui que in spina est serpentem creari. Quod et ouidius in metamorphoseon libris commemorat dicens; Sunt qui cum putrefacta spina sepulcro mutari credant humanas angue medullas. Quod si creditur merito euenit. ut sic per serpentem mors hominis. ita et hominis morte serpens;

Incipit de Vermibus.

Vermis est animal quod plerumque de carne uel de ligno uel de quacumque re terrena sine ullo concubitu gignitur. licet nonnumquam et de ouis nascantur. sicut scorpio; Sunt autem uermes aut terre. aut aque. aut aeris. aut carnium. aut frondium. aut lignorum. aut uestimentorum. Aranea uermis aeris ab aeris nutrimento cognominata. que exiguo corpore longa fila deducit. et tele semper intenta: numquam desinit laborare. perpetuum sustinens in sua arte dispendium; Multipes terrenus ex multitudine pedum uocatur. qui contractus in globum. urnas amplificat; Sanguissuga uermis aquaticus dicta quia sanguinem sugit. potantibus enim insidiatur; cumque illabitur faucibus uel ubi uspiam adheserit: sangu

nem haurit. ⁊ cum nimio cruore maduerit: euomitq;
hauriit. ut recentiorem denuo sugat. Scorpio ūmis
t̄renus. q̄ potius ūmib; ascribit᷑ n̄ serpentib;. animal arma
tum aculeo. ⁊ ex eo grece uocatum ꝙ caudam figat. ⁊ ar
cuato uulnere uenena diffundat. P̄pium aū scorpionis .ē. ꝙ
manus palmam n̄ feriat; Bombocis frondium ūmis.
ex cuius textura bombicinū ɔficit᷑. appellatus aū h̄ noīe
ab eo ꝙ euacuetur. dum fila generat. ⁊ aer solus in eo
remanet. Eruca frondium ūmis. in olere ul' pampino
inuoluta ab erodendo dicta · de q̄ meminit plaut᷒. Imi
tat᷑ nequam bestiam ⁊ maleficam pampinium inuolutā.
implicat se idem n̄ aduolat ut locusta huc illucq; dis
currens. semipasta dimittit. s; ꝑmanet ꝑituris frugib;
⁊ tardo lapsu ⁊ pigris morsib; uniūsa consumit. Tere
donas greci uocant lignorum ūmes ꝙ terendo edant;
Hos nos t̄mites dicimus. ita enim ap̄ latinos ligni ūmes
uocant᷑. q̄ tempore inoportuno cese arbores gignunt. Ti
nea uestimentorum ūmis dicta ꝙ teneat. ⁊ eo ~~ideo~~ usq; inse
deat. q̄ erodat. Vn̄ ⁊ ꝑtinax. ꝙ in eandem rem identidē
urgeat. Vermes carniū enugniū. lūbrici. ascaride. coste. pedi
culi. pulices. lendex. tarmi. rieni. usia. cimex. Enugnī ūmis
capitis uocatus. lumbric᷒ ūmis intestinarum. dict᷒ q̄si lubric᷒.
ꝙ labit᷑. ul' q; in lūbis sit. pediculi ūmes carnis a pedib;
dicti. unde ⁊ pediculosi dicunt᷑. q̄b; pediculi in corpore
eferuescunt. pulices ū uocati sunt. ꝙ ex puluere magis nu
triant᷑; Tarmus ūmis .ē. lardi. Ricinus ūmis .ē. canis
uocat᷑ eo ꝙ hereat in aurib; canum. Cenos enim grece
canis .ē. Usia .ē. ūmis porci appellata. ꝙ urit. Nam ubi
momorderit. adeo locus ardet: ut ibi uesice fiant. Ci
mex de similitudine cuiusdam herbe. uocat᷑. cuius fe

torem h̄t. ⁊pe autem ūmis in carne pudrida nascitur.
Tinea in uestimentis. eruca in olere. teredo in ligno.
tarm᷒ in lardo. Vmis n̄ ut serpens aptis passib; ul' sq̄ma
rum nisib; repit. ꝙ n̄ .ē. illis spine rigor ut colubri. s;
in directum corpusculi sui partes gradatim porrigendo
contractas. contrahendo porrectas. motus explicat.
sicq; agitatus ꝑlabitur. Incipit de piscibus.

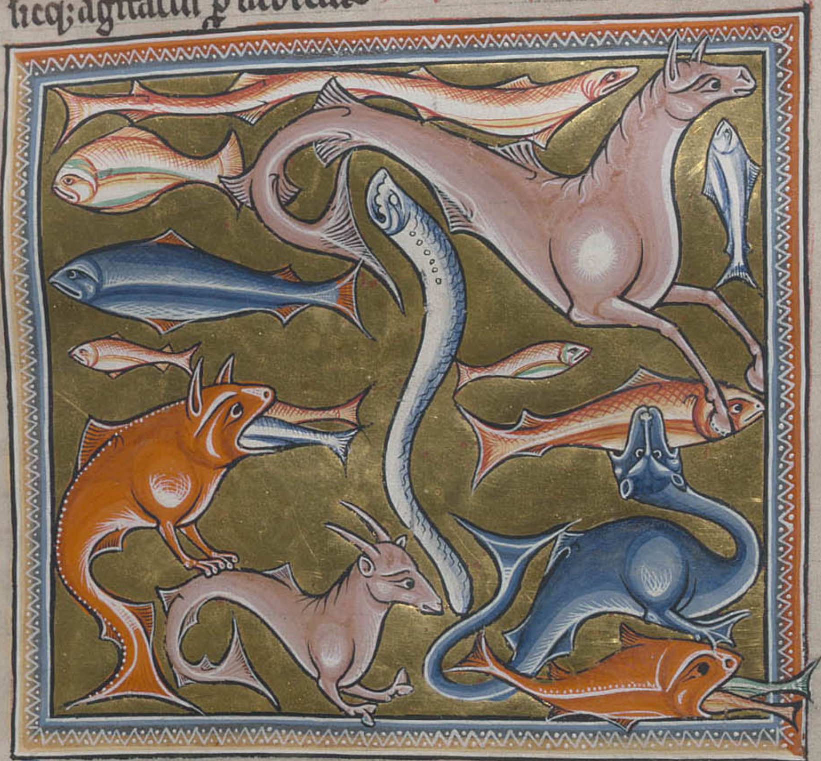

Pisces dicti. unde ⁊ pecus. a pascendo. s. Reptilia ido
dicuntur. h̄ q̄ natant. eo ꝙ reptandi habeant spe
ciem ⁊ naturam. Quamuis se in ꝓfundum mergant. tam
in natando repunt. Vn̄ ⁊ dd̄. ait. Hoc mare magnū
⁊ spaciosum manib; illic reptilia quorum n̄ .ē. numer᷒.
Amphinia sunt quedam gen͛a piscium dicta ꝙ am
bulandi in t͛ris usum. ⁊ natandi in aquis [illegible]

officium habeant. Amphi enim grece utrumque dicitur, id est
qui in aquis et in terris vivunt, ut foce, cocodrilli, ypota-
mi, hoc est equi fluctuales. De balena.

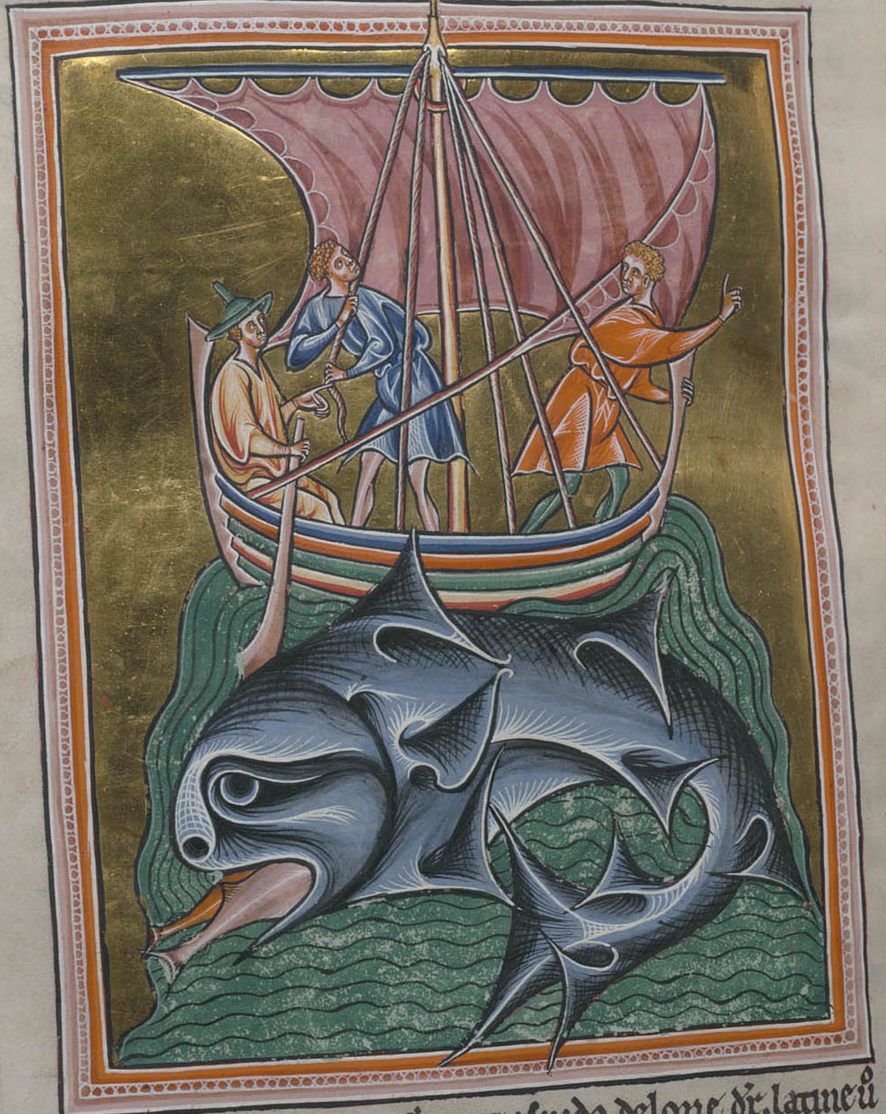

Est belua in mari que grece aspido delone dicitur, latine vero
aspido testudo. Cete etiam dicta ob immanitatem cor-
poris. Est enim sicut ille qui excepit Ionam, cuius alvus
tante magnitudinis fuit ut putaretur infernus, dicen-

te ipso Iona: Exaudivit me de ventre inferi. Hec in me-
dio pelagi elevat dorsum suum super undas maris, tamque
stat in uno loco quoadusque de sabulo maris vento agita-
to planicies fiat virgultaque crescant ibi. Quare navigantes
insulam esse putantes applicant naves. Deinde faciunt sibi
focos. Sed illa sentiens ardorem ignis subito se in aquam mer-
git, et navem secum in profundum trahit. Sic illi patiun-
tur qui incredulo animo sunt et ignorant diaboli astucias, spem
suam in eum ponentes, atque suis operibus se obligantes simul
merguntur cum illo in gehennam ignis. Natura belue est
talis. Quando esurit, aperit os suum et odorem quendam benolentem
exalat de ore eius. Cuius dulcedinem ut senciunt minores
pisces, congregant se in ore eius. Cum autem senserit os suum esse
repletum, subito claudit os suum et transglutit eos. Sic
patiuntur illi qui sunt modice fidei, additi voluptatibus et le-
nociniis ad escam, quasi quibusdam odoribus subito absorbentur
a diabolo. Item de balena.

Balene autem sunt inmense magnitudinis bestie,
ab emittendo et fundendo aquas vocate. Ceteris enim
bestiis maris altius iaciunt undas. Balenim grece emit-
tere dicitur. Masculus balene est musculus. Enim coi-
tu concipit hec belua perhibetur. De belua que dicitur serra.

Est belua in mari que dicitur serra, pennas habens inma-
nes. Hec cum viderit navem in pelago velificantem,
elevat pennas suas super aquam et contendit velificare contra
navem stadiis .xxx. vel .xl. et non sustinens laborem deficit,
et deponens pennas ad se attrahit eas; unde unde maris iam
lassam reportant ad locum suum in profundum. Hec be-
lua figuram habet huius seculi. Navis autem iustorum habet exemplum, qui sine
periculo in naufragio fidei transierunt per medias huius mundi pro-

procellas et tempestates. Serra vero, id est belua illa que non valuit velificare cum navi, figuram illorum gerit, qui in initio ceperunt bonis operibus insistere, postea non permanentes in eis victi sunt diversis viciorum generibus que illos tanquam fluctuantes maris unde mergunt usque ad inferos. Non enim incipientibus sed perseverantibus premium promittitur. DE DELFINIS.

Delfines certum habent nomen vel vocabulum, quod voces hominum sequuntur, vel quia ad symphoniam gregatim conveniunt. Nichil in mari velocius; Nam plerumque naves salientes transvolant. Quando autem preludunt in fluctibus et undarum se molibus saltu precipiti feriunt, tempestates significare videntur. Hi proprie simones nominantur. Est et delfinum genus in Nilo flumine, dorso serrato, qui cocodrillos tenera ventrium secantes interimunt. D p ar.

Porci marini quos vocant vulgo suilli, qui dum escam querunt more suis terram sub aquis fodiunt. Circa guttur enim habent oris officium, et nisi rostrum arenis immergant, pastum non colligunt; Gladius dictus eo quod rostro mucronato sit, ob hoc naves perfossas mergit. Serra nuncupata quia serratam cristam habet, et subternatans naves secat. Scorpio dictus quia ledit dum manu tollitur. Traditur decem cancris cum ocimi manipulo alligatis, omnes qui ibi fuerint scorpiones ad eundem locum congregari; DE COCODRILLO:

Cocodrillus a croceo colore dictus. Gignitur in Nilo flumine animal quadrupes in terra et aqua valens longitudine plerumque viginti cubitorum, dentium et unguium immanitate armatum; Tantaque cutis duricia ut quamvis fortium ictus lapidum tergo repercutiat: non nocet. Nocte in aquis die in humo quiescit, Ova in terra fovet. Masculus et femina vices servant;

Hunc pisces quidam serratam habentes cristam tenera ventrium desecantes interimunt; Lupum aviditas appellavit piscem in captura ingeniosum; Denique circumdatus rete: fertur arenas arare cauda. atque ita conditus transire rete. Mullus vocatus quod mollis sit atque tenerrimus. Cuius cibo tradunt libidinem inhiberi. Oculorum autem aciem hebetant. homines quibus sepe pastus piscem olet. Mullus in vino necatus. hi qui inde biberint tedium vini habent. Mugilis nomen habet quod sit multum agilis; Nam ubi dispositas senserit piscatorum insidias: confestim retrorsum rediens, ita transilit rete: ut volare piscem videas; Innumeri itaque ut innumera genera piscium. Alii ova generant, ut varii maiores, quos vocant tructas, et aquis fovenda committunt. Aque quasi animant et creant. et adhuc mandati illius tanquam legis perpetue munus exequuntur: blanda quedam mater animantium. Alii vivos fetus edunt de suo corpore ut cete ingentia. delphines et foce aliaque cetera huiusmodi. Que cum ediderint partus si quid forte insidiarum terrorisque presenserint circa catulos suos vel quo tueantur eos. vel tenere etatis pavorem materno affectu comprimant: aperire ora et innoxio partus suos dente suspendere. interno quoque recipere corpore. et genitali ferunt alvo abscondere. Quis humanus affectus hanc piscium pietatem possit imitari? Oscula nobis sacietati sunt. Illis non satis est aperire viscera. natosque recipere. ac revocare integros. atque iterum fotu quodam sui caloris animare. et spiritu adolere suo duosque in corpore uno vivere donec aut securitatem deferant. aut corporis sui obiectu natos suos defendant a periculis. Quis hoc videns et si possit obtinere non tante piscium pietati cedat? Quis non miretur et stupeat. ut servet natura in piscibus quod non servat in hominibus? Plerique in suspicione novercalibus odiis appetiti suos

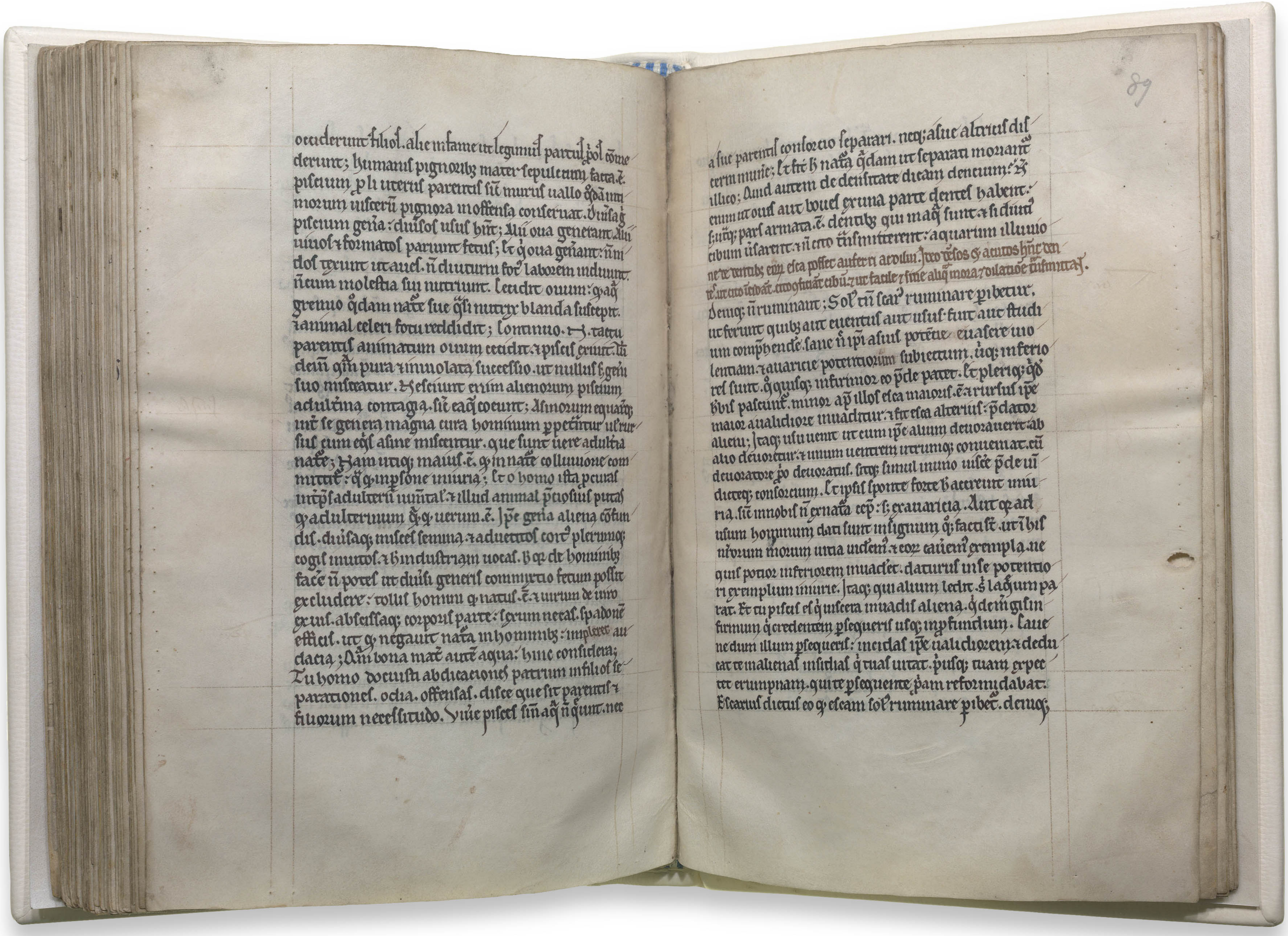

occiderunt filios. Alie in fame ut legimus partus proprios come-
derunt; humanis pignoribus mater sepulcrum facta est.
Piscium pro liberis uterus parentis sit murus vallo quodam inti-
morum viscerum pignora inoffensa conservat. Diversaque
piscium genera: diversos usus habent; Alii ova generant alii
vivos et formatos pariunt fetus; Et qui ova generant: non ni-
dos texunt ut aves. non diuturni fotus laborem induunt.
non cum molestia sui nutriunt. Cecidit ovum: quod aqua
gremio quodam nature sue quasi nutrix blanda suscepit.
et animal celeri fotu reddidit; Continuo enim tactu
parentis animatum ovum cecidit. et piscis exivit. Tum
deinde quam pura et inviolata successio. ut nullus sui generis
suo misceatur. Nesciunt enim alienorum piscium
adulterina contagia. sic eadem coeunt; Asinorum equarumque
inter se genera magna cura hominum perpetitur vel rur-
sus cum equis asine miscentur. que sunt vere adulteria
nature; Nam utique maius est. quod in nature colluvione com-
mittitur: quam quod in persone iniuria; Et o homo ista procuras
interpres adulterii iumentalis. et illud animal pretiosius putas
quod adulterinum quam quod verum est. Ipse genera aliena confun-
dis. diversaque misces semina. et aduectitios coitus plerumque
cogis invitos. et hoc industriam vocas. Hoc quia de hominibus
facere non potes ut diversi generis commixtio fetum possit
excludere: tollis hoc quod natus est. et virum de viro
exuis. abscissaque corporis parte: sexum negas. spadonem
efficis. ut quod negavit natura in hominibus: impleret au-
dacia; Quam bona mater autem aqua: hinc considera;
Tu homo docuisti abdicationes patrum in filios se-
parationes. odia. offensas. disce que sit parentis et
filiorum necessitudo. Vivere pisces sine aqua non queunt. nec

a sue parentis consortio separari. neque alue alterius dis-
cerni munere; Et hoc habet natura quedam ut separati moriantur
illico; Quid autem de densitate dicam dentium? Non
enim ut oves aut boves ex una parte dentes habent:
sed utraque pars armata est dentibus qui in aqua sunt. et si diutius
cibum versarent. et non cito transmitterent: aquarum illuvio
ne de dentibus eorum esca posset auferri ac diluvii. Ideo versos et acutos habent den-
tes. ut cito incidant. cito conficiant cibum. et ut facile et sine aliqua mora et dilatione transmittant.
Denique non ruminant; Solus tamen scarus ruminare perhibetur.
ut ferunt quibus aut eventus aut usus fuit aut studi-
um comprehendere. sane non ipsi astus potentie evasere vio-
lentiam. et avaricie potentiorum subiectum. utque inferio-
res sunt. quo quisque infirmior eo prede patet. Et plerique quidem
herbis pascuntur. minor apud illos esca maioris est. et rursus ipse
maior a validiore invaditur: et fit esca alterius: predator
alieni; Itaque usu venit ut cum ipse alium devoraverit: ab
alio devoretur: et unum ventrem utrumque conveniat. cum
devoratore predo devoratus. sitque simul in uno viscere prede vin-
dicteque consortium. Et ipsis sponte forte hec accrevit iniu-
ria. sic in nobis non ex natura cepit: sed ex avaricia. Aut quia ad
usum hominum dati sunt in signum quoque facti sunt. ut in his
nostrorum morum vitia videremus. et eorum caveremus exempla. ne
quis potior inferiorem invaderet. daturus in se potentio-
ri exemplum iniurie. Itaque qui alium ledit. sibi laqueum pa-
rat. Et tu piscis es qui viscera invadis aliena. qui demergis in-
firmum. quem credentem persequeris usque in profundum. Cave
ne dum illum persequeris: incidas ipse validiorem. et dedu-
cat te in alienas insidias qui tuas vitat. priusque tuam expec-
tet erumpnam. qui te persequente pridem reformidabat.
Escarus dictus eo quod escam solus ruminare perhibetur. denique

alii pisces non ruminant. Tradunt autem hunc ingeniosum esse. Namque inclusum nassis non fronte erumpere nec infestis viminibus caput inserere. sed aversum caude ictibus crebris laxare fores. atque ita retrorsum redire; Quem luctatum eius si forte alius scarus videat. apprehensa mordicus cauda. adiuvat nisus erumpentis; Echenais et semipedalis pisciculus nomen sumpsit. quod navem adherendo teneat. ruant licet venti. seviant procelle: navis tamen quasi radicata in mari stare videtur. nec moveri potest. non retinendo hoc facit. sed tantummodo adherendo. Hunc latini moram appellant: eo quod cogat stare navigia; Anguille similitudo anguis nomen dedit. Origo earum de limo. unde et quando capitur adeo lenis est. ut quanto fortius presseris. tanto citius elabitur; Ferunt autem orientis fluvium gangen anguillas tricenis pedibus gignere. Anguille vino necate quicumque ex eo biberint: tedium vini habent; Murenam greci mirinam vocant. eo quod complicet se in circulos; Hanc feminini tantum sexus esse tradunt et concipere a serpente. ob id a piscatoribus tanquam a serpente sibilo evocatur et capitur; Ictu autem fustis difficulter interimitur ferula protinus. Animam habere in cauda certum est. nam capite percusso: vix eam interimi cauda statim exanimari; Polipus. id est multipes. plurimos enim nexus habet; Iste ingeniosus amum appetens: brachiis complectitur in morsu. nec prius dimittit: quam escam circumroserit. Torpedo vocata eo quod corpus torpescere faciat. si eam quisque viventem tangat. Narrat plinius secundus ex indico mari torpedo et procul et e longinquo vel si hasta virgaque attingatur: quamvis prevalidos lacertos torpescere. quamlibet ad cursum veloces alligare pedes; Tanta enim vis eius est. ut et aura corporis sui afficiat membra. Cancer quoque quas cibi gratia prestigias struit. Namque et ipse ostreo delectatur et carnis eius epulum sibi querit; Sed quia ut appetens cibi ita prospiciens est periculi. quam eum difficilis est venatio tunc periculosa. Difficilis: quod testis validioribus esca interior includitur. nam velut muris quibusdam molliciam carnis preciose imperialis interpres natura munivit. quam medio testarum quodam sinu concavo nutrit ac fovet. et quasi in quandam valle diffundit. et ideo cassa omnia temptamenta fiunt cancri. quod aperire clausum ostreum nulla vi potest. et periculosum est. si chelam eius includat. Ad argumenta confugit. et insidias nova fraude molitur. Itaque quia omnia genera delectatione mulcentur explorat. si quando ostreum remotis in locis ab omni vento contra solis radios dipticum illud suum aperiat. et reseret claustra testarum. ut libero aere visceris sui voluptatem quandam capiat. et tunc clanculo calculum inmittens impedit conclusionem ostrei. ac sic aperta claustra reperiens. tuto inserit chelas. visceraque interna depascitur; Sic ergo homines viciosi sunt qui cancri usu in alienę usum circumscriptionis irrepunt. et infirmitatem proprie virtutis astu quodam suffulciunt. fratri dolum nectunt. et alterius pascuntur erumpna. Tu autem propriis esto contentus. et aliena te dampna non pascant; Bonus cibus est simplicitas innocentie;

Sua bona habens insidiari nescit alienis. nec avaritie facibus inardescit. cui lucrum omne ad virtutem dispendium est ad cupiditatem incendium; Et ideo beata est si bona sua noverit cum veritate paupertas. et omnibus preferenda thesauris. quia melius est exiguum cum dei timore: quam thesauri magni sine timore. Melior est enim hospitalitas in

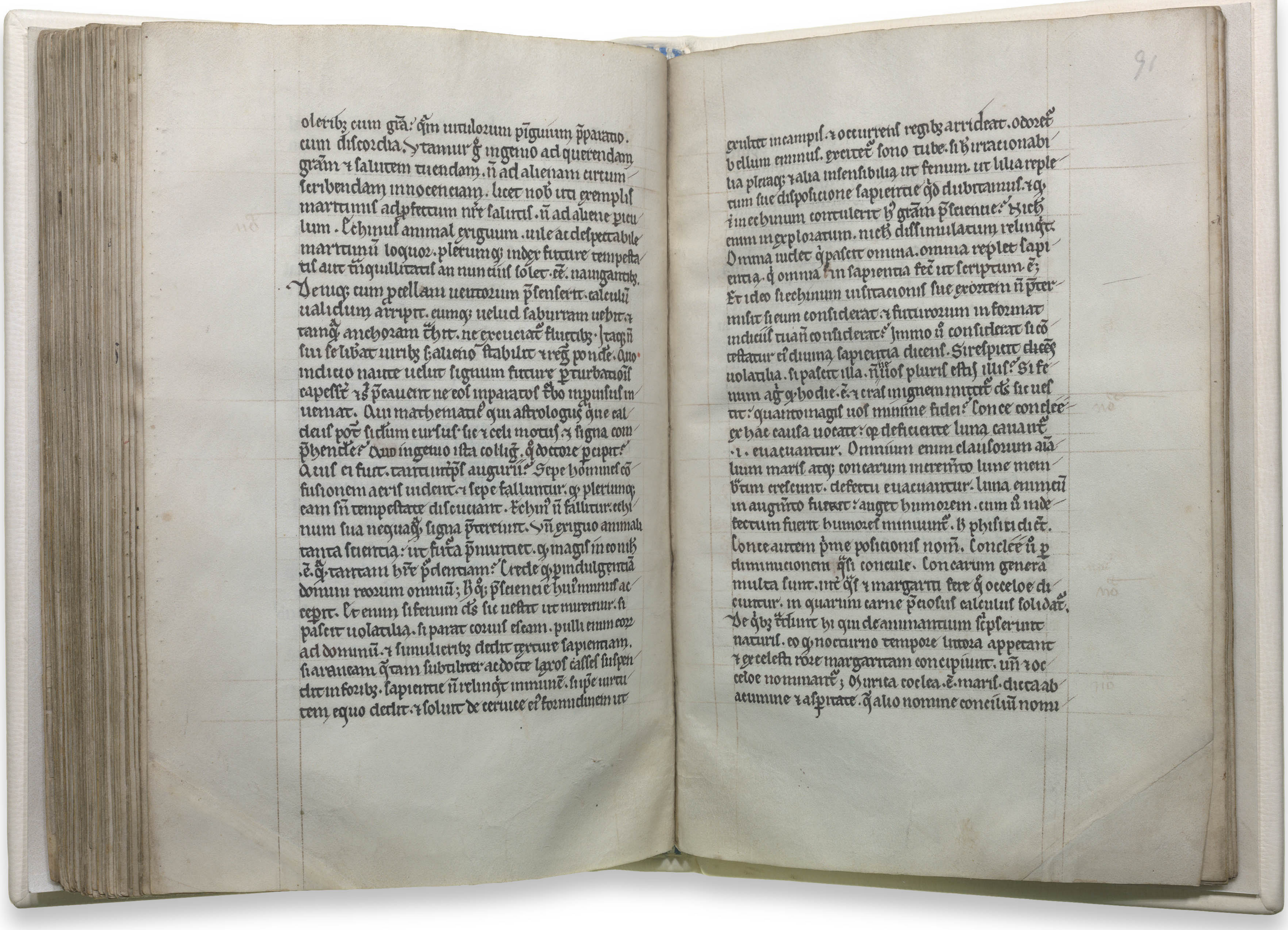

oleribus cum gratia: quam uitulorum pinguium preparatio.
cum discordia. Vtamur ergo ingenio ad querendam
gratiam ⁊ salutem tuendam. non ad alienam circum
scribendam innocenciam. licet nobis uti exemplis
marinis ad profectum nostre salutis. non ad aliene peri
culum. Echinus animal exiguum. uile ac despectabile
marinum loquor. plerumque index future tempesta
tis aut tranquillitatis annuntius solet esse nauigantibus.
Denique cum procellam uentorum presenserit. calculum
ualidum arripit. eumque uelud saburram uehit. ⁊
tanquam anchoram trahit. ne excuciatur fluctibus. Itaque non
suis se librat uiribus. sed alieno stabilit ⁊ regit pondere. Quo
indicio naute uelut signum future perturbationis
capessunt ⁊ se precauent ne eos imparatos turbo inpulsus in
ueniat. Quis mathematicus qui astrologus que cal
deus potest siderum cursus sic ⁊ celi motus. ⁊ signa com
prehendere? Quo ingenio ista colligit. quo doctore percepit?
Quis ei fuit tanti interpres augurii? Sepe homines con
fusionem aeris uident. ⁊ sepe falluntur. quod plerumque
eam sine tempestate discuciant. Echinus non fallitur. echi
num sua nequaquam signa preteriunt. Vnde exiguo animali
tanta scientia: ut futura prenuntiet. quod magis in eo nichil
est. quam tantam habere potentiam? Credo quod pro indulgentiam
domini rerum omnium; hoc quoque prescientie huius munus ac
cepit. Et enim si fenum deus sic uestit ut miremur. si
pascit uolatilia. si parat coruis escam. pulli enim eorum
ad dominum. ⁊ si mulieribus dedit texture sapientiam.
si araneam que tam subtiliter ac docte laxos casses suspen
dit in foribus. sapientie non relinquit inmunem. si ipse uirtu
tem equo dedit. ⁊ soluit de ceruice eius formidinem ut

exultet in campis. ⁊ occurrens regibus arrideat. odoretur
bellum eminus. excitetur sono tube. si hec irrationabi
lia pleraque ⁊ alia insensibilia ut fenum. ut lilia reple
uit sue disposicione sapientie quid dubitamus. ⁊ q
uin echinum contulerit hanc gratiam prescientie? Nichil
enim inexploratum. nichil dissimulatum relinquit.
Omnia uidet qui pascit omnia. omnia replet sapi
entia. qui omnia in sapientia fecit ut scriptum est;
Et ideo si echinum uisitacionis sue exortem non preter
misit si eum considerat. ⁊ futurorum informat
indiciis quam considerat? Immo non considerat sic con
testatur eius diuina sapientia dicens. Si respicit deus
uolatilia. si pascit illa. nonne uos pluris estis illis? Si fe
num agri quod hodie est. ⁊ cras in ignem mittitur deus sic ues
tit: quanto magis uos minime fidei? Conce conclee
ex hac causa uocate: quod deficiente luna cauantur
id est euacuantur. Omnium enim clausorum animalium
maris atque concarum incremento lune mem
bra crescunt. defectu euacuantur. luna enim cum
in augmento fuerit: auget humorem. cum uero in de
fectum fuerit humores minuuntur. hec phisici dicunt.
Conce autem prime posicionis nomen. Conclee uero per
diminucionem quasi concule. Concarum genera
multa sunt. inter quas ⁊ margaritifere que occeloe di
cuntur. in quarum carne preciosus calculus solidatur.
De quibus tradunt hi qui de animantium scripserunt
naturis. eo quod nocturno tempore littora appetant
⁊ ex celesti rore margaritam concipiunt. unde ⁊ oc
celoe nominantur; Murica coclea est maris. dicta ab
acumine ⁊ asperitate. que alio nomine concilium nomi

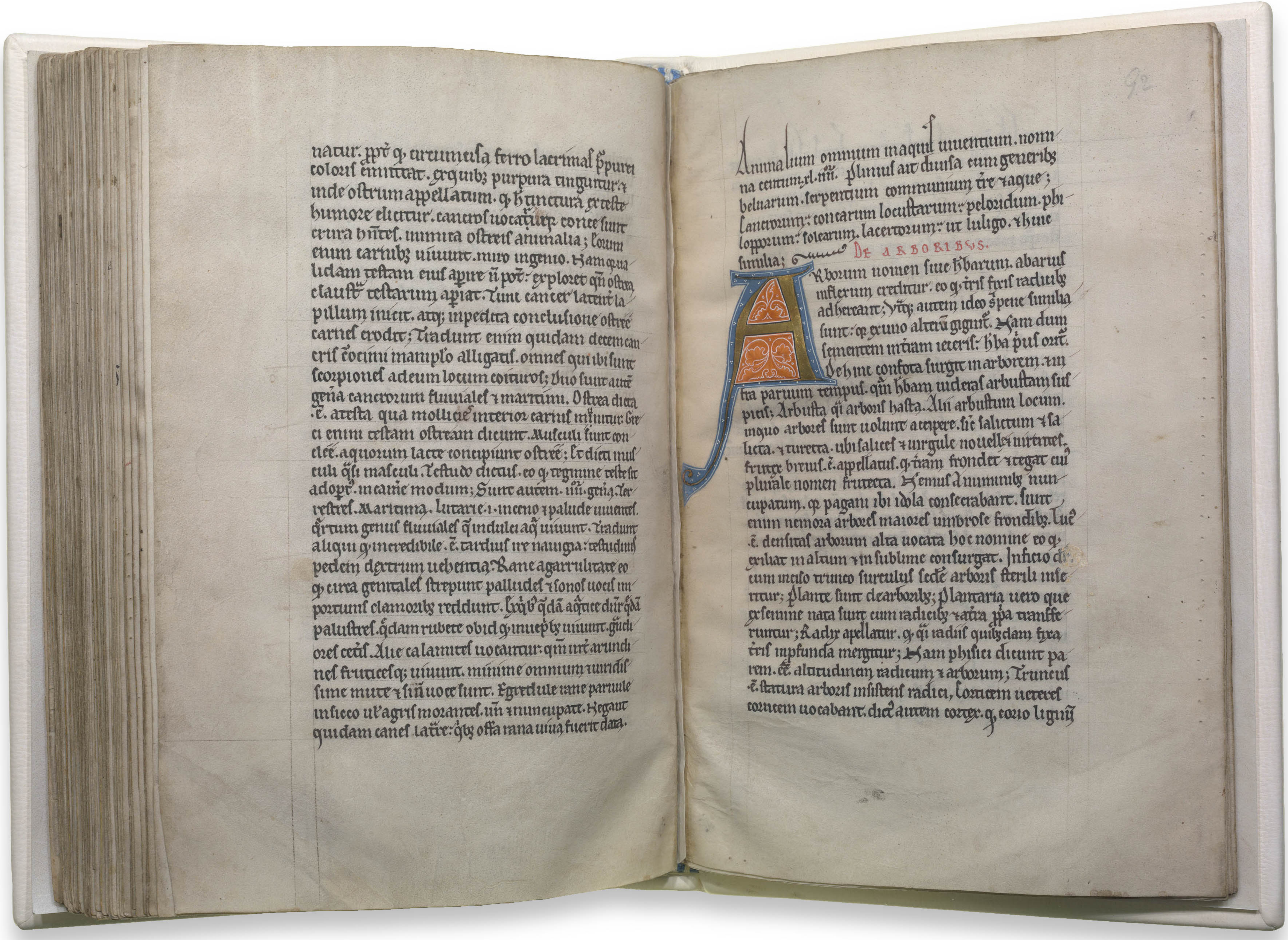

natur. propter quod circumcisa ferro lacrimas purpurei coloris emittat, ex quibus purpura tinguitur, et inde ostrum appellatum, quod haec tinctura ex teste humore elicitur. Cancri uocati quia conce sunt crura habentes. inimica ostreis animalia; eorum enim carnibus uiuunt miro ingenio. Nam quia ualidam testam eius aperire non potest, exploret quando ostrea claustra testarum aperiat. Tunc cancer latentem lapillum inicit, atque inpedita conclusione ostree carnes erodit; Tradunt enim quidam decem cancris cum ocimi manipulo alligatis, omnes qui ibi sunt scorpiones ad eum locum coituros; Duo sunt autem genera cancrorum, fluuiales et marini. Ostrea dicta est a testa, qua mollicie interior carnis munitur. Greci enim testam ostream dicunt. Musculi sunt conce, quorum lacte concipiunt ostree; Et dicti musculi quasi masculi. Testudo dictus, eo quod tegimine teste sit adoperta in camere modum; Sunt autem IIII genera. Terrestres. Maritima. lutarie, id est in ceno et palude uiuentes. quartum genus fluuiales que in dulci aqua uiuunt. Tradunt aliqui quod incredibile est, tardius ire nauigia testudinis pedem dextrum uehentia. Rane a garrulitate eo quod circa genitales strepunt paludes et sonos uocis inportunis clamoribus reddunt. Ex quibus quedam aquatice dicuntur, quedam palustres, quedam rubete ob id quod in uepribus uiuunt, grandiores cunctis. Alie calamites uocantur quoniam inter arundines fruticesque uiuunt, minime omnium et uiridissime, mute et sine uoce sunt. Egredule rane paruule in sicco uel agris morantes, unde et nuncupate. Negant quidam canes latrare quibus offa rana uiua fuerit data.

Animalium omnium in aquis uiuentium nomina centum XL IIII. Plinius ait diuersa eorum generibus, beluarum, serpentium communium terre et aque; cancrorum, concarum, locustarum, peloridum, polyporum, solearum, lacertorum, ut luligo, et huic similia;

DE ARBORIBUS.

Arborum nomen siue herbarum ab aruis inferum creditur, eo quod terris fixis radicibus adhereant; Utraque autem ideo sunt pene similia, quia ex uno alterum gignitur. Nam dum sementem in terram ieceris, herba prius oritur. Dehinc confota surgit in arborem, et intra paruum tempus quam herbam uideras arbustam suspicis; Arbusta quasi arboris hasta. Alii arbustum locum in quo arbores sunt uolunt accipere, sicut salictum et salicta, et uirecta ubi salices et uirgule nouelle uirentes. Frutex breuis est, appellatus quod terram frondet et tegat; cuius plurale nomen fruteta. Nemus a numinibus nuncupatum, quia pagani ibi idola consecrabant. Sunt enim nemora arbores maiores umbrose frondibus. Lucus est densitas arborum alta uocata hoc nomine eo quod exiliat in altum et in sublime consurgat. Insitio dicitur cum inciso trunco surculus secte arboris sterili inseritur; Plante sunt de arboribus; Plantaria uero que ex semine nata sunt cum radicibus et terra propria transferuntur; Radix apellatur quod quasi radiis quibusdam fixa terris in profunda mergitur; Nam phisici dicunt parem esse altitudinem radicum et arborum; Truncus est statura arboris insistens radici, Corticem ueteres corticem uocabant. dictus autem cortex quod corio ligni tegat. Liber est corticis pars interior. dictus a libato cortice id est ablato; Est enim medium quiddam inter lignum et corticem; Rami sunt qui de trunco manant. sic a ramis surculi. Surculi sunt a precisione serre nuncupati; Virgultum est quod de radice pullulat. Ramus de ipso robore arboris. Virga que de ramis; Proprie autem uirgultum appellatur. quod ad radicem arboris nascitur. et quasi inutile ab agricolis amputatur. et hinc dictum uirgultum. quod ex uirga tollitur. Virga uel a uirtute dicitur. quod uim in se habeat multam. uel a uiriditate uel quod pacis indicium est quod uireat. Unde hac utuntur magi. ad placandos inter se serpentes. uidentes in ea hos sustinere illigatos. Hac etiam philosophi ac reges. et magistratus et nuncii et legati utuntur. Flagella dicuntur summe arborum partes: ab eo quod crebros uentorum sustinent flatus; Cimas uocatas quasi comas. Folia: grece fylia dicunt, unde est ad nos hoc nomen per diriuationem translatum. Flores nominati. quod cito soluuntur de arboribus quasi fluores. quod cito soluantur; In his duplex gratia: coloris et odoris. Austro enim flores soluuntur. zephiro fiunt. Germen dicimus surculum pregnantem a gerando unde et generatio; Fructus accepit nomen. a frumine. id est eminente gutturis parte qua uescimur. unde et fruges. Fructus autem proprie dicimus agrorum et arborum. quibus utique utimur; In animalibus uero abusiue et translatiue uocari fructum. Poma dicta ab opimo. id est a copie ubertate; Matura dicuntur quod apta sunt ad manducandum; Ligna dicta quod accensa conuertuntur in lumen. unde et lignus dicitur quod lumen det; Torris lignum adustum. quem uulgus titionem uocat. foco se-

multum et extinctum. Quisquilie sunt stipule inmyxte surculis ac foliis aridis, Sunt autem purgamenta terrarum de pluris nominibus arborum; Palma dicta quod manus uictricis ornatus est. uel quod expansis est ramis in modum palme hominis. Est enim arbor insignis uictorie. proceroque ac decoro uirgulto. diuturnisque uestita frondibus et folia sua sine successione conseruans. Hanc greci phoenicem dicunt. quod diu durat. ex nomine auis illius arabie. que multis annis uiuere perhibetur. Fructus eius dactuli a digitorum similitudine nuncupati sunt. Laurus a uerbo laudis dicta . . hac enim uictorum capita coronabantur. Apud antiquos autem laudea nominabatur. Postea. d. littera sublata. et subrogata. r. dicta est laurus. ut in auriculis que in initio audicule dicte sunt. et ut medidies qui nunc meridies dicitur. Hanc arborem greci daphinem uocant. eo quod numquam deponat uiriditatem; Unde illa potius uictores coronantur. Sola quoque hec arbor uulgo fulminari minime creditur; Malus a grecis dicta quod sit fructus eius pomorum omnium rotundissimus; Unde et hec uera mala que uehementer rotunda sunt; Malomella a dulcedine appellata. quod fructus eius mellis saporem habeat. uel quod in melle seruentur. Malum punicum dicitur. quod ex punica regione sit genus eius translatum. Idem et malum granatum. eo quod intra rotunditatem corticis granorum contineat multitudinem,

DE FICU.

f

Ficus latine a fecunditate uocatur. feracior est enim arboribus ceteris. nam terquaterque per singulos annos generat fructum. atque altero maturescente alter oritur; Hinc et carice a copia nominate. Ficus egyptia fecundior fertur. cuius lignum in aquam missum continuo mergitur

⁊ eum in limo aliq̄mdiu iacuerit: deīn in ſup̄ficiem ſuſ
tollitur. uerſa uice nature q̄m madefactum debuit hu
moris. ponde reſidere; Aſenib3 in cibo ſepius ſumpte ſic
rugaſ eorum fertur diſtendere. Tauroſ q̄3 ferociſſimoſ
ad fici arborem colligatoſ. repente manſueſcere dicunt;
Moruſ a grecis uocata. Item. DE ARBORIBUS.
q̄m latini rubum appellant. eo q̄ fructus. eius ł
uirgultum eius rubet. Eſt enim moruſ ſilueſtris fructū
afferens. quib3 in deſerto paſtorum fameſ ac penuria con
fouetur. Huius folia ſup iactata ſp̄enti fert̄ intimu; It.
Sicomoruſ ſic̄ moruſ greca nomina ſunt. dicta autē
ſicomoruſ. eo q̄ folium eius ſit ſimile moro. Hanc lati
ni celſam appellant ab altitudine. quia n̄. ē. breuiſ ſic̄
Nux appellata q̄ umbra ul' ITERUM. ¶ moruſ;
ſtillicidium foliorum eiꝰ p̄ximiſ arborib3 noceat. hanc
alio nomine latini iuglandem uocant. q̄ſi iouis glan
dem. fuit enim hec arbor conſecrata ioui. Cuius pomū
tantam uim hr̄ ut miſſum int̄ ſuſpectoſ herbarum ul'
fungorum cibos. quicquid eiſ uirulentum. ē. exſudet.
rapiat ⁊ extinguat. It. Nuceſ autem generaliter dicūr
omnia poma corio duriori tecta. ut pinee nuceſ. auella
ne glandeſ. caſtanee. amigdale. hinc ⁊ nuclei dicti. q̄o
ſīt duro corio tecti. At contra poma omnia mollia ma
la dicta ſunt. ſ; cum adiectione t̄rarum in quib3 antea
nata ſunt. ut pſica. punica. mattiana. Amigdala gre
cum nomen. ē. q̄ latine nux longa uocatur. Cunctis enī
arborib3 prior flore ſe ueſtit. ⁊ ad inferenda poma
arbuſta ſequentia p̄uenit. Caſtaneam latini a greco
appellant uocabulo. Hanc enim caſtaneam uocant.
eo q̄ fructus eius gemini in modum teſticulorum int̄

folliculum ſunt reconditi. Qui dum eiciuntur. q̄ſi caſ
trantur. Hec arbor ſimul ut exciſa fuerit. tanq̄ ſilua ex pullu
lare conſueuit; It. Ilex ab electo uocata. huius
enim arboris fructum. homines p̄mum ad uictum ſ
elegerunt; Unde ⁊ poeta; Mortales p̄mi ructabant
gutture glandem. p̄ꝰ enim q̄m frumenti uſus eēnt.
antiqui homines glande uixerunt; ITER.
Faguſ ⁊ eſculus arbores ⁊ glandifere. ideo uocate.
dicūr ul' creduntur q̄ earum fructib3 olim homines
uixerunt. cibumq̄3 ſumpſerunt. eſcamq̄3 habuerūt.
Nam eſculus ab eſca dicta. fagꝰ u͛ a gco uocata. fage enī
grece comedere dr̄. Ciliciton q̄m latini corrupte ſiliq̄;
uocant; Et ideo a grecis tale nomen accepit. eo quod lig
ni eius fructus ſit dulcis. Xilon quippe greci dicunt.
lignum. ilicon dulcem. Huius arboris pomo ſucus ex
preſſus: accacia a grecis dicitur; ITERUM.
Piſtacia arbor q̄ cortex pomi eius nardi. piſtici odo
rem referat; P̄inꝰ arbor picea. ab accumine foliorum uo
cata. pinnum autem antiqui acutum nominabant.
pinnum autem aliam poſſin aliam greci peucen uocāt.
q̄ſi nos piceam dicimus: eo q̄ deſudet picem; In ger
manie autem inſuliſ huiꝰ arboris lacrima electrum gig
nit. Gutta enim defluens rigore ul' tempore in ſoliditatē
dureſc̄. ⁊ gemmā facit. de qualitate ſua nomen acce
piens. i. ſucinum. eo q̄ ſucus ſit arboris; Pinus credit͛
pdeſſe cunctis q̄ ſub ea ſeruantur. ſic̄ ficus ~~arboris~~ nocere
omnibus. It. Abies dicta. ē. q̄ preceteriſ arboribus
eat longe. ⁊ in excelſum p̄mineat; Cuius natura expers
ē. t̄reni humoris. atq̄3 inde habilis. atq̄3 leuis habet͛.
Hanc quidam uocant propter candorem. ē. autem ſn

Cnodo;

Cedrus est. quam greci cedros vocant. cuius folia cipressi similitudinem habent; lignum vero iocundi odoris est et diu durans. nec carinea umquam exterminatur; Unde et in templis propter diuturnitatem ex hoc ligno lacunaria fiunt. Huius ligni resina cedria dicitur. que in conservandis libris adeo est utilis ut perliniti ex ea nec tineas patiantur. nec per tempora consenescant, It.

Cipressus grece dicitur quod caput eius a rotunditate in cacumen erigitur. Unde et conus vocatur. id est alta rotunditas; hinc et fructus eius conum. quod rotunditas eius talis est ut conum imitetur; Unde et conifere cipressi dicuntur. Hoc lignum cedro pene proximam habet virtutem. templorumque trabibus aptum inpenetrabili soliditate perseverant; Antiqui cipressi ramos supra rogum constituere solebant. ut odorem cadaverum dum urerentur opprimerent iocunditate sui odoris. ITERUM.

Iuniperus grece dicta sive quod ab amplo in angustum finit ut ignis sive quod conceptum diu teneat ignem. adeo ut si prune ex eius cinere fuerint coopte: usque ad annum perveniant. piros enim apud grecos ignis est. ITERUM.

Platanus a latitudine foliorum dicta, vel quod arbor ipsa patula sit et ampla; Nam platos greci latinum vocant. Expressit huius arboris scriptura nomen et formam dicens. quasi platanus dilatata sum in plateis; Est autem tenerrimis foliis ac mollibus vitium similibus; ITERUM.

Quercus sive grimus quod ea soliti erant dii gentium responsum percanere. arbor multum annosa. sicut legitur de quercu mambre. sub qua habitavit abraham. quam ferunt usque ad constantini regis imperium per multa secula perdurasse. fructus huius galla appellatur; ITERUM.

Fraxinus vocari fertur. quod magis inter aspera loca montanaque fraga nascatur: hinc per diriuationem fractinus sic a monte montanus. de qua ovidius. et fraxinus utilis hastis. Alnus quod alatur amne. prima enim aqua nascitur: Nec facile extra undas vivit. hinc et tenera et mollis quod in humecti loco nutritur; ITERUM.

Ulmus nomen accepit: quod uliginosis locis et humidis melius proficit. Nam in montanis et asperis minus leta est. Populus dicta quod ex eius calce multitudo nascatur. Cuius genus duplex est: nam altera est alba. altera nigra. alba autem populus dicta. quod folia eius una parte sunt alba altera viridia. Hec bicolor habens quasi noctis et diei notas quodam tempore occasuque constat. Generat etiam resinam ita heridanum fluvium ubi ut alii memorant: in finibus syrie. It.

Salix dicta quod celeriter saliat. hoc est velociter crescat. Arbor lenta. vinculis habilis vinciendis. Cuius seminis hanc dicunt esse naturam. ut si quis illud in poculo hauserit: liberis careat. sed et feminas infecundas efficit. Populus. et salix. et tilia. mollis materie sunt. et ad sculpturam apte.

Vimen vocari. eo quod vim habeant ITERUM multam viroris. natura enim eius talis est: ut etiam si arefacta. abluatur virescat deinde excisa. atque in humo fixa. radicibus se se ipsa demergit; ITERUM.

Buxus grecum nomen est. ex parte a latinis corruptum. pyxos enim appellatur a grecis. arbor semper virens. et levitate materie elementorum apicibus apta. unde et scriptura. scribe in buxo; ISIDORUS

DE NATURA HOMINIS

Natura dicta eo quod nasci aliquid faciat. Gignendi enim et faciendi potens est. Hanc quidam deum esse dixerunt. a quo omnia creata sunt et existunt; Genus

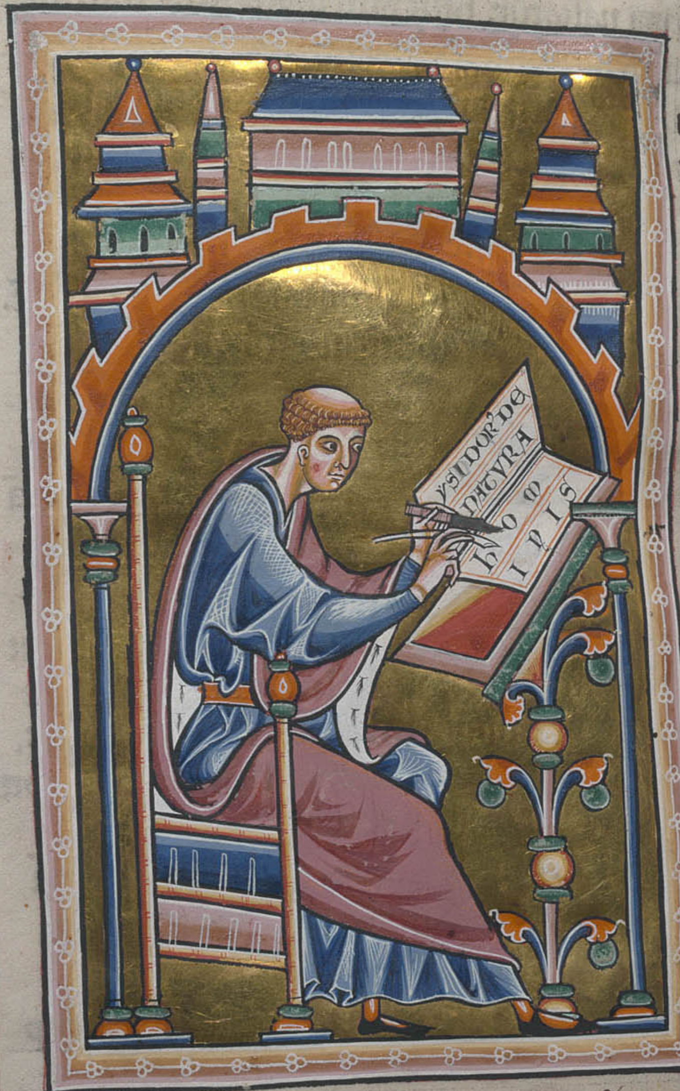

a gignendo dictum, cui derivatum nomen est a terra, ex qua omnia gignuntur; Ge enim grece terra dicitur. Vita dicta propter vigorem, vel quod vim teneat nascendi atque crescendi. Unde et arbores vitam habere dicuntur; quia gignuntur et crescunt. Homo dictus quia ex humo est factus sicut et in genesi dicitur. Et creavit deus hominem de humo terre; Abusive enim pronuntiatur ex utraque substantia totus homo, id est ex societate anime et corporis. Nam proprie homo ab humo. Greci enim antropum appellaverunt, eo quod sursum aspectet, sublevatus ab humo, ad contemplacionem artificis sui. Quod Ovidius poeta designat cum dicit; Pronaque cum spectant animalia cetera terram. Os homini sublime dedit celumque videre, Iussit et erectos ad sidera tollere vultus. Qui ideo erectus celum aspicit, ut deum querat; non ut terram in ~~terram~~ tendat, veluti pecora que natura prona et ventri obediencia finxit. Duplex est autem homo interior et exterior; Interior homo anima, exterior homo corpus. Anima autem a gentilibus nomen accepit, eo quod ventus sit; Unde et grece ventus animos dicitur, quod ore trahentes aerem vivere videamus. Sed apertissime falsum est, quia multo prius gignitur anima quam concipi aer ore possit, quia iam in genitricis utero vivit; Non est ergo aer anima, quod putaverunt quidam, qui non potuerunt incorpoream eius cogitare naturam. Spiritum idem esse quod animam evangelista pronuntiat dicens. Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam; De hac quoque anima in ipso domini passionis tempore memorata evangelista ita protulit dicens; Et inclinato capite emisit spiritum; Quid est enim emittere spiritum nisi animam ponere? Sed anima dicta propter quod vivit; Spiritus autem vel pro spirituali natura, vel pro eo quod inspiret in corpore. Item animum idem esse quod animam. Sed anima vite est, animus consilii; Unde et dicunt philosophi etiam sine animo vitam manere, et sine mente animam durare; Unde et amentes; Nam mentem vocari ut sciat, animam ut velit; Mens enim vocata quod emineat, vel quod meminit. Unde et inmemores amentes. Quapropter non anima, sed quod excellit in anima mens vocatur, tamquam caput eius vel oculus. Unde et ipse homo secundum mentem ymago dei dicitur; Ita enim hec nomina adiuncta ~~suncta~~ sunt anime ut una res sit. Pro efficientiis enim causarum diversa nomina sortita est anima. Nam et memoria mens est. Unde et

inmemores dmentes; Dum g° uiuificat corpus. aīa. ē.
Dum uult animus. ē. Dum scit ~~scit~~ mens. ē. Dum recolit
memoria. ē. Dum rectum iudicat: ratio. ē. Dum spirat
spc̄. ē. Dum aliquid sentit sensus. ē. Nam in̄ animus
sensus. dr̄. p his que sentit; Vn̄ et sententia nomen accip̄.
Corpus dictum eo q corruptum pit. Soluebile enim
atq; mortale. ē. et aliq̄n soluendum. Caro enim et crean
do. ē. appellata. Crementum enim semen. ē. masculi. vn̄
animalium et hominum corpora concipiunt̄; hinc et
parentes creatores uocantur; Caro enim. ex. iiii. elem̄
tis compacta. ē. Nam t̄ram carne. ē. aer in alitu. hu
mor in sanguine. ignis in calore uitali. hn̄t. n. in nob
elementa sua queq; partem. cuius quid debetur com
page resoluta. Caro enim et corpus diūsa significant; Incar
ne semp corpus. n̄ semp in corpore caro; Nam caro. ē. q
uiuit. idem et corpus. Corpus q n̄ uiuit. idem nec ca
ro; Nam corpus dr̄. aut q p° uitam. ē. mortuum. aut
sine uita. ē. conditum; Interdum et cum uita et corpus.
et n̄ caro. ut h'ba et lignum; Sensus corporis. quinq; st̄.
Visus. auditus: gustus. odoratus. et tactus. Ex quibus
duo apiunt̄ et claudunt̄; Duo semp patentes sunt.
Sensus dicti. q p eos anima subtilissime totum corp⁹
agitat: uigore sentiendi. Vn̄ et p̄sentia nuncupantur
q sunt p̄ sensibꝫ sic̄ p̄ oculis. q p̄sto sunt oclis. Visus. ē.
qui a filosophis humor uitreus appellat̄; Visum enim
quidam fieri asserunt aut t̄ra. aut extrema etheria.
luce aut intuo spū lucido p tenues uias. a cerebro ueni
entes. atq; penetratis tunicis in aere exeuntes. et tunc co
mixtione materie simil' uisum dantes. Visus dict⁹ q
uiuatior sit ceteris sensibꝫ. ac p̄stancior. siue uelocior:

97

amplexiusq; uigeat. quantum memoria int̄ ceta m̄
tis officia; Vicinior. ē. enim cerebro. unde omnia ma
nant; Ex q° fit ut ea que alios ptinent sensus; Vide di
camus; Veluti condicimus; Vide q̊m sapit. sic et ceta.
Auditus appellatus q uoces hauriat. h̄ aere uerberato
suscipiat sonos; Odoratus q̄si aeris odorat tactus; Tacto
enim aere sentit̄. sic et olfactus q odoribꝫ efficiatur.
Gustus a gutture dict⁹. Tactus eo q ptectet et tangat.
et p omnia membra uigorem sensus aspgat. Nam
tactu pbamus. quicquid ceteris sensibꝫ iudicare n̄
possumus; Duo enim gen̄a tactus sunt. Nam aut
extrinsecus et usu uen̄ q feriat. aut intus in ipo corpe
oritur; Vnicuiq; enim sensui ppam natam datam;
Nam q uidendum. ē. oclis capitur. q audiendum
auribꝫ; Mollia ac dura tactu estimant̄. sapor gustu.
odor naribꝫ ducit̄. Prima pars corpis cap̄ tantum. datumq;
illi h nomen eo q sensus omnes et nerui inde initium
capiant. atq; ex eo omnis uigendi causa oriatur. Ibi enī
omnes sensus apparent; Vnde ipius anime que cō
sulit corpori quodammō psonam gerit; Vertex. ē. ea
pars qua capilli capitis colliguntur. et in qua cesaries
uertitur. Vnde et nuncupatur; Caluaria ab ossibꝫ
caluis. dicta delectionem et neutraliter pnunciatur.
Occipitium capitis pars posterior. quas cont̄ captiū
ul' q sit capitis retrorsum; Capilli uocati q̄si capitis pi
li. facti ut et decorem p̄stent. et cerebrum ad usum frig
muniant. atq; a sole defendant; Pilos enim dictos.
a pelle qua pdeunt. sic et pilum dr̄ a pila ū pigmentum
non tunditur. Cesaries a cedendo uocata. Ideostm̄
uirorum. ē. Virum enim tonsum ēē decet. mulierem

non decet. Come sunt proprie non secti capilli. et est grecus
sermo. Nam comas greci kay—toi. a secando no-
minant; Unde et kipin tondere. Inde et cirri vocantur
quos idem greci —caaoxes— vocant. Crines proprie mu-
lierum sunt; dicti enim crines. eo quod vittis discer-
nantur. Unde et discriminalia dicuntur quibus divisi reli-
gantur; Tempora sunt que caluarie dextera levaque
subiacent. que ideo sic nuncupantur. quod moventur.
et pro mobilitate quasi tempora quibusdam intervallis
mutantur. Facies dicta ab efigie. Ibi enim est tota
figura hominis et uniuscuiusque persone cognitio. Vultus
vero dictus. eo quod per eum animi voluntas ostenditur.
Secundum voluntatem enim in varios motus mutatur.
Unde et differunt sibi utrumque; Nam facies simpliciter acci-
pitur. de uniuscuiusque naturali aspectu. vultus
enim animorum qualitatem significat. Frons ab
oculorum foraminibus nominata est. Hec ymago quedam
animi mentis motum specie sua exprimit. dum vel leta
vel tristis est. Oculi vocati. sive quod eos ciliorum tegmi-
na occultant. ne qua incidentis iniurie offensione
ledantur. sive quod occultum lumen
habeant. id est secretum vel intus positum. Hi inter omnes
sensus viciniores anime existunt; In oculis enim
omne mentis indicium est. Unde et animi perturbatio vel
hilaritas in oculis apparet; Oculi enim idem et lumi-
na. et dicta lumina. quod ex eis lumen manat. vel quia ini-
tio sui clausam teneant lucem. aut extrinsecus ac-
ceptam. usui proponendo refundant; Pupilla est me-
dius punctus oculi. in quo vis videndi est. Ubi quod parve
ymagines nobis videntur. propterea pupille appellantur;

Nam parvuli pupilli dicuntur. hanc plerique pupullam
vocant. Vocatur enim pupilla. quod sit pura atque inpol-
luta. ut sunt puelle; Phisici dicunt easdem pupillas
quas videmus in oculis morituros ante triduum
non habere quibus non visis certa est desperatio; Circulus vero quo a
pupilla albe partes oculi separantur. discreta nigre-
dine corona dicitur. quod rotunditate sua ornet ambitum
pupille. Volvos enim quidam appellant vertices
ipsos oculorum a similitudine valvarum; Palpebre
sunt sinus oculorum a palpitatione dicte. quod semper
moventur. Concurrunt enim invicem. ut assiduo
motu reficiant obtutum. Munite sunt enim invicem
vallo capillorum. ut et apertis oculis si quid inciderit repel-
latur. ut et in sompno coibentibus tanquam involuti qui-
escant latentes; In summitate enim palpebrarum lo-
cis quibus se ultra clausa contingunt. extant ad notati
ordine servato capilli tutelam oculis ministrantes:
ne irruantes facile iniurias excipiant. et ex eo noceantur.
ut pulveris vel cuiuscumque crassiores materie arceant con-
tactum. aut ipsum quoque aerem concidendo mitificent. quo te-
nuem atque serenum faciant visum; Lacrimas a lacera-
tione mentis quidam putant dictas. alii existimant
ideo quod greci lassiria vocant. Cilia sunt tegmina quibus
cooperiuntur oculi. Et dicta cilia quod celent oculos. tegantque
tuta custodia. Supercilia dicta. quod supposita sunt ciliis
Que idcirco pilis vestita sunt. ut oculis munimenta
pretendant. et sudorem a capite defluentem depellant.
Inter cilium vero est medium illud inter supercilia. quod sine pilis est.
Gene sunt inferiores oculorum parte; Unde barbe incho-
ant; Nam grece gene barbe. Hinc et gene quod inde incipi-

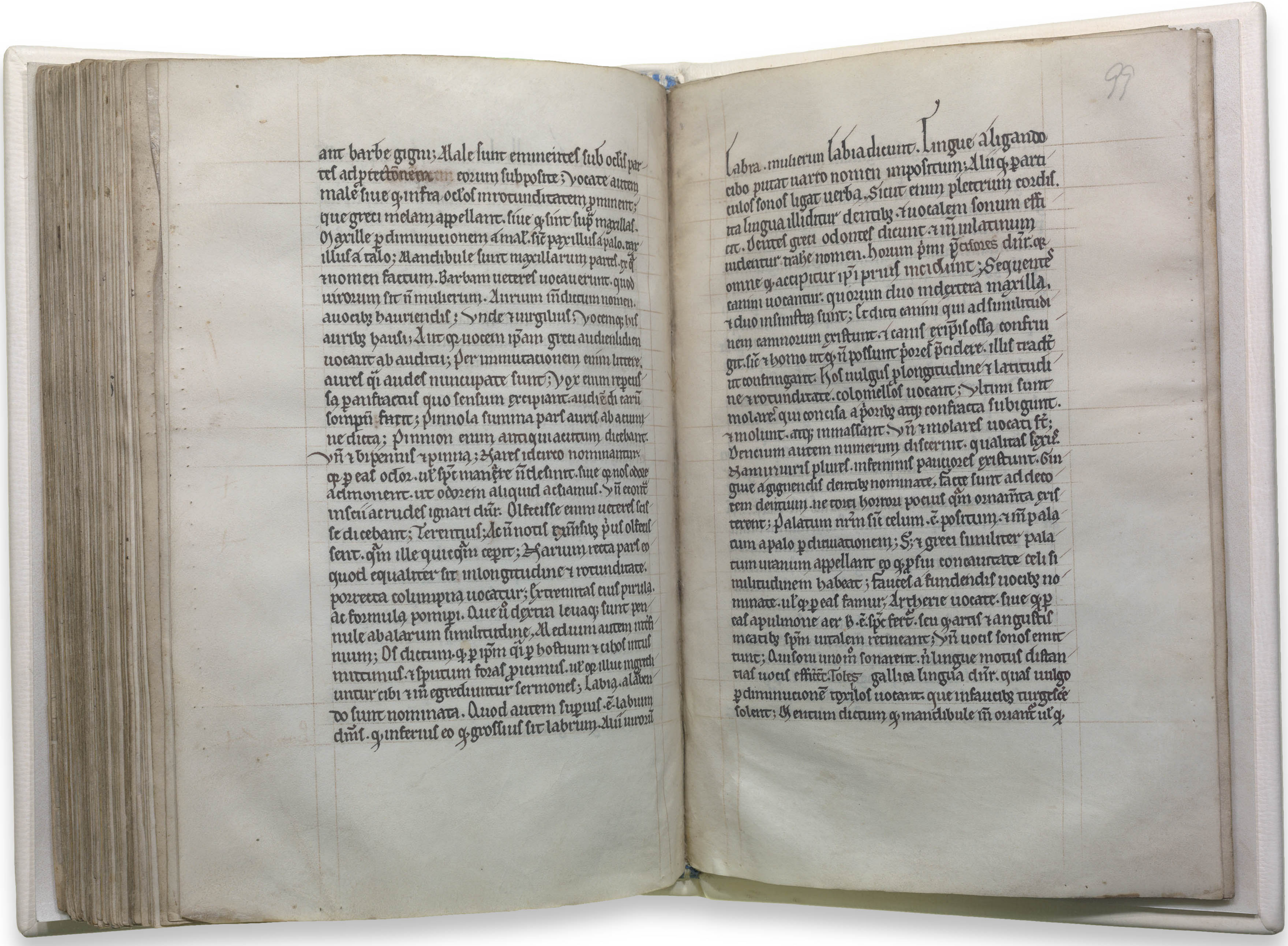

ant barbe gigni; Male sunt eminentes sub oculis par
tes ad protectionem [illegible] eorum subposite; Vocate autem
male siue quod infra oculos in rotunditatem promineant;
que greci melam appellant. siue quod sint super maxillas.
Maxille per diminucionem a malis. sicut paxillus a palo. tax
illus a talo; Mandibule sunt maxillarum partes. ex quo
et nomen factum. Barbam ueteres uocauerunt. quod
uirorum sit non mulierum. Aurium inditum nomen.
a uocibus hauriendis; Unde et Virgilius; Vocemque his
auribus hausi; Aut quod uocem ipsam greci audienludien
uocant ab auditu; Per immutacionem enim littere.
aures quasi audes nuncupate sunt; Vox enim repercus
sa per anfractus quo sensum excipiant. audiendi earum
sonitum facit; Pinnola summa pars auris ab acumi
ne dicta; Pinnon enim antiqui acutum dicebant.
Unde et bipennis et pinna; Nares ideo nominantur.
quod per eas odor. uel spiritus manare non desinat. siue quod nos odore
admoneant. ut odorem aliquid aciamus. Unde econtra
inscii ac rudes ignari dicuntur. Olfecisse enim ueteres scis
se dicebant; Terentius; Ac non totis mensibus prius olfecis
sent. quam ille quicquam ceperit; Narium recta pars eo
quod equaliter sit in longitudine et rotunditate.
porrecta columpna uocatur; Extremitas eius pirula.
a formula pomipi. Que uero dextra leuaque sunt pen
nule ab alarum similitudine, Medium autem interfi
nium; Os dictum. quod per ipsum quasi per hostium et cibos intus
mittimus. et sputum foras proicimus. uel quia illuc ingredi
untur cibi et inde egrediuntur sermones; Labia. a lamben
do sunt nominata. Quod autem superius est labium
dicimus. quod inferius eo quod grossius sit labrum. Alii uirorum

99

labra. mulierum labia dicunt. Lingue a ligando
cibo putat uarro nomen impositum; Alii quod parti
culos sonos ligat uerba. Sicut enim plectrum cordis.
ita lingua illiditur dentibus. et uocalem sonum effi
cit. Dentes greci odontes dicunt. et inde in latinum
uidentur trahere nomen. Horum primi precisores dicuntur. quia
omne quod accipitur ipsi prius incidunt; Sequentes
canini uocantur. quorum duo in dextera maxilla.
et duo in sinistra sunt; Et dicti canini quia ad similitudi
nem caninorum existunt. et canis ex ipsis ossa confrin
git. sic et homo ut quod non possunt priores precidere. illis tradant
ut confringant. Hos uulgus pro longitudine et latitudi
ne et rotunditate. colomellos uocant; Ultimi sunt
molares. qui concisa a prioribus atque confracta subigunt.
et molunt. atque inmassant. Unde et molares uocati sunt;
Dentium autem numerum discernit qualitas sexus.
Nam in uiris plures. in feminis pauciores existunt. Gin
giue a gignendis dentibus nominate. facte sunt ad deco
rem dentium. ne tota horrori pocius quam ornamenta exis
terent; Palatum nostrum sicut celum est positum. et inde pala
tum a palo per diriuationem; Sed et greci similiter pala
tum uranum appellant eo quod pro sui concauitate celi si
militudinem habeat; Fauces a fundendis uocibus no
minate. uel quod per eas famur; Artherie uocate. siue quod per
eas a pulmone aer idest spiritus feratur. seu quod artis et angustis
meatibus spiritum uitalem retineant; Unde uocis sonos emit
tunt; Qui sonum uno modo sonarent. nisi lingue motus distan
tias uocis efficeret. Toles gallica lingua dicuntur. quas uulgo
per diminucionem toxillos uocant. que in faucibus turgescere
solent; Mentum dictum quod mandibule inde ornantur uel quod

ibi iungantur; Gurgulio a gutture nomen traxit. cuiuſ meatuſ ad oſ et nareſ pertendit. habenſ uiam qua uox ad linguam tranſmittatur. ut poſſit uerba collidere; Unde et garrire dicimuſ; Rumen proximum gurgulioni. quo cibuſ et potio deuoratur; Hinc beſtie que cibum reuocant ac remandunt. ruminare dicuntur. Sub linguium uel operculum gurgulioniſ quaſi parua lingua que foramen lingue recludit aperit unita. Collum dictum quod ſit rigidum et tereſ ut columpna baiulanſ caput et ſuſtentanſ quaſi capitolium; Cuiuſ anterior parſ gula uocatur. Poſterior ceruix; Ceruix autem uocata. quod per eam partem cerebrum ad medullam ſpine dirigitur. quaſi cerebri uia; Vetereſ autem plurali tantum numero ceruiceſ dicebant; Primuſ Ortenſiuſ ceruicem ſingulariter dixit. Ceruix autem numero ſingulari membrum ipſum ſignificat; Nam pluraliter contumaciam ſepe demonſtrat; Cicero in uerrinis: Pretorem tu accuſeſ frange ceruiceſ; Humeri dicti quaſi armi ad diſtinctionem hominiſ a pecudibuſ mutiſ. ut hi humeroſ ille armoſ habere dicantur. Nam proprie armi quadrupedum ſunt; Olam ſummi humeri parſ poſterior; Brachia a fortitudine nominata. Barin enim grece. forte et graue ſignificatur; In brachiiſ enim tori lacertorum ſunt et inſigne muſculorum robur exiſtit; In hiſ ſunt tori idem muſculi. i. dicti tori. quod illic uiſcera torta uideantur. Cubitum dictum. quod adciboſ ſumendoſ in ipſo cubamuſ; Ulna ſecundum quoſdam utriuſque manuſ extenſio eſt. Secundum alioſ cubituſ. quod magiſ uerum eſt. quia grece ulenoſ cubituſ dicitur. Ale ſub brachia ſunt appellate. eo quod ex eiſ in modum alarum motuſ brachiorum inchoat.

100

quaſ quidam aſcellaſ uocant, quod ex eiſ brachia cilluntur. i. mouentur; Unde et oſcilla dicta ab eo quod oſcillantur. hoc eſt moueantur ora. Nam cillere eſt mouere. Haſ quidam ſub hircoſ uocant. propter quod in pleriſque hominibuſ hyrcorum fetorem reddunt. Manuſ dicta quod ſit totiuſ corporiſ munuſ; Ipſa enim cibum ori miniſtrat. ipſa operatur omnia. atque diſpenſat. per eam accipimuſ et damuſ; Abuſiue autem manuſ etiam arſ uel artifex. Unde et manuſ precipuum dicimuſ. Dextera uocatur a dando. ipſa enim pignuſ paciſ datur; Ipſa teſtiſ fidei atque ſalutiſ adhibetur. et hoc eſt illud apud tullium. fidem publicam iuſſu ſenatuſ dedi. i. dexteram; Unde et apoſtoluſ dicit; Dexteraſ mihi dederunt. et barnabe ſocietatiſ. Leua quod aptior ſit ad leuandum. Siniſtra autem uocata. quaſi ſine dextera. ſiue quod rem fieri ſinat. A ſinendo enim ſiniſtra uocata eſt. Palma eſt manuſ expanſiſ digitiſ ſicut et contractuſ pugnuſ; Pugnuſ autem a pugillo dictuſ. ſicut palma ab expanſiſ palme ramiſ. Digiti nuncupati uel quod decem ſunt. uel quod decenter iuncti exiſtunt; Nam habent in ſe et numerum perfectum et ordinem decentiſſimum. Primuſ pollex uocatuſ quod inter ceteroſ polleat, uirtute et poteſtate. Secunduſ index et ſalutariſ. ſiue demonſtratoriuſ. quod fere eo ſalutamuſ. uel oſtendimuſ. uel indicamuſ. Tertiuſ impudicuſ. quod plerumque per eum obprobrii inſectatio exprimitur; Quartuſ anulariſ eo quod in ipſo anuluſ geritur; Idem et medicinaliſ. quod eo trita collyria a mediciſ colliguntur; Quintuſ auriculariſ pro eo quod eo aurem ſcalpimuſ; Ungulaſ ex greco uocamuſ. illi enim haſoniceſ dicunt. Truncuſ media parſ corporiſ a collo ad inguinem; De quo nigidiuſ. Caput collo vehitur. Truncus sustinetur coxis et genibus cruribusque. Torax agrestis dicitur anterior pars trunci a collo usque ad stomacum. Quam nos dicimus archam eo quod ibi archanum sit, id est secretum quod ceteri arceantur. Unde et arca et ara dicta quasi res secrete. Huius eminentes pulpe mamille. Inter quas pars illa osse asperior dicitur. dextra levaque coste. Pectus vocatum quod sit pexum inter eminentes mamillarum partes. Unde et pectinem dici quod pexos capillos faciat. Mamille vocate quod rotunde quasi male per diminutionem scilicet. Papille capita mammarum sunt quas sugentes comprehendunt. Et dicte papille quod eas infantes quasi palpant dum lac sugunt. Proinde mamille omnis eminentia ubi sit. papilla vero breve illud unde lac trahitur. Ubera vero dicta vel quod lacte uberata. vel quod humida humore scilicet lactis in modum uvarum plena. Lac vim nominis a colore trahit quod sit albus liquor. Leucos enim greci album dicunt. Cuius natura ex sanguine commutatur. Nam post partum si quid sanguinis nondum fuerit uteri nutrimento consumptum naturali meatu fluit in mammas et earum virtute albescens lactis accipit qualitatem. Cutis est que in corpore prima est appellata quod ipsa corpori supposita incisionem prima patiatur. Cutis enim grece incisio dicitur. Idem et pellis quod externas iniurias corporis tegendo pellat. pluviasque et ventos solisque ardores perferat. Pellis autem mox detracta subacta iam corium dicitur. Corium autem per dirivationem caro appellatur quod eo tegatur. scilicet hoc in brutis animalibus proprium. Pori corporis greco nomine appellantur qui latine proprie spiramenta dicuntur. eo quod per eos vivificus spiritus exterius ministretur. Arvina est pinguedo cuti adherens. Pulpa est caro sine pinguedine. dicta quod palpitet. resilit enim sepe. Hanc

plerique et viscum vocant propter quod glutinosa sit. Membra sunt partes corporis. Artus quibus colligantur membra ab artando dicti. Nervi greca dirivatione appellati. Quos illi neura vocant. Alii latine vocatos nervos putant eo quod artuum coniunctiones invicem his inhereant. Maximam autem virium substantiam nervos facere certissimum est. Nam quanto fuerint densiores tanto propensiores augescere firmitatem. Artus dicti quod colligati invicem nervis coartentur, id est stringantur. quorum diminutiva sunt articuli. Nam artus dicimus membra maiora ut brachia. articula minora membra ut digiti. Compago capita sunt ossium dicta. eo quod sibi compacta sunt nervis velut glutino quodam adhereant. Ossa sunt corporis solidamenta. in his enim positio omnis roburque subsistit. Omnia autem ab usto dicta. propter quod cremarentur ab antiquis sive ut alii putant ab eo quod ibi pateant. namque ubique cute visceribusque obtecta celantur. Medulle appellate quod madefaciant ossa. irrigant enim et confortant. Vertibule sunt summe ossium partes crassioribus nodis conglobate. dicte ita eo quod ad inflexionem membrorum illa vertantur. Cartilagines ossa mollia et sine medulla. Quod genus auricule et narium discrimen et costarum extremitates habent sive opacula ossium que moventur. Et dicti cartilagines quod levi attritu careant dolore dum plectuntur. Costas appellari quidam putant quod ab ipsis interiora custodiantur. et tota mollicies ventris vallata salvetur. Latus quod iacentibus nobis latet. est enim leva pars corporis. Dextro autem lateri habilior motus est. Levo fortior et oneri ferendo accommodatior. Unde et leva nuncupata quod aptior sit ad levandum aliquid et portandum; Ipsa enim gestat clipeum. ensem. pharetram et reliqua onera, ut expedita sit dextera ad agendum. Dorsum est a ceruice usque ad renes. Dictum autem dorsum quod superficies durior corporis. in modum saxi fortis. et ad portandum et ad perpetiendum; Terga quod in ea supini iacemus in terra quod solus homo potest. Nam muta animalia tantum aut in uentre aut in latere iacent; Unde in animalibus abusiue terga dicuntur; Scapula ab scandendo dicta. Interscapilium est spacium quod inter scapulas est. Unde et nominatum; Pale sunt dorsi dextra leuaque eminentia membra dicta quod in luctando eas premimus. quas greci palas dicunt; Spina est iunctura dorsi. dicta quod habeat radiolos acutos cuius iuncture spondilie appellantur: propter partem cerebri que fertur per eos longo tractu ad ceteras corporis partes; Sacra spina est ima perpetue spine quam greci hironosteon uocant quia primum in infante concepto nascitur. ideoque et bestia ad primum agentibus diis suis dabatur. unde et sacra spina dicitur. Renes a riuario dictos. quod riui ab his obsceni humoris nascuntur. Nam uene et medulle tenuem liquorem desudant in renibus; qui liquor rursus a renibus calore uenerio resolutus decurrit. Lumbi ob libidinis lasciuiam dicti. quia in uiris causa corporee uoluptatis inest. sicut in umbilico feminis. Unde et ad iob in exordio sermonis dictum est. Accinge sicut uir lumbos tuos ut in his esset resistendi preparatio in quibus libidinis est usitata dominandi occasio. Umbilicus est medius locus corporis: dictus quod sit umbo iliorum; Unde et umbo appellatur locus in medio clipei a quo pendet. Ilium greco sermone appellatur.

dicti qui sine oculis. hoc est a parentibus orbi. Hi autem uere pupilli dicuntur quorum patres uel parentes ante decesserunt: quam ab his nomen acciperent. ceteri orbi uocantur. Orphani id est qui et pupilli. Illud enim grecum nomen est. hoc latinum. Nam et in psalmo ubi legitur: pupillo tu eras adiutor. grecus habet orphano. Puberes a pube uocati. id est a pudentia corporis nuncupati. quod hec loca primo lanuginem ducunt, Quidam autem pubertatem existimant. id est eum puberem esse. qui .xiiii. annos expleuerit: quamuis tardissime pubescat. Certissime autem eum puberem esse. qui et ex habitu corporis pubertatem ostendit. et generare iam possit. Puerpere sunt que annis puerilibus pariunt. Unde et oratius. laudatur primo iam prole puerpera nato. Et dicte puerpere. uel quod primo partu grauantur: uel quod primum pueros pariunt. Adolescens dictus eo quod sit ad gignendum adultus siue accrescere et augere. Iuuenis uocatus quod iuuare posse incipit ut in bobus iuuenci cum a uitulis discesserint. Est enim iuuenis in ipso etatis incremento positus. et ad auxilium preparatus. Nam iuuare hominis est opus aliquid conferentis; Sicut autem tricesimus perfecte etatis est annus in hominibus ita in pecudibus ac iumentis tertius robustissimus. Vir nuncupatus. quia maior in eo uirtus est quam in feminis. Unde et uirtutis nomen accepit siue quod ui agat feminam. Mulier uero a mollicia. tanquam mollior. R. detracta littera uel mutata. e. mulier. Utrique enim fortitudine et imbecillitate corporum separantur. Sed ideo uiri maxima uirtus. mulieris minor ut paciens uiro esset. Scilicet ne feminis repugnantibus libido cogeret uiros aliud appetere aut in alium sexum

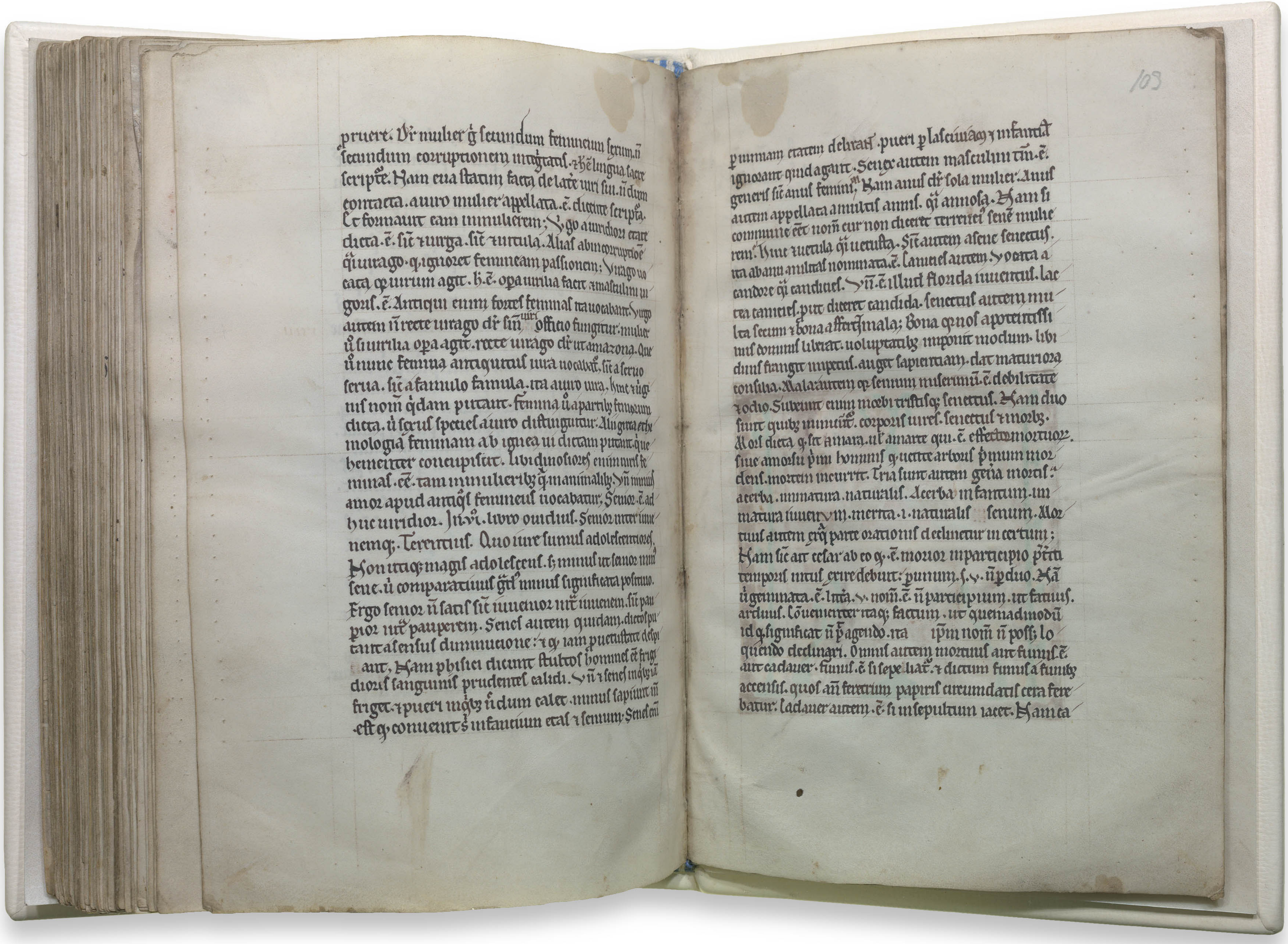

pruerit. Vn̄ mulier q̄ secundum femineum sexum. n̄
secundum corruptionem integ̃tatis. ⁊ hē lingua sacre
scripture. Nam eua statim facta de latē uiri sui. n̄ dum
contacta. a uiro mulier appellata. ē. dicente scriptura.
Et formauit eam in mulierem; Virgo a uiridiori etate
dicta. ē. sic̄ ⁊ uirga. sic̄ ⁊ uitula. Alias ab incorruptiōe
q̄si uirago. q̄ ignoret femineam passionem; Virago uo
cata q̄ uirum agit. h. ē. opa uirilia facit ⁊ masculini ui
goris. ē. Antiqui enim fortes feminas ita uocabant. Virgo
autem n̄ recte uirago dr̄ si n̄ uiri officio fungitur. mulier
uo si uirilia opa agit. recte uirago dr̄ ut amazona. Que
uo nunc femina antiquitus uira uocabat̄. sic̄ a seruo
serua. sic̄ a famulo famula. ita a uiro uira. hinc ⁊ uirgi
nis nom̄ q̄dam putant. Femina uo a partibꝫ femorum
dicta. ubi sexus species a uiro distinguitur. Alii greca ethi
mologia feminam ab ignea ui dictam putant. q̄ue
hementer concupiscit. libidinosiores enim uiris fe
minas. ēē. tam in mulieribꝫ q̄m in animalibꝫ. Vn̄ nimius
amor apud antiq̄s femineus uocabatur; Senior. ē. ad
huc uiridior. In .vi. libro ouidius. Senior inter iuue
nemq;. Terentius. Quo iure sumus adolescentiores.
Non itaq; magis adolescens. s; minus ut senior min̄
sene. ut comparatiuus gradus minus significata positiuo.
Ergo senior n̄ satis sic̄ iunior int̄ iuuenem. sic̄ pau
perior int̄ pauperem. Senes autem quidam. dictos pu
tant a sensus diminutione; eo q̄ iam p uetustatem desipi
ant. Nam phisici dicunt stultos homines ēē frigi
dioris sanguinis prudentes calidi. Vn̄ ⁊ senes in q̄bꝫ iā
friget. ⁊ pueri in q̄bꝫ n̄dum calet. minus sapiunt. In̄
est q̄ conueniunt sibi infantium etas ⁊ senum. Senes enī

p nimiam etatem delirant. pueri p lasciuiam ⁊ infantiā
ignorant quid agant. Senex autem masculini tm̄. ē.
generis sic̄ anus feminini. Nam anus dr̄ sola mulier. Anus
autem appellata a multis annis. q̄si annosa. Nam si
commune eēt nom̄ cur non diceret terentius senē mulie
rem. Hinc ⁊ uetula q̄si uetusta. Sic̄ autem a sene senectus.
ita ab anu anilitas nominata. ē. Canicies autem. Vocata a
candore q̄si candicies. Vn̄. ē. illud florida iuuentus. lac
tea canicies. p ut diceret candida. Senectus autem mul
ta secum ⁊ bona affert ⁊ mala; Bona q̄ nos a potentissi
mis dominis liberat. uoluptatibꝫ imponit modum. libi
dinis frangit impetus. auget sapientiam. dat maturiora
consilia. Mala autem q̄ senium miserrimū. ē. debilitate
⁊ odio. Subeunt enim morbi tristisq; senectus. Nam duo
sunt quibꝫ minuunt̄. corporis uires. senectus ⁊ morbꝫ.
Mors dicta q̄ sit amara. uł a marte qui. ē. effector mortuoꝝ.
siue a morsu p̄mi hominis q̄ uetite arboris pomum mor
dens. mortem incurrit. Tria sunt autem genera mortis.
acerba. inmatura. naturalis. Acerba infantium. im
matura iuuenum. merita. i. naturalis senum. Mor
tuus autem cuius parte orationis declinetur incertum;
Nam sic̄ ait cesar ab eo q̄. ē. morior in participio p̄teriti
temporis in tus exire debuit. p unum. s. u. n̄ p duo. Nā
ubi geminata. ē. littera. u. nom̄. ē. n̄ participium. ut fatuus.
arduus. Conuenienter itaq; factum. ut quemadmodū
id q̄ significat n̄ p agendo. ita ipm̄ nom̄ n̄ possit lo
quendo declinari. Omnis autem mortuus aut funus. ē.
aut cadauer. funus. ē. si sepeliat̄. ⁊ dictum funus a funibꝫ
accensis. quos an̄ feretrum papiris circumdatis cera fere
batur. Cadauer autem. ē. si insepultum iacet. Nam ca

dauer nominatum a cadendo quia iam stare non potest. Quod dum portatur exequias dicimus. Crematas reliquias conditum, iam sepultum. Corpus autem a consuetudine dicitur [illegible] ut illud. Tum corpora luce carentum. Defunctus vocatus quia complevit vite officium. Nam dicimus functos officio quia officia debita compleverunt. Unde et honoribus functus. Hinc ergo defunctus quod ab officio sit vite depositus. Sive quod sit diefunctus; Sepultus autem dictus eo quod iam sine pulsu et palpitatione est, id est sine motu. Sepelire autem est condere corpora. Nam humare obruere dicimus, hoc est humum iniecere;

De lapidibus igniferis.

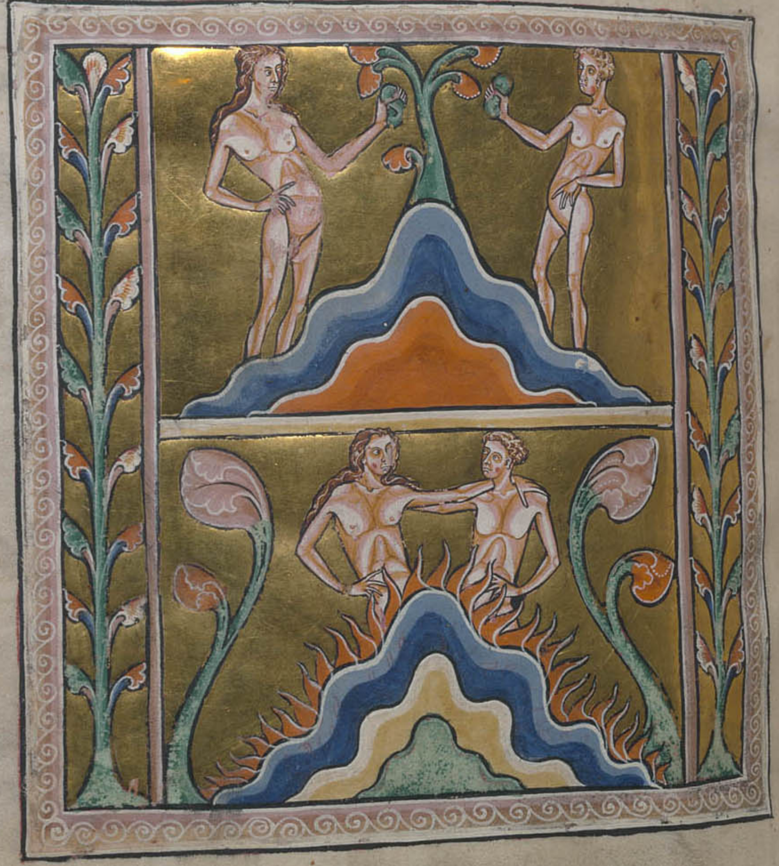

Sunt lapides igniferi in quodam monte orientis qui grece dicuntur terobolem, masculus et femina. Isti quando longe sunt ab invicem ignis in eis non accenditur; Cum autem casu appropinquaverit femina masculo: statim ignis accenditur: ita ut ardeat omnia que sunt circa illum montem; Unde et vos homines dei qui istam vitam geritis separate vos longe a feminis ne cum appropinquaveritis ad invicem: accendatur in vobis ille ignis geminus. et consumat bona que Christus contulit in vobis. Sunt enim angeli sathane qui semper inpugnant iustos. non solum sanctos viros. sed etiam feminas castas. Denique Sanson et Ioseph ambo per mulieres temptati sunt. Unus vicit: alter victus est. Eva et Susanna temptate sunt. Hec vicit illa victa est. Custodiendum est ergo cor et divinis preceptis omnimodis monendum. Nam amor feminarum quarum peccatum ab initio cepit, id est ab Adam usque nunc: in filios inobediencie debachatur,

A 1511

Ao

1511